

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

Ilmoitusnumero

Sisältö

Sivu

I Tiedonantoja

.....

II Valmistavat säädökset

Talous- ja sosiaalikomitea**Tammikuun 2001 istunto**

2001/C 123/01	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Sähköisen kaupankäynnin vaikutukset yhtenäismarkkinoihin (SMO)"	1
2001/C 123/02	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "XXIX kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus (1999)"	11
2001/C 123/03	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen tietyistä osista ja ominaisuuksista annetun direktiivin 97/24/EY muuttamisesta"	22
2001/C 123/04	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi henkivakuutuksesta (uudelleen laadittu teksti)"	24
2001/C 123/05	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Tavaramerkkioikeuksien sammuminen"	28

Hinta: 19,50 EUR

FI

(Jatkuu kääntöpuolella)

<u>Ilmoitusnumero</u>	Sisältö (jatkuu)	Sivu
2001/C 123/06	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi direktiivin 80/232/ETY muuttamisesta kahviuutteiden ja sikuriuutteiden nimellispainojen valikoiman osalta"	33
2001/C 123/07	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus annettu tuen myöntämisestä rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteen yhteensovittamiseen"	34
2001/C 123/08	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "eEurope 2002 – Tietoyhteiskunta kaikille – Toimintasuunnitelman luonnos"	36
2001/C 123/09	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta"	47
2001/C 123/10	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähköisen viestinnän verkkoihin ja niihin liittyviin toimintoihin pääsystä ja niihin yhteenliittämisestä"	50
2001/C 123/11	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla"	53
2001/C 123/12	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskevista valtuutuksista"	55
2001/C 123/13	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä"	56
2001/C 123/14	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmäästä"	61
2001/C 123/15	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle Hinnoittelupolitiikan avulla kestävämpään vesivarojen käyttöön"	65
2001/C 123/16	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi yhteisön toimenpiteistä klassisen sikaruton torjumiseksi"	69
2001/C 123/17	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Neuvoston asetus yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun asetuksen (EY) N:o 1258/1999 sekä useiden muiden yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevien asetusten muuttamisesta" ..	72

<u>Ilmoitusnumero</u>	<u>Sisältö (jatkuu)</u>	<u>Sivu</u>
2001/C 123/18	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Neuvoston asetus kalavarojen säilyttämisestä suojelemalla nuoria meren eliöitä teknisin toimenpitein annetun asetuksen (EY) N:o 850/98 muuttamisesta kuudennen kerran"	74
2001/C 123/19	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tiettyjen yhteisössä liikkuvien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallituista mitoista ja suurimmista kansainvälisessä liikenteessä sallituista painoista annetun neuvoston direktiivin 96/53/EY muuttamisesta"	76
2001/C 123/20	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Luonnos: komission asetus (Euratom, EHTY, EY) tiettyjen 21 päivänä joulukuuta 1977 annetun varainhoitoasetuksen säännösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 3418/93 muuttamisesta"	79
2001/C 123/21	Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY muuttamisesta"	81

II

(Valmistavat säädökset)

TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Sähköisen kaupankäynnin vaikutukset yhtenäismarkkinoihin (SMO)"

(2001/C 123/01)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 2. maaliskuuta 2000 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla laatia lausunnon aiheesta "Sähköisen kaupankäynnin vaikutukset yhtenäismarkkinoihin" (yhtenäismarkkinoiden seurantarayhmä).

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 10. tammikuuta 2001. Esittelijänä oli Harald Glatz.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 79 puolesta yhden pidättyessä äänestämästä.

1. Yhteenveto ja päätelmät

- Kaupan kokonaisliikevaihtoon verrattuna sähköisen kaupankäynnin merkitys on nykyään vielä vähäinen, erityisesti yritysten ja kuluttajien välisessä kaupassa. Yritysten keskinäisessä kaupassa verkkokaupalla on merkittävämpi asema.
- Sähköinen kaupankäynti kasvaa nykyisin kuitenkin erittäin voimakkaasti.
- Kuluttajat suhtautuvat pidättyvästi sähköisen kaupankäynnin tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Tämä johtuu käyttömahdollisuuksien tai -valmiuksien puutteesta sekä erityisesti yksityisyyden suojaan ja maksuliikenteen turvallisuuteen liittyvistä epäluuloista.
- Toinen este sähköisen kaupan kehittämiseksi ovat palveluntarjoajiin sovellettavat usein puutteelliset ja osittain ristiriitaiset sääntelyjärjestelmät sekä tietyillä aloilla fragmentoitunut oikeudellinen tilanne. Ongelma johtuu erityisesti televisioinnin ja tiedotusvälineiden sekä vastavien perusrakenteiden lähentymisestä. Näin ollen ei voida puhua yhtenäisestä kehityksestä.

- Uudet kehityssuuntaukset on myös otettava paremmin huomioon kilpailupolitiikassa.

1.1. Edellä luetelluista syistä on tarpeen toteuttaa joukko toimenpiteitä ja siten luoda sääntelykehys, joka mahdollistaa sähköisen kaupankäynnin toimivat yhtenäismarkkinat. Tässä yhteydessä on myös otettava huomioon, että sääntelykehyses-tä on sovittava ennen kaikkea maailmanlaajuisesti.

1.2. Jos näin ei tehdä, Eurooppa jättää hyödyntämättä taloudelliset ja yhteiskunnalliset kehitysmahdollisuutensa eikä Yhdysvaltain etumatkaa alalla saada kurottua kiinni.

1.3. Tämän vuoksi talous- ja sosiaalikomitea esittää ja suosittaa kokoavasti seuraavaa:

- Kuluttajien ja valmistajien tai kauppiaiden välistä rakentavaa vuoropuhelua on kannustettava. Kuluttajansuojajärjestöille tulee antaa laajat osallistumismahdollisuudet luottamusta edistävän ilmapiirin luomiseksi.

- Uutta tekniikkaa koskevia tuki- ja edistämistrategioita on tuettava, jotta käyttömahdollisuudet voidaan taata mahdollisimman monille. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota vähempiosaisten ja esimerkiksi iäkkäämpien väestöryhmien ongelmiin.
- On luotava eurooppalainen ja maailmanlaajuinen oikeudellinen kehys, joka mahdollistaa verkkokauppapalveluiden kohtuuhintaisen ja avoimen hyödyntämisen ja takaa kuluttajille käytön turvallisuuden. Komission käynnistämät toimet televiestintäalan uudelleenorganisoinniseksi (12. heinäkuuta 2000 esitetty säädöspaketti⁽¹⁾) ovat ensimmäinen tärkeä askel tähän suuntaan.
- On luotava sääntelykehys sellaisia kysymyksiä varten, jotka eivät kuulu sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin soveltamisalaan. Näitä ovat vaihtoehtoiset riitojenratkaisumenettelyt, sopimaton markkinointi, etämyyntidirektiivin soveltamisalan laajentaminen, rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevan direktiivin laatiminen sekä itsesääntelyaloitteisiin sovellettavat kriteerit.
- Komitea odottaa pk-yritysten saavan keskeisen aseman sähköisessä kaupankäynnissä ja katsoo, että niille on myös luotava edellytykset hyödyntää tarjoutuvia mahdollisuuksia.
- Palveluntarjoajien on tarjottava kuluttajille mahdollisuus ratkaista kiistat jo ennen tuomioistuinkäsittelyä. Lisäksi kuluttajien kannalta on tärkeää voida puolustaa oikeuksiaan asuinpaikkansa tuomioistuimissa.
- Tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjen ja laatumerkintöjen käytön edistämiseksi sekä yhtenäismarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi on tarpeen kehittää ja soveltaa yhdenmukaisia standardeja ja periaatteita.
- Sähköinen kaupankäynti asettaa kilpailupolitiikalle uudenlaisia haasteita, ja erityisesti yrityskeskittymien, portaaleiden ja verkkoperusrakenteiden uusia kehitysuuntauksia on seurattava valppaasti.
- On kehitettävä turvallisia maksujärjestelmiä ja pienennettävä rajatylittävien tilisiirtojen kustannuksia.
- Verotuksellisia esteitä ja vääristymiä on vähennettävä. Eurooppalaisten yritysten nykyinen epäedullinen kilpailuasema suhteessa yhteisön ulkopuolisiin yrityksiin on korjattava.

- Yhteisön on asetettava tietosuojakysymykset etusijalle, ja komission tulee kannustaa jäsenvaltioita tehostamaan tietosuojan toteuttamista. Tietosuojalainsäädäntö on muutettava uuteen tekniseen ja taloudelliseen ympäristöön, jotta suoja voidaan taata kaikkien uusien viestintämuotojen osalta.

2. Sähköisen kaupankäynnin taloudellinen merkitys

Sähköisen kaupankäynnin tekninen perusta on Internet, jonka kehitys on ollut erittäin kiihkeää. Internetin merkitys vaihtelee alueellisesti kuitenkin huomattavasti, ja niinpä sekä palvelinten että käyttäjien määrä on suurin OECD-maissa ja niistä erityisesti Yhdysvalloissa.

2.1. Euroopan komissio⁽²⁾ odottaa sähköisen kaupankäynnin kokonaisarvon kasvavan Euroopassa vuoden 1999 lopun 17 miljardista USD:sta noin 360 miljardiin USD:iin vuoteen 2003 mennessä.

2.2. Suurin taloudellinen merkitys on yritysten välisellä sähköisellä kaupalla (*Business to Business, B2B*). Yksimielisten arvioiden mukaan sen osuus kaikesta sähköisestä kaupankäynnistä on 70–90 %.

2.3. Yritysten ja kuluttajien välisen sähköisen kaupan (*Business to Consumer, B2C*) kokonaisuus kaupan liikevaihdosta on vielä pieni. Tällä hetkellä sähköisen kaupankäynnin osuus vähittäiskaupasta kokonaisuudessaan on Euroopassa alle 1 % eli pienempi kuin tavanomaisen postimyynnin osuus. Vuosina 2001–2002 sähköisen kaupan osuuden kaupan kokonaisliikevaihdosta arvioidaan nousevan G7-maissa 5 %:iin ja vuosina 2002–2005 15 %:iin.

2.4. Tietyillä aloilla sähköisen kaupan merkitys on kuitenkin jo nyt osoittautunut huomattavasti keskimääräistä suuremmaksi. Esimerkkeinä mainittakoon rahoituspalvelut ja ohjelmistoala. Tämä on merkki siitä, että sähköinen kaupankäynti voi saada tärkeän aseman ennen kaikkea aineettomien tuotteiden kaupassa.

2.5. Sähköisellä kaupankäynnillä (*e-commerce*) tarkoitetaan ennen kaikkea Internetin välityksellä tapahtuvaa digitaalisten mutta myös muiden tuotteiden ja palveluiden kauppaa. Markkinoilla otetaan kuitenkin piakkoin käyttöön myös sellaisia uusia kaupankäyntimuotoja kuin interaktiiviset televisiopalvelut (*t-commerce*) ja langaton kaupankäynti (*m-commerce*). Viimeksi mainittu tulee erityisesti UMTS-tekniikan käyttöönoton myötä saamaan keskeisen aseman.

⁽¹⁾ KOM(2000) 384, KOM(2000) 385, KOM(2000) 386, KOM(2000) 392, KOM(2000) 393, KOM(2000) 394 ja KOM(2000) 407.

⁽²⁾ Komission tiedonanto – Työllisyysstrategiat tietoyhteiskunnassa, KOM(2000) 48 lopullinen.

2.6. Eurooppa on sekä Internetin käytön että sähköisen kaupankäynnin aseman suhteen jäänyt Yhdysvalloista jälkeen. Syyt tähän ovat moninaiset: Yhdysvalloissa on yksi yhteinen kieli, yhteinen raha, alhaiset puhelumaksut ja enemmän riskipääomaa. Eurooppa on kuitenkin johtavassa asemassa matkaviestinnän alalla ja kasvattanee etumatkaansa UMTS:n avulla entisestään. Lisäksi euron käyttöönotto lisää sähköisen kaupankäynnin merkitystä Euroopassa – myös euroalueen ulkopuolisissa jäsenvaltioissa.

3. Sähköisen kaupankäynnin merkitys yhtenäismarkkinoille ja niiden toimijoille (yrityksille kuluttajille ja työntekijöille)

3.1. Yhtenäismarkkinat

3.1.1. Sähköinen kaupankäynti vaikuttaa yhtenäismarkkinoihin monin eri tavoin. Tavaroiden ja palveluiden ostaminen asuinmaan ulkopuolelta yleistyy, ja uusia markkinoita avautuu. Kuluttajat voivat nauttia laajemmasta valikoimasta. Sähköinen kaupankäynti lisää yhtenäismarkkinoiden merkitystä ja voi tarjota uusia kehitysmahdollisuuksia myös maaseutualueille.

Lisäksi markkinoiden rakenne muuttuu. Sähköisen kaupankäynnin merkityksen odotetaan kasvavan huomattavasti erityisesti rahoituspalveluiden alalla. Pankkien on keskinäisen kilpailunsa lisäksi varauduttava kilpailemaan yhä enenevässä määrin myös muiden rahoituspalveluiden tarjoajien kanssa.

3.1.2. Sähköinen kaupankäynti lisää entisestään vastavuoroisen tunnustamisen merkitystä yhtenä tärkeimmistä keinoista taata tavaroiden vapaa liikkuvuus yhtenäismarkkinoilla.

3.1.3. Aineellisten tuotteiden sähköinen kauppa saa keskeisen aseman kuitenkin vain siinä tapauksessa, että logistiset kysymykset onnistutaan ratkaisemaan tyydyttävästi. Sähköisen kaupankäynnin vilkastuminen johtaa tällöin myös liikenteen kasvuun. Tällä hetkellä on vaikea arvioida, voidaanko liikenteen kasvua hillitä siirtymällä tiettyjen tuotteiden (esim. äänitteiden) osalta fyysisistä toimituksista online-toimituksiin, ja talous- ja sosiaalialikomitea kehottaaakin komissiota tutkimaan asiaa. Komitea pitää kysymystä ongelmallisena ja katsoo, että siihen on löydettävä asianmukainen liikennepoliittinen ratkaisu.

3.1.4. Kaupankäynnin väliportaajat menettävät tietyiltä osin merkityksensä. Palveluiden tuottajat ja tarjoajat myyvät palveluitaan suoraan kuluttajille. Toisaalta erilaisia välittäjiä tarvitaan nimenomaan Internetin monenkirjavan tarjonnan vuoksi, ja erityisesti logistiikan, rahoituksen ja tietopalveluiden alalle kehittyvät uudenlaisia toimintamuotoja ja -aloja. Lisäksi kaupankäyntimuotojen on mukauduttava vastaamaan paremmin kuluttajien tarpeita ja osittain voimakkaasti muuttunutta elämäntapaa.

3.2. Yritykset

Internetin käyttö avaa yrityksille uusia liiketoiminnan aloja ja merkitsee uudenlaisten tuotteiden, palveluiden ja kaupankäyntimuotojen kehittämistä.

3.2.1. Internet helpottaa erityisesti kohdennettua markkinointia, ja sen avulla voidaan alentaa mainonta- ja transaktiokustannuksia.

3.2.2. Internetin voidaan yleisesti odottaa laskevan yritysten kustannuksia. Markkinoiden toimiessa moitteettomasti tämä saattaa johtaa hintojen alenemiseen ja siten edistää hyvinvointia. Syyt kustannusten laskemiseen ovat seuraavat:

- Tavanomaiset väliportaajat jäävät pois kaupankäynnistä.
- Viestintäkustannukset (puhelu-, tietokone- yms. kustannukset) pienenevät.
- Fyysisten perusrakenteiden (esim. toimitilojen) tarve vähenee.
- Kustannukset siirretään asiakkaille (asiakkaat etsivät itse tarvitsemansa tiedon).
- Digitaalisten tuotteiden jakelukustannukset ovat alhaiset.

3.2.3. Toisaalta ei kuitenkaan pidä aliarvioida uusia ja erityisesti pr-toiminnasta aiheutuvia lisäkustannuksia.

3.2.4. Uusilla sähköisillä mahdollisuuksilla on todennäköisesti suurempi vaikutus yritysten keskinäiseen kaupankäyntiin kuin kuluttajakauppaan, mikä näkyy myös liikevaihdosta. Pääosa sähköisestä kaupasta käydään yritysten välillä, ja sen käyttö erityisesti ali- ja osahankinnoissa yleistyy nopeasti.

3.2.5. Pienille ja keskisuurille yrityksille tämä kaupankäyntimuoto on elintärkeä, mutta ne eivät useinkaan vielä kykene vastaamaan suurempien yritysten vaatimuksiin toimintatapojen muuttamiseksi ja käyttämään hyödykseen kaikkia tarjolla olevia mahdollisuuksia. Pk-yritykset tarvitsevatkin asianmukaisia neuvontapalveluita voidakseen hyödyntää mahdollisuutensa ja selviytyä uusista vaatimuksista.

3.2.6. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä pr-toiminnan lisäkustannukset saattavat Internetin tiettyjen ominaisuuksien ja rakenteiden vuoksi osoittautua teknisistä mahdollisuuksista koituvia säästöjä suuremmiksi. Uuteen toimintaympäristöön sopeutuminen on vaikeampaa kuluttajakaupassa kuin yritysten välisessä kaupassa, ja siksi myös riskit ovat suurempia.

3.2.7. Internet pienentää kuitenkin poikkeuksetta viestintäkustannuksia ja voi siten helpottaa pienten ja keskisuurten yritysten pääsyä markkinoille. Internetin tarjoamien teknisten mahdollisuuksien ansiosta palveluntarjoajat saavat myös vaiattomammin tietoa asiakkaista ja heidän ostokäyttäytymisestään. Näin mainonta voidaan kohdentaa tarkemmin tietyille asiakkaille, jolloin sen teho ei mene hukkaan.

3.2.8. Tämän vuoksi Internetiä pidetään usein nimenomaan pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuutena. Sähköisen kaupankäynnin lisääntyessä yritysten on myös panostettava voimakkaammin siihen, että henkilöstöllä on tarvittava erityis-pätevyys. Näin ollen sähköisessä kaupankäyntiympäristössä menestyminen on pk-yrityksille haaste, joka edellyttää erityisesti logistiikan ja henkilöresurssien kehittämisen uudistamista. Mahdollisia riskejä voidaan pienentää erilaisin yhteistyömuodoin.

3.3. Vaikutukset kuluttajien kannalta

Maailmanlaajuisessa taloudessa sähköinen kaupankäynti tarjoaa kuluttajille ainutlaatuisen mahdollisuuden hyödyntää suoraan kaikkien markkinoiden valikoimia, mitä tähän asti on pidetty mahdottomana, ja hyötyä edullisimmista hinnoista tai hankkia sellaisia tuotteita, joita ei saa kansallisilta markkinoilta.

3.3.1. Kuluttajamarkkinoille yleensä ja Internet-markkinoille erityisesti on tyypillistä, että tarjotun tiedon määrässä ja laadussa on suuria eroja. Kuluttajalle tulee yleensä erittäin kalliiksi hankkia tietoa kaikista palveluntarjoajista, joten luottamus on Internet-markkinoilla tärkeää. Tämän vuoksi erilaisten neuvonta- ja tiedonhakupalveluita tarjoavien välittäjien rooli vahvistuu tulevaisuudessa.

3.3.2. Kustannusten aleneminen voi johtaa kuluttajahintojen laskuun ainoastaan silloin, kun vapaalle kilpailulle ei ole esteitä. Empiiristen tutkimusten mukaan kilpailu ei kuitenkaan

yleisesti ottaen ole Internetissä kovempaa kuin muuallakaan, mikä johtuu markkinoiden voimakkaasta keskittymisestä (tunnettuus). Näin ollen Internet-markkinat ovat teoriassa erittäin avoimet, mutta käytännössä niiden avoimuudessa on puutteita. Tästä syystä on välttämätöntä luoda alalle ennen kaikkea kilpailupoliittinen ja oikeudellinen kehys, jotta kuluttajat voivat todella hyötyä mahdollisista eduista.

3.3.3. Talous- ja sosiaalikomitean mielestä yritysten, hallitusten ja Euroopan yhteisön olisi pohdittava uudenlaisia kannustimia, joiden avulla tuettaisiin järjestelmien yksinkertaistamista ja eri kielten automatisoitua kääntämistä, edistettäisiin tekniikan levittämistä vähempiosaisen väestöryhmien keskuuteen ja kehitettäisiin Internetistä väline, jota kaupankäynnin lisäksi käytettäisiin entistä enemmän koulutukseen ja tiedonhakuun ja josta olisi hyötyä kaikille.

3.3.4. Internet ei ole pelkästään sähköisen kaupankäynnin väline, vaan sitä hyödynnetään yhä enenevässä määrin myös koulutuksessa ja tiedonhaussa. Internet tarjoaa työnsaantimahdollisuuksia ja auttaa tyydyttämään tiedonjanoa ja parantamaan tietämystä. Talous- ja sosiaalikomitea korostaa, että koulutuspolitiikan on vastattava muuttuneisiin tarpeisiin paitsi perus- ja aikuiskoulutuksen myös esimerkiksi tiedotusvälineiden alalla. Investointeja on suunnattava ohjelmistoihin ja laitteistoihin sekä verkostojen luomiseen. Lisäksi on tarpeen kouluttaa opettajia. Alan koulutus on Euroopan kilpailukyvyyn keskeinen edellytys tulevaisuudessa.

3.4. Työntekijät

3.4.1. Sähköinen kaupankäynti vaikuttaa Euroopan unionin kansalaisiin yhä voimakkaammin myös työntekijöinä. Sähköisen kaupan vilkastumisen odotetaan aiheuttavan rakenteellisia muutoksia, jotka johtavat uusiin pätevyysvaatimuksiin työmarkkinoilla. Näin ollen odotettavissa oleviin rakenteellisiin muutoksiin on vastattava asianmukaisilla ammatti- ja täydennyskoulutusaloitteilla ja muilla toimenpiteillä. Tämä ei todellakaan koske vain korkeasti koulutettua työvoimaa, joten koulutuksessa on otettava huomioon muutkin työntekijät.

3.4.2. Talous- ja sosiaalikomitea korostaa, että koulutuspolitiikan on vastattava muuttuneisiin vaatimuksiin sekä yleisivistävän peruskoulutuksen että aikuiskoulutuksen tasolla. Nyt tehtävillä koulutuspoliittisilla ratkaisuilla on huomattava vaikutus Euroopan kilpailukykyyn tulevaisuudessa.

3.4.3. Osittain virtuaalisten yritysrakenteiden synty edistää uudentyypisten työsuhteiden yleistymistä. Esimerkiksi etätyön merkitys kasvaa sähköisen kaupankäynnin vilkastumisen ansiosta. Työmarkkinaosapuolten on selvitettävä näiden kehityssuuntausten vaikutukset niin työntekijöiden kuin työnantajienkin kannalta. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota työläinsäädännön noudattamiseen ja työsuojeluun. Lisäksi ammattijärjestöjen mahdollisuudet vaikuttaa yrityksiin sekä yritysneuvostojen välityksellä tapahtuva edunvalvonta on turvattava.

3.4.4. Työntekijöille sähköinen kaupankäynti tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät, kun hierarkisista rakenteista siirrytään pienehköjen ja suhteellisen itsenäisesti toimivien hankekohtaisten yksiköiden muodostamaan verkostoon. Työntekijöille tarjoutuvat mahdollisuudet on tuotava selkeämmin esiin ja niitä on edistettävä.

3.4.5. Talous- ja sosiaalikomitea on ottanut koulutuskysymyksiin kantaa lausunnossaan aiheesta "Valkoinen kirja kaupasta". Esitetyt näkökannat koskevat osittain myös sähköiseen kaupankäyntiin liittyviä kysymyksiä.

3.4.6. Sähköisen kaupankäynnin vilkastuminen lisää myös työvoiman liikkuvuutta. Yritykset siirtävät tähän asti hallinnollisessa päätoimipaikassaan hoitamansa toiminnot sinne, missä työvoima on edullisempaa ja sosiaaliset vähimmäisvaatimukset alhaisemmat. Eurooppalaisiin työntekijöihin kohdistuvan entistä kovemman paineen purkaminen edellyttää ainakin yhteisön tasolla uutta työmarkkinaosapuolten sopimaa sosiaalisääntöä, jolla taataan myös ILO:n yleissopimuksen mukaisten työntekijöiden oikeuksia koskevien normien noudattaminen kaikilla aloilla.

3.4.7. Talous- ja sosiaalikomitean mielestä sähköisen kaupankäynnin puitteita luotaessa on otettava tasapuolisesti huomioon palveluntarjoajien, kuluttajien ja työntekijöiden edut. Nämä kolme ryhmää on ehdottomasti otettava mukaan kaikkien sähköiseen kaupankäyntiin liittyvien näkökohtien tarkasteluun. Rakennemuutosten hallintaa voidaan niin ikään edistää merkittävästi työmarkkinaosapuolten yhteisin aloittein. Lisäksi komitea katsoo, että komission tulisi tutkia sähköisen kaupankäynnin (fyysisiä, psyykkisiä ja taloudellisia) vaikutuksia työntekijöihin.

4. Sähköisen kaupankäynnin yhtenäismarkkinoiden toteuttamisen ongelmat ja niiden ratkaiseminen

4.1. Selkeän oikeudellisen sääntelykehityksen tarve

Sähköisen kaupankäynnin tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää luotettavan, avoimen ja selkeän raken-

teellisen kehityksen luomista yrityksistä ja kuluttajia varten. Palveluntarjoajiin sovellettava oikeudellinen kehys luotiin sähköistä kaupankäyntiä koskevalla direktiivillä 2000/31/EY, jonka mukaan palveluntarjoaja voi käydä kauppaa muissa jäsenvaltioissa olevien asiakkaiden kanssa ilman, että sen on kulloinkin sovellettava kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntöä. Direktiivissä säädetään kuitenkin eri aloja koskevista poikkeuksista. Näin ollen sähköisen kaupankäynnin markkinoita saattaa vähittäismyynnin alalla edelleen leimata yhtenäismarkkinoiden vahvistumisen sijaan jakautuminen jäsenvaltiokohtaisesti 15 erilaiseen lohkkoon. Tämä rajoittaa selvästi sähköisen kaupan tarjoamia mahdollisuuksia Euroopassa. Vaikka komitea ymmärtääkin palveluntoimittajien tilanteen ja tarpeen poistaa fragmentoituneisuus, on sen mielestä edettävä erittäin vastuullisesti ja harkiten niin kauan kuin yhdenmukaistamistaso on alhainen.

4.1.1. Palveluntarjoajien on usein oltava ehdottoman varmoja sopimuskumppaninsa henkilöllisyydestä. Lisäksi sähköisessä kaupankäynnissä on olennaista varmistaa, että tiedot välittyvät muuttumattomina eteenpäin. Tämä on mahdollista sähköisen allekirjoituksen avulla. Tarvittava oikeudellinen kehys luotiin direktiivillä sähköisiä allekirjoituksia koskevasta yhteisön puitteista 1999/93/EY, mutta käytännössä sähköisellä allekirjoituksella ei vielä ole juurikaan merkitystä.

4.1.2. Sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi poistaa palveluntarjoajilta useita sähköisen kaupankäynnin esteitä. Yhtenäistä kehystä ei kuitenkaan vielä ole onnistuttu luomaan, sillä televiestintätekniikoiden lähentyminen keskenään ja tiedotusvälineiden kanssa tuo sääntelyyn epäjohtonmukaisuutta. Viestinnän perusrakenteita ja niihin liittyviä palveluita koskevan uuden sääntelykehityksen avulla olisi pyrittävä edistämään avointen ja kilpailukykyisten viestintäpalvelumarkkinoiden kehittymistä ja varmistamaan niiden toiminta pitkällä aikavälillä.

4.1.2.1. Komissio käynnisti aihetta koskevan keskustelun lähentymistä käsittelevässä vihreässä kirjassaan KOM(1997) 623. Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkasteluasiakirjassaan KOM(1999) 539 komissio ehdotti viestintäinfrastruktuurin laaja-alaista sääntelyä. Talous- ja sosiaalikomitea kannatti lausunnossaan komission tekemiä aloitteita ja katsoo, että näitä näkemyksiä on kehitettävä nopeasti edelleen, jotta yrittäjille ja kuluttajille voidaan tarjota turvallinen ja luotettava toimintakehys. Komission heinäkuussa 2000 esittämä televiestintäalan uudistuspaketti vastaa tällaista lähestymistapaa. Televiestinnän, tiedotusvälineiden ja tietotekniikan lähentymisen vuoksi kaikkien siirtoverkkojen ja -palvelujen tulee kuulua samaan sääntelyjärjestelmään. Komitea on tyytyväinen siihen, että uudessa sääntelyjärjestelmässä pyritään ennustettavuuteen ja aiempaa parempaan yhteensopivuuteen EU:n yleisen kilpailu- ja kuluttajansuojalainsäädännön kanssa.

4.1.3. Televiestinnän alalle on jo aiemmin onnistuttu luomaan toimivat kilpailupoliittiset puitteet. Samaan on nyt pyrittävä myös muilla aloilla.

4.1.4. Digitaalitaloudelle on tunnusomaista, että investoinnit ovat toiminnan alkaessa suuria (korkeat kiinteät kustannukset) ja kohdistuvat usein henkiseen omaisuuteen. Jakelukustannukset sen sijaan ovat erittäin alhaiset. Näin ollen tuottajien näkökulmasta on selvää, että teollis- ja tekijänoikeuksien suojelemaan on kiinnitettävä runsaasti huomiota. Talous- ja sosiaalikomitea huomauttaa kuitenkin, että kuluttajien oikeutettuja toivomuksia ei saa jättää huomiotta. Näihin kuuluu esimerkiksi mahdollisuus nauhoittaa yksityiseen käyttöön televisio-ohjelmia yms. Neuvosto on vahvistanut tekijänoikeuksia koskevan yhteisen kannan.

4.2. Luottamus sähköiseen kaupankäyntiin

Kuluttajat epäröivät käyttää Internetiä tuotteiden ja palveluiden ostamiseen, koska tuotteiden ominaisuuksista, mahdollisista lisäkustannuksista, sovellettavasta lainsäädännöstä ja oikeuspaikasta ei tiedoteta riittävän avoimesti. Kuluttajat ovat epävarmoja siitä, ovatko heidän haluamansa tuotteet virheettömiä, toimitetaanko ne määräaikaan mennessä ja hoituuko kaupan peruuttaminen tai purkaminen ongelmien ilmetessä (erityisesti jos tuote on virheellinen tai se ei miellytäkään) nopeasti, tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti. Lisäksi tekniset järjestelmät ovat harvoin helpokäyttöisiä.

4.2.1. Kuluttajat pelkäävät niin ikään petoksia, maksuliikenteen turvattomuutta sekä henkilötietojen suojan riittämättömyyttä.

4.2.2. Ostaja törmää verkkokaupassa usein tilanteisiin, jotka eivät ole hänelle tuttuja toimipaikkaan sidotusta vähittäiskaupasta tai postimyyntistä. Asioidessaan tavanomaisessa kaupassa tai tilatessaan tuotteita luettelon perusteella kuluttaja yleensä tietää, kenen kanssa hän on tekemisissä. Internetissä on kuitenkin kotisivuja, joilla ei anneta mitään tietoa yrityksestä jne. Siksi tilattuja tuotteita tai palveluita koskevien valitusten yhteydessä on usein vaikea saada selville tuotteen toimittajaa, palauttaa tuotetta tai ilmoittaa tuomioistuimelle osoitetta, jotta mahdollinen kanne voidaan antaa tiedoksi.

4.2.3. Luottamuksen puute johtuu usein myös siitä, että kuluttajat eivät ymmärrä asioita kunnolla. Yhteisöä, jäsenvaltioita, yrityksiä ja kuluttajajärjestöjä kehoitetaan antamaan kuluttajille riittävästi tietoa, jotta he kykenevät tekemään päätöksensä itsenäisesti.

4.2.4. Jos sähköistä kaupankäyntiä on tarkoitus kehittää, menettelyjen ja liiketoimien on oltava yksinkertaisia ja turvallisia ja kuluttajien on voitava ratkaista ongelmat ja riidat nopeasti, edullisesti ja tehokkaasti.

4.2.5. Euroopan unioni on todennut turvallisen sääntelykehityksen olevan edellytys sille, että asiakkaat voivat hyödyntää sähköisen kaupankäynnin tarjoamia monipuolisia mahdollisuuksia. Esimerkkeinä mainittakoon sääntelytoimet, jotka liittyvät palveluntarjoajaa koskeviin vähimmäistietoihin, hintoihin, toimituskuluihin, veroihin, purkuoikeuksiin, mainosten merkitsemiseen jne.

4.2.6. Tärkeimmät säännökset on annettu kuluttajansuojaa etäsovitimuksissa koskevalla direktiivillä 97/7/EY, jota parhailaan saatetaan voimaan jäsenvaltioissa, sekä sähköistä kaupankäyntiä koskevalla direktiivillä 2000/31/EY. Lisäksi on toteutettu useita luottamusta lisääviä säädöstoimia.

4.2.7. Suojasäännöstössä on kuitenkin aukkoja. Esimerkiksi sellaiset tärkeät palvelualat kuin vapaa-ajanpalvelut ja matkat ovat edelleen etämyyntidirektiivin keskeisten säännösten soveltamisalan ulkopuolella. Erityisesti on muistutettava, että rahoituspalveluiden etämyyntiä varten ei ole olemassa asianmukaista oikeudellista kehystä.

4.2.8. Rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevasta direktiiviehdotuksesta (KOM(1998) 468 lopullinen) antamassaan lausunnossa CES 458/1999 talous- ja sosiaalikomitea totesi, että rahoituspalveluilla on omat erityispiirteensä: ne ovat immateriaalisia ja niiden myönnetään olevan monimutkaisia ja kuluttajille tärkeitä. Siksi niitä varten on perusteltua ehdottaa erityisiä säännöksiä, jotka eivät ole pelkkä kopio etämyyntiä koskevista yleissäännöksistä, ja saattaa myös voimaan korkeatasoinen kuluttajansuoja niillä aloilla, jotka on tarkoitus yhdenmukaistaa.

4.2.9. Jos alkuperämaan periaatetta aletaan sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin mukaisesti soveltaa yleisesti, kuluttajiin saattaa kohdistua uudenlaista mainontaa tai heille saatetaan tarjota tiettyjä uusia tuotteita (esim. lääkkeitä), mikä voi aiheuttaa epävarmuutta. Tämän vuoksi tällaisilla aloilla on pyrittävä yhdenmukaisiin ja korkeisiin standardeihin.

4.2.10. Näin ollen komitea esittää seuraavaa:

- Etämyyntidirektiivin tärkeimmät säännökset on ulotettava koskemaan myös muita palveluita ja näitä varten on mahdollisimman pian laadittava vastaavanlaisia sääntöjä.

- Rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevan direktiivin käsitteilyä on nopeutettava. Syynä tähän on ennen kaikkea ministerineuvoston kiista täydellisestä harmonisoinnista ja sen mahdollisista poikkeuksista. Kuten komitea huhtikuussa 1999 antamassaan lausunnossa huomautti, direktiivin voimaansaattamisen määräajaksi on asetettava 30. kesäkuuta 2001.
- Rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevassa direktiivissä olisi säädettävä kuluttajalle annettavaa tietoa koskevista vähimmäisvaatimuksista, asianmukaisesta harkinta-ajasta, tiettyjä tarjontamuotoja koskevista rajoituksista sekä yksinkertaisesta ja tehokkaasta sopimuksen purkamismenettelystä.
- Puitesääntely on tarpeen myös sellaisten kysymysten osalta, joista ei ole säädetty sähköisestä kaupankäynnistä annetussa direktiivissä. Näitä ovat vaihtoehtoiset riitojenratkaisumenettelyt, sopimaton markkinointi ja itsesääntelyaloitteita koskevat kriteerit. Sääntelytoimien pohjalta voitaisiin laatia ”eurokoodeja” (*eurocodes*) esimerkiksi markkinointia varten. Näin voitaisiin lisätä kuluttajien luottamusta itsesääntelyaloitteisiin.
- Kuluttajakaupassa palveluntarjoajan olisi vastattava liiketoimien yhteydessä ilmoitettavien tietojen katoamisesta tai virheellisestä välittymisestä.

4.3. Käytännäsäännöt ja laatumerkki

4.3.1. Yrityksiä koskevien käytännäsääntöjen avulla pyritään lisäämään kuluttajien luottamusta sähköiseen kaupankäyntiin. Jotta yhtenäismarkkinoiden kehittyminen ei estyisi, yhdenmukaisia standardeja ja periaatteita on luotava nimenomaan yhteisön tasolla ja niitä on työstettävä yhteistyössä kuluttajajärjestöjen sekä teollisuuden ja kaupan edustajien kanssa. Lisäksi sääntöjen noudattamista valvovien elinten toimintaa on tuettava.

4.3.2. Kuluttajien olisi myös saatava parempi käsitys palveluntarjoajien laadusta ja luotettavuudesta. Tähän tarkoitukseen soveltuisivat hyvin yrityksille myönnettävät laatumerkit, joiden perusteella kuluttaja voisi olla varma siitä, että hän voi asioida verkkokaupassa asiakkaan kannalta edullisin ehdoin.

4.3.3. Tässä yhteydessä on huolehdittava siitä, että arviointiperusteet asetetaan riittävän korkeiksi ja että palveluntarjoajat todella täyttävät ne.

4.3.4. Talous- ja sosiaalikomitean mielestä arviointiperusteet ja sertifiointijärjestelmä olisi luotava kansainvälisellä tasolla yhteistyössä kuluttajajärjestöjen sekä teollisuuden ja kaupan edustajien kanssa, jotta laatumerkit hyväksyttäisiin ja otettaisiin käyttöön mahdollisimman laajalti. Jäsenvaltiokohtaisia laatumerkkejä olisi pidettävä alkusysäyksenä kansainvälisen

järjestelmän kehittämiseksi. Useat erilaiset sertifikaatit eivät suinkaan selkiyttäisi tilannetta vaan aiheuttaisivat pikemminkin sekaannusta ja haittaisivat yhtenäismarkkinoiden toimintaa.

4.4. Tuomioistuinten ulkopuolinen riitojenratkaisu ja oikeuksien puolustaminen

4.4.1. Kun kuluttajien ja palveluntarjoajien välille syntyy kiistoja rajatylittävässä kuluttajakaupassa, on molempien osapuolten etujen mukaista saada ongelmat ratkaistua ennen mahdollista tuomioistuinkäsittelyä. Näin ollen on esimerkiksi tärkeää, että palveluntarjoajalla on johdonmukainen järjestelmä valitusten käsittelemiseksi.

4.4.2. Valitusmahdollisuuksien lisäksi oikeudenmukaisilla ja yksinkertaisilla riitojenratkaisumenettelyillä on rajatylittävässä kuluttajakaupassa suuri merkitys. Kuluttajien valmius tehdä rajatylittäviä liiketoimia, riippuu myös siitä, onko heillä riitatapauksessa todella asianmukaiset mahdollisuudet puolustaa oikeuksiaan. Tuomioistuinten ulkopuolista riitojenratkaisua koskevat aloitteet ovat erittäin tärkeitä näiden mahdollisuuksien parantamiseksi.

4.4.3. Tämän vuoksi talous- ja sosiaalikomitea korostaa, että komission ja jäsenvaltioiden on ripeästi luotava rajatylittäviä kuluttajariitojen ratkaisujärjestelmiä. Samalla on kuitenkin varmistettava, että tällaisia menetelmiä käytetään vapaaehtoisesti eli niistä ei tarvitse sopia ennen sopimuksen tekemistä ja että mahdollisuutta saattaa asia myöhemmin tuomioistuimen käsiteltäväksi ei suljeta pois.

4.4.4. Eri jäsenvaltioissa sovellettavien tuomioistuinten ulkopuolisten riitojenratkaisumenettelyjen tulee vastata toisiaan laadullisesti. Tämä edistää yhtenäismarkkinoiden toimintaa ja on edellytys sille, että kuluttajat käyttävät menetelmiä. Näin ollen on välttämätöntä kehittää yhdenmukaisia standardeja ja periaatteita yhteisön tasolla. Väärinkäytösten välttämiseksi komitea kehottaa varmistamaan akkreditoinnista tai lisensoinnista sekä valvonnasta vastaavat elimet.

4.4.5. Talous- ja sosiaalikomitea huomauttaa, että useisiin kysymyksiin on vielä löydettävä vastaus (mitä lainsäädäntöä tuomioistuinten ulkopuolisissa menettelyissä sovelletaan, mitä kieltä käytetään jne.).

4.4.6. On kuitenkin otettava huomioon, että tällaisten riitojenratkaisumenettelyiden toimivuus riippuu osittain siitä, onko kuluttajalla loppujen lopuksi mahdollisuus turvata oikeutensa myös oikeusteitse.

4.4.7. Oikeussuojakeinot ja turvallinen oikeudellinen kehys ovat keskeisiä edellytyksiä sille, että kuluttajat hyväksyvät sähköisen kaupankäynnin. Tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa vuoden 2000 joulukuussa annettun neuvoston asetuksen mukaan kuluttaja voi nostaa rajatylittävään sähköiseen kauppaan liittyvän kanteen asuinpaikkansa tuomioistuimessa, jossa myös vastaavanlaiset kuluttajaan kohdistuvat kanteet on pantava vireille. Mahdollisuuksia puolustaa oikeuksia yli rajojen on kuitenkin edelleen parannettava (tiedoksiantomenettelyt, täytäntöönpano jne.).

4.4.8. Korkeatasoisen kuluttajansuojan tarpeen huomioon ottamisen ohella on myös tärkeää estää sähköisen kaupankäynnin markkinoiden pirstoutuminen EU:ssa ylenmääräisten jäsenvaltiokohtaisten säännösten ja kilpailua ja innovaatiota koskevien rajoitusten vuoksi.

4.5. Kilpailu

Sähköisen kaupankäynnin markkinarakenteet kehittyvät erittäin voimakkaasti. Yhdistymis- ja verkottumissuuntaukset saattavat nopeasti johtaa oligopolististen tai monopolististen rakenteiden syntymiseen. Aika onkin sähköisessä kaupankäynnissä merkittävämpi tekijä kuin muilla aloilla. Tämä asettaa kilpailupolitiikalle uudenlaisia haasteita, ja siksi uusien kehityssuuntauksia on seurattava valppaasti.

4.5.1. Euroopan unioniin on luotava sellaiset kilpailuolosuhteet, että myös pienillä, yleensä käyttäjien tarpeet huomioon ottavilla Internet-operaattoreilla on mahdollisuus selviytyä. Näin edistetään alan tasapainoista kehitystä.

4.5.2. Tämä edellyttää sitä, että markkinoiden kaikilla tasoilla on riittävästi toimijoita, joiden välillä vallitsee vapaa kilpailu. Tämä koskee Internet-palveluiden tarjoajien lisäksi Internet-infrastruktuurin tarjoajia.

4.5.3. Eurooppalaisen kilpailupolitiikan on siis vastattava uudenlaisiin haasteisiin:

- Internetin ansiosta tuotteita ja palveluita tarjotaan usein sekä virtuaalimarkkinoilla että tavanomaisilla markkinoilla. Merkityksellisten markkinoiden rajaaminen on yhä vaikeampaa ja edellyttää selkeiden arviointiperusteiden määrittämistä sekä tiivistä yhteistyötä eri maaosien kilpailuviranomaisten välillä.
- Yritysten välisissä yhteyksissä vaihdetaan tietoja hinnoista, raaka-aineista, määristä jne. Kilpailuviranomaiset ovat vaikean tehtävän edessä pyrkiessään selvittämään, missä määrin tämä on syynä kilpailua rajoittavien sopimusten ja kiellettyjen yhdenmukaistettujen menettelytapojen syntymiseen.

- Verkottumisen ja valtavan investointitarpeen vuoksi Internet-markkinoiden toimijoilla on tavanomaisten markkinoiden toimijoita voimakkaampi taipumus muodostaa keskittymiä ja pyrkiä määräävään markkina-asemaan. Tämä ei päde ainoastaan palveluntarjoajiin vaan erityisesti Internet-infrastruktuurin tarjoajiin tai ns. sisällöntarjoajiin (*content providers*).

- Esimerkiksi Internetin verkkoperusrakennetta hallinnoi maailmanlaajuisesti enää vain muutama yritys, jotka harkitsevat fuusioitumista. Lisäksi Internetin perusrakenne on muodostettu Yhdysvaltojen verkoston ympärille, joten suuri osa Euroopan Internet-liikenteestä kulkee Yhdysvaltojen kautta. Näin ollen eurooppalaisten kuluttajien ja yritysten verkkotoimien turvallisuus ja luotettavuus riippuu Atlantin ylittävistä yhteyksistä.

- Kilpailuviranomaisten on taattava se, että sähköistä kaupankäyntiä koskevien teollisuusstandardien luomisesta vastaavat markkinaosapuolet eivät käytä standardeja väärin omaksi hyödykseen eivätkä saavuta niiden avulla määräävää markkina-asemaa.

- Internetin rakenteella ja hallinnoinnilla on tässä yhteydessä keskeinen merkitys. Euroopan unionin on eurooppalaisten kuluttajien ja yritysten edun vuoksi pohdittava, missä määrin Euroopan kilpailuviranomaiset voivat vaikuttaa siihen, että Internetin rakenne ei rajoita tai vääristä kilpailua.

4.6. Turvalliset ja edulliset maksujärjestelmät

4.6.1. Sähköisen kaupankäynnin yhtenäismarkkinoiden perusedellytys on toimiva, edullinen ja turvallinen maksuliikennejärjestelmä. Monissa maissa useat kuluttajat eivät pidä luottokorttia luotettavana maksuvälineenä, mutta eurooppalaisen lainsäädännön avulla on luotu pohja luottamuksen lisäämiselle. Esimerkiksi etämyyntidirektiivillä on nyt varmistettu, että kortin käyttöön oikeudettoman osapuolen tekemistä petoksista (vieraan luottokortin tai luottokortinumeron vilpillisestä käytöstä) aiheutuvista vahingoista vastaavat luottokorttiyhtiöt.

4.6.1. Lisäksi ns. rahakortit (*prepaid cards*) tarjoavat kuluttajille anonyymien maksuvaihtoehdon. Rahakorttien avulla verkkokauppapalveluita pääsevät hyödyntämään myös uudet kuluttajaryhmät (esim. nuoret), joilla ei aiemmin ole ollut mahdollisuutta saada käyttöönsä sähköiseen kaupankäyntiin soveltuvia maksuvälineitä (luottokorttia).

4.6.3. Komitean näkemykset ja suositukset

- On kehitettävä maksuvälineitä, jotka soveltuvat pienten maksujen suorittamiseen.

- Rajatylittävien tilisiirtojen kustannukset ovat liian korkeat, kuten komissio eräissä tutkimuksessaan (maaliskuussa 2000) totesi. Rajojen yli suoritettavia pieniä tilisiirtoja on mahdollisimman pian nopeutettava ja lopulliselta asiakkaalta perittäviä maksuja on alennettava.
- Älykorttien käyttöä on säänneltävä (minkälaista tietoa kortille saa tallentaa jne.).
- Luottokorttimaksuja varten on toki olemassa turvastandardeja (*Secure Electronic Transactions, SET*), mutta yritykset eivät juurikaan sovelta niitä, mikä osittain johtuu korkeista kustannuksista.
- Komissiota kehoitetaan laatimaan yhtenäiset säännöt, jotka koskevat maksujen palauttamisperusteita sekä todistustaakkaa luottokorttipetosten yhteydessä. Lisäksi on luotava säännöt luottokorttityhtiöiden suorittamien maksujen takaisin saamiseksi sellaisissa tapauksissa, joissa palveluntarjoaja ei ole täyttänyt sopimusta (tilaus on jätetty toimittamatta tai sitä ei ole toimitettu sopimuksen mukaisesti).

4.7. Verotusjärjestelmän mukauttaminen

4.7.1. Rajatylittävä sähköinen kaupankäynti tuo verotukselliset esteet ja vääristymät yhä selkeämmin esiin, jolloin verotusjärjestelmien välinen kilpailu lisääntyy. Tämä koskee ennen kaikkea arvonlisäverojärjestelmiä.

4.7.2. Komissio on äskettäin tekemissään säädösehdotuksissa (KOM(2000) 349 lopullinen) esittänyt uudenlaista sääntelyjärjestelmää sähköisen kaupankäynnin välillistä verotusta varten.

4.7.2.1. Ehdotuksissa ei katsota tarpeelliseksi säännellä sellaista kaupankäyntiä, jossa yksityisasiakkaat ostavat tavaroita sähköisen verkon välityksellä mutta tavarat toimitetaan tavaranomaiseen tapaan. Tällaisissa tapauksissa sähköinen kaupankäynti ei aiheuta erityisongelmia arvonlisäveron suhteen.

4.7.2.2. Ehdotukset sisältävät uusia säännöksiä digitaalisten tuotteiden toimittamisesta sähköisessä muodossa ennen kaikkea lopullisille kuluttajille, ja sähköistä toimitusta pidetään palvelun suorittamisena. Kun yhteisön ulkopuoliseen maahan sijoittunut yritys toimittaa palveluita yhteisössä asuvalle kuluttajalle, verotus tapahtuu EU:ssa.

4.7.3. Talous- ja sosiaalikomitean mielestä sähköiselle kaupankäynnille on ehdottomasti määriteltävä kansainvälisesti yhteensopivat jäsenvaltiokohtaiset sääntelykehykset. Eurooppalaisten yritysten nykyinen epäedullinen kilpailuasema suhteessa yhteisön ulkopuolisiin yrityksiin on korjattava. Tämä on välttämätöntä, jotta voidaan välttyä uhkaavilta verotulojen menetyksiltä sekä vahingolliselta verokilpailulta, joka saattaisi

heikentää Euroopan unionin asemaa maailmankauppajärjestelmässä. Tämän vuoksi komitea suhtautuu myönteisesti komission tekemiin ehdotuksiin sähköiseen kaupankäyntiin sovellettavasta arvonlisäverojärjestelmästä. TSK on myös sitä mieltä, että sähköisen kaupan verotuksellisesta sääntelystä ei saa aiheutua haittaa toimipaikkaan sidotulle kaupalle.

4.8. Käyttömahdollisuudet ja -kustannukset

4.8.1. Sähköisten viestintävälineiden ja kaupankäyntimahdollisuuksien käytön yleistymisen riippuu kustannuksista. Muutamissa maissa nopean yleistymisen esteenä ovat asianmukaisten laitteiden ja yhteyksien hankinta-, liitäntä- ja käyttökustannukset, jotka keskivertoperheen muihin kuluihin verrattuna ovat vielä liian korkeat. Yhteiskunnan digitaalinen jakautuminen (*digital divide*) on pyrittävä estämään.

4.8.2. Jakautumisuhan torjuminen edellyttää erilaisten esteiden poistamista. Kyse on esteistä, jotka koskevat juuri niitä väestöryhmiä, joille uudesta tekniikasta ja sähköisestä kaupankäynnistä kenties olisi erityistä hyötyä. Näitä ovat vanhuksset, sairaat ja vammaiset.

4.8.3. Euroopassa on tehtävä vielä runsaasti tutkimustyötä tietotekniikkalaitteiden ja ohjelmien kehittämiseksi. Tutkimuksen avulla voitaisiin puuttua muutamiin tähän asti ratkaisemattomiin ongelmiin, kuten englannin kielen käyttöön, jota kavahdetaan erityisesti romaanisissa maissa. Nopeiden ja luotettavien automaattisten käännösohjelmien avulla voitaisiin esimerkiksi ratkaista ongelmat, jotka liittyvät vaikeaselkoiisiin sopimuslausekkeisiin, jotka uhkaavat muodostua ansaksi useille asiakkaille.

4.8.4. Perusrakenteiden ja palveluiden saatavuus on erityisen tärkeää, ja kilpailun edistämisen ja palveluiden yhteentoumivuuden vuoksi onkin olennaista, että verkot liitetään yhteen.

4.8.5. Saatavuutta ja verkkojen yhteenliittämistä koskevilla sääntelytoimilla on keskeinen merkitys sekä uusille tulokkaille että jo alalla toimiville markkinaosapuolille, sillä ne vaikuttavat näiden investointipäätöksiin. Tästä syystä korkeatasoisen oikeusvarmuuden takaaminen on erittäin tärkeää. Viestintämarkkinoilla vallitsevan erityistilanteen vuoksi on säänneltävä josain määrin myös sellaisten markkinaosapuolten toimintaa, joilla ei ole merkittävää markkina-asemaa, jotta voidaan taata reilu kilpailu markkinoiden kaikilla tasoilla. Tämä koskee erityisesti velvollisuutta neuvotella yhteenliittämisestä ja käyttöoikeuksista.

4.8.6. Komitean suositukset

- Mikäli markkinat eivät takaa perusrakenteiden ja palveluiden käyttöoikeutta, asianmukaiset sääntelykehykset on luotava politiikan keinoin.
- Komitean mielestä kohtuuhintaiset mahdollisuudet sähköisten viestintä- ja verkkokauppapalveluiden käyttöön on taattava toteuttamalla joukko toimenpiteitä. Näihin kuuluvat kohdennetut tukitoimet, puhelinyhtiöiden tarjoamat palvelut (esim. vuokralaitteet) sekä kilpailun lisääminen paikallisiiliytntäverkoissa.
- Euroopan komissio on tehnyt ehdotuksen asetukseksi tilaajayhteyksien eriyttämisestä. Tarkoituksena on lisätä alan kilpailua. On kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, ettei ehdotettu sääntely aiheuta alalla häiriöitä tai johda kapasiteettipulaan.
- Koska kiinteiden yhteyksien vuokrat ovat edelleen melko korkeat, pikaiset toimenpiteet ovat välttämättömiä ennen kaikkea jäsenvaltiotasolla. Mikäli jäsenvaltioiden toimet eivät auta, yhteisön on ryhdyttävä soveltamaan kilpailusääntöjä mahdollisimman tiukasti.
- Tekniikan kehittymisen ja palveluiden lähentymisen vuoksi yleispalvelun käsitettä on jatkuvasti tarkasteltava siltä kannalta, vastaako se ajankohtaisia vaatimuksia. Koska yleispalvelu on muuttuva ja kehittyvä käsite, komission tulee siis ehdottaa kriteereitä yleispalvelun soveltamisalan laajentamiseksi yhteisön lainsäädännössä sekä mekanismeja, joilla mahdollistetaan uudelleentarkastelu määrääjain. Lisäksi komitea katsoo, että yleispalvelun määrittelyn ja soveltamisalan mahdollisen laajentamisen yhteydessä olisi otettava huomioon myös nopeat Internet-palvelut.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

4.9. Yksityisyys ja henkilötietojen suoja

Monet kuluttajat suhtautuvat sähköiseen kaupankäyntiin alkusi epäroiden mm. siksi, että he pelkäävät Internetissä tapahtuvan toiminnan vaarantavan tai rajoittavan yksityisyyttään. Sähköisten liiketoimien yhteydessä kerätään valtava määrä tietoa, jota käsitellään ja jota on mahdollista jäljittää. Henkilötietojen suojasta annettu direktiivi 95/46/EY tarjoaa asianmukaisen kehyksen sekä henkilötietojen suojelemiseksi että tietojen vapaan liikkuvuuden takaamiseksi EU:ssa.

4.9.1. Käytännössä tietosuojaa ei näytä aina toimivan. Tietoja kerätään ja kuluttajaprofiileja luodaan luvottomasti yhä uudelleen. Oikeutta yksityisyyden suojaan ei kuitenkaan saa loukata, ja siksi henkilöllisyyttä koskevat tiedot on rajoitettava niihin, jotka ovat liiketoimien ja asianomaisten yritysten kannalta aivan välttämättömiä.

4.9.2. Yksityisyyttä voivat rajoittaa huomattavasti myös evästeet (*cookies*), joita useiden www-sivujen käyttö edellyttää (ja joiden avulla kerätään tietoa käyttäjän tottumuksista).

4.9.3. Tästä syystä TSK katsoo, että

- yhteisön on asetettava tietosuojakysymykset etusijalle
- komission on kannustettava jäsenvaltioita tehostamaan tietosuojan toteuttamista
- komission on tuettava aloitteita, jotka lisäävät yleistä tietoisuutta aiheesta
- kuluttajia on tuettava, jotta he voivat kontrolloida tietovirtoja
- televiestintäalaa koskeva tietosuojadirektiivi on mukautettava uuteen tekniseen ja taloudelliseen ympäristöön, jotta tietosuojaa voidaan taata myös kaikkien uusien viestintämuotojen osalta (on varmistettava tietosuojaa sekä puhelinliikenteessä että viestinnän välittämisessä yleensä, kiinnitettävä huomiota paikkatietoihin ja rajoitettava liikennetietojen hyödyntämistä mainontatarkoituksiin sekä säänneltävä sähköistä profiloitintia [*electronic profiling*]).

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "XXIX kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus (1999)"

(2001/C 123/02)

Komissio päätti 5. toukokuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta "XXIX kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus (1999)".

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 8. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Antonello Pezzini.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto: XXIX kertomuksen aiheet

1.1. Kilpailupolitiikasta vastaava komission jäsen Mario Monti korostaa vuoden 1999 toiminnasta annetun, XXIX:n kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen esipuheen alussa "tarvetta uudistaa – kilpailulainsäädäntöä". Aihetta käsitellään myös jäljempänä esipuheessa ja laajasti myös itse kertomuksessa⁽¹⁾.

1.1.1. Uudistamista painotetaan voimakkaasti, koska vuonna 1999 yhteisön kilpailulainsäädännön uudenaikaistamisohjelman toteuttamista jatkettiin ja lisäksi luotiin pohja ohjelman toteuttamiselle kokonaisuudessaan. Toiminnassa on nyt edetty väistämättömään käännekohtaan.

1.1.2. XXIX kertomuksen toinen merkittävä aihe on kansalaisten keskeinen asema yhteisön kilpailupolitiikassa. Esipuheessa ja kertomuksessa kuvaillaan hyvin laajasti uutta toimintaohjelmaa, jonka tavoitteena on, että kuluttajille annetaan keskeinen asema paitsi kilpailupolitiikasta hyötyvinä kansalaisina myös kilpailupolitiikan edistäjinä⁽²⁾. Komitea pitää merkittävänä, että on haluttu korostaa kuluttajien ja kuluttajajärjestöjen⁽³⁾ mahdollisuutta kannustaa ja edistää yhteisön toimintaa kilpailun alalla. Toimintaa ja sen vaikutuksia voidaan tällä tavoin tehostaa, täsmentää ja nopeuttaa.

1.2. XXIX kertomuksen keskeisiä aiheita on myös komission vuonna 1999 harjoittama yrityskeskittymien valvonta, jota käsitellään laajasti yksityiskohtaisin kommentein ja tapauskuvauksin⁽⁴⁾. Komitean mielestä komissio on vuonna 1999

onnistunut kyseisessä toiminnassaan erittäin hyvin, mikä vahvistaa komission merkitystä. Komissio on käsitellyt monisyisempiä aihepiirejä kuin edellisinä vuosina. Näin on voitu tehdä päätelmiä, jotka ovat todennäköisesti talouselämän kannalta päteviä. Asioiden käsittelyn myötä on kuitenkin herännyt useita kysymyksiä, jotka on ratkaistava pikaisesti myös lainsäädännön osalta.

1.2.1. Kertomuksessa käsitellään laajasti yrityskeskittymien valvontaa ja korostetaan erityisesti toiminta-aloja, jotka perustuvat eri alojen innovatiivisen huipputekniikan lähentymiseen. Uudet markkinat perustuvat uuteen teknologiaan ja eri alojen tekniikan lähentymiseen. Näiden markkinoiden kehityksen kannalta on olennaista, ettei yritystoiminnalle ja kilpailulle aseteta esteitä, joille ei ole objektiivisia perusteita. Näin ollen komitea suhtautuu erityisen myönteisesti komission pyrkimyksiin sovittaa yhteen yritysten mahdollisuudet toteuttaa aloitteita, jotka voivat johtaa uusien markkinoiden syntymiseen, ja tarpeen estää yrityksiä luomasta näin markkina-asemaa, joka saattaisi estää muita yrityksiä tulemasta samoillemarkkinoille. Kuitenkin on korostettava vaaraa, että joissakin olosuhteissa pyrkimykset sovittaa yhteen erilaisia vaatimuksia merkitsevät toimenpiteitä, jotka saattavat vähentää yritysten kiinnostusta ryhtyä yhteisön toimintatapojen kehittämisen kannalta ilmeisen tärkeisiin toimenpiteisiin. Se, mitä kertomuksessa todetaan Telia/Telenor-keskittymästä, todistaneekin kyseisen vaaran olemassaolon. Telia/Telenor-keskittymän toteuttamisesta luovuttiin komission päätöksen jälkeen. Päätöksessä edellytettiin, että alkuperäiseen suunnitelmaan olisi sen hyväksymiseksi pitänyt tehdä hyvin suuria muutoksia. Telian ja Telenorin sulautuminen olisi merkinnyt kahden eri valtion laitosten toimintojen yhdistämistä. Siksi se olisi vauhdittanut toimenpiteitä, jotka vielä joitakin vuosia sitten olisivat tuntuneet mahdottomilta, ja vaikuttanut voimakkaasti EU:n yhdenmisyysprosessiin ja uusien markkinoiden kehittymiseen. Edellä mainitun johdosta komitea toivoo, että komissio ottaa kyseisen ennakkotapauksen huomioon tulevaisuudessa ja arvioi, olisiko joissakin tapauksissa tarpeen toimia joustavammin, vaikka kaikkia teoriassa mahdollisia kilpailunvastaisen toiminnan uhkia ei tällöin pystyttäisikään poistamaan.

(1) Aihetta käsitellään kertomuksen osan I luvussa A "Lainsäädännön ja sen tulkinnan nykyaikaistaminen".

(2) Kertomuksen johdannon lopussa olevassa lisälehdessä "EU:n kansalliset ja kilpailupolitiikka" selvitetään, mitä komissio tarkoittaa käsitteellä "kilpailupolitiikan edistäjä".

(3) Kertomuksen osan I luvun B lopussa olevassa lisälehdessä 3 kerrotaan suhteista kuluttajajärjestöihin.

(4) Ks. kertomuksen osa II.

1.2.2. Kertomuksessa käsitellään lisäksi sitä, että mahdollisuutta puuttua yrityskeskittymien valvonnalla myös yhteisten määräävien markkina-asemien muodostumiseen käytetään yhä enemmän. Tämäkin aihe on erittäin tärkeä. Komitea on samaa mieltä siitä, että on hyödyllistä puuttua yhteisen määräävän markkina-aseman käsitteen avulla tilanteisiin, joissa kilpailuvastaisen toiminnan vaara on suuri. Kuitenkin on korostettava käsitteen liialliseen laajentamiseen liittyviä riskejä, koska käsitettä ei ole määritelty tarkasti sen erottamiseksi muista markkinoiden rakenteen rajoittamiskeinoista, joista ei aiheudu uhkaa kilpailulle mutta joilla saattaa olla vaikutusta kilpailukykyyn ja joita talouselämä nykyään välttämättä edellyttää. Tämän vuoksi komitea pitää välttämättömänä, että komissio etenee tulevaisuudessa riittävän varovaisesti tiellä, jonka yhteisöjen tuomioistuimien ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien viitoittaneet asioissa "Kali und Salz" ja "Gencor/Lonrho" antamissaan tuomioissa. Komitea katsoo myös, että komission on hyväksyttävä pikaisesti jo kauan odotetut oligopolistisen määräävän markkina-aseman määritelmää koskevat suuntaviivat, jotta mainitut riskit voidaan poistaa ja jotta voidaan pienentää arvioinnin mielivaltaisuuden vaaraa (1).

1.2.3. Yrityskeskittymien valvonnan merkitys on entistä suurempi. Tämä johtuu pääasiassa ylikansallisten keskittymien lukumäärän ja laajuuden eksponentiaalisesta kasvusta, jonka syynä puolestaan ovat maailmanlaajuistuminen ja uuden talouden kehitys. Vallitsevan kiivaan muutostahdin myötä asianomaiset yritykset katsovat, etteivät yrityksen vielä muutama vuosi sitten ihanteellisilta vaikuttaneet koko ja kapasiteetti enää riitä. Tämän vuoksi on nyt meneillään sellaisten yritysten keskittymisaalto, jotka ovat jo aiemmin osallistuneet keskittymiin. Näin syntyy kierre, jonka johdosta aiemmat kilpailunusteet muuttuvat jyrkästi.

(1) Kertomuksessa käsitellään muita yrityskeskittymien valvontaan kuuluvia aiheita, joihin on syytä kiinnittää huomiota. Lisälehdeissä 7 kerrotaan uudesta potentiaalisen määräävän markkina-aseman arvioinnista, joka voi itse asiassa merkitä komission toimintamahdollisuuksien kasvamista entisestään yrityskeskittymien suhteen. Aihe on tullut esiin kahdessa vuonna 1999 tehdyssä päätöksessä, joissa katsottiin, että tarkastelun kohteena olleiden yritysten markkinavoima oli huomattavasti suurempi kuin niiden markkinaosuudesta voitiin päätellä, koska niillä oli erityisiä etuja kilpailijoihinsa nähden. Mahdollisuudet puuttua yrityskeskittymien valvonnalla tilanteisiin, joissa markkinavoima perustuu potentiaaliseen asemaan, vaikka markkinat eivät olisikaan olennaisesti keskittyneet, ovat lisääntyneet asiassa Air Liquide / BOC 18. tammikuuta 2000 tehdyn päätöksen ansiosta. Päätöksessä komissio katsoo, että keskittymiin, joiden vuoksi potentiaalinen kilpailu vähenee tai loppuu, voidaan puuttua, vaikka markkinatilanne säilyisi samana kuin ennen keskittymän toteuttamista.

1.2.4. Yhteisön toimien merkitys perustuu myös komission kokemukseen yrityskeskittymien valvonnasta kymmenen vuoden ajalta. Erityisen merkittäviä ovat XXIX kertomuksessa käsitellyt hyvin monimutkaisia toimenpiteitä koskevat ratkaisut, joista useat ovat teollisuuden ja talouselämän kannalta erittäin tärkeitä. Komission tavoitteena on entistä useammin toisaalta hillitä yksittäisten yritysten tai oligopolien vaatimuksia markkinavoiman kasvattamisesta ja toisaalta olla estämättä uusien haasteiden ja päämäärien vauhdittaman yritystoiminnan vapaata laajentamista. Kertomuksesta käykin ilmi, että komissiosta on tullut maailman tasolla yksi tärkeimmistä toimijoista keskittymisprosessissa, jossa sillä on yhä kiistattomampi ja velvoittavampi rooli.

1.2.5. Yhteisön harjoittaman yrityskeskittymien valvonnan merkitystä on todennäköisesti kasvattanut äskettäin toteutussa uudistuksessa (2) komissiolle myönnetty uusi toimivalta. Kertomuksessa käsitellään laajasti uudistuksen ensimmäisiä ilmentymiä. Asia vaikuttaa erityisen tärkeältä, kun otetaan huomioon, että pian toteutetaan toinen lainsäädäntötoimi, jonka tavoitteena on muun muassa jatkaa uudistuksia edellisen uudistuksen (3) osoittamaan suuntaan.

1.3. Kertomuksessa korostetaan myös yrityskeskittymien valvontaa koskevan kansainvälisen yhteistyön kehittämistä. Yhteistyö Yhdysvaltojen kilpailuviranomaisten kanssa laajentui itse asiassa huomattavasti vuonna 1999. Komissio tutki yhdessä Yhdysvaltojen kanssa eräitä erityisen vaikeita tapauksia. Yhteistyötä jatkettiin vuonna 1999 menestyksekkäästi myös

(2) Ks. yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 muuttamisesta 30. kesäkuuta 1997 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1310/97. Asetuksen (ETY) N:o 4064/89 muutoksen nojalla komissio voi nykyään liittää kaikkiin yhteensopivuutta koskeviin päätöksiinsä ehtoja ja velvoitteita. Komission toimintamahdollisuuksia lisää myös, että asetuksen soveltamisalaan on lisätty kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavat yhteisyritykset, joista on seurauksena markkinoiden rakenteen keskittymisen lisäksi myös yhteensovittamista sellaisten emoyritysten toiminnan kanssa, jotka todennäköisesti kuuluvat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisalaan.

(3) Muista mahdollisista asetukseen (ETY) N:o 4064/89 tehtävistä muutoksista asiakirjassa "Komission kertomus neuvostolle sulautuma-asetuksessa säädettyjen raja-arvojen soveltamisesta" —KOM(2000) 399 lopullinen, 28.6.2000. Vaikuttaa kuitenkin todennäköiseltä, että muutosehdotuksiin sisältyy muita muutoksia. Muutoksiin kuuluisi myös komissiolle vuoden 1997 uudistuksessa annetun yhteensovittamisseurauksia aiheuttavien yhteisyrityksiä koskevan toimivallan laajentaminen, joka kuuluu soveltamisääntöjen uudistamisesta annetussa valkoisessa kirjassa käsiteltäviin uudistuksiin. Valkoisessa kirjassa ehdotetaan, että yrityskeskittymien valvonta ulotetaan tuotantotoimintaa harjoittaviin yhteisyrityksiin, joita aiempi uudistus ei koske.

muiden valtioiden kilpailuviranomaisten kanssa. KIE-maiden kanssa jatkettiin myös kilpailuoikeuden alan yhteistyötä ja kokemustenvaihtoa⁽¹⁾.

1.3.1. Yhteistyö KIE-maiden viranomaisten kanssa on erityisen tärkeää senkin vuoksi, että KIE-maissa käynnissä oleva yksityistämispöytäsihteerin aiheuttaa uhkaa kilpailulle. Seurauksena saattaa olla yksityisiä määrääviä markkina-asemia, jotka todennäköisesti vääristävät tulevaisuudessa yhteisön kilpailuverkkoa vakavasti, jos niihin ei puututa tehokkaasti. Tämän vuoksi komitea toivoo, että yhteistyön ansiosta voidaan ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin, ennen kuin korjaamattomia vahinkoja pääsee tapahtumaan. Vuoden 1999 kokemukset ovat vahvistaneet, että kansainvälinen yhteistyö on nykyään välttämätöntä muutenkin kuin KIE-maiden suhteisiin liittyvissä erityisongelmissa, koska keskittymien aiheuttamat muutokset vaikuttavat laajalla maantieteellisellä alueella. Keskittymät eivät itse asiassa useinkaan vaikuta vain yhteen alueeseen. Tämän johdosta ne useimmiten kuuluvat yhä useampien valtioiden kilpailuviranomaisten toimialaan, mistä seuraa monenlaisia velvoitteita ja uhkia⁽²⁾.

1.3.2. Kahdenvälinen yhteistyö ei kuitenkaan yksinään riitä vähentämään kyseisiä velvoitteita ja uhkia, vaikka se on väline, jota tulevaisuudessakin on käytettävä yhä useammin. Tähän mennessä kohdatuista vaikeuksista huolimatta on tehtävä myös monenvälistä yhteistyötä, kuten XXVIII kertomuksen johdannossa todetaan. Komitea ilmaisi lausunnossaan kyseises-

tä kertomuksesta olevansa tästä komission kanssa täysin samaa mieltä⁽³⁾.

1.4. Komission voimakkaat ponnistelut yhteisön toiminnan ja sen vaikutusten tehostamiseksi kilpailun alalla ovat ilmenneet myös valtiontuessa. Tänäkin vuonna ensisijaisena tavoitteena on ollut vähentää valtiontukien kokonaismäärää, joka on edelleen liian korkea. Muitakin tavoitteita on ollut. Komissio on erityisesti pyrkinyt toisaalta puuttumaan tiukasti vääristäviin vaikutuksiin ja toisaalta olemaan vahingoittamatta aloitteita, jotka mahdollisesti edistävät kilpailua ja joita on tuettava⁽⁴⁾.

1.4.1. Mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarkasteluvuotena on hyväksytty sekä sisältöä että menettelyä koskevia uusia sääntöjä, joiden tavoitteena on tehdä tuista avoimempia ja vähentää menettelyyn liittyviä tarpeettomia velvoitteita erityisesti pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä. Näin voidaan käyttää enemmän voimavaroja ongelmallisimpiin tukiin⁽⁵⁾.

(1) Kansainvälistä yhteistyötä käsitellään kertomuksen osassa IV, jonka luvussa A kerrotaan kilpailuyhteistyöstä Keski- ja Itä-Euroopan (KIE) assosioituneiden maiden kanssa. Luvussa B käsitellään kilpailunrajoituksia koskevaa kahdenvälistä yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa. Vuonna 1999 allekirjoitettiin myös Euroopan yhteisöjen ja Kanadan välinen kilpailua koskeva yhteistyösopimus sekä jatkettiin neuvotteluja tehokkaaseen kilpailua koskevaan yhteistyöhön ryhtymiseksi muiden maiden, esimerkiksi Japanin kanssa. Japanin kanssa on ryhdytty tutkimaan mahdollisuutta tehdä vastaavat yhteistyösopimukset kuin Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa on tehty. Yhdysvallat ja Japani ovat jo tehneet tällaisen sopimuksen. Japanin kanssa jatkettiin lisäksi neuvotteluja sääntelyn purkamista myös kilpailusäästöjen osalta.

(2) Yli 60 valtiota on jo sisällyttänyt lainsäädäntöönsä yrityskeskittymien valvontajärjestelmän, jota voidaan soveltaa myös muiden valtioiden viranomaisten arvioitavina oleviin toimenpiteisiin. Tällaisista järjestelmistä seuraa, että yrityksillä on enemmän velvoitteita ja että päätösten mahdollista ristiriitaisuutta on entistä vaikeampi valvoa.

(3) Kansainvälistä kilpailualan yhteistyötä käsitellään XXVIII:een kilpailupolitiikkaa koskevaan kertomukseen liittyvässä komission jäsenen Karel Van Miartin esipuheessa. Siinä kerrotaan laajasti aloitteista, jotka oli tarkoitus toteuttaa laajempiin ja vakiintuneempiin yhteistyön muotoihin pääsemiseksi edes vaiheittain. Myös komission jäsen Mario Monti on keskittynyt tähän aiheeseen useissa puheissaan kilpailupolitiikasta yleensä ja yrityskeskittymien valvonnasta erityisesti. Yhdysvaltojen kilpailuviranomaiset – jotka olivat aiemmin kannattaneet pitäytymistä ainoastaan kahdenvälisessä yhteistyössä – tunnustivat vuonna 2000, että myös muuta kuin kahdenvälistä yhteistyötä on kokeiltava tarpeellista varovaisuutta noudattaen. Tämä merkitsi huomattavaa edistysaskelta kansainvälisessä yhteistyössä.

(4) Valtiontukea käsitellään XXIX:n kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen osassa III.

(5) Tukilainsäädäntöön viitataan XXIX kertomuksen osan III luvun A kappaleessa 1 ”Valtiontukien valvonnan uudenaikaistaminen”, jossa todetaan: ”Komissio on jo noin kahden vuoden ajan toteuttanut neuvoston tukemana erilaisia toimenpiteitä, joilla on pyritty uudenaikaistamaan valtiontukien valvontaa. Yhtenäinen ja tehokas järjestelmätarjoaa komissiolle lainsäädäntövälineitä, joiden ansiosta se voi keskittää toimintansa asioihin, joilla on todellinen vaikutus yhteismarkkinoihin. Tämän ansiosta yritysten hallinnollista taakkaa voidaan keventää, samalla kun taataan oikeusvarmuus ja lisätään toiminnan avoimuutta. EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettu menettelyasetus (Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22. maaliskuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999) tuli voimaan 16. huhtikuuta 1999. – Muista valtiontukien valvonnan uudenaikaistamiseen liittyvistä toimenpiteistä on säädetty 7. toukokuuta 1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 994/98, jossa komissiolle annetaan mahdollisuus antaa valtiontukia koskevia ryhmäpoikkeusasetuksia. – Heinäkuun 28. päivänä komissio antoi kolme ryhmäpoikkeusasetusluonnosta, jotka koskivat pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävää valtiontukea, koulutustukea ja vähämerkityksistä tukea koskevaa sääntöä. – Komission tärkeimpänä tavoitteena on vapauttaa voimavaroja, jotka nyt on sidottu lukuisten sellaisten vakioasioiden käsittelyyn, joihin ei yleensä liity ongelmia EU:n sääntöjen noudattamisen osalta.”

Komitea hyväksyy toteutetut toimet mutta katsoo, että on myös tarmokkaasti kokeiltava uusia vaihtoehtoja piilotuksiin ja ilmoittamattomiin tukiin puuttumiseksi. Tähän tarkoitukseen olisi suunniteltava esimerkiksi jäsenvaltioiden viranomaisten ja kaikkien asianosaisten yhteistyötä koko yhteisön alueelle ulottuvan valvontajärjestelmän toteuttamiseksi, kuten rajoittavien sopimusten kohdalla tehdään.

1.5. Komissio on jatkanut vuonna 1999 kilpailupolitiikkaa koskevaa toimintaansa myös muilla aloilla aiempien kertomusten suuntaviivojen mukaisesti ja saavuttanut merkittäviä tuloksia⁽¹⁾.

1.6. Kaikki edellä mainitut toimet, toimenpiteet ja pohdinat ansaitsevat niille kuuluvan tunnustuksen. Tässä lausunnossa on kuitenkin tarpeen käsitellä jäljempänä erityisesti oikeudellisen kehysten uudenaikaistamisohjelmaa. Tämä näkökulma on tärkeä, koska oikeudellisen kehysten avulla voidaan ratkaista yleisesti merkittäviä ongelmia ja koska sillä voi olla merkitystä myös muiden edellä mainittujen asioiden kannalta. Oikeudellisen kehysten uudenaikaistamisen onnistuminen on todellakin keskeinen edellytys yhteisön kilpailuoikeudellisten ongelmien ratkaisemiselle.

1.6.1. Komitean mielestä XXIX kertomuksessa esimerkiksi mahdollisuus antaa kansalaisille kuluttajina keskeinen rooli ja hajauttaminen kytketään aivan oikein toisiinsa. Tämä on uudenaikaistamisen keskeinen tekijä.

1.6.2. Muutkin edellä mainitut asiat ovat tiiviisti sidoksissa uudistukseen ja ovat sen ennakoedellytyksiä. Esimerkiksi yrityskeskittymien valvonnan laajentaminen edellyttää, että siihen osoitetaan nykyistä enemmän voimavaroja. Komitea korostaa tämän puolestaan edellyttävän, että komissio vapauttaa itsensä kaikista tarpeettomista velvoitteista, jotka vaikeuttavat sen toimintaa. Tämä on yksi uudistuksen muista tavoitteista. Uudenaikaistaminen ja valtiontukia koskeva toiminta kyt-

keytyvät toisiinsa vastaavalla tavalla. Valtiontukien oikeudellisen kehysten tarkistaminen on sitä paitsi eräs uudenaikaistamispolitiikan näkökohdista, ja se on otettava tässä politiikassa huomioon⁽²⁾.

2. Oikeudellisen kehysten uudenaikaistaminen

2.1. Komitean XXVIII kertomuksesta antamassa lausunnossa⁽³⁾ kiinnitetään huomiota siihen, että kertomuksessa on kaksi avainsanaa: uudenaikaistaminen ja yhteistyö, jotka ovat ”komission uuden kilpailupolitiikkahahmotelman tulevaisuudennäkymien vahvat päälinjat”.

2.1.1. Tämänvuotisessakin kertomuksessa on vastaavat avainsanat. Itse asiassa useat vuonna 1998 käynnistetyt tai alustavasti hahmotellut hankkeet ovat toteutuneet tai saaneet lopullisen muotonsa vuonna 1999. Vuonna 1999 hahmoteltiin myös aiempien hankkeiden aloja koskevia ja niitä pidemmälle meneviä uusia hankkeita, mikä kertoo tinkimättömästä tahdosta toimia eri tavalla kuin menneisyudessa.

2.1.2. Vuoden 1997 vihreässä kirjassa ennakoitiin niin sanottujen vertikaalisten sopimusten valmistelua. Valmistelun päälinjat määriteltiin seuraavana vuonna, ja vuonna 1999 saatiin päätökseen asiaa koskeva lainsäädäntö. Komitea antoi asiasta hyvin myönteisen lausunnon⁽⁴⁾, johon tosin sisältyy joitakin kriittisiä huomioita.

(1) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamista koskevista hallinnollisista toimista, joissa on myös vuonna 1999 päästy merkittäviin tuloksiin, kerrotaan XXIX kertomuksen osan I luvussa B ”Sisämarkkinoiden lujittaminen” ja luvussa C ”Alakohtaiset politiikat”.

(2) Tukilainsäädäntöön viitataan XXIX kertomuksen osan III luvun A kappaleessa 1 ”Valtiontukien valvonnan uudenaikaistaminen”, jossa todetaan: ”Komissio on jo noin kahden vuoden ajan toteuttanut neuvoston tukemana erilaisia toimenpiteitä, joilla on pyritty uudenaikaistamaan valtiontukien valvontaa. Yhtenäinen ja tehokas järjestelmätarjoaja komissiolle lainsäädäntövälineitä, joiden ansiosta se voi keskittää toimintansa asioihin, joilla on todellinen vaikutus yhteismarkkinoihin. Tämän ansiosta yritysten hallinnollista taakkaa voidaan keventää, samalla kun taataan oikeusvarmuus ja lisätään toiminnan avoimuutta. EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettu menettelyasetus (Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22. maaliskuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999) tuli voimaan 16. huhtikuuta 1999. — Muista valtiontukien valvonnan uudenaikaistamiseen liittyvistä toimenpiteistä on säädetty 7. toukokuuta 1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 994/98, jossa komissiolle annetaan mahdollisuus antaa valtiontukia koskevia ryhmäpoikkeusasetuksia. — Heinäkuun 28. päivänä komissio antoi kolme ryhmäpoikkeusasetusluonnosta, jotka koskivat pienille ja keskiuurille yrityksille myönnettävää valtiontukea, koulutustukea ja vähämerkityksistä tukea koskevaa sääntöä. — Komission tärkeimpänä tavoitteena on vapauttaa voimavaroja, jotka nyt on sidottu lukuisten sellaisten vakioasioiden käsittelyyn, joihin ei yleensä liity ongelmia EU:n sääntöjen noudattamisen osalta.”

(3) EYVL C 51, 23.2.2000, s. 1 (esittelijänä Edoardo Bagliano).

(4) EYVL C 116, 28.4.1999, s. 22 (esittelijänä Giacomo Regaldo).

2.1.3. Vuonna 1999 hahmoteltiin lisäksi toista uudistusta, jolla on vielä suuremmat tavoitteet. Tällä uudistuksella halutaan uudenaikaistaa 81 ja 82 artiklan soveltamisjärjestelmää. Uudistuksen ytimenä on hajauttaa soveltaminen jäsenvaltioiden tuomioistuimille ja hallintoelimille ja antaa niille siten toimivalta ja vastuu, jotka ovat aiemmin kuuluneet lähes yksinomaan komissiolle. Tämä on siis uudistus, joka osoittaa todennäköisesti kaikkein selvimmän asioiden saaman käänteisen merkityksen ja laajuuden. Uudistukseen on siksi kiinnitettävä erityistä huomiota tässäkin lausunnossa, vaikka komitea on jo aiemmin ilmaissut kantansa uudistuksen toteuttamisesta ja vaikka sen on myöhemmin määrä antaa lausunto uudistuksen jatkamisesta.

2.2. Komitea antoi myönteisen lausunnon uudenaikaistamishankkeesta kokonaisuutena. Lausunnossa painotetaan kuitenkin, että myönteistä arviota tarkasteltaessa on otettava huomioon myös huolenaiheet ja huomautukset, jotka komitea katsoi aiheelliseksi sisällyttää lausuntoon. Komitea totesi lisäksi, että uudistukselle asetettujen odotusten täyttämisen keskeinen edellytys on, että uusien sääntöjen laatimisen ja soveltamisen yhteydessä toteutetaan ennako-, valmistelu- ja liitännäistoimenpiteitä. Tämä lausunnon näkökohta on edelleen keskeinen. Siksi komitea katsoo tarpeelliseksi esittää seuraavassa kyseisten päätelmien perustelut.

2.2.1. Uudenaikaistamishanke on herättänyt eriäviä mielipiteitä asianosaisilla tahoilla. Toimintatapojen muuttamisen tarpeellisuudesta ja kiireellisyydestä sekä periaatteessa valkoisen kirjan tavoitteista ollaan yleisesti yhtä mieltä. Kuitenkin myös myönnetään, että suunnitellun radikaalin uudistuksen kustannukset ovat korkeat ja että asiaan liittyy suuria vaikeuksia, joihin on löydettävä ratkaisu. Eri tahoilla ollaan yhtä mieltä myös siitä, että monista sisältökysymyksistä on vielä hankittava lisätietoja ja ettei uudistuksen onnistuminen tai epäonnistuminen riipu ainoastaan komission ponnisteluista.

2.2.2. Edellä mainittujen arvioiden perustelut ovat moninaiset ja vaikuttavat edelleen täysin ajankohtaisilta. Asetettujen tavoitteiden mukainen uudistus edellyttää muun muassa yhteisön ja jäsenvaltioiden lainsäädännön, oikeuslaitoksen ja hallinnon rakenteiden mukauttamista. Ei voida myöskään sulkea pois, että kyseinen uudistus saattaa edellyttää joidenkin jäsenvaltioiden perustuslain tai ajan myötä jopa yhteisön perussopimusten joidenkin osien muuttamista. Monissa jäsenvaltioissa on tarkistettava myös tuomareiden koulutus- ja valintamenettelyt. Jäsenvaltioissa, joissa näin ei ole vielä tehty, on säädettävä toimivaltaisten viranomaisten oikeudesta soveltaa yhteisön kilpailuoikeutta. Lisäksi on pohdittava eri valtioiden oikeus- ja hallintoviranomaisten välisiä yhteyksiä ja niiden toimivallan yhteensovittamista – todennäköisesti myös kyseisten viran-

omaisten toimivallan yhteensovittamista kunkin jäsenvaltion sisällä. Hajauttamisjärjestelmän yhtenäisyyden varmistaminen aiheuttaa perustavan ongelman samoin kuin sen varmistaminen, ettei toimivallan antaminen tuomioistuimille ja jäsenvaltioiden viranomaisille vaaranna järjestelmän yhtenäisyyttä ja yhteisön oikeuden ensisijaisuutta. On vältettävä tilanteita, joissa viranomaisen tai tuomioistuimen käyttämät tulkintaperiaatteet ovat eri jäsenvaltioissa erilaisia. Lisäksi on olennaista, etteivät samasta sopimuksesta anna päätöstä eri jäsenvaltioiden tuomioistuimet ja viranomaiset, jotka saattavat päätyä erilaisiin ratkaisuihin.

2.2.3. On myös otettava käyttöön uusia välineitä, jotta voidaan varmistaa, että tiettyä asiaa koskevasta oikeus- ja hallintokäytännöstä voidaan saada mahdollisimman täydelliset tiedot yhteisön koko alueelta. Tämä on välttämätöntä kaikkien sellaisten tahojen kannalta, joiden on muodostettava käsitys yhteisön kilpailuoikeudesta.

2.2.4. Komitean lausunnossa käsitellyt aiheet ovat niin tärkeitä, että niistä on todennäköisesti tehtävä lisätutkimuksia, joihin osallistuisivat jäsenvaltioiden lainsäädäntävallan käyttäjien lisäksi myös korkeakoulut ja asianosaiset ammattialajärjestöt. Jotta uudistus onnistuisi, kaikkien tahojen – yhteisön toimielinten, jäsenvaltioiden ja muiden asianosaisten – on toimittava yhteistyössä ja edistettävä asiaa toimivaltansa mukaan. Käsiteltävät asiat ovat kuitenkin monisyisiä ja vaikeita, joten radikaalien muutosten, kuten uudenaikaistamishankkeen mukanaan tuomien muutosten, ei voi olettaa tapahtuvan hetkessä.

2.3. Komitea otti huomioon valkoista kirjaa koskevassa lausunnossaan kaikki näkökannat, joiden perusteella uudistus vaikuttaa välttämättömältä ja kiireelliseltä, sekä myös kannat, joiden mukaan on välttämätöntä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin esiin tulleiden ongelmien ratkaisemiseksi. Käytyään asiasta perusteellisen keskustelun komitea halusi korostaa, että uudistuksen toteuttamisen rinnalla on tarpeen ratkaista soveliaalla tavalla uudistuksen mukanaan tuomat ongelmat. Tämä näkökanta on edelleen otettava huomioon.

2.3.1. Uudistusten toteuttamista ei kuitenkaan haluta kytkeä kaikkien "välttämättömien" tai "tarvittavien" toimien toteuttamiseen yhteisön tasolla ja jäsenvaltioissa, koska käsiteltävät ongelmat ovat moninaisia ja toimenpiteiden toteuttaminen vie (joissain tapauksissa) paljon aikaa. Komitean mielestä on kuitenkin keskeistä, että ennen hajauttamista yhteisön toimielimet toteuttavat pikaisesti kaikki niiden toimivaltaan kuuluvat sääntely- ja hallintotoimet.

2.3.2. Yhtä olennaista on sisällyttää hajauttaminen mahdollisimman nopeasti yhteisön tason ponnisteluihin, jotka tähtäävät uudistuksen vaatimien uusien maailmanlaajuisten puitteiden toteuttamiseen. Yhteiset ponnistelut on siis aloitettava viipymättä. Komitea katsoo, että edellä mainitusta syystä komission on toimittava aloitteellisesti ja vauhditettava jäsenvaltioiden ja kaikkien asianosaisten tahojen yhteistyön aloittamista mahdollisimman pian. Komission on toteutettava kaikki mahdolliset toimet ja aloitteet sen varmistamiseksi, että uudet maailmanlaajuiset puitteet kehittyvät järjestyneesti ja yhtenäisesti. Komission on lisäksi huolehdittava jäsenvaltioiden kanssa kaikista toimenpiteistä, joilla varmistetaan tuomareiden ja valvontaviranomaisten valmistautuminen uudistukseen.

2.4. Näiden välttämättömien lisähuomautusten lisäksi on korostettava, että komission jäsen painottaa XXIX kertomuksen esipuheessaan välttämättömyyttä toteuttaa uudistus ”sekä kilpailunrajoitusten alalla, jolla yritysten toimet voivat vääristää kilpailua, että valtiontukien alalla, jolla jäsenvaltioiden toimet voivat vaikuttaa samalla tavoin”.

2.4.1. Komission uudistuksen päättäväinen toteuttaminen tänä vuonna on samoin osoittanut, millainen rooli uuden aikaistamisella on yhteisön kilpailupolitiikan nykyvaiheessa. Komissio hyväksyi 24. toukokuuta 2000 suuntaviivat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta vertikaalisiin rajoituksiin. Uudistusta koskevan valkoisen kirjan herättämä keskustelu on myös jatkunut, ja asiassa odotetaan tapahtuvan merkittävää kehitystä. Komission ennakoidaan lisäksi tekevän aloitteen yhteisön toimielinten toimivallan uudistusohjelman toteuttamisesta. Komitean on määrä antaa asiasta erityinen lausunto. Huhtikuun 27. päivänä 2000 julkaistiin ehdotus ”laaja-alaisten sopimusten” uudistamisohjelmaksi⁽¹⁾, jonka on tarkoitus liittyä muiden uudistusten kanssa samaan linjaan ja joka asiaankuuluvalla tavalla toteutettuna edistää sääntelykehityksen uudistamista ennakoidulla tavalla.

(1) Ks. ”Laaja-alaisiin yhteistyösopimuksiin liittyviä kilpailusääntöksiä – Tiedonanto 20. joulukuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2821/71 5 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2743/72, mukaisesti perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin”, EYVL C 118, 27.4.2000, joka sisältää ehdotuksen komission asetukseksi EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin tutkimuksen ja kehittämistoiminnan sopimusryhmiin, ehdotuksen komission asetukseksi EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyjen erikoistumissopimusten ryhmiin sekä ehdotuksen suuntaviivoiksi EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta laaja-alaiseen yhteistyöhön.

3. Luopuminen yhteisön kilpailupolitiikan hallinnoinnin keskittämisestä komissiolle

3.1. Käynnistetyn uudistusohjelman kulmakivenä on, että yhteisön uuden kilpailunvalvontajärjestelmän toteuttamisessa on aina noudatettava yhteistyön periaatetta. Tämä kuuluu yhteisön kilpailupolitiikan uuden viitekehyksen keskeisiin näkökohtiin. Valkoisessa kirjassa hahmotellun uudistuksen mukaan myös tuomioistuimille ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisille annetaan toimivalta soveltaa 81 artiklan 3 kohtaa, joka on kilpailun alan merkittävimpiä määräyksiä.

3.1.1. Uudessa järjestelmässä edellä mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen rajoittavien sopimuksia koskevan kiellon soveltamatta jättäminen ei enää edellytä hallinnollista säädöstä (poikkeuskielto), jonka antaminen kuuluu nykyään komission yksinomaiseen toimivaltaan. Uudistuksen jälkeen artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kieltä ei sovelleta, mikäli artiklaa tulkitseva taho vain katsoo, että tilanteessa on kyse 3 kohdassa mainituista taloudellisista olosuhteista.

3.1.2. Tästä seuraa, että tulevaisuudessa yhteisön kilpailuoi-keuden peruselementteihin kuuluvan kiellon soveltaminen kuuluu komission lisäksi minkä tahansa jäsenvaltion sellaisten hallinto- ja oikeusviranomaisten toimivaltaan, joille asianosaiset yritykset poikkeustapauksessa esittävät 81 artiklan 1 kohdan kiellon soveltamismahdollisuutta koskevat vastaväitteensä.

3.1.3. Uudenaikaistamisen merkittävin seuraus on siis se, ettei sopimusten kiellon toteuttamista enää hallinnoida keskusjohtoisesti. Hallinnointi kuuluu tällöin sellaisten elinten vastuualueeseen, joiden kesken ei ole totuttu tekemään yhteistyötä ja joiden perinteet, arvot ja ajattelutavat ovat erilaisia. Tästä seuraa, että valkoisen kirjan sisältämän hankkeen toteuttamis-säännöissä on ehdottomasti määriteltävä, millä säännöillä yhteistyötä tehdään, sitten kun aiemmin ainoastaan komission vastuualaan kuuluneet tehtävät jaetaan eri tahojen kesken.

3.1.4. Yhteistyö on tärkeä avainsana myös XXIX kertomuksessa, kun otetaan huomioon oikeudellisen viitekehyksen koko uudenaikaistamisprosessin merkitys. Suunnitellun muutoksen pohjimmaisia syitä on tietysti, ettei Euroopan unioni voi enää hyväksyä ylhäältä johdettua kilpailupolitiikkaa, jossa vastuu koskee kaikkia muita tahoja kuin komissiota vain rajoitetusti. Tällainen hallinnointi ei sitä paitsi ole enää tarpeen eikä edes mahdollista, kun otetaan huomioon yhteisössä tapahtunut kehitys, josta uudistukset ovat pohjimmiltaan osoituksena.

3.2. Yhteistyöllä on keskeinen asema yhteisön uudessa kilpailupolitiikassa. Tämän vahvistavat myös muut näkökohdat, joita XXIX kertomuksessa hahmoteltu uudenaikaistamishanke määrittää.

3.2.1. Yhteistä osallistumista tarvitaan uudistuksen olennaisten ehtojen toteuttamiseksi. Jäsenvaltioiden kaikkien elinten ja laitosten yhteistyö – komissiolta saatavien virikkeiden ja ohjauksen tuella – on yhtä lailla uudistuksen toteutumisen olennainen edellytys.

3.2.2. Yhteistyö on nykypäivänä väline, jolla kilpailusääntöjen kaikkea soveltamista olisi ohjattava myös uudenaikaistamishankkeen ulkopuolella. Esimerkiksi aktiivinen rooli, joka kertomuksen mukaan on annettava kuluttajille ja kuluttajajärjestöille, on oikeus, joka halutaan uskoa kuluttajille kansalaisina. Kyse on kuitenkin myös velvollisuudesta tehdä yhteistyötä, jotta kuluttajien etua voitaisiin ajaa mahdollisimman tehokkaasti. Myöskään kertomuksessa käsiteltyä tukipolitiikkaa ei voi kuvitella ilman komission, jäsenvaltioiden ja kaikkien muiden asianosaisten konkreettista ja aktiivista yhteistyötä. Komission ja jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden kilpailu- ja sääntelyviranomaisten laajaa yhteistyötä edellyttävät myös markkinoiden vapauttamisprosessit, joilla on keskeinen asema yhteisön nykyisessä kilpailupolitiikassa, mihin kertomuksessa myös viitataan. Jos yhteistyötä ei tehtäisi, jo saavutetut tuloksetkin valuisivat hukkaan.

3.2.3. Edellä mainitun perusteella vaikuttaa välttämättömältä, että seuraavissa vuosikertomuksissa kuvataan, miten kullakin alalla edetään yhteistyön toteuttamisessa, eikä pelkästään myönnetä, että yhteistyö on välttämätöntä.

4. Uudenaikaistamishankkeen tavoitteiden merkitys

4.1. Edellä mainitun perusteella voidaan todeta, että komitea yhtyy täysin mainittujen hankkeiden tavoitteisiin.

4.2. Uudenaikaistamishankkeesta tulisi ennen kaikkea seurata, että yhteisön kilpailusääntöjä sovelletaan paljon aiempaa tiukemmin, jotta komission toimintamahdollisuudet laajenisivat ja tehostuisivat. Vapauduttuaan velvoitteista, jotka eivät enää ole perusteltuja, komissio voisi käyttää enemmän voimavaroja ja kiinnittää enemmän huomiota tehtäviin, jota se ei voi delegoida ja joista komission kilpailupolitiikan onnistuminen suurelta osin riippuu. Kuten kertomuksessa myönnetään, yrityskeskittymien valvonnan lisäksi erityisesti kartellien ja väärinkäytösten kieltämiseen olisi käytettävä enemmän voimavaroja.

4.2.1. Vapauduttuaan muista tehtävistä komissio voisi lisäksi käyttää enemmän aikaa ja voimavaroja voimassa olevasta sääntelystä saadun hyödyn arvioimiseen jatkuvasti eikä vain ajoittain. Tällaisen arvioinnin ansiosta komission olisi mahdollista saada ajoissa tietoonsa, mitä vaatimuksia voimassa oleva sääntely ei vielä vastaa. Näin komissio pystyisi arvioimaan uusien asioiden käsittelyn tai mukauttamisen tarvetta ja toimimaan ajoissa, kun toimintaan on tarvetta. Velvoitteiden vähenyttyä entiseen verrattuna komission pitäisi pystyä tehokkaasti tukemaan ja ohjaamaan tahoja, jotka tekevät sen kanssa yhteistyötä kilpailupolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi.

4.2.2. Komitea katsoo, ettei edellä mainittu kuitenkaan seuraa uudistuksen toteuttamisesta automaattisesti. Komission sisäisiä rakenteita ja sen ohjaus- ja koordinoitotoiminnan välineitä on joka tapauksessa mukautettava. Saattaa esimerkiksi olla tarpeen järjestellä perinpohjaisesti uudelleen rakenteita, toimintatapoja ja menettelyjä, jotka saattavat vaikuttaa huomattavasti uudistuksen tehokkuuteen.

4.2.3. Komitea ehdottaa siksi, että komissio tiedottaisi komitealle, mihin toimiin se aikoo ryhtyä mainituissa asioissa ja mihin tuloksiin on jo päästy.

4.3. Uusien vastuualueiden antaminen jäsenvaltioiden tuomioistuimille ja viranomaisille valkoisessa kirjassa ennakoitun mukaisesti mahdollistaisi kilpailuoikeuden soveltamisen aiempaa paljon laajemmalti – myös tilanteissa, joihin komission valvonta ei nykyään ulotu. Kansallisten tuomioistuinten mahdollisuuden soveltaa EY:n perustamissopimuksen 81 artiklaa kokonaisuudessaan tulisi johtaa myös siviilioikeudellisia oikeuskeinoja, vahingonkorvauksia ja sopimusten mitättömäksi julistamista koskevien hakemusten määrän kasvuun. Näitä hakemuksia voivat käsitellä vain jäsenvaltioiden omat tuomioistuimet.

4.3.1. Edellä painotettujen seikkojen tulisi merkittävästi tehostaa järjestelmää ja sen vaikutuksia. Ne ovat kuitenkin uudistuksen arkaluonteisimpia kohtia. Komitea pitää siksi välttämättömänä edelleen korostaa sellaisen tarkan analysoinnin ja valmistelutyön merkitystä, jonka edistäminen kuuluu komissiolle mutta johon kaikkien on osallistuttava.

4.3.2. Analysoinnissa on tarkasteltava kaikkia asiaankuuluvia oikeudenkäytön aloja, jotta saadaan selville uudistuksen toteutumisen edellyttämät kunkin alan vähimmäisvaatimukset ja toimenpiteet vähimmäisvaatimusten toteuttamiseksi tehokkaasti. On tutkittava myös, millaisia toimenpiteitä tarvittaisiin, jotta uudesta järjestelmästä saataisiin avoin ja valvottavissa oleva ja jotta sen toiminta ei olisi kohtuuttoman syrjivää.

4.3.3. Asian tärkeyden vuoksi komitea pitää välttämättömänä, että komissio tiedottaa asian edistymisestä. Esimerkiksi kilpailuoikeuden soveltamisen nykytilasta, yksittäisissä jäsenvaltioissa vastaavin periaattein toteutetuista toimista ja jäsenvaltioiden kohtaamista vaikeuksista olisi tiedotettava jo seuraavasta kertomuksesta lähtien tai erillisillä asiakirjoilla – jo ennen uudistuksen käynnistämistä, jonka jälkeen laaditaan varsinaisia kokoelmia ja luetteloja yhteisestä oikeuskäytännöstä⁽¹⁾.

4.4. Muutkin järjestelmän uudenaikaistamista edistävät hankkeet voivat varmasti johtaa yhteisön kilpailujärjestelmän yleiseen tehostumiseen.

4.4.1. Vertikaalisia sopimuksia koskevan uuden poikkeusasetuksen (EY) N:o 2790/1999 mukaan poikkeus koskee aiempiin poikkeusasetuksiin verrattuna paljon suurempaa määrää sopimuksia. Asetuksella poistetaan siis toimintaa perusteettomasti vaikeuttavat kiistanaiheet sellaisten sopimusten oikeutuksen osalta, jotka eivät aiheuta todellisia vaikeuksia. Tällaiseen tulokseen olisi päästävä myös soveltamalla rajoittavien sopimusten kieltoon uutta taloudellista lähestymistapaa. Vertikaalisten rajoitusten uudistaminen perustuu mainittuun lähestymistapaan. Sitä toteutetaan kuitenkin myös laaja-alaisen sopimusten kohdalla, ja se on välttämätön seuraus uudenaikaistamisesta.

4.4.2. Myös toinen eri uudistushankkeille yhteinen tavoite eli kilpailusääntöjen yksinkertaistaminen sekä niiden avoimuuden, ymmärrettävyyden ja erityisesti tunnettavuuden lisääminen edistää järjestelmän ja sen vaikutusten tehokkuutta. Tämän näkökohdan merkitys myönnetään kertomuksen esipuheessa, jossa todetaan: ”– on erittäin tärkeää, että kilpailusääntöt ovat selviä, avoimia ja tehokkaasti täytäntöön pantuja. Kilpailusääntöjen on lisäksi pysyttävä 2000-luvun taloudellisen ja teknisen kehityksen mukana.”

4.4.3. Komitean mielestä komission nykyinen tapa antaa usein suuntaviivoja sopii yhteen sen kanssa, että kilpailujärjestelmästä halutaan tehdä aiempaa avoimempi. Suuntaviivat ovat uusi väline, ja toisin kuin poikkeusasetuksissa niissä ei taata, ettei tiettyihin sopimuksiin voisi tietyin ehdoin soveltaa

kieltoja. Suuntaviivoja ei tästä syystä voi pitää asetusten vaihtoehtona. Asetuksia on sitä vastoin käytettävä aina, kun se näyttää mahdolliselta ja valkoisen kirjan mukaan asianmukaiselta. Suuntaviivatkin voivat kuitenkin toimia tehokkaasti; ne tekevät joka tapauksessa komission toimintatavoista avoimempia. Tämän johdosta ne voivat olla korvaamattomia autettaessa yrityksiä omaksumaan niiden uusi vastuu omien sopimustensa arvioinnista. Suuntaviivat ovat tärkeä väline. Tämän vuoksi komitea katsoo, että komission olisi säännöllisesti saatettava ne ajan tasalle, jotta yrityksillä olisi aina ajantasainen kehys omien arvioidensa pohjaksi.

4.4.4. Avoimuus edistää kiistatta koko järjestelmän tehokkuutta, johon myös valtiontukien uudenaikaistamisella tähdätään. XXIX kertomuksen esipuheessa todetaan: ”Avoimuuden lisääminen on välttämätöntä myös, jotta jäsenvaltiot tiedostaisivat paremmin valtiontukien tiukan valvonnan välttämättömyyden. Kansalaisille suunnatun tiedotuksen parantaminen luo myös jäsenvaltioille paineen pienentää valtiontukia.”⁽²⁾

4.4.5. Kun otetaan huomioon koko järjestelmän avoimuuden tärkeys, komitea toivoo, että avoimuudesta muodostuu yleisperiaate myös sellaisissa kysymyksissä, joita kertomuksessa ei käsitellä. Asianosaisten yritysten on saatava avoimesti tietoa myös eri elinten ja viranomaisten yhteistyöstä, jotta yritykset voivat puolustautua tehokkaasti. Samoista syistä avoimuus on otettava lukuun kaikissa menettelyissä, joissa voidaan vedota kilpailuoikeuteen.

4.5. Käynnissä oleva uudistus merkitsee myös kilpailusääntöjen aiempaa määrätietoisempaa ja oikeudenmukaisempaa soveltamista. Tästä hyötyvät kaikki yritykset, mutta todennäköisesti eniten pienet ja keskisuuret yritykset.

(1) Myös XXIX kertomus sisältää tietoja yhteisön kilpailuperiaatteiden soveltamisesta jäsenvaltioissa. Lisälehdessä 2 kerrotaan yhteistyöstä kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten kanssa. Komitea katsoo silti, että hajautettu ja avoin järjestelmä, johon nyt siirrytään, edellyttää aiempaa järjestelmällisempää ja laaja-alaisempaa tiedottamista. Tiedottamisessakin olisi soveltuvin osin voitava hyödyntää uuden järjestelmän edellyttämiä yhteistyösuhteita.

(2) Esipuheessa viitataan myös mahdollisuuteen toteuttaa ”valtiontukirekisteri ja tulostaulu”, ja tarkennetaan asiaa seuraavasti: ”Rekisteri sisältäisi tietoja kaikista valtiontukea koskevista päätöksistä, ja tulostaulussa annettaisiin jäsenvaltioille neuvoja siitä, kuinka ne voivat arvioida tarkemmin valtiontukipolitiikkansa kustannuksia ja hyötyjä. Myös vuotuista katsausta EU:n valtiontuesta parannetaan jatkuvasti niin, että se antaa tarkemman arvion valtiontukimenoista.”

4.5.1. Pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ei jatkossa enää kohdisteta sopimuksia tai valtiontukia koskevia rajoituksia, jotka eivät ole niiden kohdalla perusteltuja, eikä arviointeja, jotka ovat usein rangaissseet kyseisiä yrityksiä. Uuden taloudellisen lähestymistavan mukaisesti analysoinnissa painotetaan tarkasteltavien toimenpiteiden kilpailua rajoittavia vaikutuksia. Suurin osa vaikutuksista riippuu toimenpiteitä tekevän yrityksen markkinavoimasta. Tällaista voimaa pienten ja keskisuurten yritysten on vaikea hankkia. Pienten tai keskisuurten yritysten tekemää sopimusta, joka sisältää rajoittavia lausekkeita, ei näin ollen enää arvioitaisi samalla mittapuulla kuin sellaisten yritysten tekemiä rajoittavia sopimuksia, joilla on suuri markkinavoima. Valkoisessa kirjassa hahmotellun uudistuksen jälkeen pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sovelletaan sääntöä, jonka mukaan kaikki muut kuin nimenomaisesti kielletyt rajoittavat lausekkeet ovat sallittuja. Vahvassa markkina-asemassa olevien yritysten on puolestaan entistä vaikeampaa käyttää lausekkeita, jotka sisältävät niiden oman edun mukaisen rajoituksen.

4.5.2. Kuten ehdotuksessa yhteistyösopimusten suuntaviivoiksi vahvistetaan, uudella tulkintatavalla ei kuitenkaan vaaranneta suuryritysten etuja, jos yrityksen tekemät sopimukset eivät välittömästi vaikuta markkinoihin. Perustutkimusta ei rajoiteta sisällön eikä menettelyjen osalta, vaikka tutkimuksen suorittajana olisi suuryritys ja kohteena kyseisen yrityksen kilpailijat. Periaatteessa kilpailusääntöjen sovellusala saatetaan jatkossa ulottaa myös moniin tuotantosaajaksi koskeviin rakenneuudistus- ja saneeraus sopimuksiin aiempaa huomattavasti pienemmin riskein. Suuryrityksille annetaan kuitenkin yleensä laajemmat mahdollisuudet arvioida kilpailuasemaansa itsenäisesti ja käyttää jo ennakoituja uusia välineitä, jotta uusi järjestelmä olisi avoin ja riittävän joustava ja jotta se vastaisi yritysmaailman vaatimuksia.

5. Kuluttajan edut ovat keskeisiä uudessa kilpailupolitiikassa

5.1. Kuten edellä todettiin, XXIX kertomuksessa on toinenkin avaintema: kansalaisen edut kuluttajana on nostettava keskeiseen asemaan kilpailupolitiikassa.

5.1.1. Tästä aiheesta todetaan jo kertomuksen esipuheessa seuraavaa: "Kilpailupolitiikalla on merkitystä yritysten ja niiden neuvonantajien lisäksi myös Euroopan kansalaisille, joiden on tärkeää saada yleinen kuva kilpailupolitiikan täytäntöönpanosta ja siitä, kuinka se voi parantaa heidän päivittäistä elämäänsä. Yksi kilpailun päätehtävistä on innovaation edistäminen ja sen varmistaminen, että tuotteet ja palvelut tuotetaan mahdollisimman tehokkaasti ja että kuluttajat hyötyvät tehokkuudesta --."

5.1.2. Esipuheen ja kertomuksen muissa kohdissa tarkennetaan, mitä kuluttajille varatulla keskeisellä asemalla tarkoitetaan. Esipuheessa todetaan esimerkiksi uudenaikaistamisen tavoitteita käsittelevässä kohdassa, että "päätöksentekoprosessin tuominen lähemmäksi kansalaisia" kuuluu uudistuksen päätavoitteisiin⁽¹⁾. Kertomuksessa mainitaan jäljempänä: "Monet kansalaiset eivät ymmärrä, että kilpailupolitiikka on voimakas ja tehokas väline, joka turvaa kansalaisten edut kuluttajina, palveluiden käyttäjinä, työntekijöinä ja veronmaksajina. Jos kansalaiset olisivat tietoisia tästä, he todennäköisesti antaisivat komission politiikalle selkeän tukensa tällä alueella. -- Jokaisen osana kilpailupolitiikkaa tehdyn päätöksen yhteydessä on kysyttävä, mitä erityistä hyötyä päätöksestä voi olla kansalaisille ja erityisesti kuluttajille. -- Komissio ei aio suhtautua kuluttajiin vain kilpailupolitiikasta hyötyvinä kansalaisina vaan pitää heitä myös kilpailupolitiikan edistäjinä."⁽²⁾

5.2. Edellä on käyty kertomuksen sisältöä laajasti läpi, koska komitea on halunnut ilmaista selvästi yhtyvän komission omaksumaan ajatteluun ja kantaan kyseisessä asiassa. Komitea on erityisen tyytyväinen siihen, että komissio tähdentää kilpailupolitiikan päätöksenteon tuomista lähemmäksi kansalaisia kuluttajina. Komitea pitää näin ollen erityisen merkittävänä kaikkia aloitteita, joilla tähdätään kilpailupolitiikan tekemiseen entistä tutummaksi kuluttajille. Yksi tällainen aloite onkin jo käynnissä⁽³⁾.

⁽¹⁾ Asiaa kommentoidaan esipuheessa mm. seuraavasti: "Yhteisössä, jossa on 15 jäsenvaltiota, joiden taloudet ovat voimakkaasti integroituneita, kilpailusääntöjen soveltamista ei enää pitäisi rajoittaa yhdelle viranomaiselle. Tämä ei johdu pelkästään edellä kuvailuista tehokkuuteen liittyvistä syistä, vaan tarkoituksena on myös varmistaa, että Euroopan kansalaiset saavat myönteisen kuvan kilpailupolitiikasta ja tunnustavat sen tärkeän roolin päivittäisessä elämässään. Kuluttajien ja siten Euroopan kansalaisten etujen suojeleminen on keskeisellä sijalla yhteisön kilpailupolitiikassa, vaikka kansalaiset eivät aina näekään asiaa siten. Antamalla kuluttajille mahdollisuuden kääntyä kansallisten kilpailuviranomaisten ja tuomioistuinten puoleen parannamme Euroopan kansalaisten kuvaa kilpailupolitiikasta ja sen eduista kansalaisille."

⁽²⁾ Jäljempänä kertomuksessa todetaan: "--kuluttajista ja kuluttajajärjestöistä voi olla runsaasti apua kilpailuvastaisten käytäntöjen tunnistamisessa. --Volkswagen on edelleen vain yksittäistapaus. Komissio aikoo tiivistää suhteitaan kuluttajajärjestöjen ja unionin kansalaisten kanssa yleensä. --Komissio harkitsee myös mahdollisuutta järjestää erilaisia tapaamisia unionin kansalaisten kanssa."

⁽³⁾ Ks. komission kesäkuussa 2000 julkaisema asiakirja "La politique de concurrence en Europe et le citoyen".

5.2.1. Komitean mielestä myös kaikki sellaiset aloitteet, joiden tavoitteena on vahvistaa kansalaisten roolia kilpailun edistämässä, voivat olla erittäin merkittäviä. Tällaiset aloitteet saattavat huomattavasti tehostaa ehkäisevää toimintaa siten, että niiden avulla voidaan paljastaa väärinkäytöksiä ja vakavia rikkomuksia, joita ei muuten saataisi selville. Tämä saattaa olennaisesti lisätä järjestelmästä saatavaa hyötyä.

5.3. Kuten edellä korostetaan, komitea on komission kanssa täysin samaa mieltä siitä, että kuluttajille on annettava keskeinen rooli kilpailupolitiikassa. Tämä edellyttää luonnollisesti, että asiaan liittyvien etujen tasapaino säilytetään EY:n perustamissopimuksessa (esimerkiksi 81 artiklan 3 kohdassa) tarkoitettulla tavalla ja komission tähänastisten tavoitteiden mukaisesti. Kertomuksessa ei tosiasiaa mainita, että nykyistä tasapainoa haluttaisiin muuttaa. Siinä keskitytään perustellusti osallistumista koskeviin näkökohtiin, joita edellä on käsitelty, eikä sääntöjen tulkintaan, joka on muotoutunut vuosien kuluessa sääntöjen soveltamisen ja oikeuskäytännön myötä.

6. Ehdot ja velvoitteet (undertakings), joita yrityskestittymien valvonnassa voidaan määrätä sovellettavaksi toimenpiteen sääntöjenmukaisuutta koskevaan päätökseen – Yhteisön toimintatavat

6.1. Yrityskeskittymien valvonta yhteisössä aloitettiin kymmenen vuotta sitten. Valvonta on yhä tärkeämpää, minkä vuoksi aiheesta on tarpeen tehdä joitakin huomioita.

6.2. Kertomuksesta käy hyvin selvästi ilmi, että komissio on toiminut määrätietoisesti useissa tapauksissa, joissa on ollut kyse huomattavista eduista. Komitea katsoo komission ansaitsevan tunnustuksen tämän johdosta. Osoituksena määrätietoisesta toiminnasta voidaan mainita myös sellaisten toimenpiteiden jatkuvasti kasvava määrä, joista on luovuttu kieltopäätöksen uhan vuoksi.

6.2.1. Kertomuksesta käy myös ilmi, että on löydetty joustavia ratkaisuja sellaisten yrityskestittymien tuotantokäytökohtien suojelemiseksi, joihin liittyy kilpailun rajoittumisen uhka, kuitenkin niin, että kilpailun rajoittumisen uhka on toisaalta pystytty poistamaan. Tähän on yleensä päästy soveltamalla toimenpiteen yhteismarkkinoille soveltuvuutta koskevaan päätökseen – sekä ensimmäisen että toisen vaiheen päätteeksi – osapuolten ehdottamia ehtoja ja velvoitteita, jotka komissio on katsonut soveliaiksi menettelyn aikana

ilmenneiden ongelmien ratkaisemiseksi. Sen ansiosta, että vastakkaiset vaatimukset on voitu sovittaa yhteen, vuonna 1999 on toteutettu taloudellisesti ja tuotannon kannalta merkittäviä toimenpiteitä, jotka olisi muuten pitänyt kieltää niiden aiheuttamien kilpailuongelmien vuoksi.

6.2.2. Suuri määrä menettelyjä on saatettu päätökseen myös hoitamalla velvoitteet ja muutokset jo käsittelyn alkuvaiheessa, mikä on hyvin merkittävää. Tästä voidaan päätellä, että asetusta oli todella tarpeen uudistaa mainittujen menettelyjen mahdollistamiseksi. Menettelyjen suuri määrä rikastuttaa lisäksi erityisryhmän (task force) kokemuspohjaa, minkä ansiosta se voi tehdä nopeasti päätöksiä asioissa, jotka saattavat olla hyvinkin monisyisiä, kuten kertomuksen esimerkeistä voidaan päätellä.

6.2.3. Komitean mielestä tiettyihin ongelmiin, joita on aiheutunut ehtojen ja velvoitteiden soveltamisesta toimenpiteen sääntöjenmukaisuutta koskevaan päätökseen, on löydetty tyydyttävä ratkaisu todella pikaisesti, koska ehtoja ja velvoitteita sovelletaan entistä useammin. Joskus hyvinkin yksityiskohtaiset ehdot ja velvoitteet merkitsevät usein toimintaan käytettävien voimavarojen huomattavaa vähenemistä ja joskus myös muita toimenpiteitä. Ongelmat ovat sitä merkittävämpiä, mitä useampia määräyksiä ehtoihin ja velvoitteisiin sisältyy.

6.2.4. Eräs ongelmista koskee määräaika, jona yritysten on viimeistään annettava niille mahdollisesti määrättäviä sitoumuksia koskevat ehdotukset lopullista päätöstä varten. Komissio ja yritykset käyvät valvontamenettelyn aikana usein tiukkoja keskusteluja määräajasta. Komission edun mukaista olisi saada sitoumuksia koskevat ehdotukset ajoissa, jotta sillä olisi riittävästi aikaa arvioida sitoumusten soveltuvuutta ja toteuttamiskelpoisuutta, ja yritysten edun mukaista olisi puolestaan lykätä määräaika mahdollisimman myöhäiseksi, jotta ne pystyisivät suojelemaan toimintaansa niin pitkään kuin mahdollista. Osapuolten välinen kuilu heijastuu usein sellaisten yritysten antamista selvityksistä, jotka ovat suunnitelleet komission lopulta kieltämää toimenpidettä. Tällaiset yritykset valittavat usein menettelyn päätyttyä, ettei komissio halunnut ottaa niiden vähän ennen määräajan päättymistä toimittamia ehdotuksia huomioon ja että kyseiset ehdotukset olisivat voineet estää toimenpiteen kiellon.

6.2.5. Määräajat ovat niin tärkeä aihe, että niille on varattu yrityskeskittymien valvonnasta annetussa komission asetuksessa kokonainen artikla⁽¹⁾, jossa määritellään ensimmäisen ja toisen vaiheen sitoumusehdotusten tiedoksi antamisen määräajat. Määräajat ovat ehdottomat, ja toisen vaiheen määräajasta todetaan nimenomaisesti, että sitä voidaan siirtää vain ”poikkeustapauksissa”. Näiden määräaikaisten sääntöjen noudattamisen tärkeyttä painotetaan kertomuksen erillisessä lisälehdessä, jossa käsitellään sitoumusten antamisen määräaikoja toiseen vaiheeseen edenneissä asioissa.

6.2.6. Komitea yhtyy komission perusteluihin, jotka koskevat komission kantaa, kun otetaan huomioon, että komission on ennen sitoumusten hyväksymistä tehtävä kaikki tarvittavat tarkistukset ja kuultava jäsenvaltioita. Komitean mielestä ei kuitenkaan pidä aliarvioida yritysten perusteluja niiden sitoumusten antamisen lykkäämiseksi mahdollisimman myöhäiseen ajankohtaan. Tämän johdosta komitea katsoo, että valmisteltavana olevaan sääntöjen uudistukseen olisi sisällytettävä muutokset, joiden ansiosta yrityksellä olisi paitsi mahdollisuus myös oikeus pyytää komissiota siirtämään yrityksen toiminnan mahdollisesti lisätietoja edellyttävien näkökohtien tarkastelu ja asiaa koskevat neuvottelut virallisen ilmoituksen ennakoitua määräaikaan aiempaan ajankohtaan. Näin todella varmistettaisiin,

(¹) Yrityskeskittymien valvonnasta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 säädettyistä ilmoituksista, määräajoista ja kuulemisista 1. maaliskuuta 1998 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 447/98 oleva 18 artikla.

siin, että on riittävästi aikaa neuvotella toimenpiteen mahdollistavista velvoitteista ja sitoumuksista. Yhtä tärkeää on, että näin myös taattaisiin etukäteen mahdollisuus puolustaa asianmukaisesti velvoitteita ja sitoumuksia.

6.2.7. Ehtojen ja velvoitteiden kehittämisessä on kuitenkin edistytty huomattavasti vuonna 1999, jolloin komissio laati laajaa keskustelua herättäneen ehdotuksen tiedonannoksi kyseisistä toimenpiteistä. Itse ehdotus sisältää erittäin hyödyllisiä selvennyksiä siitä, millaisissa olosuhteissa kyseiset toimenpiteet voivat olla tarpeen, sekä toimenpiteiden aikataulusta ja mahdollisesta sisällöstä erilaisissa tilanteissa. Komitea toivookin, että mainittu tiedonanto hyväksytään mahdollisimman pian ja että komissio jatkaa ponnisteluja omien toimintatapojensa avoimuuden puolesta ja pitääkseen yllä keskusteluyhteyttä yrityksiin, jotka kiinnittävät asiaan syystäkin entistä enemmän huomiota.

6.2.8. Asiaan liittyy silti tärkeitä avoimia kysymyksiä, joihin tuskin saadaan ratkaisua tiedonannosta ja sääntelykehyksen mahdollisista muutoksista. Yksi avoimista kysymyksistä koskee suunniteltujen toimenpiteiden tehoa ja tosiasiallista kykyä ratkaista päätösten nostattamat ongelmat. (Komitea kiinnitti tähän kysymykseen huomiota jo viime vuonna lausunnossaan XXVIII kertomuksesta.) Kysymys on merkittävä. Komitealla ei ole tiedossaan toimenpiteistä saatavasta hyödystä tehtyjen tutkimusten tuloksia, joiden perusteella olisi jälkikäteen voitu arvioida tehtyjen ratkaisujen arvoa ja sitä, miten komission päätöksenteko vaikuttaa yhä merkittävämmällä toiminta-alalla.

6.2.9. Komitea ymmärtää tehtävän vaikeuden. Kun otetaan huomioon parannustoimenpiteiden kasvava merkitys yrityskeskittymien valvonnassa, komitea on vakuuttunut siitä, että puute korjataan pikaisesti. Joka tapauksessa on selvää, että kertomus vuodelta 1999 sisältää paljon virikkeitä ja osoituksia merkittävästä toiminnasta myös yrityskeskittymien valvonnassa.

Brüssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen tietyistä osista ja ominaisuuksista annetun direktiivin 97/24/EY muuttamisesta"

(2001/C 123/03)

Neuvosto päätti 20. heinäkuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 8. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Paulo Barros Vale.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24. ja 25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 25. päivän kokouksessa) enemmistön äänin seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 48 ääntä puolesta, 15 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Tämä TSK:n lausunto koskee ehdotusta muuttaa kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen tietyistä osista ja ominaisuuksista annettua direktiiviä.

1.2. Komission ehdotuksen taustalla on direktiivin 97/24/EY 5 artikla, joka velvoittaa komission tekemään kahden vuoden kuluessa kyseisen direktiivin antamisesta ehdotuksia moottoripyörien uusista päästörajoista. Tätä varten on tutkittava päästöjen vähentämismahdollisuuksia ja tekniikkaa sekä arvioitava tiukempien päästörajojen soveltamisesta aiheutuvat kustannukset ja hyödyt.

1.3. Komission perimmäisenä tavoitteena on parantaa ehdotuksella ilmanlaatua määrittämällä kyseisten ajoneuvotyyppien kaasumaisten päästöjen ylärajat.

1.4. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää sellaista tekniikkaa kuin hapetuskatalyysaattori (mahdollisesti toissijaisella ilman suihkutuksella), suljettusilmukkainen kolmitiekatalyysaattori ja bensiinin suorasuihkutusjärjestelmät.

2. Yleistä

2.1. Komissio toteaa, että "elektronisia polttoaineen suihkutuksen ja moottorin hallintajärjestelmiä on juuri alkanut tulla markkinoille", mutta lisää, että nelitahtimoottoreissa nämä tekniikat ovat jo käytössä. Sen sijaan kaksitahtimoottoreiden alalla eri valmistajat kehittävät paraikaa tekniikkaa tai ovat jo asettaneet mallin markkinoille. Komitea on tietoinen, että

velvollisuus ottaa käyttöön uutta ympäristöystävällistä tekniikkaa edellyttää, että tätä tekniikkaa levitetään markkinoille ja valmistajilla on yleisesti mahdollisuus saada sitä käyttöönsä. Komitea toivoo, että mahdollisuus konkretisoituisi mahdollisimman pian.

2.2. Kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen alhaiset tuotantomäärät ja sarjojen hinnat vaikuttavat suuresti siihen, miten kehitysinvestoinnit saadaan kuoletettua. Kustannukset ovat huomattavasti korkeammat sellaisten muutosten kohdalla, jotka on tehtävä lyhyellä aikavälillä tietyn lainsäädännön tullessa voimaan, kuin sellaisten muutosten kohdalla, jotka voidaan toteuttaa muutenkin suunnitellun mallin muutoksen yhteydessä.

2.3. Esiteltyään mahdolliset tekniset ratkaisut sekä neli- ja kaksitahtimoottoreiden päästöissä havaitut erot komissio katsoo, että ensimmäisessä vaiheessa toteutettavaksi ehdotetut tekniset ratkaisut tarjoavat mahdollisuuden luoda raja-arvojoukon, jota voidaan soveltaa kaikkiin moottoripyöriin moottorityypistä riippumatta.

3. Erityistä

3.1. Kun otetaan huomioon, että kehitetyt tekniikat (kehitystaso) ja niiden teollinen sovellettavuus neli- ja kaksitahtimoottoreihin ja siten niiden levittäminen ovat eri tasoilla, on syytä suhtautua varovaisesti päivämääriin, jolloin esitetyistä päästörajoista tulee pakollisia. Tämä pätee erityisesti niiden teknisten ratkaisujen soveltamiseen, joista ei ole vielä teollisesti toteuttamiskelpoisia versioita.

3.2. Huoleen on aihetta erityisesti siksi, että näitä tekniikoita, esimerkiksi suorasuihkutustekniikkaa, on pyritty aiemmin soveltamaan pienisylinterisiin, kierrostaajuudeltaan korkeisiin moottoreihin, mutta markkinoilla ei ole ollut tarjolla tarvittavia erityisvalmisteisia osia joko teknisten ongelmien johdosta tai siksi, etteivät komponenttien erikoisvalmistajat ole kiinnostuneet tästä määrällisesti vähäisestä tuotannosta kehityskustannusten ja potentiaalisten markkinoiden välisen epäsuhtaan takia.

3.3. Kaksi- ja nelitahtimoottoristen ajoneuvojen lopullisten kustannusten välisiä eroja tulee supistaa, sillä ne vaikuttavat hintojen kilpailukykyyn markkinoilla.

3.4. Näyttää siltä, että tarvitaan mekanismeja, joiden avulla voidaan korjata tai muuttaa ehdotettuja arvoja ja päivämääriä silloin, kun ei ole mahdollista päästä teollisesti käyttökelpoisiin versioihin.

3.5. Myös verokannustimien käyttöönottoa tulee selkiyttää siten, että voidaan turvata kilpailu sekä valtioiden että erityyppisten ajoneuvojen ja alan yritysten välillä. Komitea korostaa erityisesti, että pienten ja keskiuurten valmistajien on vaikea saavuttaa 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyjä valinnaisia raja-arvoja, sillä niillä ei ole asianmukaisia tutkimus- ja kehittämisvaroja. Nämä valmistajat voivat joutua entistä vaikeampaan tilanteeseen markkinoilla, jos ne eivät pääse osallisiksi verokannustimista, joita sitä vastoin saavat kooltaan suuremmat ja tekniseltä ja taloudelliselta suorituskyvyltään paremmat kilpailijat.

4. Päätelmät

4.1. Vaikka käsiteltävänä olevan ehdotuksen taustalla oleva periaate ympäristönäkökohdista on sinällään kiitettävä, on otettava huomioon myös odotettavissa olevat tekniset ja

teolliset ongelmat, jottei direktiivistä tule sellainen, ettei sitä voida soveltaa tietyn tyyppisiin ajoneuvoihin tai ettei markkinoiden ulkopuolelle jää kokonaan tiettyjä ryhmiä, joilla on pitkät perinteet tämän tyyppisistä ajoneuvoista (erityisesti pienisylinteristen kaksitahtimoottoreiden käyttäjät).

4.2. Ehdotuksessa tulee ottaa huomioon seuraavat seikat:

4.2.1. Teollisesti toteutettavat ja osien hankintamarkkinoilla tarjolla olevat tekniikat, joita kaikki moottori- ja ajoneuvovalmistajat voivat käyttää, esimerkiksi kaksi- ja nelitahtimoottoreiden hapetuskatalyysaattorit (OC) ja/tai suljettusilmukkaiset kolmitiekatalyysaattorit (TWC) sekä nelitahtimoottoreiden toissijainen ilman suihkutusta (SAI), mahdollistavat sen, että ehdotuksessa esitetyt päästörajat ja määräajat saadaan sitoviksi.

4.2.2. Vielä tutkimus- ja kehitysvaiheessa olevien tekniikoiden päästörajoihin ja määräaikoihin sekä päätöksiin, jotka perustuvat toistaiseksi keskeneräisiin ja epäluotettaviin testeihin, tulee soveltaa siirtymäaikaa niiden toteuttamiskelpoisuuden tarkistamiseksi, sillä vuodesta 2003 niiden sääntelyn perusteena on kehityksen sen hetkinen taso.

4.2.3. TSK kiinnittää komission huomion GRPE:n (saastumista ja energiaa tutkiva ryhmä) Genevessä tekemiin töihin moottoripyörille tarkoitettua uuden testisyklin määrittämiseksi. Ei olekaan järkevää määrätä juuri tällä hetkellä valinnaisia raja-arvoja verokannustimille.

4.2.4. Komitea katsoo, että direktiiviehdotuksen 2 artiklan 3 kohdassa mainittujen uusien ajoneuvojen direktiivin 92/61/ETY säännösten mukaisten vaatimustenmukaisuustodistusten voimassaoloaika on jatkettava 1. päivään tammikuuta 2005.

4.2.5. Direktiivin soveltamisessa trial-pyöriin tulee säätää vuoden poikkeusaika komission ehdotukseen verrattuna, jotta tuottajat ehtivät tutkimaan ratkaisuvaihtoehtoja kyseisille ajoneuvotyypeille sekä sopeutumaan uusiin vaatimuksiin.

Bryssel 25. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraava muutosehdotus hylättiin, vaikka se sai äänestyksessä yli neljäsosan annetuista äänistä:

Kohta 2.1

Poistetaan kaksi viimeistä virkettä ja korvataan ne seuraavalla tekstillä:

”Vaativien teknisten standardien (esim. päästörajoitusten) asettaminen on yksi ympäristöpolitiikan koetelluista keinoista. Tekninen toteutettavuus ja markkinoilla saatavilla olo on tässä tietenkin aina otettava huomioon. On myös pyrittävä siihen, että mahdollisimman monet teknologian tarjoajat voisivat noudattaa kyseisiä standardeja.

Vaikka standardien teknistä toteutettavuutta joissakin yksittäistapauksissa voidaankin epäillä, komitea kannattaa periaatetta, jonka mukaan ympäristöpolitiikassa on asetettava vaativia teknisiä standardeja, jotta ympäristöteknologiaa voidaan viedä eteenpäin.”

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 28, ei-ääniä: 32, tyhjiä: 6.

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi henkivakuutuksesta (uudelleen laadittu teksti)”

(2001/C 123/04)

Neuvosto päätti 26. heinäkuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -jaosto antoi lausuntonsa 8. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Robert Pelletier.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 81 ääntä puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Yhtenäisten henkivakuutusmarkkinoiden perustamistekstit, jotka nojaavat yhden toimiluvan ja valvontamenetelmien vastaavuuden vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, ovat 5. maaliskuuta 1979 annettu ensimmäinen direktiivi⁽¹⁾, järjestyksessä toinen direktiivi marraskuun 8. päivältä

1990⁽²⁾ ja 10. marraskuuta 1992⁽³⁾ annettu kolmas direktiivi. Viimeksi mainitulla muutetaan ja täydennetään kahta ensimmäistä. Se ei korvaa niitä kokonaan, ja suuri osa ensimmäisen ja toisen direktiivin säännöksistä säilyy voimassa. Kaikkia näitä direktiivejä on puolestaan muutettu 29. kesäkuuta 1995⁽⁴⁾ annetulla direktiivillä, jolla oli tarkoitus parantaa toiminnan vakauden valvontaa.

⁽¹⁾ Neuvoston direktiivi 79/267/ETY, 5. maaliskuuta 1979, EYVL L 63, 13.3.1979, s. 1.

⁽²⁾ Neuvoston direktiivi 90/619/ETY, 8. marraskuuta 1990, EYVL L 330, 29.11.1990, s. 50.

⁽³⁾ Neuvoston direktiivi 92/96/ETY, 10. marraskuuta 1992, EYVL L 360, 9.12.1992, s. 1.

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/26/EY, 29. kesäkuuta 1995, EYVL L 168, 18.7.1995, s. 7.

1.2. Eri tekstien päällekkäisyyden, limittäisyyden ja äärettömän monimutkaisuuden vuoksi komissio haluaa selkeyttämisistä kodifoida virallisesti direktiivien tekstit.

1.3. Henkivakuutustoimintaa koskevien direktiivien virallisen kodifoinnin yhteydessä on ilmennyt, että komission on ehdotettava tiettyjä muutoksia direktiiveihin pelkän kodifoinnin sijaan, jotta voidaan selkeyttää tai ajanmukaistaa joitain oikeustiloja koskevia kohtia. Tästä syystä ehdotus, josta komitealta pyydetään lausuntoa, on ehdotus direktiivien uudelleen laatimiseksi.

2. Yleistä

2.1. Jäljempänä esitetyt varaukset lukuunottamatta komitea kannattaa suurelta osin sille käsiteltäväksi annettua ehdotusta direktiivien uudelleen laatimisesta. Avoimuuden ja selkeyden tavoitteesta voi olla vain samaa mieltä.

2.2. Tämän lisäksi uudet kuusi säännöstä ovat rajallisia eivätkä anna aihetta erityisiin kommentteihin. Ne koskevat seuraavia kohtia:

- säänneltyjen markkinoiden määritelmä
- monenlaista toimintaa harjoittavia yrityksiä koskevat päivämäärät
- ”tulevien voittojen” laskeminen
- kolmansissa maissa sijaitsevien sivukonttoreiden toimintasuunnitelma, hetkellä, jolla ne sijoittautuvat jäsenvaltion
- poikkeuksien poistaminen
- nykyisten sivukonttoreiden hankkimat oikeudet.

2.3. Ehdotuksen säännöksissä toistetaan suurin osa henkivakuutusdirektiivien säännöksistä, mutta monia merkityksensä menettäneitä artikloja on jätetty pois. Joissakin artikloissa viitataan kertomusten laatimiseen, ja komitea ihmetteleekin, onko kertomuksia ylipäätään laadittu.

3. Erityistä

3.1. Johdanto-osan kappaleet

3.1.1. Kappale 5

Direktiivin 92/96/ETY johdanto-osan kolmannessa kappaleessa direktiivin antamista pidetään ”vaiheena, jota on täyden-

nettävä muilla yhteisön keinoilla.” Ilmaisun säilyttäminen uudelleen laaditussa direktiivissä vaikuttaa toivottavalta, siinä määrin kuin yhtenäismarkkinoilla yhä tarvitaan yhteisöaloitteita.

3.1.2. Kappale 34

Marginaalista puuttuu viite ”92/96/ETY Nro 13” (ranskankielinen toisinto).

3.1.3. Kappale 58

On syytä täsmentää, että ”säännökset, jotka koskevat todistusta hyvästä maineesta ja siitä, ettei henkilö ole ollut konkurssissa” koskevat yrityksen hallituksen jäseniä tai johtajia.

3.2. Artiklat

3.2.1. Ensimmäinen artikla – Määritelmät

3.2.1.1. 1 b) Sivukonttori

Sanan ”sivukonttori” määritelmästä on jätetty pois ilmaisu ”rinnastetaan asioimistoon tai sivukonttoriin” ilmaisun ”kaikenlainen pysyvä läsnäolo” jälkeen. Poistettua ilmaisua käytettiin 8. marraskuuta 1990 annetun direktiivin 3 artiklassa (90/619/ETY), ja tästä syystä komitea ehdottaa käytettäväksi kahta luettelukohtaa, siten että kohdat voidaan selkeästi erottaa toisistaan. Ensimmäinen luettelukohta alkaa sanalla ”jokaista” ja toinen sanoilla ”kaikenlainen pysyvä läsnäolo”.

3.2.1.2. 1 c) Toimipaikka

Komitea toteaa, että määriteltävää sanaa ”toimipaikka” ei ole painettu kursiivilla päinvastoin kuin kaikki muut ensimmäisessä artiklassa määriteltävät sanat (ranskankielinen toisinto). Lienee aiheellista sijoittaa sanan ”toimipaikka” määritelmä ennen sivukonttorin määritelmää.

Komitea pohtii, miksi ensimmäisessä artiklassa ei ole määritelmää ilmaisulle sijoittautumisjäsenvaltio, joka määritellään toisen henkivakuutusdirektiivin 90/619/ETY (annettu 8. marraskuuta 1990) 2 artiklan f kohdassa seuraavasti: ”sijoittautumisjäsenvaltiolla” (tarkoitetaan) ”jäsenvaltiota, jossa sitoumuksen tehnyt toimipaikka on”. Pidetäänkö sitä liian monisanaisena ilmaisun ”jäsenvaltiolla, jossa sivukonttori sijaitsee” rinnalla?

3.2.1.3. 1 m) Säänneilyt markkinat

Direktiivissä 92/96/ETY annettiin väliaikainen määritelmä säännellyille markkinoille odottaessa direktiiviä sijoituspalveluista arvopaperimarkkinoilla, jonka myötä käsitteelle saataisiin yhteinen määritelmä yhteisön tasolla.

Neuvoston direktiivissä 93/22/ETY⁽¹⁾ (10. maaliskuuta 1993) sijoituspalveluista arvopaperimarkkinoilla on määritelmä säännellyille markkinoille, vaikka sen soveltamisalue ei katakaan henkivakuutuksia. Komitea katsoo, että määritelmän toistaminen henkivakuutuksia varten on aiheellinen ja takaa yhteisöikeyden yhtenäisyyden.

Markkinoiden sijaitessa kolmannessa valtiossa komitea ehdottaa, että jäsenvaltioille annetaan valta päättää, vastaavatko kyseiset markkinat Euroopan unionin markkinoita. Voidaan kysyä, tarvittaisiinko lisää koordinoitua ja yhteistyötä valvontaviranomaisten kesken joidenkin kriteerien ja vaatimusten asettamiseksi, jolloin voitaisiin helpommin verrata yhteisön ja sen ulkopuolisten maiden säänneltyjä markkinoita keskenään⁽²⁾.

3.2.2. 18 artikla 6 kohta – Henki- ja vahinkovakuutusliikkeen harjoittaminen

Henki- ja vahinkovastuuvakuutus toiminnan erillään pitämisen periaatteeseen sovellettavia poikkeuksia ei tule yleistää liiaksi. Kun Euroopan yhteisö laajenee seuraavan kerran, on mahdollista että periaatteeseen tulee lisää poikkeuksia. Tästä syystä komitea pohtii, pitäisikö poikkeusten mahdollisuutta rajata entisestään.

3.2.3. 23 artikla 1 kohdan C alakohta – Muut sallitut varat

23 artiklan 1 kohdan C alakohdasta, joka koskee laskentaperusteittain muita sallittuja varoja, kohta p) kiinteään omaisuuteen liittyvät oikeudet (kolmannen henkivakuutusdirektiivin 92/96/ETY 21 artikla) puuttuu uudistetusta versiosta. Kyse täytyy olla lapsuksesta. (Ei koske suomenkielistä toisintoa).

3.2.4. 25 artikla – Yhteissijoitusyrityksiin tai osakeindeksiin liittyvät sopimukset

Marginaalin viitteessä on virhe. Kyseessä on 23 artikla (92/96/ETY) eikä mainittu 2 artikla. (Koskee ainoastaan ranskankielistä toisintoa).

3.2.5. 27 artikla 3 kohdan A alakohta – Solvenssimarginaalia ja takuurahastoa koskevat säännöt

3.2.5.1. Toinen luettelukohta – Tulevien voittojen laskeminen

Ehdotuksessa esitetään, että jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on määriteltävä yhteisellä sopimuksella ja yhteistyössä komission kanssa perusteet arvioitun vuotuisen voiton kertoimen laskemiseksi, sekä se, mistä eristä voitot koostuvat. Siihen saakka, kunnes tällaiseen sopimukseen on päästy, nämä erät määritellään kotijäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti eikä enää ”jäsenvaltion, jonka alueella vakuutusyrittäjä (kotipaikka, asioimisto, sivukonttori) harjoittaa liiketoimintaansa” lainsäädännön mukaisesti. Komitea katsoo, että muutos vastaa yhteisön direktiivien logiikkaa asettaa vastuu toiminnan valvomisesta jäsenvaltiolle, jossa yrityksen kotipaikka on.

3.2.5.2. Tämän lisäksi komitea pohtii, onko aiheellista omaksua tulevien voittojen laskemista koskevissa säännöissä nykyistä selkeämmin tulevaisuuteen suuntautuva ulottuvuus. Tätä seikkaa on tarkasteltava muutettaessa solvenssimarginaalia koskevia kohtia.

3.2.6. 28 artikla – Vähimmäissolvenssimarginaali

3.2.6.1. Kommentti ei koske suomenkielistä toisintoa.

3.2.7. 49 artikla 2, 3 ja 4 kohdat – Sivukonttoreiden toimintasuunnitelma

Uudelleen laaditussa toisinnossa toistetaan ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 11 artikla sivukonttoreiden toimintasuunnitelmasta. Ovatko yhteisön ulkopuolella toimivista sivukonttoreista vaadittavat tiedot riittäviä? Tarvitaanko muita tietoja,

(1) Neuvoston direktiivi 93/22/ETY, 10. toukokuuta 1993, EYVL L 141, 11.6.1993, s. 27.

(2) ”Emun haasteet rahoitusmarkkinoille”, EYVL C 367, 20.12.2000.

jotta voidaan arvioida yhteisön ulkopuolisessa maassa toimivan sivukonttorin yhteyksiä vakuutusyrittäjäryhmään tai vakuutusyrittäjäryhmän sisäisiä liiketoimia siinä merkityksessä kuin on tarkoitettu vakuutusyrittäjäryhmään kuuluvien vakuutusyrittäjien lisävalvonnasta annetussa direktiivissä 98/78/EY⁽¹⁾?

Komiteasta on perusteltua esittää nämä kysymykset, koska Euroopan unioni laajennee ja rikollisjärjestöt toimivat yleismaailmallisesti.

3.2.8. 57 artikla – Yhteisön vakuutusyrittäjien saama kohtelu kolmansissa maissa

3.2.8.1. 2 kohta

Sen sijaan, että komissio laatii ”määräajoin” kertomuksen yhteisön vakuutusyrittäjien kolmansissa valtioissa saamasta kohtelusta, on syytä sopia tarkemmista tarkastelujaksoista ja laatia kertomus vaikkapa joka viides vuosi.

Tämän lisäksi komitea kysyy, onko tämä kertomus, joka piti laatia ensimmäisen kerran viimeistään kuusi kuukautta ennen direktiivin 90/619/ETY 30 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua päivämäärää, laadittu siten kuin saman direktiivin 9 artiklassa säädetään.

3.2.8.2. 4 ja 5 kohdat

Ehdotuksen 57 artiklassa toistetaan direktiivin 79/267/ETY 32 b artikla, joka siihen lisättiin direktiivin 90/619/ETY 9 artiklassa.

Sen sijaan 4 kohdan viimeinen alakohta ja 5 kohdan ensimmäinen alakohta on jätetty pois (ranskankielinen toisinto). Komitea ehdottaa, että ne sisällytetään ehdotukseen. Kohdat kuuluvat seuraavasti:

”Tällaista päätösten rajoittamista tai lykkäämistä ei saa soveltaa tapauksiin, joissa yhteisössä toimiluvan saaneet vakuutusyrittäjät tai niiden tytäryrittäjät perustavat tytäryrittäjiä tai joissa sellaiset yrittäjät tai tytäryrittäjät hankkivat osuuksia yhteisön vakuutusyrittäjistä.

5. Kun komissio havaitsee, että jokin 3 tai 4 kohdassa kuvattu tilanne on syntynyt, jäsenvaltioiden on ilmoitettava sille sen pyynnöstä.”

3.2.9. 59 artiklan 2 kohta – Poikkeukset ja rajoitusten kumoaminen

Komitea epäilee, onko syytä säilyttää poikkeus Yhdistyneessä kuningaskunnassa ”Societies registered under the Friendly Societies Acts” -tyyppisinä laitoksina rekisteröidyille yrityksille, kun samanaikaisesti alkuperältään belgialaisille ja italialaisille yrityksille asetettuja poikkeuksia ei enää pidetä tarpeellisina.

3.2.10. 61 artikla – Maa-alueisiin ja kiinteistöihin tehtyjä sijoituksia koskevat siirtymäsäädökset; 62 artikla – Ruotsia koskeva siirtymäaika; 67 artikla – Liiketoimintaa harjoittavien sivukonttoreiden ja vakuutusyrittäjien saamat oikeudet; 69 artikla – Euroina ilmoitettujen määrien tarkastaminen

On syytä joko muuttaa siirtymäaikasäädösartiklojen määräajat tai poistaa ne tarpeettomina.

3.3. Liitteistä

3.3.1. Liite III – Vakuutuksenottajalle annettavat tiedot

Komitea ehdottaa muutettavaksi kohtaa a. 14 siten, että ”vakuutusmuodon” sijasta käytetään ilmaisua ”vakuutus sopimus”, joka vastaa paremmin direktiivissä muualla käytettyä terminologiaa.

4. Päätelmät

4.1. Kohdan 2.2 sisältöä vesittämättä komitean käsiteltäväksi annetun ehdotuksen tavoite on yhteisön henkivakuutus säädösten kodifiointi, jotta käytävissä olisi yhtenäinen, selkeä ja ”luettava” teksti. Komitea kannattaa aloitetta, jonka ansiosta sekä toimijoille ja kuluttajille voi muodostua yhtenäisen ja jäsentynyt kuva Euroopan unionissa henkivakuutus toimintaa säätelevästä yleiskehuksesta. Aloitte myöskin edistää rajanylittävien transaktioiden kehitystä ja lisää toimijoiden oikeusturvaa.

4.2. Komitea kannustaa Euroopan yhteisöjen komissiota laatimaan mahdollisimman nopeasti vastaavan selventävän tekstin vahinkovakuutus alalta, sillä yhteisön oikeuskehysten kiemuroita on selvitettävä senkin osalta. Sen toimintoja sään-

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/78/EY. Annettu 27. lokakuuta 1998, EYVL L 330, 5.12.1998, s. 1.

nellään vuosina 1973–1999 annetuilla yhdeksällä eri direktiivillä, jotka koskevat vahinkovakuutustoiminnan aloittamista, autovakuutuksia, luottovakuutuksia, matkavakuutuksia ja oikeusturvavakuutuksia.

4.3. Komitea on tämän lisäksi huolestunut, ettei sen käsiteltäväksi annetulla direktiiviehdotuksella avata keskustelua kodioiduissa direktiiveissä säädettyjen periaatteiden ja sääntöjen kyseenalaistamisesta.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Tavaramerkkioikeuksien sammuminen”

(2001/C 123/05)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 13. heinäkuuta 2000 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta ”Tavaramerkkioikeuksien sammuminen”.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -jaosto antoi lausuntonsa 10. tammikuuta 2001. Esittelijä oli María Sánchez Miguel.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24. ja 25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Tämän lausunnon tarkoituksena on tukea komission toukokuussa 2000 tekemää päätöstä olla muuttamatta yhteisön nykyistä tavaramerkkioikeuksien sammumista koskevaa järjestelmää, jonka pohjana on osittain tarve suojella tavaramerkein yksilöityjä eurooppalaisia tuotteita ja palveluja.

1.2. Tavaramerkit ovat osa teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa lainsäädäntöä. Yhteisön tasolla keskustelu tavaramerkeistä on keskittynyt yhtäältä Euroopan yhteisön liittymiseen Madridin pöytäkirjaan ja toisaalta oikeuksien sammumista koskevaan yhteisön järjestelmään.

1.3. Teollisoikeuksia (mallit, tavaramerkit, tekijänoikeus ja lähioikeudet) koskeva yhteisön lainsäädäntö⁽¹⁾ määrittää yhteisön oikeusvaikutusten sammumisen periaatteesta. Järjestelmän tarkoituksena on turvata tavaroiden vapaa liikkuvuus EU:ssa; se antaa tavaramerkin haltijalle mahdollisuuden estää sellaisten hänen tavaramerkillään varustettujen tuotteiden tuonnin, jotka on saatettu markkinoille ensimmäisen kerran EU:n ulkopuolella.

⁽¹⁾ Neuvoston 21.12.1988 antama direktiivi 89/104 EY jäsenvaltioiden tavaramerkkilakien lähentämiseksi; neuvoston 20.12.1993 antama asetus 94/40/EY yhteisön tavaramerkistä; 16.12.1986 annettu direktiivi 87/54/EY puolijohdetuotteiden piirimallien oikeudellisesta suojasta; 14.5.1991 annettu direktiivi 91/250/EY tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta; 19.11.1992 annettu direktiivi 92/100/EY vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla; neuvoston asetus (EY) N:o 2100/94, annettu 27.7.1994, yhteisön kasvinjalostajan oikeuksista; Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/9/EY, annettu 11.3.1996, tietokantojen oikeudellisesta suojasta.

1.4. Komissio julkaisi marraskuussa 1999 työasiakirjan, jonka oli tarkoitus toimia pohjana jäsenvaltioiden neuvoston pyynnöstä nimittämässä asiantuntijaryhmässä käytäville yksityiskohtaisemmille jatkokeskusteluille EU:n kannasta mahdollisiin muutoksiin.

1.5. Sisämarkkinaneuvoston kokouksessa 25. toukokuuta 2000 ministerit vaihtoivat osin vastakkaisiakin näkemyksiä, jotka perustuivat asiantuntijaryhmän tuoreiden keskustelujen tuloksiin. Komissaari Frederik Bolkestein kertoi kokouksessa jäsenvaltioiden ministereille, että komissio oli päättänyt olla ehdottamatta muutoksia oikeuksien sammumista koskevaan yhteisön nykyiseen järjestelmään.

1.6. Järjestelmä sisällytettiin lainsäädäntöön Euroopan parlamentin pyynnöstä neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 13 artiklalla ja neuvoston direktiivin 89/104/ETY 7 artiklalla.

2. Yleistä: oikeuksien sammumista koskevan yhteisön järjestelmän muuttamisen edut ja haitat

2.1. NERA:n tutkimus

2.1.1. Marraskuussa 1998 komissio antoi National Economic Research Associatesille (NERA), SJ Berwinille ja IFF Researchille tehtäväksi laatia tutkimus aiheesta "Tavaramerkki-oikeuksien sammumisjärjestelmän valinnan vaikutukset".

2.1.2. Tutkimuksen päätavoitteena oli tarkastella, millaisia taloudellisia vaikutuksia tavaramerkkioikeuksien sammumisjärjestelmän muuttamisella voisi olla Euroopan unionissa. Tutkimuksessa analysoitiin, miten (yhteisön ja kansainvälisen tason) tavaramerkkioikeuksien sammumisjärjestelmät saattavat vaikuttaa hintoihin ja kaupan volyyymiin, tuote- ja markkinarakenteisiin, kuluttajiin sekä kansantaloudellisiin indikaattoreihin, kuten työllisyyteen.

2.1.3. Tutkimuksen mukaan ainoat toimijat, jotka selvästi hyötyisivät yhteisön järjestelmän muuttamisesta kansainväliseksi, olisivat rinnakkaistuonnin harjoittajat sekä kuljetusala. Sitä vastoin jäsenvaltioiden tuojia ja viejiä sekä tavarantekijä muutokset haittaisi eniten.

2.1.4. Järjestelmän muutos alentaisi kuluttajahintoja lähes olemattoman vähän (0–2 prosenttia). Tutkimuksessa todettiin myös, että alkuvaiheessa saatava hintaetu luultavasti katoaisi ajan mittaan.

2.1.5. Tutkimuksessa ei arvioitu, kuinka paljon työpaikkoja mahdollisesti menetetään, jos järjestelmää muutetaan, mutta siinä todettiin, että tuotteiden "kansallisten" tarjoajien keskuudesta katoaisi työpaikkoja samalla kun uusia syntyisi "ulkomaisten" tarjoajien piirissä.

2.1.6. Lisäksi tutkimuksessa pääteltiin, että oikeuksien sammumista koskevan yhteisön järjestelmän muuttaminen vaikuttaisi myös tuotteiden laatuun, niiden saatavuuteen ja myynnin jälkeisiin palveluihin.

2.2. Julkinen kuuleminen

2.2.1. Komissio järjesti 28. huhtikuuta 1999 julkisen kuulemisen, johon osallistui 180 erilaisten eturyhmien edustajaa, mm. eri teollisuudenalojen tavaramerkkien omistajia, kuluttajia sekä rinnakkais- ja vähittäiskauppiaita.

2.2.2. Kuulemisessa esitettiin perusteluja sekä yhteisön nykyisen oikeuksien sammumista koskevan järjestelmän muuttamisen että sen ennallaan säilyttämisen puolesta:

- Yhteisön nykyisen oikeuksien sammumista koskevan järjestelmän ennallaan säilyttämistä puoltavissa perusteluissa todettiin, että mahdollinen kansainvälinen sammumisjärjestelmä vähentäisi tavaramerkkioikeuksien taloudellista arvoa. Tämä haittaisi tutkimusta ja innovaatioita sekä vähentäisi investointeja ja lisäisi siten työttömyyttä.
- Toinen useiden osallistujien korostama perustelu kansainvälistä järjestelmää vastaan oli se, että rinnakkaiskauppa ja piratismi ovat hyvin lähellä toisiaan.
- Nykyjärjestelmän muuttamista puoltavat perustelut keskittyivät lähinnä hintojen alenemiseen (0–2 prosenttia NERA:n tutkimuksen mukaan), josta olisi hyötyä Euroopan kuluttajille.
- Kansainvälistä järjestelmää kannattavat esittivät yhtenä perusteluna myös sen, että tuotevalikoima saattaisi kasvaa.

2.3. Neuvoston asiantuntijaryhmät

2.3.1. Komissio on järjestänyt lukuisia kokouksia jäsenvaltioiden ja asiasta kiinnostuneiden tahojen kanssa. Komission yksiköiden marraskuussa 1999 laatiman työasiakirjan perusteella järjestettiin kaksi jäsenvaltioiden asiantuntijakokousta.

2.3.2. TSK yhtyy erityisesti seuraaviin jäsenvaltioiden asiantuntijoiden esittämiin näkemyksiin:

- Sähköisen kaupankäynnin kaltaisen uuden teknologian käyttöönotto ja käyttö saattavat johtaa siihen, että kuluttajilla on valittavanaan useampia tuotteita alhaisempaan hintaan. Tässä mielessä nykyjärjestelmän muuttaminen hintasyistä ei olisi kovin tärkeää.
- Monissa tapauksissa tuotteiden suojana on tavaramerkin lisäksi monenlaisia teollis- ja tekijänoikeuksia (teollismallit). Kansainvälisen oikeuksien sammumista koskevan järjestelmän käyttöönotto vain tavaramerkkien osalta vaikuttaisi siksi vain muutama aloihin ja niihinkin rajallisesti.
- Eurooppalaisia tavaramerkkejä säädellään direktiivillä 89/104/ETY (jäsenvaltioiden tavaramerkit) ja asetuksella (EY) N:o 40/94 (yhteisön tavaramerkit). Oikeuksien sammumista koskevien järjestelmien tulee ehdottomasti olla samat sekä jäsenvaltioiden että yhteisön tavaramerkeille. Kahden erilaisen järjestelmän mahdollinen rinnakkaiselo aiheuttaisi sekaannusta markkinoilla ja kuluttajien keskuudessa varsinkin sen suhteen, onko tietyn merkin tuote saatettu markkinoille laillisesti vai ei.

2.4. Järjestelmän mahdollisen muuttamisen vaikutukset

2.4.1. Vaikutukset yhteisön lainsäädäntöön

2.4.1.1. Komitea pitää välttämättömänä lähtökohtana sitä, että sekä jäsenvaltioiden että yhteisön tavaramerkkioikeuksiin sovelletaan samaa sammumisjärjestelmää. On muistettava, ettei ole varmuutta siitä, voidaanko molempien kyseistä alaa sääntelevien säädösten (direktiivi jäsenvaltioiden tavaramerkeistä ja asetus yhteisön tavaramerkeistä) sammumisjärjestelmää muuttaa, sillä direktiiviä voidaan muuttaa neuvoston määränemmistöllä, mutta asetuksen muuttaminen edellyttää yksimielisyyttä.

2.4.1.2. Muutamat jäsenvaltiot luultavasti vastustaisivat asetuksen muuttamista, mikä saattaisi johtaa kahteen rinnakkaiseen oikeuksien sammumista koskevaan järjestelmään ja aiheuttaa hämmennystä markkinoilla ja kuluttajien keskuudessa. Lisäksi yhteisön sammumisjärjestelmä edistää yhtenäis-

markkinoiden yhdentymistä. Kansainvälinen järjestelmä saattaisi asettaa eurooppalaiset yritykset epäedulliseen asemaan, sillä vastaavaa yhdentymistä ei ole vielä tapahtunut maailmanlaajuisesti, ja se haittaisi erityisesti pk-yrityksiä, koska nämä kuuluvat jäsenvaltioiden tavaramerkkijärjestelmien piiriin näiden alhaisempien kustannusten vuoksi.

2.4.2. Vaikutukset muihin teollis- ja tekijänoikeuksiin

2.4.2.1. Tavaramerkit ovat vain yksi osa teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa lainsäädäntöä. Käytännössä suurin osa tuotteista kuuluu teollisoikeuksien, tavaramerkkioikeuksien, patenttien, tekijänoikeuksien ja mallien muodostaman monitahoisen kokonaisuuden piiriin, ja on harvinaista, että tavaramerkki olisi ainoa jotakin tuotetta suojaava teollisoikeus. Esimerkiksi musiikkia sisältävän cd-levyn kohdalla musiikin suojana on tekijänoikeus, käytetyn tekniikan suojana patenteja ja merkkiä suojaavat tavaramerkkioikeudet.

2.4.2.2. On varauduttava siihen, että teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat lainsäädäntöprosessit ovat monimutkaisia ja pitkiä. Keskustelu malleista alkoi yhteisön tasolla 1993, eikä se vielä ole päättynyt. Kuten komissio on äskettäin todennut⁽¹⁾, tavaramerkkioikeuksien sammumisjärjestelmän muuttaminen ei juurikaan vaikuttaisi markkinoihin, sillä suurinta osaa tuotteista suojaavat useat teollis- ja tekijänoikeudet. Komissio ei katso tarpeelliseksi siirtyä kaikkien teollis- ja tekijänoikeuksien osalta kansainväliseen sammumisjärjestelmään.

2.4.3. Vaikutukset Euroopan talouskasvuun

2.4.3.1. Tavaramerkkioikeuksien sammumista koskevan yhteisön järjestelmän muuttaminen voisi pitkällä aikavälillä vähentää investointeja uusiin tuotteisiin ja johtaa jopa siihen, että markkinoilta vedetään pois vakiintuneiden tavaramerkkien tuotteita, koska ne eivät pysty kilpailemaan tuontitavaroiden kanssa.

2.4.3.2. Mahdollista on myös, että tavaramerkkien omistajat päättävät vähentää tuotteidensa myynnin jälkeisiä palveluja ja muita laatutekijöitä, joita rinnakkaistuojat eivät tarjoa eurooppalaisille kuluttajille, koska yhteisön säännöt eivät koske heitä.

⁽¹⁾ Komission tiedonanto 7.6.2000.

2.4.3.3. Oikeuksien sammumista koskeva yhteisön järjestelmä on sopusoinnussa yhtenäismarkkinoiden yhdentämistavoitteen kanssa. Kansainvälinen järjestelmä asettaisi eurooppalaiset yritykset epäedulliseen kilpailuasemaan, koska vastaavaa yhdentymistä ei vielä ole tapahtunut koko maailman tasolla. Kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden markkinoille pääsyn ehdot vaihtelevat maailmanlaajuisesti enemmän kuin EU:ssa.

2.4.3.4. Yhtenäismarkkinat ovat edistäneet taloudellista yhdentymistä ja tasoittaneet hintoja EU:ssa. Näin ei ole kuitenkaan käynyt maailmanmarkkinoilla. Siksi WTO:hon kuuluvat maat eivät muodosta EU:n kaltaista tulli- tai talousliittoa eivätkä edes vapaakauppa-aluetta. Näiden valtioiden välillä on edelleen lukuisia tulli- ja muita esteitä, kuten huomattavia eroja taloudessa, oikeusjärjestelmissä, vauraudessa ja kehityksessä sekä valvonnassa ja sääntelyssä.

2.4.3.5. Järjestelmän muutoksen mahdollisesti aiheuttamien, eurooppalaisiin tuottajiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi on otettava huomioon tuotteiden markkinointi- ja jakelukanavat etenkin erikoisalojen kaupassa ja franchising-toiminnassa. Tällä hetkellä franchising-järjestelmät antavat eurooppalaisille kuluttajille mahdollisuuden valita selkeästi tunnistettavia laatutuotteita. Järjestelmän muutos hämmäntäisi eurooppalaisia kuluttajia, koska nämä saattaisivat löytää tuotteen, jonka merkki on tuttu mutta jonka laatu ei vastaa siihen perustuvia odotuksia.

2.4.3.6. Toinen yhtenäismarkkinoiden kannalta merkittävä kysymys ovat kolmansista maista tulevat väärennetyt ja piratituotteet. Tässä yhteydessä olisi hyvä ottaa huomioon seuraavat, vihreässä kirjassa "Väärentämisen ja tavaroiden laittoman valmistamisen vastainen toiminta sisämarkkinoilla" sekä sen jatkoksi julkaistussa tiedonannossa⁽¹⁾ esitetyt seikat:

- kyseisten tuotteiden haittavaikutukset Euroopan talouteen
- vaara, että rinnakkaisia tuontikanavia käytetään näiden tuotteiden tuontiin
- komission toimien keskinäinen johdonmukaisuus ja vihreän kirjan kehittäminen edelleen.

(1) Henri Malossen lausunto, EYVL C 116, 28.4.1999. Vihreä kirja – Väärentämisen ja tavaroiden laittoman valmistamisen vastainen toiminta sisämarkkinoilla, KOM(1998) 569 lopullinen. Tiedonanto "Väärentämisen ja tavaroiden laittoman valmistamisen vastaista toimintaa sisämarkkinoilla koskevan vihreän kirjan perusteella toteutettavat toimet", KOM(2000) 789 lopullinen.

2.4.3.7. Lisäksi hallintomenettelyjen ja työkuksannusten erot voivat antaa rinnakkaiskaupalle kustannusetuja. Yhteisön politiikan ansiosta tällaisia eroja ei ole EU:n sisällä, mutta kansainvälisillä markkinoilla tilanne on toinen.

3. Perustelut yhteisön nykyisen oikeuksien sammumista koskevan järjestelmän säilyttämiseksi

3.1. Kuluttajat

3.1.1. Komitea katsoo, että eurooppalaiset kuluttajat odottavat nykyisin kilpailukykyisten hintojen lisäksi tiettyä laatutasoa ja myynnin jälkeisiä palveluja, ja tämä näkyy myös yhteisön säännöstössä. Ennen muuta kuluttajat kuitenkin odottavat saavansa rahansa vastineeksi odotustensa mukaisia tuotteita. Toisinaan tavaramerkkituotteiden valmistajat tarjoavat erilaisia malleja tai makuja eri markkinoille. Esimerkiksi suosituimmat eurooppalaiset hammastahnamerkit maistuvat mintulta, mutta Indonesiassa suosituin hammastahnamaku on mausteneilikka. Toisena esimerkkinä voidaan mainita sellaisten moottorien voiteluöljyt, jotka kootaan eri osista sen mukaan, millaisessa ilmastossa moottoria tullaan käyttämään.

3.1.2. Jos markkinoilla on tuotteita, joita ei ole suunniteltu eurooppalaisten kuluttajien ilmastollisiin ja teknisiin oloihin, kuluttajien turvallisuus saattaa vaarantua. Kun otetaan huomioon eurooppalaisen lääketeollisuuden tiukka valvonta, jolla turvataan kuluttajien terveys, on tässä yhteydessä syytä mainita, että lääketuotteiden rinnakaistuonti saattaa vaikuttaa Euroopan kansalaisten terveyteen.

3.1.3. Saatavuus: Yhteisön nykyisellä oikeuksien sammumista koskevalla järjestelmällä varmistetaan, että saatavilla on kaikkia eikä vain kysytyimpiä tuotevaihtoehtoja ja -malleja. Siksi esimerkiksi farmarihousujen virallinen myyjä tarjoaa asiakkailleen kaikkia eikä ainoastaan laajimmalle kansanosalle sopivia kokoja.

3.1.4. Myynnin jälkeiset palvelut: Eurooppalaiset kuluttajat ovat tottuneet tiettyihin valmistajien tarjoamiin palveluihin, joita he eivät voi käyttää ostettuaan harmaatuontitarvotteita. Valtuuttamattomalta myyjältä televisionsa ostanut kuluttaja ei saa minkäänlaista käyttöönottoapua eikä vikatakuuta. Usein myös harmaatuotteiden mukana tulevat käyttöohjeet on kirjoitettu kuluttajan äidinkielen sijasta sen maan kielellä, josta rinnakaistuota on hankkinut tuotteen.

3.1.5. Väärennökset ja piraattituotteet: Rinnakkaistuojujen käyttämät kanavat ovat usein samoja, joita käytetään piraattituotteiden tuontiin. Oikeuksien sammumista koskeva kansainvälinen järjestelmä saattaisi lisätä piraattituotteiden määrää EU:ssa, vaikka vihreään kirjaan saaduissa vastauksissa vahvistettiin niiden haittaavan sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Kuten tämän lausunnon kohdassa 2.4.3.6 todetaan, Euroopan talouskasvua haittaavat tekijät vaikuttavat myös kuluttajiin, sillä tällaisten tuotteiden tuojilla on velvollisuus todistaa, että tuotteet ovat yhteisön normien mukaisia. Lisäksi on korostettava, että väärennökset ja piratismi voivat muodostaa vakavan vaaran kuluttajansuojalle sekä kansanterveydelle ja yleiselle turvallisuudelle. Kun otetaan huomioon, että eräät väärennöksistä ja piraattituotteista on tarkoitettu jokapäiväiseen käyttöön, riski kasvaa hälyttävästi. Kiinnostavimpiin komission vuonna 1999⁽¹⁾ paljastamiin tapauksiin kuului 530 000 väärennettyä hammasharjaa, 21 tonnia väärennettyä riisiä sekä väärennettyjä energiajuomia. Yhteisön ja jäsenvaltioiden viranomaiset eivät voi mitenkään valvoa tällaisten tuotteiden laatua ja alkuperää.

3.1.6. Hinnat: Lähes ainoa rinnakkaiskaupan kannattajien esittämä peruste on hintojen aleneminen. Todellisuudessa jo NERA:n tutkimus osoitti, että hintojen aleneminen on käytännössä olematonta (0–2 prosenttia) ja häviää ajan mittaan yleensä kokonaan. Toinen NERA:n tutkimuksen tulos oli, että rinnakkaiskauppa vähentäisi tuottajien tuloja jopa 35 prosenttia, mikä vähentäisi eurooppalaisten tuotteiden tutkimus- ja kehitysinvestointeja. Lisäksi eurooppalaisten tuottajien on uudistettava tuotteitaan jatkuvasti pysyäkseen kilpailukykyisinä ja tuottaakseen lisäarvoa kuluttajille. Lisäarvo syntyy yhä useammin tavaramerkin ”henkisestä” sisällöstä (joko teknisenä tai tuotekuvan innovaationa), ja tämän vuoksi henkisen omaisuuden suojeleminen on yhä tärkeämpää.

3.2. Yhteisön lainsäädäntö

3.2.1. Yhteisön nykyisen oikeuksien sammumista koskevan järjestelmän säilyttäminen ei edellyttäisi mitään muutoksia tavaramerkkejä koskevaan kuten ei muuhunkaan teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan yhteisön lainsäädäntöön, eikä varsinkaan asetukseen tai direktiiviin.

3.3. Yhtenäismarkkinat

3.3.1. Oikeuksien sammumista koskeva yhteisön järjestelmä on luonnollinen osa yhtenäismarkkinoita, joilla tavaroiden ja työntekijöiden vapaan liikkuvuuden esteet poistuvat ja jäsenvaltioiden taloudet lähenevät toisiaan.

3.3.2. EU:n kilpailusääntöjen tarkoituksena on torjua markkinoiden yhdentymisen mahdollisia rajoituksia, myös niitä, jotka rajoittavat kuluttajien vapautta ostaa haluamiaan tuotteita missä tahansa EU:n alueella. EU:n kilpailusäännöt muodostavat myös oikeudelliset puitteet, joissa sellaiset yritykset, jotka tuntevat itsensä uhatuiksi tai syrjityiksi kilpailijan hallitsevan markkina-aseman vuoksi, voivat nostaa kanteita.

3.3.3. Yhteisön nykyinen oikeuksien sammumista koskeva järjestelmä antaa tuotteiden valmistajille ja toimittajille tarvittavaa varmuutta, jotta nämä voivat investoida tutkimukseen ja uusien tuotteiden kehittämiseen.

3.4. Kauppa-suhteet kolmansiin maihin

3.4.1. Ennen kaikkea on muistettava, että oikeuksien sammumista koskeva yhteisön järjestelmä on luonnollinen osa yhtenäismarkkinoita, joilla jäsenvaltioiden taloudet lähenevät toisiaan ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteet on tarkoitus poistaa.

3.4.2. Koko maailman tasolla Euroopan yhdentymistä ei voida verrata WTO-prosessin ponnisteluihin tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteiden poistamiseksi. Ei ole myöskään olemassa mitään poliittista rinnakkaisprosessia, jolla pyritään kaventamaan EU:n ja kolmansien maiden nykyisiä eroja.

3.4.3. Tavaramerkit ovat kansainvälisesti merkittäviä. Maailmanlaajuisilla markkinoilla toimivat eurooppalaiset yritykset joutuvat kilpailemaan yritysten kanssa, joiden tuotantokustannukset ovat selvästi pienemmät. Oikeuksien sammumista koskeva yhteisön järjestelmä suojelee jossain määrin näitä eurooppalaisia yrityksiä samoin kuin Euroopan ulkopuolelta tulevia yrityksiä, jotka toimivat yhtenäismarkkinoilla.

3.4.4. Kansainvälinen järjestelmä merkitsisi, että EU:n tavaramerkit eivät pääsisi kehitysmaiden markkinoille alhaisia hintoja käyttämällä, sillä nämä tuotteet palaisivat välittömästi EU:hun tuhoten perusmarkkinat. Alhaisten hintojen strategiaa noudattavat yritykset joutuisivat valitsemaan, lopettavatko ne viennin vai siirtävätkö ne tuotantonsa EU:n ulkopuolelle kustannuksiltaan edullisemmille markkinoille.

⁽¹⁾ Vuosikertomus yhteisön tullitoimista väärentämisen ja tavaroiden laittoman valmistamisen torjumiseksi 1999.

3.4.5. Samoin on otettava huomioon, että kolmansista maista tuleva rinnakkaistuonti voi haitata merkittävästi EU:n tuotantoa ja innovaatioinvestointeja. Tämä puolestaan saattaa vähentää vientiä Euroopasta ja kannustaa siirtämään tuotantoa alueille, joilla kustannukset ovat alhaisemmat kuin EU:ssa.

3.4.6. Paras keino puuttua eräiden yritysten väärinkäytöksiin ovat EU:n kilpailusäännöt⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Erityisesti perustamissopimuksen 82 artikla määräävän aseman väärinkäytöstä.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi direktiivin 80/232/ETY muuttamisesta kahviuutteiden ja sikuriuutteiden nimellispainojen valikoiman osalta"

(2001/C 123/06)

Euroopan unionin neuvosto päätti 23. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 251 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 10. tammikuuta 2001. Esittelijä oli Giorgio Liverani.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti.

Tässä ehdotuksessa toteutetaan komission sitoumusta lisätä olemassa olevaan direktiiviin 80/232/ETY pakollinen painovalikoima, joka aiemmin sisältyi kahviuutteita ja sikuriuutteita koskevaan direktiiviin. Tarkoituksena on, että kyseisen valikoiman oikeudellisena perustana on yhteisön laki myös tulevaisuudessa. Painovalikoimaa ei ole tarpeen muuttaa, koska se takaa nykyiselläänkin riittävässä määrin tavaroiden vapaan liikkuvuuden kyseisellä alalla.

Direktiivi tulee voimaan 20 päivän kuluttua sen julkaisemisesta. Näin lyhyt aika on perusteltu siitä syystä, että valikoima kuuluu jo nyt yhteisön säännöstöön, ja kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet sen osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Talous- ja sosiaalikomitea yhtyy komission ehdotukseen.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus annettu tuen myöntämisestä rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteen yhteensovittamiseen"

(2001/C 123/07)

Neuvosto päätti 15. syyskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 71 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 7. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Dethmer H. Kielman.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 77 ääntä puolesta 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Komission ehdotus

1.1. Neuvosto hyväksyi 30 vuotta sitten 15. kesäkuuta 1970 asetuksen (ETY) N:o 1107/70 tuen myöntämisestä rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen. Asetuksessa oli tarkoitus määrittellä, mitä EY:n perustamissopimuksen 73 artiklassa tarkoitettu käsite "yhteensovittaminen" pitää sisällään, jotta (useimmiten erityisesti rautatieliikenteen harjoittajiin kohdistuvaa hallinnointia koskevan) poikkeuksen ja yleisten sääntöjen välinen rajanveto voitaisiin selvittää varmuudella.

1.2. Eri liikennemuotojen markkinoita on sittemmin vapautettu eri laajuudessa ja tahdissa. Edellä mainittua asetusta on vähittäin jossain määrin muutettu, mutta nyt näyttäisi olevan aika korvata voimassa oleva asetus (ETY) N:o 1107/70 selkeyden vuoksi ja tekstin yksinkertaistamiseksi kokonaan uudella asetuksella.

Uudessa asetuksessa selvitetään, kuinka EY:n perustamissopimuksen 73 artiklan soveltaminen on vaikuttanut liikennemarkkinoiden kehittymiseen ajan myötä. Kyseinen artikla tulee lisäksi ottaa huomioon infrastruktuurin rahoituksessa.

Tämän vuoksi asetusehdotuksessa esitetään laajaa poikkeusta infrastruktuurin hallinnolle myönnettävälle liikenneinfrastruktuurin toiminta- ja/tai kehittämistuella. Tavaraliikenteen osalta poikkeus koskee myös käyttäjille myönnettävää tukea, jolla niille korvataan kilpailevien liikennemuotojen maksamatta jäävät kustannukset.

1.3. Koska EY:n perustamissopimuksen 71 artiklassa edellytetään erityistä markkinoillepääsyä koskevaa lainsäädäntöä, on maaliikennemarkkinoiden vapauttaminen viivästynyt. Liikennemarkkinoiden täydellinen vapautuminen ei ole sen vuoksi vielä täysin toteutunut.

1.4. Todettakoon, että maanteiden kansainvälisen tavaraliikenteen markkinat vapautettiin täysin 1. heinäkuuta 1998, maanteiden henkilöliikenteen markkinat 1. kesäkuuta 1996, sisävesiliikenne 1. tammikuuta 2000 ja yhdistetyt kuljetukset 1. heinäkuuta 1993. Rautatieliikenteen vapauttaminen on käynnissä, ja kiivainta keskustelua käydään nyt ns. rautatieinfrastruktuuripaketista.

2. Yleistä

2.1. Jäsenvaltion tukijärjestelmät, jotka vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, eivät sovellu yhteismarkkinoille ja ovat EY:n perustamissopimuksen mukaan kiellettyjä, siltä osin kuin tuki vaikuttaa epäsuotuisasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

2.2. Kaikille mahdollisille käyttäjille avoimen, valtion hallinnoiman infrastruktuurin valtionrahoitus ei tavallisesti kuulu EY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan, koska millekään yritykselle ei tässä tapauksessa koidu etua. Esimerkkinä voidaan mainita liikenneinfrastruktuurin rahoitus jäsenvaltioissa. Infrastruktuurin rakentaminen ja hallinnointi eivät sen vuoksi kuulu käsillä olevan asetuksen soveltamisalaan.

2.3. Liikennealalla tarvitaan valtiontuen osalta erityinen menettelytapa, koska kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen yhteydessä valtion panos on välttämätön pidettäessä yllä liikennepalveluja, joiden on lisäksi kunnioitettava sosiaalisia ja ympäristönäkökohtia.

2.4. Liikenteen yhteensovittaminen ja korvaus julkisten palvelujen tarjoamisesta ovat tukikelpoisia EY:n perustamissopimuksen 73 artiklan nojalla.

2.5. Näin ollen tässä asetuksessa tarkoitettu tukitoimenpiteiden käsite merkitsee sitä, että valtion toimenpiteet ovat tarpeen, jos markkinoilta puuttuu vapaa ja avoin kilpailu tai jos markkinoilla esiintyy kielteisten ulkoisten tekijöiden tai julkisten tuotteiden kaltaisia markkinahäiriöitä.

2.6. Komissio toteaa, että ulkoisten kustannusten käsitettä ei ole vielä määritelty yhteisön lainsäädännössä, mutta katsoo, että kyseisten kustannusten huomioimatta jättämisestä aiheutuu markkinoilla ongelmia.

2.7. EY:n perustamissopimuksessa tehdään poikkeus myös julkisen palvelun rahoittamista koskevien tukitoimenpiteiden osalta. Julkisen palvelun velvoitteisiin luetaan tässä yhteydessä velvoitteet, joita liikenteenharjoittaja ei täyttäisi, jos kyseessä olisi yksinomaan sen oma kaupallinen etu. Kesäkuun 26. päivänä 1969 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1191/69 säädetään perusteista, joilla vahvistetaan valtion korvauksen sallittu määrä täytettäessä tällaisia julkisen palvelun velvoitteita rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteessä.

2.8. EY:n perustamissopimuksen 73 artiklaan tukeutuvan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan komissio voi sallia valtiontuen myöntämisen tietyn taloudellisen toiminnan edistämiseksi, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Kuljetusyritysten intermodaalisiin kuljetuksiin tekemien investointien edistämiseksi olisi vauhditettava keskustelua vähämerkityksistä tukea koskevan säännön lakkauttamisesta kuljetusyritysten osalta. Kyseessä on raja, jonka alle jäävää valtion rahoitusosuutta ei enää lasketa valtiontueksi.

2.9. Ehdotettua asetusta sovelletaan rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteen yhteensovittamiseen. Asetus ei koske meriliikenteen väyliä. Asetus kattaa kuitenkin maaliikennemuotojen välisen uudelleenlastauksen riippumatta siitä, missä siihen käytettävät lastauslaitteistot sijaitsevat. Meriliikennemuodon sisältävä uudelleenlastaus, vaikka se tapahtuisi yhdessä maaliikennemuodon kanssa, ei kuulu asetusehdotuksen soveltamisalaan.

2.10. Tähän mennessä valtiontukia koskevia poikkeuksia on myönnetty neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1107/70 ainoastaan suorille investoinneille sisävesiliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten terminaaleihin. Kyseiset erityiset poikkeukset eivät kuitenkaan ole johtaneet yhtenäiseen lähestymistapaan maaliikenteen infrastruktuurin osalta.

2.11. Komitea totesi komission valkoisesta kirjasta aiheesta "Oikeudenmukainen maksu infrastruktuurin käytöstä: vaihteleva lähestymistapa liikenneinfrastruktuurin yhtenäiseen hinnoitteluun Euroopan unionissa", KOM(98) 466 lopullinen, antamassaan lausunnossa⁽¹⁾, että eri kuljetusmuotojen tasavertaista kohtelua silmällä pitäen on toivottavaa, että hinnoitteluperiaatteet toteutetaan yhdenmukaisesti ja samanaikaisesti ja että toteuttamisen tulee mahdollisuuksien mukaan tapahtua alkulähteellä.

2.12. Todellisuudessa jäsenvaltiot hankkivat kuitenkin yhä korvauksen infrastruktuurikustannuksistaan eri maaliikennemuotojen osalta eri tavoin ja eri suuruisina. Tällä hetkellä ei myöskään vielä ole olemassa yhteisön lainsäädäntöä, jolla yhdenmukaistettaisiin maaliikenteen infrastruktuuriin pääsystä kannettavien maksujen laskentamenetelmät eri liikennemuodoissa tai niiden välillä.

2.13. Komitea pitää toivottavana, että komissio keskittyy määrittelemään sisäiset ja ulkoiset kustannukset kuljetuslajikohtaisesti sen sijaan, että se keskittää etukäteen huomionsa kilpailevien liikennemuotojen maksamatta jäävien kustannusten korvaamiseksi myönnettävään valtiontukeen.

2.14. Komitean mielestä valtiontuen haku- ja myöntämismenettelyprosessista aiheutuu lisäksi monimutkainen ja työläs raportointi komissiolle, mikä taas lisää huomattavasti hallinnollista taakkaa, kuten koko suunniteltu ilmoitus- ja tiedotusmenettely.

2.15. Komission toivoman liikennemuotosiirtymän yhteiskunnallis-taloudelliset vaikutukset on tietenkin selvitettävä.

2.16. Komitean mielestä komissio toimii päinvastaisesti. Komissio perustelee asetusehdotusta sillä, että rautatieliikenteen markkinoiden vapauttamista ei ole vielä saatu päätökseen ja että yhdenmukaisia maksujärjestelmiä liikennemuotojen maksamatta jäävien kustannusten korvaamiseksi ei ole vielä vahvistettu.

2.17. Komitean mielestä olisikin loogista saattaa ensin rautatieliikenteen markkinoiden vapauttaminen muun maaliikenteen markkinoiden kanssa samalle tasolle, ja kuten kohdassa 2.12 todetaan, laatia eri liikennemuodoille siirrettäville maksuille yksiselitteiset kohdentamiskriteerit asetusehdotuksessa esitetyn monimutkaisen, aikaavievän ja kyseenalaisen tukijärjestelmän sijaan.

Komission mielestä tällaiset erityiset poikkeukset tulee korvata yleisellä infrastruktuurilla koskevalla poikkeuksella.

⁽¹⁾ EYVL C 116, 28.4.1999, s. 28.

3. Päätelmät

3.1. Komitea pitää käsillä olevaa asetusehdotusta ennenaikaisena.

3.2. Eri kuljetusmuotojen markkinoiden vapauttaminen olisi toivottavaa saattaa samalla tasolle, jotta voidaan taata eri liikennemuotojen tasavertainen kohtelu.

3.3. Lisäksi komission tulisi ensin kartoittaa sisäisiin ja ulkoihin kustannuksiin sisältyvien eri kustannustekijöiden

suhteellinen painoarvo ottaen huomioon komitean lausunnon liikenneinfrastruktuuria koskevasta valkoisesta kirjasta, ennen kuin se esittää asetusehdotuksen, jossa yksittäiselle liikennemuodolle myönnettävän tuen perusteena ovat kilpailevien liikennemuotojen maksamatta jäävät kustannukset.

3.4. Komitea katsoo, että ehdotuksessa ei ole selvitetty asetuksen yhteiskunnallis-taloudellisia vaikutuksia.

3.5. Lopuksi komitea toteaa olevansa vakuuttunut siitä, että käsillä olevan asetusehdotuksen hyväksyminen merkitsisi erittäin monimutkaisen ja byrokraattisen valvontajärjestelmän luomista.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "eEurope 2002 – Tietoyhteiskunta kaikille – Toimintasuunnitelman luonnos"

(2001/C 123/08)

Euroopan komissio päätti 29. toukokuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta "eEurope 2002 – Tietoyhteiskunta kaikille – Toimintasuunnitelman luonnos".

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 9. tammikuuta 2001. Esittelijä oli Christoforos Koryfidis.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 80 ääntä puolesta, 3 vastaan, ja 1 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Euroopan komissio käynnisti eEurope-aloitteen⁽¹⁾ joulukuussa 1999 tiedonannollaan "eEurope – Tietoyhteiskunta kaikille"⁽²⁾.

1.2. Aloitteen taustalla oli vahvistuva käsitys siitä, että "digitaaliteknologian soveltamisesta on tullut kasvun ja työllisyyden avaintekijä"; että syntymässä on "uusi talous", jota

kutsutaan myös "sähköiseksi taloudeksi" (e-economy)⁽³⁾ ja jonka kantavana voimana on Internet⁽⁴⁾. Taustalla on myös havainto, että huolimatta Euroopan johtavasta asemasta tiettyillä digitaaliteknologian aloilla – kuten matkaviestinnän ja digitaaliteknologian kehittämisessä – tietokoneiden ja Internetin käyttö on Euroopassa edelleen suhteellisen vähäistä⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/index_fi.htm.

⁽²⁾ Aloitteen tähänastinen kehitys kuvataan tämän asiakirjan liitteessä (kohta 1).

⁽³⁾ Tietoa käsitteestä "uusi talous" sekä yksityiskohtaisempaa lisätietoa aiheesta löytyy osoitteesta http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/pdf/progrep_fi.pdf (Liite 2).

⁽⁴⁾ http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/pdf/progrep_fi.pdf (Johdanto).

⁽⁵⁾ Ks. komission seurantakertomuksen "eEurope – Tietoyhteiskunta kaikille" liitteenä oleva taulukko (sähköinen osoite: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/pdf/progrep_fi.pdf (Liite 2)).

1.3. Aloitteella pyritään "nopeuttamaan digitaalitekniologian käyttöönottoa kaikkialla Euroopassa ja varmistamaan, että kaikilla eurooppalaisilla on sen käyttämiseen tarvittavat taidot" (1).

1.4. Jäsenvaltiot ovat yleisesti ottaen suhtautuneet eEurope-aloitteeseen myönteisesti. Monet jäsenvaltiot ovat tällä välin käynnistäneet aiheeseen liittyviä omia aloitteitaan, kuten "Germ@ny goes online" (2) Saksassa ja "Information Age Government" (3) Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Ranskassa on käynnistetty hanke Internetin yhteissäätelystä (4).

1.5. Käytettävissä olevat tiedot osoittavat joka tapauksessa Euroopan reagoineen hitaasti Internetin tuomaan suureen haasteeseen. Eurooppa näyttää olevan jäljessä Internetin käyttäjämäärissä (5), sen käytössä koulutuksessa (6), uuden teknologian käytössä yrityksissä sekä sähköisen kaupan kehityksessä, mainitaksemme vain eräitä indikaattoreita, jotka monien muiden seikkojen ohella ovat osoitus kehityksen viivästyisestä. Välimatka on kurottava umpeen, vaikka se tulee olemaan hyvin vaikeaa alan nopean kehityksen vuoksi. Tästä syystä Euroopalla ei ole varaa viivyttellä toimintasuunnitelman toimeenpanossa.

2. Komission asiakirja

2.1. Toimintasuunnitelma perustuu Lissabonissa kokoon-tuneen Eurooppa-neuvoston asettamiin tavoitteisiin (tulee valmistella siirtymistä osaamisyhteiskuntaan ja osaamistalouteen) sekä Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden esittämiin eEurope-aloitetta koskeviin varauksellisiin reaktioihin (syrjäytymisen vaara, köyhyys, osaamisvaje jne.).

2.2. Edellä mainitussa toimintasuunnitelmassa keskitytään löytämään vastaukset seuraaviin kolmeen kysymykseen: mitä on tehtävä, kenen toimesta ja mihin mennessä. Keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- ensimmäinen tavoite: halvemmat ja nopeammat Internet-yhteydet ja Internetin tietoturva
- a) halvemmat Internet-yhteydet

(1) http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/pdf/progrep_fi.pdf (Johdanto).

(2) Deutsche Telekomien yksityinen aloite yhteistyössä Saksan hallituksen kanssa (ks. 11. helmikuuta 2000 päivätty lehdistötiedote).

(3) <http://www.iagchampions.gov.uk/Strategy.htm>

(4) <http://www.internet.gouv.fr/francais/textesref/pagsi2/lsi/coregulation.htm>

(5) Ks. komission seurantakertomuksen "eEurope – Tietoyhteiskunta kaikille" liitteenä oleva taulukko (sähköinen osoite: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/pdf/progrep_fi.pdf (Liite 2)).

(6) Komission asiakirja KOM(2000) 23 lopullinen, lukuun 3 liittyvät taulukot (s. 31).

b) nopeammat Internet-yhteydet tutkijoille ja opiskelijoille

c) verkkojen tietoturva ja älykortit

– toinen tavoite: investoinnit ihmisiin ja taitoihin

a) Euroopan nuoriso digitaaliaikaan

b) työskentely tietotaloudessa

c) kaikille mahdollisuus osallistua tietotalouteen

– kolmas tavoite: Internetin käytön lisääminen

a) sähköisen kaupan edistäminen

b) viranomaiset verkon piirissä: sähköiset yhteydet julkisiin palveluihin

c) verkkovälitteinen terveydenhuolto

d) maailmanlaajuisten verkkojen digitaalinen sisältö

e) älykkäät liikennejärjestelmät.

2.3. Näihin tavoitteisiin pyritään kolmella pääasiallisella keinolla:

- nopeutetaan tarkoituksenmukaisen oikeudellisen toimintaympäristön luomista
- tuetaan uusia perusrakenteita ja palveluja kaikkialla Euroopassa
- sovelletaan avointa koordinoitimenetelmää ja vertailuanalyysijä.

2.4. Aikatauluna tavoitteille on toteuttaa ne vuoteen 2002 mennessä. Samalla komission asiakirjassa kuitenkin todetaan, että Lissabonissa asetettujen kunnianhimoisten tavoitteiden toteuttaminen tulee olemaan vaikeaa.

2.5. Parhaillaan on kehitteillä useita ehdotuksia, jotka liittyvät eEurope-aloitteeseen (7).

(7) Mainittakoon erityisesti seuraavat:

- KOM(2000) 323 lopullinen: "Ehdotus neuvoston päätökseksi yhteisön monivuotisen ohjelman hyväksymisestä maailmanlaajuisten verkkojen eurooppalaisen digitaalisen sisällön kehittämisen ja käytön sekä tietoyhteiskunnan kielellisen monimuotoisuuden edistämiseksi"
 - KOM(2000) 318 lopullinen: komission tiedonanto "eLearning – katse huomispäivän koulutukseen"
 - KOM(2000) 237 lopullinen: komission tiedonanto "Tilajayhteyksien eriytetty tarjonta: kilpailun mahdollistaminen kaikessa sähköisessä viestinnässä, mukaan luettuina laajakaistamultimedia ja nopea Internet".
- Lähde: http://europa.eu.int/eur-lex/fin/com/greffe_index.html. Lisätietoja osoitteesta http://europa.eu.int/eur-lex/fin/com/reg/fin_register_132060.html

3. Yleistä

3.1. Talous- ja sosiaalikomitea pitää eEurope-aloitetta tervetulleena. Samalla TSK katsoo eEurope-aloitteen olevan EU:n tärkein ja vaikein yritys perehdyttää kansalaiset, yritykset ja julkishallinto nopeasti digitaaliajan ja "uuden talouden" haasteisiin. Komitea pitää toimintasuunnitelmaa kuitenkin vain lähtökohdana ja ensimmäisenä askeleena kohti edellä mainittuja valvuttamis- ja mukauttamistavoitteita. Toimintasuunnitelma vahvistaa jo käynnissä olevia – vaikkakin hitaita – markkinoiden ja yhteiskunnan prosesseja.

3.1.1. Käynnistäessään eEurope-aloitteen komissio ja jäsenvaltiot ovat myöntäneet, etteivät markkinavoimat pysty edistämään Internetiä Euroopassa toivotulla nopeudella. Vaikka kaikki tuotteet ja kaikki palvelut ovat olemassa, niiden kysyntä on edelleen riittämätöntä. eEurope-aloite vahvistaa ja täydentää markkinavoimien toimintaa kolmella tavalla. Ne esitetään seuraavassa päinvastaisessa järjestyksessä kuin toimintasuunnitelmassa, mutta näin tuodaan paremmin esiin prioriteettijärjestys:

- Internetin käytön lisääminen, toisin sanoen kysynnän voimistaminen
- investoinnit ihmisiin ja taitojen kehittämiseen
- halvemmat ja nopeammat Internet-yhteydet, korostaen erityisesti puheluhintoja ja turvallisuutta.

3.1.2. Komitea katsoo, että viime kädessä Euroopan sopeutuminen uuteen ympäristöön riippuu yhdistetystä dynamiikasta, joka kehittyy erityisesti eEurope-aloitteen ansiosta markkinoiden ja yhteiskunnan tasolla.

3.1.3 Tältä pohjalta komitea kannattaa ja pitää myönteisenä komission toimintasuunnitelmaa, jonka avulla on määrä päästä Lissabonin Eurooppa-neuvoston asettamiin tavoitteisiin. Tietyin edellytyksin toimintasuunnitelma voi merkittäväällä tavalla auttaa tekemään Euroopasta yksi tärkeimmistä 21. vuosisadan uusimuotoista taloutta ja muita aloja muovaavista toimijoista.

3.1.3.1. Komitea esittää seuraavat huomiot ja ehdotukset korostaakseen tarvetta selkeyttää toimintasuunnitelman tiettyjä kohtia ja vahvistaa toisia. Joka tapauksessa ne heijastavat komitean yleismielipidettä eEurope-aloitteesta. Erityistavoitteita koskevat komitean kannat käsitellään tapausittaisissa lausunnoissa.

3.1.4. Komitea korostaa, että Internetin käytön lisäämistä ja tietoyhteiskunnan konkretisointia sekä Euroopan unionin uutta strategista päämäärää⁽¹⁾ koskevien toimien on pohjaututtava ihmisiin, Euroopan kansalaisten ja eurooppalaisen yhteiskunnan ja talouden tarpeisiin. Tietoyhteiskunnan syntyminen, joka edeltää osaamisyhteiskuntaa, saa todellista sisältöä vasta, kun se palvelee tätä päämäärää.

3.1.5. Aloitteen ensisijaisena tavoitteena on edistää Internetin käyttöä. Toimintasuunnitelman onnistumista mitataan viime kädessä seuraavin kriteerein:

- Onko sen avulla onnistuttu – ja missä määrin – lisäämään Internetin käyttöä yritystoiminnassa, julkishallinnossa ja ylipäätään eurooppalaisessa yhteiskunnassa?
- Onko sen avulla pystytty – ja missä määrin – luomaan dynaamisuutta ja panemaan alulle suuntaus, jonka mukaisesti sen käyttö lisääntyy entisestään?

3.2. Komitea myöntää ja ymmärtää toimintasuunnitelman toteuttamiseen liittyvien ongelmien laajuuden ja monimuotoisuuden. Komitea myöntää, että on vaikeaa kuroa umpeen sitä viivettä ja korjata niitä puutteita, joista Eurooppa kärsii siitä syystä, ettei se ole reagoinut ajoissa teknologian uusiin haasteisiin.

3.2.1. Edellä mainituista ja muista ongelmista huolimatta komitea suhtautuu optimistisesti mahdollisuuteen toteuttaa toimintasuunnitelma käytännössä⁽²⁾, mikäli sille hankitaan poliittinen tuki, jos se saa ajoissa ansaitsemansa vastakaian yhteiskunnassa, ja jos sitä varten varataan asianmukaiset resurssit.

3.2.1.1. Viimeksi mainittu merkitsee konkreettisesti sitä, että

- toimintasuunnitelma nostetaan tärkeäksi poliittiseksi prioriteetiksi; myös eEurope-aloitetta kokonaisuudessaan tulee pitää poliittisena prioriteettina kaikilla poliittisen toiminnan tasoilla ja kaikilla politiikan aloilla

⁽¹⁾ Maaliskuussa 2000 Lissabonissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto asetti, kuten tiedetään, unionin uudeksi strategiseksi päämääräksi seuraavaa vuosikymmentä varten tulla "maailman kilpailukykyisimmäksi ja dynaamisimmaksi tietopohjaiseksi taloudeksi, joka kykenee ylläpitämään kestävästä taloudesta, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta".

⁽²⁾ Tähänastinen kehitys näyttää tukevan komitean optimistista näkemystä. Esiteltäessä Nizzan Eurooppa-neuvostoa varten laadittu komission tiedonanto "eEurope 2002: Seurantakertomus" julkaisiin myös lehdistötiedote, josta käy ilmi, että niiden eurooppalaisten kotitalouksien määrä, joilla on Internet-käyttöliittymä, oli noussut nopeasti: maaliskuussa luku oli 18 prosenttia ja lokakuussa se oli kohonnut jo 28 prosenttiin.

- on integroitava aloitteeseen kaikki julkisen ja organisoitun yksityisen sektorin toimialat ja osoitettava tähän tarkoitukseen osa – vaikka suppeakin – niiden käytössä olevista resursseista.

3.2.2. Komitean mielestä on olemassa monenlaisia vakavia vaaroja, jotka saattavat viedä siihen, että yksilöt, ihmisryhmät tai kokonaiset alueet jäävät syrjään tästä kokonaisvaltaisesta hankkeesta, kun pääsy yleispalveluihin ilman tietokonetta tulee asteittain mahdottomaksi pelkästään tietokonepohjaisten palveluiden kehityksen myötä. Komitea yhtyykin niihin, jotka suosittavat, että sekä ohjelmaan kokonaisuudessaan että jokaisen konkreettiseen toimeen tulee kuulua toimintoja näiden vaarojen torjumiseksi. Tämä merkitsee sitä, että

- on autettava alueita, jotka ominaislaatunsa vuoksi ovat vaarassa syrjäytyä (esimerkiksi vuoristoalueet, harvaan asutut alueet ja saaristoalueet)
- on tuettava erityisesti myös ihmisiä, joilla on erityistarpeita
- on avustettava henkilöitä, jotka eivät taloudellisista tai muista syistä pysty seuraamaan nykYTEKNOLOGIAN kehitystä ja hyödyntämään sitä.

3.2.2.1. Ehdokasvaltioiden taloudellinen kilpailukyky ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus ovat nekin uhattuina, joten myös ehdokasvaltiot on syytä ottaa huomioon toimintasuunnitelmaa kehitettäessä.

3.2.2.2. Tätä taustaa vasten komitea katsoo, että Euroopan kansalaisten integrointi tietoyhteiskuntaan ja heidän osallistumisensa osaamisyhteiskuntaan on paitsi olennainen tavoite, myös kollektiivinen ja yksilökohtainen oikeus, joka on otettava huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjaa koskevassa keskustelussa ja sen lopullisessa tekstiasussa⁽¹⁾.

3.2.2.3. Syrjäytymisen vaaraa koskeva huomio antaa aiheen hyvin tarkkan tavoitteenmuotoiluun: ohjelman päätyttyä Euroopassa ei tulisi olla ketään – koulutustasosta riippumatta – eikä yhtään sellaista yritystä – kokoluokasta riippumatta –, jotka voisivat väittää jääneensä vaille mahdollisuutta perehtyä tietoyhteiskuntaan.

3.2.2.4. Joka tapauksessa suurin syrjäytymisuhan sisältävä vaara on se, että Eurooppa jää pysyvästi jälkeen kilpailijoistaan tieto- ja osaamisyhteiskuntakehityksessä. Tästä syystä komitea

korostaa olevan ratkaisevan tärkeää saada vanhan mantereen tuotannolliset voimat viipymättä mukaan tietoyhteiskuntaan. Euroopan yritykset tulevat kilpailukykyisiksi uudessa maailmanlaajuisessa taloudessa vain, jos onnistumme tässä pyrkimyksessä ja pystymme toteuttamaan kulloinkin vaaditut toimet syrjäytymisen torjumiseksi.

3.3. Organisatorinen ongelma

3.3.1. Komitea katsoo, että toimintasuunnitelman toteuttamista tullaan arvioimaan ensisijaisesti juuri organisoinnin tasolla. Tältä osin komitea yleisesti ottaen kannattaa komission valitsemaa lähestymistapaa. Komitea kannattaa tavoitteita sisällöltään sellaisina kuin ne esitetään komission asiakirjassa ja pitää oikeana tapaa, jolla ne nivelletään Eurooppa-neuvoston Lissabonissa ylimääräisessä kokouksessaan antamiin ohjeisiin. Komitea kannattaa myös annettua toimien määrittelyä ja niiden toteuttamistapoja sekä tavoitteiden saavuttamiselle asetettuja aikatauluja. Komission organisatorisen lähestymistavan täydentämiseksi komitea esittää kuitenkin seuraavat huomiot ja ehdotukset.

3.3.2. Organisatorista ongelmia koskevat huomiot

Ensimmäinen huomio: Komitea pitää erittäin hyvänä Lissabonin Eurooppa-neuvoston ehdottamaa lähestymistapaa aloitteen koordinointiin ja toteuttamiseen. Tietyin edellytyksin voi ”vertailevaan arviointiin perustuva avoin koordinoitimenetelmä” toimia tehokkaana kannustimena pyrittäessä toteuttamaan toimintaohjelman tavoitteet. Prosessin kuvauksessa ei kuitenkaan täsmennetä sen aremmin ”vertailevan arvioinnin” käsitettä kuin sitä, kuka tai ketkä ovat se taho, jonka on määrä hoitaa kokonaisuuden koordinointi⁽²⁾.

Toinen huomio: Komission esityksessä ei myöskään määritellä sitä, minkä kanavien kautta aloitteesta tiedotetaan, jotta kansalaiset saisivat siitä ajoissa kylliksi tietoa.

Kolmas huomio: Ehdotuksesta puuttuu myös ohjelman kokonaiskustannuksia koskeva arvio sekä arvio siitä, kuinka kustannukset jakautuvat eri tasojen kesken.

⁽¹⁾ Po. aiheesta ks. TSK:n lausunto ”Yleishyödylliset palvelut”, EYVL C 368, 20.12.1999.

⁽²⁾ Tällä välin aihetta pohtimaan on perustettu useita työryhmiä. Tästä myönteisestä kehityksestä huolimatta komitea korostaa tarvetta nopeuttaa menettelyjä tämän toimintasuunnitelman toteuttamisen koordinoitua koskevan vakavan ongelman ratkaisemiseksi.

3.3.3. Organisaattorista ongelmakimppua koskevat ehdotukset

Ensimmäinen ehdotus: Komitea on periaatteessa sitä mieltä, että kaikki organisoituihin liittyvät ongelmat voidaan ratkaista jäsenvaltioitasolla. Tästä huolimatta komitea katsoo, että paras taho kokonaisprosessin koordinoituihin paikallistasolla olisivat ehkä Lissabonin Eurooppa-neuvoston päätelmissä mainitut paikalliset oppimisen monitoimikeskukset⁽¹⁾. Vertailevan arvioinnin osalta komitea haluaa puolestaan muistuttaa komissiota siitä, että järjestelmän on oltava ehdottoman luotettava. Tästä syystä järjestelmän on ennen kaikkea oltava avoin ja sen toiminnan on oltava (Euroopan parlamenttiin ja neuvoston suorittaman) jatkuvan keskitetyn poliittisen valvonnan alaista. Lisäksi on ryhdyttävä soveliaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että kerätyt tiedot ovat päteviä ja vertailukelpoisia.

Toinen ehdotus: eEurope-aloitetta ja toimintasuunnitelmaa koskevan täsmällisen, luotettavan ja ymmärrettävän tiedon tarjoaminen kansalaisille on välttämätön edellytys hankkeen onnistumiselle. Paikallistasolla koordinoitavaksi voitaisiin antaa oppimisen monitoimikeskuksille. Joka tapauksessa komitea katsoo, että aloitetta koskevaa tietoa on levitettävä kaikkiin suuntiin jatkuvasti ja kaikkien asiaankuuluvien kanalien kautta. Työmarkkinaosapuolilla ja järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla yleensä voi tässä olla erityistehtävä.

Kolmas ehdotus: Komitea suosittelee, että hanketta tarkastellaan huolella ja sen budjetti määritellään tarkoin. Kansalaisten on saatava tietoa tarkastelun tuloksista ja budjetista samoin kuin aiheeseen liittyvistä nykyisistä ja tulevista haasteista.

3.4. Tärkeät erityisongelmat

3.4.1. Toinen keskeinen ala, jonka mukaan Lissabonin huippukokouksen tavoitteiden täyttymistä arvioidaan, on tiettyjen tärkeinä pidettyjen erityisongelmien käsittelytapa.

3.4.2. Tärkeitä erityisongelmia koskevat huomiot

Ensimmäinen huomio: Komitea huomauttaa, että yleisesti ottaen – vaikka eroja luonnollisesti esiintyy eri maiden välillä – vain pieni vähemmistö eurooppalaisista osallistuu tietoyhteiskuntaan, vaikka osallistuvien määrä onkin epäilemättä kasvussa. Suuri osa tuotantosektorilla tai sen ulkopuolella työskentelevistä on ymmällään kehityksen suhteen, koska

heillä ei ole tarvittavaa erityisosaamista kyseisten kehityskulkujen ymmärtämiseksi. Toinen väestöryhmä, joka muodostuu yleensä juuri työelämän kynnyksellä olevista, on mukana sellaisessa tietoyhteiskuntaympäristössä, joka toimii kokonaan markkinoiden ehdoilla.

Toinen huomio: Komitea katsoo, että markkinoiden panos tietoyhteiskunnan kehitykseen on merkittävä ja myönteinen. Markkinat ovat aina nykyhetken asti auttaneet perehdyttämään monia yrityksiä ja työntekijöitä tietoyhteiskuntaan. Tätä tehtävää ei kuitenkaan voi jättää pelkästään markkinavoimille ja niiden lainalaisuuksille, sillä kyseisen vaihtoehdon omaksuminen johtaisi kokonaisten yhteiskuntaryhmien ja alueiden (työttömien, ikäihmisten, erityistarpeita omaavien henkilöiden, sellaisten alueiden, joilla markkinat eivät toimi täysipainoisesti) syrjäyttämiseen ja johtaisi väistämättä vakaviin vastakkainasetteluihin ja ristiriitoihin. Komitea pitää erityisen tervetulleena ja korostaa Lissabonin huippukokouksen näkemystä tarpeesta ”tuoda elinikäinen oppiminen entistä vahvemmin esille Euroopan sosiaalisen mallin yhtenä perustekijänä”⁽²⁾.

Kolmas huomio: Komitean mielestä ongelman ydin on siinä, kuinka tämä tietoyhteiskuntaan perehtyminen saadaan käyntiin viipymättä ja millaisia mahdollisuuksia se avaa. Tätä taustaa vasten voidaan hahmottaa kaksi suurta toiminta-alaa, joita on käsiteltävä viipymättä ja rinnakkain.

– Ensimmäinen näistä koskee kouluopetusta sekä tietoyhteiskunnan sille asettamia vaatimuksia. Tämä koskee selvästikin keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteita, joista etusijalle on erityisesti asetettava erikoistuneen työvoiman tarpeen määrällinen ja laadullinen tyydyttäminen. Euroopan on tuotettava ja säilytettävä markkinoille omat tietoyhteiskunta-asiantuntijansa, joiden on oltava huippuluokkaa.

– Toinen koskee koulutusjärjestelmän ulkopuolella olevia kansalaisia sekä heidän taloudellista ja yhteiskunnallista toimintaansa kokonaisuudessaan, kaikessa moninaisuudessaan. Tällä alalla on välttämätöntä perehdyttää kaikki eurooppalaiset, olivatpa he sitten aktiivista työvoimaa tai eivät, uuteen teknologiaan ja tietoyhteiskuntaan⁽³⁾.

⁽¹⁾ Liitteen kohdassa 2 tarkastellaan tätä ehdotusta yksityiskohtaisemmin.

⁽²⁾ Tietoyhteiskuntaan liittyvästä teknologiasta ja sen vaikutuksista ks. tarkemmin TSK:n, EYVL C 117, 26.4.2000 (luku 5).

⁽³⁾ Ks. komitean aiheesta antama ehdotus (EYVL C 117, 26.4.2000, luvut 5 ja 8).

3.4.3. Tärkeitä erityisongelmia koskevat ehdotukset

Ensimmäinen ehdotus: Komitea ehdottaa, että tehdään tutkimuksia siitä, kuinka aikuisväestö reagoi aloitteisiin, joiden avulla heidät pyritään perehdyttämään tietoyhteiskuntaan. Nämä tutkimukset on ensisijaisesti suunnattava poliittisen, yhteiskunnallisen ja talouselämän johtajille. Tällaiset tutkimukset ovat erityisen tärkeitä, sillä ensimmäistä kertaa ihmiskunnan historiassa lapset ja nuoret ovat tietämykseltään (tässä tapauksessa viestintäteknologian tuntemuksen osalta) paremmissa asemassa kuin suuri osa työikäisestä väestöstä (erityisesti ne, jotka tällä hetkellä johtavat tuotantoprosesseja).

Toinen ehdotus: Toimintasuunnitelman tehokkuus riippuu suurelta osin sen ensimmäisten vastaanottajien tasosta sekä niistä kannustimista, joita heille tarjotaan, jotta he ottaisivat aloitteen myönteisesti vastaan. Sulkematta pois mahdollisuutta tukea monenlaisia aiheita koskevia aloitteita komitea katsoo, että suurin dynaamisuus toimintaohjelman kehittämiseksi ja sen tavoitteiden toteuttamiseksi saavutettaisiin hyödyntämällä eurooppalaisen yhteiskunnan nykyistä organisatorista rakennetta sekä tarjoamalla lisäksi soveliaita kannustimia kussakin erityistapauksessa. Yleisesti komitea suosittaa, että toimintasuunnitelma toteutetaan seuraavien tahojen myötävaikutuksella:

- pk-yritykset
- opetus- ja sivistystoimi
- järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta.

Kannustimet voivat olla monenlaatuisia:

- pk-yrityksiä voidaan auttaa pääsemään paremmin esille sähköisissä välineissä (Internet-sivut, yritysten välinen viestintä, sähköiset yhteydet viranomaisiin, markkinatutkimus)
- koulumaailmaa voidaan auttaa luomalla kouluihin, nuorisotaloihin, kirjastoihin jne. sovelias infrastruktuuri (kouluihin sijoitettu infrastruktuuri voisi kouluaajan ulkopuolella toimia myös aikuisten paikallisena oppimiskeskukseksi); myönteisiä tuloksia saataisiin varmasti esimerkiksi tarjoamalla opettajien käyttöön kaikilla koulutustasosilla ilmaiset tietokonelaitteet (henkilökohtainen tietokone ja vapaa pääsy Internetiin)⁽¹⁾
- järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan organisaatioille voitaisiin antaa monipuolista tukea tietokonelaitteiston hankintaan tai modernisointiin.

(1) Ruotsissa hallitus on myöntänyt määrärahat, joiden turvin hankitaan 60 000 opettajalle henkilökohtainen tietokone kullekin (Lähde: "European Report on Quality of School Education – Sixteen Quality Indicators", toukokuu 2000 (Liite 1, tietotekniikkaa koskevan luvun viimeinen kohta; <http://www.europa.eu.int/comm/education/indic/backen.html> [ei saatavissa suomeksi]).

Kolmas ehdotus: Komitea katsoo, että kun toimintasuunnitelmaa ryhdytään toteuttamaan, on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, kuinka lähestyä järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa ja pk-yrityksiä. Komitea ilmoittaa olevansa komission käytettävissä tähän tehtävään ja tukevansa sitä edustamiensa organisaatioiden välityksellä.

Neljäs ehdotus: Yksi tehokkaimmista keinoista kannustaa kansalaisia perehtymään tietoyhteiskuntaan olisi epäilemättä mahdollisuus laajentaa niitä demokraattisia puitteita, joissa Euroopan kansalaiset toimivat, sekä lisätä heidän suoria vaikutusmahdollisuuksiaan itseään koskeviin päätöksiin. Komitea ehdottaa, että käynnistetään tutkimuksia sen arvioimiseksi, kuinka tietoyhteiskunta vaikuttaa eurooppalaiseen politiikkaan, talouteen ja yhteiskuntaan. "Sähköinen hallinto" on tässä tärkeä tekijä, erityisesti mitä tulee julkishallintoon ja sen kanssakäymiseen yritysmaailman ja kansalaisten kanssa (luvat, verot, sosiaaliturva jne.)⁽²⁾. Uudet, entistä suuremmat viestintä-, hallinto- ja osallistumismuodot, avoimuuden lisääntyminen sekä välittömästi tarvittaessa käytettävissä olevan tiedon tarjoaminen ovat tekijöitä, jotka voivat auttaa tekemään Euroopasta entistä demokraattisemman paitsi poliittisesti, myös yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti.

4. Erityistä

4.1. Tavoite 1: halvemmat ja nopeammat Internet-yhteydet ja Internetin tietoturva

4.1.1. Komitea kannattaa komission lähestymistapaa pääpiirteittäin, mutta esittää samalla seuraavat huomiot ja ehdotukset.

4.1.1.1. Halvemmat ja nopeammat Internet-yhteydet ja Internetin tietoturva: huomiot

Ensimmäinen huomio: Telepalvelualaa koskevien avointen ja rehtien, kilpailua edistävien puitteiden luominen⁽³⁾ olisi epäilemättä omiaan tekemään Internet-yhteyksistä halvempia ja nopeampia. Komitea pitää tervetulleina komission direktiiviehdotuksia, joilla pyritään näihin tavoitteisiin⁽⁴⁾. On kuitenkin syytä huomata, että kilpailua edistävän ympäristön kehitys

(2) Ks. TSK:n lausunto aiheesta "Julkisen sektorin tieto: Euroopan avainresurssi – Vihreä kirja julkisen sektorin tiedon käytöstä tietoyhteiskunnassa" (EYVL C 169, 16.6.1999) sekä lausunto, jossa käsitellään maailmanlaajuisten verkkojen digitaalista sisältöä.

(3) Lisätietoja tästä aiheesta tämän lausunnon liitteen kohdassa 3.

(4) Ks. asiakirjat KOM(2000) 384, 385, 386 ja 393 lopullinen sekä TSK:n lausunto aiheesta "Tilaajayhteyksien eriytetty tarjonta" (EYVL C 14, 16.1.2001).

ei vielä ole samalla tasolla kaikissa jäsenvaltioissa. Internetin käyttökustannukset⁽¹⁾ ovat Euroopassa korkeammat kuin USA:ssa ja Kanadassa. Lisäksi Internet-yhteyksien hinnat vaihtelevat suuresti jäsenvaltioiden välillä. On siis sitäkin ilmeisempää, että Euroopan on mitä pikimmin pyrittävä kuromaan kiinni jälkeenjääneisyytensä Internetin käyttöasteessa.

Toinen huomio: Komitea katsoo, että Euroopalla on oikeus ja velvollisuus kehittää omaa Euroopan laajuista verkostoaan, jonka on oltava laadukas ja nopea ja palveltava tutkimusta, koulutusta ja kehitystä. Tästä syystä komitea tukee asiaa koskevia komission ehdotuksia.

Kolmas huomio: Internetin tietoturvaa koskeva kysymys on monitahoinen ja ilmeisen vaikea ratkaista. Kyseessä ovat sekä verkon antama mahdollisuus talousrikollisuuteen tai muuhun rikolliseen toimintaan, sekä yksilön suoja kaikenlaisia julkisia tai yksityisiä rikkomuksia vastaan, mukaan luettuna lasten oikeuksien loukkaaminen. Komitea katsoo, ettei näiden ongelmien tule antaa vahingoittaa

- Internetin kehitystä
- talouskasvua
- ajatusten, tietojen, taitojen ja tuotteiden vapaata liikkuamista
- yksilön oikeuksia ja kollektiivisista oikeuksista.

4.1.1.2. Halvemmat ja nopeammat Internet-yhteydet ja Internetin tietoturva: ehdotukset

Ensimmäinen ehdotus: Televiestintäalan tervettä kilpailua edistävien puitteiden luomiselle asetettu määräaika on ratkaiseva tekijä Euroopan pyrkiessä poistamaan jälkeenjääneisyyttä Internetin käytössä. Jotta tämä ajanjakso hyödynnettäisiin parhaalla mahdollisella tavalla, komitea ehdottaa, että edistetään ja helpotetaan⁽²⁾ Internetin käyttöä sellaisten väestöryhmien keskuudessa, jotka voivat aloittaa tai jotka joutuvat aloittamaan Internetin käytön nopeasti. Tällaisia ryhmiä ovat epäilemättä

- koulutuksen parissa toimivat (oppilaat, opiskelijat, opettajat)
- yritykset

- järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimijat
- tietyt erityisryhmät, kuten työttömät tai lukemisvaikeuksista kärsivät.

TSK mielestä on välttämätöntä vielä tarkastella nopeaa ja halpaa pääsyä Internetiin yleispalveluvelvoitteen kannalta; erityisesti tämä koskee kouluja, yliopistoja, kirjastoja sekä hajautettuja terveyspalveluita⁽³⁾ Yhdysvaltojen mallin mukaisesti⁽⁴⁾.

Toinen ehdotus: Nopea Euroopan laajuinen verkosto vaikuttaisi suorasti tuotantoprosessiin ja laajentaisi näin kestäväen kehityksen edellytyksiä Euroopassa. Tästä syystä komitea pitää tärkeänä, ettei eurooppalaisia yrityksiä estetä liittymästä tähän infrastruktuuriin ja hyödyntämisestä sitä. Joka tapauksessa on kehitettävä laadukas eurooppalainen verkosto, jossa on erikoistunutta sisältöä, jonka käyttäjät voidaan tunnistaa ja joka on selkeän demokraattisen valvonnan alainen.

Kolmas ehdotus: Komitea myöntää, ettei Internet-rikollisuus ole vain Euroopan ongelma ja ettei Eurooppa pysty torjumaan tätä ongelmaa yksinään, omin voimin. Tästä syystä komitea kannattaa ehdotusta perustaa kansainvälinen elin, jonka tehtävänä on pyrkiä estämään rikollinen toiminta Internetissä (ennaltaehkäisevä toiminta). Komitea katsoo, että on valtion velvollisuus suojata kansalaisiaan tämäntyyppiseltä rikollisuudelta (laillisuuden valvonta ja seuraamusten toteuttaminen). Komitea korostaa kuitenkin, ettei valvovien viranomaisten tule antaa toiminnallaan estää Internetin kehitystä eikä vaikuttaa talouselämää tukahduttavasti tai rajoittaa tarpeettomasti yksilön oikeuksia tai kollektiivisia oikeuksia.

4.2. Tavoite 2: Investoinnit ihmisiin ja taitoihin

4.2.1. Komitea katsoo, että toisen tavoitteen toteutuminen on koko aloitteen vaikein tehtävä. Tavoitteeseen koottujen konkreettisten kohtien osalta komitea kiteyttää seuraavat huomiot ja ehdotukset:

4.2.1.1. Investoinnit ihmisiin ja taitoihin: huomioita

Ensimmäinen huomio: Toiselle tavoitteelle on tyypillistä

- asetettujen osatavoitteiden kunnianhimoisuus

⁽¹⁾ Ks. komission seurantakertomuksen "eEurope – Tietoyhteiskunta kaikille" liitteenä oleva taulukko (sähköinen osoite: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/pdf/progprep_fi.pdf (Liite 2)).

⁽²⁾ Tässä tulee kyseeseen paitsi tietokonelaitteiston käyttömahdollisuuden myös Internet-käyttöliittymän tarjoaminen.

⁽³⁾ Ks. televiestintäalan yleispalvelua koskeva komission ehdotus, josta TSK on antanut lausuntonsa.

⁽⁴⁾ U.S. Telecom Act 1996.

- sovellusalojen ja niille ominaisten vaatimusten moninaisuus (lapset, aikuiset, erityisryhmät, kansalliset tasot)
- vaikeasti saavutettavilta vaikuttavat määrääajat
- tavoitteen toteuttamisesta vastaavien toimijoiden paljous ja heterogeisuus.

Tavoitteesta 2 syntyvästä yleisvaikutelmasta huolimatta komitea hyväksyy tavoitteeseen kuuluvien ehdotusten kehityksen, aineiston ja sisällön, koska sen mielestä toimintasuunnitelman keskeinen ja ensisijainen tavoite on ennen kaikkea havahduttaa viranomaiset huomaamaan ohjelman toteuttamisen tarpeellisuus, mikä edellyttää voimakasta signaalia.

Toinen huomio: Komitea katsoo, että tarkasteltaessa tilannetta sekä sen lähtökohdista käsin että tulevaisuuden kannalta, Euroopan onnistuminen itselleen asettaman strategisen tavoitteen saavuttamisessa riippuu suhteesta, joka luodaan opetuksen ja modernin teknologian, opetuksen ja tietoyhteiskunnan tai osaamisyhteiskunnan välille. Tätä seikkaperäisempiä komitean huomioita aiheesta voi lukea komitean lausunnoista⁽¹⁾. On kuitenkin aiheellista korostaa jo tässä yhteydessä opetustavoissa tarvittavien muutosten poikkeuksellisia mittasuhteita sekä opetuslalle lankeavaa vastuuta uudenlaisen pedagogisen todellisuuden suuntaamisessa sekä sen ääriivojen havainnollistamisessa. Lisäksi on syytä todeta, että

- jäsenvaltioiden opetusjärjestelmät ovat yleisesti ottaen osoittautuneet puutteellisesti valmistautuneiksi vastaamaan tieto- ja osaamisyhteiskunnan vaatimuksiin
- alalla ehdottomasti tarvittava uudistus muuttaa radikaalisti perinteisen koululaitoksen lähtökohtia. Laadullisesti uudistettu koulu eroaa nykyisestä⁽²⁾ monilta osin. Eroja ovat
 - laajemmat tavoitteet (jotta voidaan vastata tieto- ja osaamisyhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin sekä Euroopan uuteen todellisuuteen ja talouden maailmanlaajuistumiseen)
 - toisenlainen rakenne (vastauksena elinikäisen oppimisen periaatteesta seuraavaan uuteen lähtöasetelmaan)
 - laajentunut koulutuskenttä (jotta voidaan vastata tarpeeseen nostaa oppivelvollisuuskäytäntöä sekä elinikäisen oppimisen vakinaistamiseen)

- opetusvälineiden, -menetelmien ja -sisällön ajanmukaisuus (uuden teknologian soveltaminen ja käyttö ja erityisesti tietotekniikan käyttö opetusprosessissa ja käytännön opetustilanteissa).

Kolmas huomio: Komitea yhtyy komission näkemykseen, että ”digitaalinen lukutaito [*digital literacy*] on keskeinen tekijä työvoiman sopeutumiskyvyn ja kaikkien kansalaisten työllistävyyden kannalta⁽³⁾”. On kuitenkin kiistämätön tosiasia, jota komitea haluaa painottaa: digitaalijalan edellyttämien taitojen saavuttamisen helppous on yleensä käänteisessä suhteessa oppijan ikään. Käytännössä siitä seuraa, että aiheesta annettavaan alkuopetukseen panostettaessa tämäkin muuttuja on otettava huomioon⁽⁴⁾. Niinpä haluttaessa taata ikäihmisten ammatillinen muuntautumiskyky ja työllistettävyyden on syytä:

- tarkistaa ja suunnata uudelleen koulutusjärjestelmät
- sisällyttää digitaalijalan edellyttämät taidot oppimääriin
- tarjota kannustimia, jotta yksilöt tutustuvat tieto- ja osaamisyhteiskuntaan (ammatillinen alkuopetus tähän todellisuuteen siirryttäessä, Internetin ja osaamistalouden tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen).

Neljäs huomio: Digitaalikaudella työntekijä on se avaintekijä, jonka taidoilla ja kilpailukyvyllä lisätään tuotantoa ja parannetaan sen laatua. Juuri siksi nämä muuttujat viime kädessä määräävät uuden teollisuuden sijoittautumiskohteet ja työn organisoinnin sekä yleisemmin työelämän hallinnan.

4.2.1.2. Investoinnit ihmisiin ja taitoihin: ehdotukset

Ensimmäinen ehdotus: Komitean mielestä nyt on oikea hetki Euroopan komission toteuttaa päämäärien kannalta merkittäviä aloitteita koulutuslalla. Tässä tarkoituksessa on välttämätöntä käydä huolellisesti valmisteltua ja sisällökästä vuoropuhelua, joka itse asiassa aloitettiin jo Lissabonin huippukokouksen päätöksissä. Komitea ehdottaa, että keskustelua opetuksesta ja sen eurooppalaisesta ulottuvuudesta ei rajata opetusministerineuvostoon vaan että sitä käydään myös yhteiskunnassa ja sen tuottavien osien kesken siten, että hyödynnetään nykyisiä hyviä käytänteitä. Ainoastaan täten vuoropuhelusta saadaan vakuuttava ja tehokas. Komitea on valmis osallistumaan aktiivisesti tähän vuoropuheluun.

⁽¹⁾ Ks. TSK:n lausunnot (EYVL C 168, 16.6.2000) sekä (EYVL C 117, 26.4.2000) sekä valmisteilla oleva lausunto aiheesta ”Koulutuksen eurooppalainen ulottuvuus: luonne, sisältö ja tulevaisuuden näkymät”.

⁽²⁾ Seikkaperäinen analyysi esitetään TSK:n asiakirjoissa (EY) N:o 1133/99 (lausunto koulutuksen eurooppalaisesta ulottuvuudesta ja paraikaa laadittava lausunto samasta aihepiiristä).

⁽³⁾ eEurope, tavoite 2, b-kohta.

⁽⁴⁾ Ks. komitean yksityiskohtainen ehdotus kaikkien kansalaisten tutustuttamisesta tietoyhteiskuntaan (EYVL C 117, 26.4.2000).

Toinen ehdotus: Komiteaa kiinnostaa erityisesti käsite elinikäinen oppiminen, josta on tehtävä keino saada kaikki eurooppalaiset iästään riippumatta tutustumaan tietoyhteiskunnan ajatusmaailmaan ja mekanismeihin, tehdä tutuksi ja ymmärrettäväksi uudenlainen todellisuus, jota muokkaavat Euroopan yhdentymisnäkyvä, maailmanlaajuistuminen ja moderni teknologia. Lisäksi elinikäinen oppiminen opastaa Euroopan kansalaiset ja yritykset työ- ja tuotantoelämässä uuden aikakauden ja uuden talouden asettamiin vaatimuksiin. Tästä syystä komitea ehdottaa, että mahdollisimman pian luodaan koko eliniän jatkuvan oppimisen rakenteet aktiivisessa yhteistyössä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa⁽¹⁾. Komitea on valmis työskentelemään tämän tavoitteen saavuttamiseksi ja kertomaan aiheesta omat näkemyksensä.

Kolmas ehdotus: Komitea ehdottaa, että tehtäessä vastedes valintoja otetaan tarkoin huomioon eEurooppa-ohjelman toteuttamisesta työntekijöille koituvat seuraukset. Niitä on käsiteltävä sosiaalisesti hyväksyttävien standardien mukaisesti ja eurooppalaista sosiaalimallia noudattaen. Tällainen linjatkaisu on oikeus ja kohtuus, sillä palkansaajat ovat olleet avainasemassa siirryttäessä teollisesta aikakaudesta digitaalikauteen ja siirtymän tuottaman lisäarvon luomisessa.

4.3. Kolmas tavoite: Internetin käytön lisääminen

4.3.1. Tieto- ja osaamisyhteiskunnan ja "uuden talouden" rakentamisen sekä kehityksen välineenä ja kohteena Internetillä on arvoa vasta kun sitä käytetään. Mitä useampi Internetiä käyttää sitä suuremmaksi sen painoarvo kasvaa. Koska tilanne on tämä, Internetin käytön lisääminen on välttämätöntä sähköisen kaupankäynnin kehittämisen kannalta kaikkine seurannaisvaikutuksineen tuotantokustannusten vähentämiseen⁽²⁾, tuottavuuteen ja kasvuun. Internet myös motivoi uusien yritysten perustamiseen ja siten tuottaa lisätyöpaikkoja⁽²⁾. Internet on integroitujen viestintäohjelmien laadinnan sekä kaikenlaisten tietojen ja taitojen helpon, nopean ja lähes ilmaisen saatavuuden ennakkoehto. Kun kehitetään Internet, jota, jos mahdollista, kaikki Euroopan kansalaiset käyttävät, helpottuu joidenkin esim. hallinnon ja kansalaisten vastavuoroisen viestinnän ongelmien ratkaiseminen, ja terveyst-, koulutus-, kuljetus- ja matkapalveluiden tarjonta paranee.

(1) Seikkaperäisempi esitys aiheesta komission asiakirjassa SEK(2000) 1832.

(2) Ks. asiaa koskeva taulukko komission seurantakertomuksen "eEuroope – Tietoyhteiskunta kaikille" liitteessä (http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/progprep/pr_annex2_fr.htm).

4.3.1.1. Internetin käytön lisääminen: huomioita

Ensimmäinen huomio: Sähköisen kaupankäynnin kehittämiseksi komitea toteaa seuraavaa: Kysymys⁽³⁾ jää ensisijaisesti markkinoiden ja kuluttajien ratkaistavaksi. EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden hallintoelinten vastuulla on tuottaa mahdollisimman nopeasti ja yhdenmukaisesti ratkaisut institutionaaliin ja lainsäädännöllisiin ongelmiin, joita asiaan liittyy. Samoin niiden tehtäviin kuuluu määrittellä yhteisön kanta aiheesta maailmanlaajuisesti viriävässä keskustelussa. Tämän lisäksi, kun muistetaan yllä olevissa kohdissa esitetyt huomiot, yhteisön elinten ja jäsenvaltioiden hallinnon on saatava Internetin käyttö lisääntymään konkreettisia toimenpiteitä toteuttamalla, jotta kuluttajat rohkaistuisivat käyttämään sitä.

Toinen huomio: Euroopan painoarvon ja kilpailukykyyn kannalta on tärkeää saada aikaan yhtenäistä toimintaa Internetin kehittämiseen ja verkkovälitteiseen päivittäiseen tiedonkulkuun liittyvien hallinnollisten ja lainsäädännöllisten ongelmien käsittelyssä. Euroopan on myös otettava paikkansa maailmanlaajuisessa keskustelussa. Verkkoaluenimen ".eu" rekisteröinti ja käyttö, eurooppalainen digitaalinen sisältö, Internetin monikielisuuden edistäminen⁽⁴⁾, digitaalitelevisio, matkapuhelin⁽²⁾ ja sen liittäminen Internet-verkkoon sekä sirukortit ovat vain muutamia esimerkkejä tapauksista, jotka Euroopan on käännettävä edukseen.

Kolmas huomio: Komitea on vakuuttunut, että hallintolaitosten on viipymättä kytkeydyttävä uuteen digitaaliseen ympäristöön, jossa nykypäivän maailma toimii. Tämä velvollisuus edellyttää, että niiden on koulutettava henkilöstönsä uuteen digitaaliseen ympäristöön. Tästä seuraa esimerkiksi se, että digitaalijan ajatusmaailma leviää yhteiskunnassa sitä nopeammin, mitä auliimmin hallintolaitokset tarjoavat palveluitaan tässä uudessa sähköisessä välineessä.

Neljäs huomio: Internet ja sen käyttö epäsuotuisassa asemassa olevilla maantieteellisillä ja erityisesti rakennerahastojen tavoitte 1:n piiriin kuuluvilla alueilla voi muodostua ratkaisevaksi kehitystekijäksi. Siten voidaan täyttää joitain tarpeita, joista ei aiemmin ole pystytty huolehtimaan (etätyö, terveydenhuollon verkkopalvelut jne).

4.3.1.2. Internetin käytön lisääminen: ehdotukset

Ensimmäinen ehdotus: Komitea suosittelee, että säännöllisin väliajoin laaditaan vertaileva tutkimus siitä, miten Eurooppa on edistynyt tavoitteen 3 ja erityisesti sähköisen kaupankäynnin ja digitaalisen sisällön aloilla. Kertomukseen tulee lisäksi sisällyttää tietoja tuoreimmasta teknologisesta kehityksestä alalla.

(3) Ks. TSK:n lausunto "Ehdotus Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähköistä kaupankäyntiä sisämarkkinoilla koskevasta tietyistä oikeudellisista näkökohdista" (EYVL C 169, 16.6.1999).

(4) TSK:n lausunto digitaalisesta sisällöstä ja maailmanlaajuisista verkoista, CES 1405/2000.

Toinen ehdotus: Komitea katsoo, että on välttämätöntä ottaa viipymättä käyttöön Lissabonin huippukokouksessa ehdotettu vertaileva arviointi. Jotta näin tapahtuisi, on luonnollisesti painostettava jäsenvaltioiden hallintoelimiä, jotta ne reagoisivat toimintaohjelmaan ja siirtyisivät digitaaliseen aikakauteen. Yhtä tärkeää on, että yhteisön kaikki elimet tukevat aloitetta päättäväisesti ja herkeämättä.

Kolmas ehdotus: Komitea katsoo, että rakennerahastojen tavoite 1:n piiriin kuuluvat alueet sopivat asiaankuuluvien kokeiluohjelmien toteuttamiseen. Ohjelmien rahoitus voitaneen saada Euroopan investointipankilta, jäsenvaltioilta ja yksityiseltä sektorilta.

Neljäs ehdotus: Koska komitea kiinnittää erityistä huomiota älykkäiden kuljetuspalveluiden kehittämiseen, se pyytää jäsenvaltioiden hallituksia, komissiota ja yksityistä sektoria käyttämään uutta teknologiaa maa-, meri- ja ilmakuljetusten turvallisuuden lisäämiseksi.

5. Suositukset

5.1. Komitean myönteinen kanta ja lähestymistapa eEurope-toimintaohjelmaan huomioon ottaen sekä perustaen:

- komiteassa edustettuina olevien järjestöjen esittämiin näkemyksiin
- tähän mennessä aiheesta laadittuihin lausuntoihin
- komitea antaa seuraavat suositukset Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

5.1.1. Komitea katsoo, että aloite on saanut tähän mennessä onnistuneen ja hyvän vastaanoton. Yhteiskunta- ja talouselämän tärkeät toimijat ovat hyvin laajalti ymmärtäneet sen tavoitteet ja merkityksen. Tämä oli kuitenkin hankkeen kaikkein yksinkertaisin vaihe. Seuraava vaihe onkin vaikeampi; siinä on kyse aloitteen tekemisestä tunnetuksi yhteiskunnan kaikilla taloudellisilla ja sosiaalisilla tasoilla. Tähän vaiheeseen komitea suosittaa

- hankkeen saaman poliittisen tuen voimistamista
- ponnistusten lisäämistä hankkeen onnistumiseksi ja sen pitämistä julkisuuden valokeilassa
- hyvien käytänteiden ja toteutettujen edistysaskelten tekemistä tunnetuksi.

5.1.2. Komitean mielestä toimintaohjelman olennaisin tavoite on Internetin käytön edistäminen. Komitean mukaan sen seurauksena on sisämarkkinoiden huomattava voimistuminen

ja samanaikainen EU:n kansalaisten perehdyttäminen tietoyhteiskuntaan tyypillisesti eurooppalaisessa hengessä eli koulutuksen avulla ja minkään ryhmän syrjäytymättä. Komitea on vakuuttunut, että Internetin käyttö tuo mukanaan monia etuja paitsi markkinoille myös kuluttajille, hallinnolle ja kansalaisille, eri enemmistö-, erityis- ja vähemmistöryhmille. Komitea uskoo, että yksi tämän edistämistoiminnan edellytyksistä on, että herätetään yhteiskunnassa sellainen dynamiikka tai liike, johon suurin osa väestöstä liittyy mukaan. Internetin enenevän käytön nopeuttamiseksi komitea suosittaa

- julkisyhteisöjen kytkemistä Internetiin heti (sähköinen yhteys hallinnon, kansalaisten ja yritysten välillä)
- tiettyjen ryhmien Internetiin pääsyn edistämistä kiireellisesti:
 - koulutusmaailma (perus- ja keskiasteen oppilaat, korkeakouluopiskelijat ja opettajat)
 - yritykset
 - järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimijat
 - tietyt erityisryhmät, kuten työttömät tai lukemisyksityksistä kärsivät.

5.1.3. Komitean käsityksen mukaan tietyillä henkilöillä ja ryhmillä on vakava ja todellinen uhka syrjäytyä tietoyhteiskunnasta ja sen eduista. Uhan torjumiseksi komitea suosittaa, että tämä ongelmakenttä otettaisiin huomioon kaikissa toimissa, joihin ryhdytään. Konkreettisemmalla tasolla komitea kehottaa

- avustamaan alueita, joiden ominaislaatu altistaa syrjäytymisvaaraan, olivatpa kysymyksessä sitten vuoristo- / saaristoalueet tai kehityksestä jälkeen jääneet alueet
- antamaan erikoistukea Internetin käyttöön perehdyttämisessä henkilöille, joilla on erityistarpeita
- tukemaan henkilöitä, jotka erilaisista syistä, olivatpa ne sitten pelkästään taloudellisia, eivät kykene osallistumaan nykyaikaiseen tekniseen kehitykseen eivätkä pääse kosketuksiin sen kanssa.

5.1.4. Ehdokasmaissa taas ovat uhattuina niiden kilpailukyky ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus. Näin ollen olisi järkevää saada myös ne mukaan toimintasuunnitelman toteuttamiseen.

5.1.5. Komitea korostaa, että on tärkeää kouluttaa tietoyhteiskuntaan paitsi nykyiset myös huomispäivän Euroopan kansalaiset. Komiteasta on myös tärkeää täsmentää, että kaikkien Internetin käyttöön kannustavien toimien, tietoyhteiskunnan rakentamisen ja unionin uuden strategisen tavoitteen on suuntauduttava yksilöihin ja heidän tarpeisiinsa, EU:n kansalaisiin ja eurooppalaiseen yhteiskuntaan. Siirtyminen tietoyhteiskuntaan, joka on osaamisyhteiskunnan edeltäjä, ei saa todellista sisältöä ennen kuin se palvelee tähän tavoitteeseen pääsemistä. Tästä syystä komitea suosittaa, ettei perehdytämisen prosessista tehdä olennaisinta päämäärää pelkästään yhteiskunnallisessa mielessä, vaan että sitä pidettäisiin sekä kollektiivisena että yksilökohtaisena oikeutena, mikä on otettava asianmukaisesti huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan lopullisessa tekstiasussa.

5.1.6. Komitean mielestä vertailevaan arviointiin perustuva "avoin koordinoitimenettely", jota on ehdotettu, on menettelytapa, jolla voi olla myönteisiä ja piristäviä vaikutuksia toimintasuunnitelman toteuttamiseen. Komitea kehottaa lisäksi huolehtimaan tarkoin siitä, että vertailtavat tiedot ovat luotettavia ja vertailukelpoisia. Komitea painottaa myöskin pysyvän poliittisen kontrollin merkitystä, sillä se on välttämätöntä järjestelmän tehokkaamman toiminnan kannalta. Toimijat, jotka koordinoivat toimintaohjelman toteuttamista paikallisella tasolla, voivat olla tärkeässä asemassa kokonaisuuden luotettavuuden ja toimivuuden kannalta. Komitea suosittaa, että tutkittaisiin onko mahdollista antaa tämä tehtävä paikallisille oppimiskesköksille, joiden perustamisesta on sovittu Lissabonissa pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa, tai joillekin muille tällä alalla jo toimiville tahoille eri jäsenvaltioissa. Komitean mielestä on itsestään selvää, että nämä tahot ovat hallinnosta erillisiä ja itsenäisiä laitoksia.

5.1.7. Joka tapauksessa TSK korostaa tarvetta hyödyntää rinnakkain rakennerahastoja ja asiaankuuluvia tutkimusohjelmia sekä muita asiaan liittyviä EU:n toimenpiteitä; erityisesti toimia, jotka koskevat ehdokasvaltioita ja Välimeren alueen kumppaneita⁽¹⁾.

5.1.8. Komiteasta on tärkeää huomauttaa, että toimintasuunnitelman edistäminen paikallisella sosioekonomisella tasolla törmää moninaisiin ja eräissä tapauksissa suuriinkin

(1) Aluekehitysrahasto, sosiaalirahasto, koheesiorahasto, laajentumista tukeva rahasto, viides TTK-puiteohjelma, Phare, Meda, Info 2000, Media jne.

ongelmiin. Tehtävä tulee olemaan vaikea johtuen kansallisista, sukupolviin ja eri ryhmiin liittyvistä ja jopa yksilökohtaisista ominaispiirteistä (esimerkiksi työssäkäyvät työttömiin nähden). Komitea suosittaa, että tutkimustoimiin ryhdyttäisiin viipymättä, jotta löydetäisiin tapauskohtaiset ratkaisut esiin tuleviin ongelmiin⁽²⁾. Komitean näkemyksen mukaan asioista on tiedotettava jatkuvasti kaikille osapuolille, erityisesti niistä tiedoista, jotka liittyvät parhaisiin käytänteisiin tämällytyypisten ongelmien ollessa kysymyksessä. Komitea suosittaa myös, että hyödynnettäisiin kertyneitä kokemuksia sekä eurooppalaisella että kansallisella tasolla ennalta ehkäisevään toimintaan keskittyvän politiikan kehittämiseksi.

5.1.9. Tulevaisuudennäkymien osalta komitea arvioi, että lähes kaikkien toimintasuunnitelman tavoitteiden, ja yleisemmällä tasolla unionin tämänhetkisen strategisen tavoitteen, toteuttaminen riippuu olennaisesti siitä, minkälaisia yhteyksiä opetusala kykenee luomaan nykyaikaiseen tekniikkaan sekä tieto- ja osaamisyhteiskuntaan. Tästä syystä komitea kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin liittyviin valintoihin

- nykyaikaiset tiedonhankinnan menetelmät (tietoverkkoja ja -kantoja hyödyntävä oppiminen; vaikutukset korkeasteen ja sitä edeltävään koulutukseen)
- uudet oppimismuodot (elinikäinen oppiminen, paikalliset monimuotoiset oppimiskeskukset)
- koulutuksen eurooppalainen ulottuvuus.

Tämänhetkiset suotuisat suhdanteet huomioon ottaen komitea kehottaa unionia tekemään tarpeelliset koulutukseen liittyvät strategiset aloitteet. Niistä on käytävä jatkuva, sisällökästä ja avointa keskustelua eri jäsenvaltioiden, yhteisön tahojen ja koko eurooppalaisen yhteiskunnan kesken.

5.1.10. Komitea arvioi, että työmarkkinaosapuolet ja laajemmassa mielessä koko järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta joutuvat omaksumaan erityisen ja hyvin tärkeän roolin kaikessa toiminnassa, jolla pyritään toteuttamaan toimintasuunnitelma ja saavuttamaan unionin tämänhetkinen strateginen tavoite. Näin ollen komitea suosittaa, että EU:n toimielimet olisivat tiiviissä yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa. Omalta osaltaan komitea on valmis tekemään työtä näiden asioiden puolesta kaikin voimin.

(2) Kuten esimerkiksi työllisyyden ja sosiaaliasioiden PO:n osittain rahoittamat tutkimusohjelmat Oxfordin yliopistossa Yhdistyneessä kuningaskunnassa sekä Saksan ja Italian yliopistoissa.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta”

(2001/C 123/09)

Neuvosto päätti 23. kesäkuuta 2000 EY:n perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -jaosto antoi lausuntonsa 9. tammikuuta 2001. Esittelijä oli Bo Green.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 79 ääntä puolesta yhden pidättyessä äänestämästä.

1. Taustaa

1.1. Asetuksella (EY) N:o 2027/97⁽¹⁾ vahvistettiin matkustajien kuolemantapausten ja loukkaantumisten varalta nykyikäinen korvausvastuujärjestely, joka koskee Euroopan yhteisön lentoliikenteen harjoittajia. Se takaa myös Euroopan yhteisön lentoliikenteen harjoittajille yhtenäisen järjestelyn odoteltaessa vuonna 1929 solmitun Varsovan yleissopimuksen ja siihen myöhemmin tehtyjen muutosten tarkistamisen valmistumista. Talous- ja sosiaalikomitea kannattaa vuonna 1996 antamassaan lausunnossa komission esittämää ehdotusta asetukseksi⁽²⁾. Tuolloin asetukseen ei kuitenkaan voitu sisällyttää esim. matkatavaroita ja myöhästymisiä koskevia säännöksiä. Epäkohta on tarkoitus korjata tässä käsiteltävällä asetuksen (EY) N:o 2027/97 muutoksella.

1.2. Varsovan yleissopimus⁽³⁾ on tärkeä virstanpylväs kansainvälisen lentoliikenteen historiassa. Siinä on sovittu säännöistä, jotka koskevat erityisesti lentoliikenteen harjoittajien ja matkustajien asemaa kansainvälisissä lento-onnettomuuksissa. Tavallisesti todistustaakka on kantajalla, mutta Varsovan yleissopimuksella todistustaakka käännettiin. Käänteisen todistustaakan vaikutusten lieventämiseksi lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuuta rajoitettiin tilanteissa, joissa kantaja ei voi osoittaa vahingon johtuneen vakavasta huolimattomuudesta.

1.3. Varsovan yleissopimusta on vuoden 1929 jälkeen muutettu ja laajennettu useilla sopimuksilla, joista mainittakoon Haagin pöytäkirja (1955), Guadalajaran yleissopimus

(1961), Guatemalan pöytäkirja (1971) sekä Montrealin pöytäkirjat (1975). Vaikka Varsovan yleissopimus on voimassa yli 140 maassa, eivät kaikki sitä täydentävät sopimukset ole vielä voimassa, koska joitakuita niistä riittävän monet maat eivät ole ratifioineet ja koska osa sopimuksista pätee vain tietyissä maaryhmissä. Montrealin pöytäkirjoista ainoastaan pöytäkirja 3 ei ole vielä voimassa.

Kansainvälisen oikeuden kannalta tarkasteltuna nykyään on voimassa 7 erilaista järjestelmää.

1.3.1. Tilanne on ilmaliikennettä koskevan lainsäädännön kannalta hankala, koska osa maista on liittynyt ainoastaan Varsovan yleissopimukseen (1929) kun taas osa on lisäksi allekirjoittanut joko yhden tai useamman sitä täydentävän yleissopimuksen, sopimuksen tai pöytäkirjan. Mikäli Varsovan yleissopimuksessa (1929) lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuulle asetettua rajaa kuvataan indeksillä 100, on Haagin pöytäkirjalla (1955) sovittua korvausvastuuta kuvaava indeksi 200, Guatemalan pöytäkirjaa (1971) kuvaava indeksi 1200 ja Montrealin kolmannen pöytäkirjan (1975) indeksi 973. Se vastaa myös nykyisellä Montrealin yleissopimuksella (1999) asetettua ylärajaa, joka on 100 000 erityisnosto-oikeutta (SDR)⁽⁴⁾ matkustajaa kohti. Yleissopimuksen mukaan lentoliikenteen harjoittajat eivät voi kieltää tai rajoittaa korvausvastuutaan, mikäli vahingot ovat syntyneet yleissopimuksessa määritellyissä olosuhteissa. Teollistuneissa maissa kuluttajaindeksi oli 1970-luvun puolivälissä noin 900.

1.3.2. Euroina ilmaistuna lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu on Varsovan yleissopimuksen (1929) mukaan noin 15 000 euroa ja Montrealin yleissopimuksen (1999) mukaan vähintään hieman alle 150 000 euroa.

⁽¹⁾ EYVL L 285, 1997, s. 1–3.

⁽²⁾ EYVL C 212, 1996, s. 38–40.

⁽³⁾ Varsovan yleissopimus ja siihen tehdyt muutokset: ks. ”Ehdotus: Neuvoston päätös siitä, että Euroopan yhteisö hyväksyy tiettyjen kansainvälisten ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämiseksi tehdyn yleissopimuksen (Montrealin yleissopimuksen)”, KOM(2000) 446 lopullinen, 14.7.2000, mm. liite A, 55 artikla.

⁽⁴⁾ Erityisnosto-oikeus (SDR) on Kansainvälisen valuuttarahaston määrittämä kansainvälinen valuuttayksikkö. 1 SDR = 1,44 euroa (26. huhtikuuta 2000).

1.4. Montrealin yleissopimuksen pikaista voimaantuloa (joka edellyttää 30 valtion ratifiointia) edistää sen jo 28. toukuukuuta 1999 jäsenvaltioissa tapahtunut nopea ratifiointi sekä osana asetuksen (EY) N:o 2027/97 ehdotettua muutosta käyttöön otettavat kansainvälistä ilmakuljetusta koskevat yhtenäiset säännöt⁽¹⁾. Lisäksi ne auttavat osaltaan uudistamaan ja harmonisoimaan korvausvastuujärjestelmää, joka koskee Euroopan yhteisön lentoliikenteen harjoittajia matkustajan kuollessa tai loukkaantuessa. Näin varmistetaan lyhyellä aikavälillä Euroopan yhteisössä sekä maiden sisäisessä että jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä yhtenäinen järjestelmä. Kilpailun myötä järjestelmä parantaa lisäksi pidemmällä aikavälillä huomattavasti niiden matkustajien asemaa, jotka lentävät yhteisön ja sen ulkopuolisten maiden välillä muilla kuin yhteisön lentoyhtiöillä.

1.4.1. Tällainen kehitys on yhtenevä perustamissopimuksen 307 artiklan kanssa ja voi tarvittaessa edistää jäsenvaltioiden yhteisen kannan omaksumista. Se on lisäksi yhtenevä Montrealin yleissopimuksen 55 artiklan (1999) kanssa; siinä yleissopimuksen todetaan olevan muiden sääntöjen yläpuolella (mm. Varsovan yleissopimus).

1.5. Montrealin yleissopimuksen (1999) myötä luotiin vakuutuspoliittinen periaate, joka sittemmin vaikuttaa laajemminkin kuljetusalalla Euroopan yhteisössä. Sen mukaan taho, joka toimillaan vaikuttaa suoraan turvallisuuteen, kantaa taloudellisen vastuun myös mahdollisista puutteista.

2. Komission ehdotus

2.1. Montrealin yleissopimuksessa vahvistetaan nykyaikaisesti ja yhtenäinen oikeudellinen kehys, jolla hallinnoidaan lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuuta matkustajille, matkatavaroille ja rahdille kansainvälisten kuljetusten aikana sattuneista vahingoista.

2.2. Sekä Montrealin yleissopimuksen että asetuksen (EY) N:o 2027/97 korvausjärjestelmä kuolemantapauksessa tai loukkaantumisen yhteydessä on perusosiltaan sama. Montrealin yleissopimuksen määräysten omaksuminen yhteisössä ei

siis heikennä eurooppalaisia normeja. Lähempien yksityiskohdientien osalta on yhteisön sääntöihin tehtävä seuraavat muutokset:

2.2.1. Varsovan yleissopimuksen lisäksi on viitattava Montrealin yleissopimukseen. Näin vertailukohdaksi tulee uusi yleissopimus, ja asetus seuraa kehitystä.

2.2.2. Kuolemantapauksiin ja loukkaantumisiin liittyvää korvausvastuuta, vapautuksia ja korvauksia koskevat säännökset on yhdenmukaistettava Montrealin yleissopimuksen vastaavien määräysten kanssa, jotta yhteisön lentoliikenteen harjoittajiin sovellettava järjestelmä on yhtenäinen riippumatta siitä, onko lennettävä reitti kansainvälinen, yhteisön sisäinen tai jäsenvaltion sisäinen.

2.2.3. Ennakolta maksettavia korvauksia koskeva säännös ja matkustajan kuoleman yhteydessä maksettava summa on saatettava ajantasalle.

2.2.4. Matkustajille annettavia tietoja koskevia säännöksiä on parannettava ja yksinkertaistettava siten, että niissä keskitytään matkustajien kannalta todella tärkeisiin kysymyksiin.

2.2.5. Asetuksen (EY) N:o 2027/97 muutoksen yhteydessä suurin uutuus on siirtyminen yhdenmukaiseen korvausvastuujärjestelmään, joka koskee matkustajille ja näiden tavaroille myöhästymisestä johtuvia kaikentyyppisiä vahinkoja ja katoamisista niin sisäisessä kuin ulkoisessa liikenteessä. Nämä seikat ovat tähän asti kuuluneet Montrealin yleissopimuksen piiriin, mutta niistä ei ole säädetty asetuksessa (EY) N:o 2027/97.

3. Yleistä

3.1. Asetus (EY) N:o 2027/97 ja ehdotus sen muuttamiseksi eroavat monessakin suhteessa Varsovan yleissopimuksella luodusta järjestelmästä. Asetuksessa esim. erotetaan yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja yhtiöt, joiden toimipaikka on yhteisön ulkopuolella. Varsovan yleissopimusjärjestelmässä puolestaan tehdään ero kotimaan ja kansainvälisen lentoliikenteen välillä. Koska yhteisö ei ole osapuolena Varsovan yleissopimuksessa, eivät asetus (EY) N:o 2027/97 eikä siihen esitetty muutos ole ristiriidassa yhteisön kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

3.1.1. Vaikka eräessä IATA:n⁽²⁾ englantilaiseen ylioikeuteen ("High Court") viemässä tapauksessa tuomioistuimien katsoi asetuksen olevan ristiriidassa niiden velvoitteiden suhteen, joita jäsenvaltioilla on asetusta ennen solmitun Varsovan sopimuksen osapuolena oleviin muihin valtioihin nähden, se kuitenkin torjui ajatuksen tapauksen antamisesta EY:n tuomioistuimen käsiteltäväksi.

⁽¹⁾ Varsovan yleissopimus ja siihen tehdyt muutokset: ks. "Ehdotus: Neuvoston päätös siitä, että Euroopan yhteisö hyväksyy tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämiseksi tehdyn yleissopimuksen (Montrealin yleissopimuksen)", KOM(2000) 446 lopullinen, 14.7.2000, mm. liite A, 55 artikla.

⁽²⁾ IATA:n jäsenmäärä on noin 240, joista yli 30:n kotipaikka on yhteisössä.

3.1.2. Lisäksi on muistettava, ettei Varsovan yleissopimukseen perustuvan järjestelmän ja asetuksen välillä ole välttämättä ristiriitaa, koska yksikään järjestelmään kuuluva maa ei ole ryhtynyt toimiin oletettujen ristiriitojen ratkaisemiseksi.

3.1.3. Vaikka tällaisen ristiriidan olemassaolo voitaisiinkin tietystä tilanteesta todeta, se ei sinänsä kumoja asetusta (EY) N:o 2027/97. Ellei Montrealin yleissopimuksen ratifiointi olisi lähitulevaisuudessa odotettavissa, voitaisiin jäsenvaltiot kuitenkin velvoittaa irtisanoutumaan Varsovan yleissopimuksesta, mutta vain siinä tapauksessa, että edellä kuvatun ristiriidan olemassaolo todettaisiin Varsovan yleissopimuksen ratifioineen valtion vaatimuksesta.

3.1.4. Näin ollen ”High Courtin” päätös ei Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta ole oikeudellisesti merkittävä muissa 14 jäsenvaltiossa. Tuomioistuimen päätös voi aiheuttaa epävarmuutta ainoastaan *de facto* Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Yhteisön lentoliikenteen harjoittajien ja kansalaisten vuoksi ei sen sijaan ole syytä luopua asetuksen toimeenpanosta, koska sen sisältämät vastuusäännökset eivät koske yhteisön ulkopuolisia lentoyhtiöitä. Niiltä vaaditaan ainoastaan matkustajille tiedottamista, eikä se ole ristiriidassa Varsovan yleissopimuksen kanssa.

3.1.5. Tätä taustaa vasten TSK yhtyy komission arvioihin.

3.2. Asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisella ehdotuksen mukaisesti lisätään matkustajien tietoa oikeuksistaan ja varmistetaan, että yhteisön asetus voidaan vaivatta sopeuttaa Montrealin yleissopimuksen myötä syntyvään uuteen maailmanlaajuiseen järjestelmään.

3.3. TSK kehottaa lisäämään kansainvälistä painetta Montrealin yleissopimuksen (1999) nopeaksi ratifioimiseksi mm. siten, että jäsenvaltiot ratifioivat sopimuksen mahdollisimman pian. Samalla on muistettava, että Varsovan yleissopimukseen perustuva järjestelmä säilyy voimassa Montrealin yleissopimuksen rinnalla yhteisön ja sen ulkopuolisten maiden välisten lentojen osalta.

3.4. TSK on yhtä mieltä komission kanssa siitä, että muutetun asetuksen tulee tulla voimaan niin pian kuin yhteisön lainsäädäntömenettely ja ilmailualan mukauttamistarpeet sen sallivat.

3.5. TSK kannattaa komission ehdotusta pyrkiä varmistamaan toimien samanaikaisuus, koska asetuksen voimaantulo ennen Montrealin yleissopimuksen voimaantuloa saattaisi luoda epätietoisuutta yhteisön lentoliikenteen harjoittajien velvollisuuksista.

4. Erityistä

4.1. 2 artiklan c kohta

TSK kannattaa esitettyä uutta sanamuotoa, joka selventää käsitteitä.

4.2. 2 artiklan f kohta

TSK katsoo, että asianmukaiset Montrealin lisäpöytäkirjat tulee lisätä 2 artiklan f kohtaa koskevaan muutosehdotukseen, koska ne muuttavat lisäpöytäkirjojen allekirjoittajamaiden kannalta myös sekä alkuperäistä että myöhemmin muutettua Varsovan yleissopimusta.

4.3. 3 artiklan 2 kohta

Vaikka asetuksen (ETY) N:o 2407/92⁽¹⁾ 7 artiklassa tarkoitettua lentoliikenteen harjoittajien vakuutusvelvollisuutta koskeva täsmennys vastaa Montrealin yleissopimuksen (1999) 50 artiklaa TSK katsoo, että vakuutukseen liittyvien käytännön seikkojen vuoksi vakuutusvelvollisuutta olisi täsmennettävä lähemmin yhteisön piirissä.

4.4. 5 artiklan 3 kohta

TSK huomauttaa, että mikäli 3 artiklan 3 kohta ehdotuksen mukaisesti poistetaan, myös asetuksen (EY) N:o 2027/97 5 artiklan 3 kohdan viittaus on oikaistava vastaavasti.

4.5. 6 artikla

TSK pitää ratkaisevan tärkeänä, että kaikki yhteisön lentoliikenteen harjoittajat veloitetaan antamaan lakisääteisestä korvausvastuustaan matkustajille selkeää ja yksiselitteistä tietoa.

⁽¹⁾ EYVL L 240, 1992, s. 1–7.

4.6. 7 artikla (asetus (EY) N:o 2027/97)

TSK:n mielestä komission kertomusta koskeva määräaika on asetettava siten, että sen johtopäätöksiä voidaan hyödyntää ennen Montrealin yleissopimuksen 24 artiklassa korvausrajojen uudelleen arvioinnille asetettujen määräaikojen umpeutumista.

4.7. Matkatavaroiden katoamista, vahingoittumista tai tuhoutumista koskevien korvausten osalta TSK pitää 1 000 erityisnosto-oikeuden korvausta liian pienenä. Ei myöskään vaikuta realistiselta, että tavallinen matkustaja tekisi lähtöselvityksen yhteydessä erityisen ilmoituksen siitä, että matkatavaroiden saapuminen määränpäähän on erityisen tärkeää.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähköisen viestinnän verkkoihin ja niihin liittyviin toimintoihin pääsystä ja niihin yhteenliittämisestä"

(2001/C 123/10)

Neuvosto päätti 25. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 7. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Göran Lagerholm.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 82 ääntä puolesta kahden pidättyessä äänestämästä.

1. Komission ehdotus

1.1. Sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiiviehdotuksen⁽¹⁾ pohjalta tällä direktiivillä yhdenmukaistetaan tapa, jolla säännellään

sähköisen viestinnän verkkojen ja niihin liittyvien toimintojen saatavuutta ja niiden yhteenliittämistä. Tavoitteena on luoda verkkojen ja palvelujen tarjoajien välisille markkinoille sääntelyjärjestelmä, jolla taataan kestävä kilpailu, palvelujen yhteen toimivuus ja kuluttajien intressien tukeminen.

1.2. Direktiivillä on tarkoitus luoda oikeusvarmuutta ja samalla riittävää joustavuutta määrittelemällä selkeät perusteet sääntelytoimille sekä selkeät rajoitukset ja ehdot sille, minkälaisia velvoitteita voidaan asettaa.

⁽¹⁾ KOM(2000) 393 lopullinen, TSK:n lausunto CES 50/2001. Ks. myös TSK:n lausunto, EYVL C 204, 18.7.2000 aiheesta "Kohti sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen uutta järjestelmää — Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelu" (KOM(1999) 539 lopullinen).

1.3. Kaikilla yrityksillä, jotka ylläpitävät sähköisen viestintän verkkoja, on oikeus ja vastaavan valtuutuksen omaavan toisen yrityksen sitä pyytäessä velvoite neuvotella keskenään yhteenliittämisestä kyseessä olevien palvelujen tarjoamiseksi, jotta palvelujen tarjonta ja yhteentoimivuus varmistuvat koko yhteisössä.

1.4. Jäsenvaltioiden on pidettävä voimassa direktiivien 97/33/EY⁽¹⁾, 98/10/EY⁽²⁾ ja 92/44/ETY⁽³⁾ sekä tilaajayhteyksien eriytetystä tarjonnasta tehdyn asetusehdotuksen⁽⁴⁾ mukaiset saatavuus- ja yhteenliittämisvelvoitteet niin kauan, kuin markkina-analyysin⁽⁵⁾ tulokset osoittavat tähän olevan tarvetta.

1.5. Jäsenvaltioiden valtuuttamat kansalliset sääntelyviranomaiset edistävät ja turvaavat verkkojen riittävän saatavuuden ja yhteenliittämisen sekä palvelujen yhteentoimivuuden. Jos operaattorin katsotaan markkina-analyysin perusteella olevan merkittävässä markkina-asemassa, se voidaan velvoittaa valvontaan, erilliseen kirjanpitoon ja syrjimättömyyteen sekä julkaisemaan riittävästi eritelty viitetarjous. Sääntelyviranomaiset voivat myös velvoittaa operaattorit takaamaan tiettyjen verkkotoimintojen ja niihin liittyvien palvelujen saatavuuden. Lisäksi ne voivat asettaa hintavalvontaan liittyviä velvoitteita, kuten hintojen kustannuslähtöisyys ja kustannuslaskenta. Tällöin tulee ottaa huomioon operaattorin tekemä investointi ja siihen liittyvät riskit.

2. Huomioita

2.1. Talous- ja sosiaalikomitea totesi verkkojen saatavuudesta ja niiden yhteenliittämisestä vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelusta antamassaan lausunnossa seuraavaa: ” – sääntelytoimet ovat oikeutettuja vain, jos markkinat eivät ole

onnistuneet luomaan tehokasta ja tervettä perusrakenteiden kilpailua. Markkinoiden epäonnistuttua sääntelytoimilla tulee puuttua nimenomaan kyseiseen ongelmaan, ja niiden tulee olla asianmukaisia ja kestoaltaan rajattuja.”

2.2. Lisäksi komitea totesi seuraavasti: ”Jos lyhytaikainen käyttöoikeuksien sääntely katsotaan tarpeelliseksi (esimerkiksi tilaajayhteyksien eriyttämisen yhteydessä), tulisi keskittyä lähinnä yritysten välisten sopimuksien aikaansaamiseen. Jos tämä ei ole mahdollista, tulisi eriytetyn käyttöoikeuden hinnoittelujärjestelmän luoda kannustimia perusrakennelinvestoinneille (esim. asettamalla aikarajoja tietyille kustannuslaskentamekanismeille), ja sitä tulisi soveltaa yhtenäisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Vaihtoehtojen käyttömuotojen kehitystä tulee seurata hyvin tarkasti, jakansallisille sääntelyviranomaisille annettaviin käyttöoikeussuosituksiin tulisi sisältyä kehoitus lopettaa sääntelytoimet, kun vaihtoehtoisia käyttömuotoja on saatavilla.”

2.3. TSK toteaa, että komission ehdotus on pääosin yhdenmukainen komitean edellä mainitussa lausunnossa esittämien näkemysten kanssa.

2.4. Ehdotus direktiiviksi verkkoihin pääsystä ja niiden yhteenliittämisestä on luultavasti merkittävin kilpailuun ja investointihalukkuuteen vaikuttava ehdotus. TSK uskoo, että perustava tukeutuminen kilpailulainsäädäntöön säännösten tältäkin osin luo todennäköisesti sekä käyttäjien että palvelujen tarjoajien kannalta tehokkaasti toimivan tasapainon säännösten ja markkinaedellytysten välille.

2.5. Direktiiviehdotuksessa todetaan, että yhteenliittäminen tapahtuu todennäköisesti monella eri tavalla eri sovellusten välillä, ja siksi perinteiset lainsäädäntötoimet eivät ehkä ole tarkoituksenmukaisia. Harppaus tästä yleisnäkökulmasta käytännön ratkaisuihin siitä, milloin yhteenliittäminen on vielä perusteltua ja milloin sitä pitää säännellä, vaikuttaa kuitenkin suurelta.

2.5.1. Komitea on korostanut puitedirektiiviehdotuksesta antamassaan lausunnossa (kohdassa 4.10.5), että kehityksen voidaan ennustaa johtavan rinnakkaisten, keskenään kilpailevien nykyaikaisten viestintäverkkojen nopeaan perustamiseen. Niiden voidaan odottaa omaksuvan vallitsevaksi suuntaukseksi avoimuuden verkkoliikenteen maksimoimiseksi. Internet-maailmassa jo omaksutun tavan mukaisesti mahdolliset käytännön ongelmat ratkaistaan joko niiden osapuolien välillä, joita ongelma koskee, tai liikenne siirtyy muualle. Perinteisten puhelinverkkojen osalta liikenteen siirtyminen muualle oli

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston 30. päivänä kesäkuuta 1997 antama direktiivi 97/33/EY televiestintän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi, EYVL L 199, 26.7.1997, sellaisena kuin se on muutettuna 24. syyskuuta 1998 annetulla direktiivillä 98/61/EY numeron siirrettävyyden ja operaattorin ennaltavalinnan osalta, EYVL L 268, 3.10.1998.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston 26. päivänä helmikuuta 1998 antama direktiivi 98/10/EY avoimen verkon tarjoamisen (ONP) soveltamisesta puhelintoimintaan ja teleyleispalvelusta kilpailuympäristössä, EYVL L 101, 1.4.1998.

(3) Kesäkuun 5. päivänä 1992 annettu direktiivi 92/44/ETY avoimen verkon tarjoamisen soveltamisesta kiinteisiin johtoihin, EYVL L 165, 19.6.1992, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/51/EY, EYVL L 295, 29.10.1997, ja komission päätöksellä 98/80/EY, 7.1.1998.

(4) KOM(2000) 394 lopullinen, TSK:n lausunto, EYVL C 14, 16.1.2001.

(5) Direktiiviehdotuksen KOM(2000) 393 lopullinen 14 artiklan mukaisesti.

harvoin mahdollista, ja siksi yhteenliittämistä koskevat mahdolliset sääntelytoimet olivat perusteltuja. Komitean mielestä ennen uusien verkkojen vastaavia sääntely-yrityksiä pitää vielä odottaa, kunnes nähdään, toimivatko uusien verkkojen vaihtoehdot ratkaisut tyydyttävästi. Lisäksi IP-verkkojen mahdollisen sääntelyn olisi oltava paljon monitahoisempaa kuin puhelintekniikan sääntelyn, ja riskinä on tällöin vakavien markkinahäiriöiden syntyminen. IP-maailmassa ei ole perinteisen puhelinalan tapaan kiinteää palvelutarjontaa, jota voitaisiin määritellä suppeiden laatumittareiden avulla.

2.6. Esimerkiksi Internetin perustana on, että siihen pääsevät kaikki loppukäyttäjät, joilla on tarvittava laitteisto. Verkko-toiminnan perusideana on verkon pitäminen kaikkien saatavilla. Ellei joku toimija täytä tätä vaatimusta, hän ei saa verkkoasiakkaita tai ei pysty myymään mainostilaa. Komitean mielestä perusteet Internetin sisällyttämiselle yhteenliittämistä koskevan sääntelyn piiriin ovat sen vuoksi heikot. Loppukäyttäjällä on lisäksi useita eri vaihtoehtoja verkon käyttämiseksi vähin kustannuksin kotimaassaan tai ulkomailla. Tavallisin liittymähän toimii yleisten puhelinpalvelujen turvin, jotka sallivat verkkoliittymän modeemin kautta.

2.7. TSK olisi toivonut useita yksityiskohtaisia esimerkkejä, joiden avulla olisi saanut paremman käsityksen siitä, minkälaisissa tapauksissa yhteenliittymiä koskevia uusia sääntöjä tulisi komission mielestä soveltaa.

2.8. Komitealla ei ole epäilystäkään siitä, etteikö komissio itse periaatteessa tukisi täysin uutta strategiaa, jonka mukaan alakohtaisesta sääntelystä luovutaan mahdollisimman pitkälle ja sen sijaan sovelletaan enenevässä määrin yleistä kilpailulainsäädäntöä. Verkkoihin pääsyä ja niiden yhteenliittämistä koskevan direktiiviehdotuksen sanamuotoa voi kuitenkin joiltakin kohdin tulkita siten, että komissio ei ole täysin valmis turvautumaan kyseiseen strategiaan.

2.8.1. Esimerkiksi direktiiviehdotuksen perustelujen lähestymistapaa koskevassa luvussa todetaan, että jatkuvat monopoliedut voivat edelleen vaikuttaa kilpailuun negatiivisesti. Tätä ei juuri kukaan kiistä, mutta seuraavassa virkkeessä vastaavien olosuhteiden sanotaan olevan peruste alakohtaiselle ennakkosääntelylle matkaviestinnän alalla, jolla toimii ainoastaan neljä tai viisi yritystä. TSK:n mielestä tällaisia yleisiä oletuksia ei voi tehdä, ennen kuin on arvioitu uusien säännösten tehokkuutta kilpailun kannalta. On myös korostettava, että eräissä maissa syynä lupien vähäiseen määrään vaikuttaa olevan ennemminkin hallinnon puutteet kuin pula taajuuksista.

2.8.2. Näyttäisi myös olevan vaarana, että 8 artiklassa käytetty sanamuoto heikentää oikeusvarmuutta, sillä siinä todetaan, että komissio voi poikkeustilanteessa suostua siihen, että kansalliset sääntelyviranomaiset asettavat yrityksille direktiivin 9–13 artiklassa säädettyjä velvoitteita tiukempia velvoitteita, kunhan kaikki tällaiset velvoitteet ovat ”perusteltavissa tämän direktiivin 1 artiklan – tavoitteilla”. TSK:n mielestä on tuskin puolusteltavissa, että luodaan tällaista epävarmuutta siitä, mitkä ennakkosääntelytoimenpiteet voivat tulla kyseeseen. Onhan olemassa yleinen kilpailulainsäädäntö, jota voidaan soveltaa, jos hallitsevassa asemassa oleva yritys väärinkäyttää vaikutusvaltaansa.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla"

(2001/C 123/11)

Neuvosto päätti 25. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 7. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Göran Lagerholm.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 76 ääntä puolesta kahden pidättyessä äänestämästä.

1. Komission ehdotus

1.1. Ehdotus direktiiviksi sisältyy kaikkia välitysverkkoja ja -palveluja koskevaan uuteen sääntelykehykseen, jolla on tarkoitus varmistaa sähköisen viestinnän markkinoiden kilpailukyky. Käsillä oleva ehdotus perustuu ehdotukseen direktiiviksi sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä⁽¹⁾, ja sillä on tarkoitus korvata henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla annettu direktiivi 97/66/EY⁽²⁾ sekä tarkentaa ja täydentää sitä. Direktiiviä 97/66/EY on mukautettava markkinoilla ja tekniikassa tapahtuneeseen kehitykseen, jotta yleisesti saatavilla olevien sähköisen viestinnän palvelujen käyttäjille turvataan henkilötietojen ja yksityisyyden suojan yhdenmukainen taso käytetyistä tekniikoista riippumatta.

1.2. On annettava erityiset lait ja tekniset määräykset perusoikeuksien ja -vapauksien suojaamiseksi ottaen erityisesti huomioon henkilötietojen automaattiseen tallennukseen ja käsittelyyn liittyvän kapasiteetin lisääntyminen. Jäsenvaltioiden antamat säädökset olisi yhdenmukaistettava, jotta voidaan välttää sisämarkkinoille aiheutuvat esteet.

1.3. Yleisesti saatavilla olevan sähköisen viestinnän palveluntarjoajien on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet varmistaa tarjomiensa palvelujen turvallisuuden, ja jäsenvaltioiden on varmistettava viestinnän luottamuksellisuus. Niiden on erityisesti kiellettävä viestinnän kuunteleminen ja tallentaminen teknisillä apuvälineillä. Paikka- ja liikennetietoja saa käsitellä vain, jos ne on tehty nimettömiksi, ja silloinkin ainoastaan tilaajan suostumuksella.

1.4. Tilaaajilla on oltava oikeus vaatia laskunsa erittelemättöminä. Puhelimen käyttäjillä on soittaessaan oltava mahdollisuus estää numeronsa tunnistus, ja vastaanottavilla tilaaajilla on oltava mahdollisuus kieltäytyä vastaanottamasta tulevia puheluita, jos kutsuvan tilaajan tunnistus on estetty. Poikkeuksena ovat hätäpuhelut ja häirintäsoittojen jäljittäminen tilaajan pyynnöstä.

1.5. Tilaaajien on voitava estää kolmannen osapuolen suorittama automaattinen soitinsiirto tilaajan päätelaitteeseen. Tilaaajille on annettava mahdollisuus määrittellä, mainitaanko heidän henkilötietonsa julkisissa luetteloissa ja mitkä tiedot niissä mainitaan. Ilman ihmisen työpanosta toimivien automaattisten soittojärjestelmien ja ei-toivotun viestinnän käyttö suoramarkkinointitaroituksiin saa olla sallittua ainoastaan tilaajan suostumuksella.

1.6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, ettei päätelaitteille tai muille sähköisille viestintälaitteille aseteta erityisiä teknisiä ominaisuuksia koskevia pakollisia vaatimuksia. Komission on hyväksyttävä tarvittaessa toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että päätelaitteet sisältävät tarvittavat suojaustoiminnot.

1.7. Jäsenvaltiot voivat rajoittaa tiettyjen säännösten soveltamisalaa valtion turvallisuuden, puolustuksen tai yleisen turvallisuuden takia taikka rikostapauksissa. Direktiivin 95/46/EY⁽³⁾ 29 artiklalla perustetun tietosuojatyöryhmän on huolehdittava direktiivissä tarkoitetuista tehtävistä myös perusoikeuksien ja -vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamisessa.

(1) KOM(2000) 393 lopullinen.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, annettu 15. joulukuuta 1997, EYVL L 24, 30.1.1998.

(3) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, annettu lokakuun 24. päivänä 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, EYVL L 281, 23.11.1995.

2. Huomioita

2.1. Käyttäjän mahdollisuus suojata henkilötietonsa on sähköisen viestinnän moitteettoman toiminnan edellytys. Tällainen valvontamahdollisuus koskee kuitenkin lähinnä yksityisyyden suojaa koskevaa laaja-alaista lainsäädäntöä eikä yksittäisiä alakohtaisia toimenpiteitä. Vaikka yksityisyyden suojaa pidetään televiestinnän alalla tärkeämpänä ja tarpeellisempänä kuin muilla aloilla, komitea katsoo, että tällaisia kysymyksiä tulee käsitellä samalla tavalla, oli kyseessä sitten sähköinen tai ”perinteinen” viestintä.

2.2. Siksi ehdotus direktiiviksi henkilötietojen suojasta tulee suunnata sähköiselle viestinnälle ominaisiin kysymyksiin. Voidaan epäillä, ettei nykyistä laaja-alaista direktiiviä 95/46/EY yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä eikä myöskään direktiiviä 97/66/EY henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla ole saatettu täysimittaisesti voimaan eikä sovellettu johdonmukaisesti. Myös äskettäin hyväksytty sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi 2000/31/EY⁽¹⁾ ja sähköisiä allekirjoituksia koskeva direktiivi 1999/93/EY⁽²⁾ sisältävät määräyksiä yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla. Voidaan kysyä, ovatko ainakin ensin mainitun direktiivin perustelut ja päätelmät tietyiltä osin nyt ehdotetun henkilötietosuojadirektiivin vastaisia. Tästä syystä direktiivi tulee kohdentaa tiettyihin alakohtaisiin kysymyksiin, jotta se ei ole ristiriidassa laaja-alaisen direktiivin 95/46/EY vuodeksi 2001 suunnitellun tarkistuksen kanssa.

⁽¹⁾ EYVL L 178, 17.7.2000.

⁽²⁾ EYVL L13, 19.1.2000.

2.3. Nykyiseen direktiiviin ehdotettuja muutoksia kuvailaan rajallisiksi, mikä voi olla totta, mutta uusissa määritelmässä voitaisiin mennä huomattavasti pidemmälle. Odotettaessa ensi vuonna annettavaa tarkistettua laaja-alaista direktiiviä kohtuullisena tavoitteena voisi olla, että nykyistä direktiiviä vain mukautetaan tekniseen kehitykseen laajentamatta direktiivin soveltamisalaa enempää kuin viestinnän itsensä vuoksi on tarpeen.

2.4. Yksi ehdotetun direktiivin sisältämä esimerkki tällaisesta tarpeellisesta muutoksesta koskee yleispalveluja. Direktiivin ehdotus, jonka mukaan matkaviestimistä soitettuihin hätäpuheluihin olisi pakollista liittää hyvin tarkat paikkatiedot, herättää kysymyksiä paitsi kustannuksista ja teknisistä näkökohdista myös yksityisyyden suojasta. Kaikki järjestelmät, jotka perustuvat loppukäyttäjän paikkatietojen yhteiseen valvontaan, heikentävät tietosuojaa. Vaikka hätäpuhelujen jäljitettävyyden on tietyissä tapauksissa selvästi hyödyllinen asia, voidaan kysyä, eikö loppukäyttäjien mielipidettä tulisi kuulla, ennen kuin päätetään näin kauaskantoisesta muutoksesta.

2.5. Myös ehdotus sähköpostin sisällyttämisestä järjestelmään, jossa suoramarkkinointia sisältäviä viestejä saa lähettää vain vastaanottajille, jotka ovat etukäteen antaneet suostumuksensa vastaanottaa muuta kuin toivomaansa viestintää, herättää joukon tärkeitä kysymyksiä.

2.6. TSK kannattaa ehdotusta kaupallisia sähköpostiviestejä koskevasta ns. kieltojärjestelmästä (opt in -järjestelmä). Komitea katsoo kuitenkin, että kieltojärjestelmällä on yksi vakava haittapuoli: se uhkaa muodostaa sähköisen kaupankäynnin esteen, ja vielä tavalla, joka syrjii EU:n yrityksiä. Kaupallinen viestintä on monien Internetin kautta tarjottavien palvelujen edellytys, mutta komitean mielestä kuluttajien oikeutta kieltäytyä vastaanottamasta muita kuin toivomiaan kaupallisia viestejä on pidettävä tätä painavampana näkökohtana. Lisäksi kieltojärjestelmä on jo käytössä monissa jäsenvaltioissa.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskevista valtuutuksista"

(2001/C 123/12)

Neuvosto päätti 25. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 7. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Göran Lagerholm.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 79 ääntä puolesta 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Komission ehdotus

1.1. Ehdotettu direktiivi on osa uutta kaikkia siirtoverkkoja ja -palveluita koskevaa sääntelyjärjestelmää, jolla on määrä varmistaa sähköisen viestinnän markkinoiden kilpailukyky. Sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen yhteistä sääntelyjärjestelmää koskevan direktiiviehdotuksen⁽¹⁾ pohjalta tällä direktiivillä on tarkoitus korvata nykyinen telepalvelualan yleisten valtuutuksien ja yksittäisten toimilupien yhteisistä puitteista annettu direktiivi 97/13/EY⁽²⁾. Viestintäalan uudelleentarkastelussaan vuodelta 1999⁽³⁾ komissio suhtautui hyvin varauksellisesti kyseisen direktiivin täytäntöönpanoon.

1.2. Yhteisössä ei tällä hetkellä noudateta yhtä yhtenäistä lähestymistapaa viestinnän palveluntarjoajien markkinoille tulon valtuuttamiseksi, vaan käytössä on viisitoista erilaista jäsenvaltiokohtaista järjestelmää. Siksi yleiseurooppalaisten palveluiden kehittämistä on tuettava aktiivisesti. Tehokkaasti toimivat eurooppalaiset sisämarkkinat saadaan aikaan yksinkertaistamalla huomattavasti jäsenvaltioiden nykyisiä järjestelmiä.

1.3. Tällä direktiiviehdotuksella pyritään sisällyttämään kaikki sähköisen viestinnän palvelut ja verkot yleisvaltuutuksen piiriin ja rajoittamaan erityisoikeuksien myöntäminen vain radiotaajuuksiin ja numeroihin. Ehdotuksessa vähennetään niiden ehtojen määrää, joita palveluntarjoajille voidaan asettaa, sekä pyritään varmistamaan, että minkäänlaisten tietojen toimittamista ei voida pitää markkinoille pääsyn ehtona. Lisäksi valtuutusehtojen täyttymisen järjestelmällinen tarkastaminen rajoitetaan vain niihin direktiiviehdotuksessa lueteltuihin ehtoihin, joiden kohdalla se on objektiivisesti perusteltua.

1.4. Direktiiviehdotuksessa palveluntarjoajille asetettavat maksut rajataan ainoastaan hallinnollisiin kustannuksiin, joita menettelyjen yksinkertaistaminen alentaisi huomattavasti. Jäsenvaltiot velvoitetaan julkistamaan kustannuksia koskevat tiedot ja tarvittaessa tarkistamaan maksuja tilanteen mukaan.

1.5. Taajuuksien ja numeroiden käyttöoikeudesta voidaan periä maksuja, kunhan ne ovat syrjimättömiä, selkeitä, asiallisesti perusteltavissa sekä kohtuullisia tarkoitukseensa nähden ja kunhan innovatiivisten palvelujen ja kilpailun edistämistä koskevia poliittisia periaatteita noudatetaan. Euroopan radio-, tele-, ja postihallintojen yhteistyökonferenssilla CEPT:llä tulee edelleen olla keskeinen merkitys radiotaajuuksien osoittamisen yhdenmukaistamisessa.

2. Huomioita

2.1. Komitea totesi vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelusta antamassaan lausunnossa, "– että toimilupaehtoja on yhtenäistettävä niin muodollisesti kuin käytännössäkin. Järjestelmän tulisi perustua yleisiin valtuutuksiin lukuunottamatta tapauksia, joissa on kyse taajuuksien ja numeroiden käytöstä. Tämän mukaisesti yhdenmukaistaminen ei saisi johtaa nykyistä työlämpien sääntelyjärjestelmien käyttöönottoon markkinoilla, joilla esimerkiksi yleiset valtuutukset eivät edellytä ennakkorekisteröimistä."

2.2. TSK ilmaisee tyytyväisyytensä direktiiviehdotukseen ja pitää sitä hyvin harkittuna.

⁽¹⁾ KOM(2000) 393 lopullinen.

⁽²⁾ Huhtikuun 10. päivänä 1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, EYVL L 117, 7.5.1997.

⁽³⁾ "Kohti sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen uutta järjestelmää – Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelu" KOM(1999) 539 lopullinen, TSK:n lausunto EYVL C 204, 18.7.2000.

2.3. TSK pitää myönteisenä, että ehdotuksessa käsitellään toimilupiin liittyviä perusehtoja. Kuten komissio korostaa, toimilupien ja valtuutusten myöntämisestä aiheutuvat kustannukset ovat monissa tapauksissa hyvin korkeat sen kuitenkaan hyödyttämättä loppukäyttäjiä. Euroopan sisämarkkinat voivat toteutua ainoastaan, mikäli valtuutuksia koskevat säännöt rajoitetaan niitä yhdenmukaistettaessa minimiin. Tämä on osoittautunut toimivaksi käytännöksi useissa jäsenvaltioissa.

2.4. On tärkeää, että ehtoihin, joita valtuutuksen saaminen edellyttää, sisältyy ainoastaan alakohtaisia ehtoja. TSK on tyytyväinen siihen, että tämä seikka ilmaistaan nimenomaisesti direktiivin 6 artiklassa. TSK pitää myönteisenä myös sitä, että ehdotuksessa ilmaistaan selkeästi (perustelujen 14 kohdassa), että ei ole tarpeen vaatia järjestelmällisiä ja säännöllisiä todisteita kaikkien ehtojen täyttymisestä. Tätä voidaan pitää askeleena oikeaan suuntaan pyrittäessä keventämään sääntelyjärjestelmästä yrityksille aiheutuvaa taakkaa.

2.5. TSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että toimilupiin tulee turvautua ainoastaan, kun se on tarpeen radiotaajuuksien tai puhelinnumeroiden niukkuuden vuoksi, ja että hallinnollisten maksujen on katettava ainoastaan ehdotetussa vähimmäissääntelyssä tarkoitetut hallinnolliset kustannukset. Näyttäisi esiintyvän kasvavaa huolta siitä, että tietotekniikan käyttäjät pakotetaan osallistumaan radiotaajuuksien käyttöoikeuksista aiheutuviin kustannuksiin, jotka voivat olla huomattavasti hallinnollisia kuluja korkeammat ja jotka eivät myöskään millään tavalla ole yhteydessä huutokaupoissa muodostuviin hintoihin.

2.6. Valtuutuksista annettua direktiiviehdotusta tulee TSK:n mielestä korjata siten, että kielletään nimenomaisesti kertamaksujen periminen silloin, kun maksuja ei käytetä taajuuksien käyttöä tehostaviin tarkoituksiin tai kun ne eivät kuulu osana huutokauppamenettelyyn tai muuhun sellaiseen järjestelmään, joissa hintaa käytetään radiotaajuuksien jaon tehostamisvälineenä.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä"

(2001/C 123/13)

Neuvosto päätti 16. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 7. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Göran Lagerholm.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 77 ääntä puolesta yhden pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Euroopan komissio käynnisti televiestintämarkkinoiden avaamista koskevan kattavan sääntelyjärjestelmän asteittaisen täytäntöönpanon vuonna 1990. Tämä on ollut ensisijaisen tärkeää EU:n maailmanlaajuiselle kilpailukyvyllä. Myös Euroopan siirtyminen tietoyhteiskuntaan edellyttää kehittyneitä vies-

tintäalaa. Eurooppa-neuvoston kokouksessa Lissabonissa 23.–24. maaliskuuta 2000 korostettiin niitä mahdollisuuksia, joita siirtyminen digitaaliseen tietotalouteen merkitsee kasvulle, kilpailulle ja työpaikkojen luomiselle. Kokouksessa korostettiin erityisesti, miten tärkeää on, että eurooppalaisilla yrityksillä ja kansalaisilla on mahdollisuus käyttää kohtuuhintaista ja ensiluokkaista viestintäinfrastruktuuria ja monipuolisia palveluja.

1.2. Nykyinen telealan sääntelyjärjestelmä on luonut toimivat edellytykset telealan todelliselle kilpailulle siirryttäessä monopoliympäristöstä täyden kilpailun ympäristöön. Sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen uuden sääntelyjärjestelmän tavoitteena on edistää ja pitää yllä avoimia ja kilpailukykyisiä eurooppalaisia viestintäpalvelumarkkinoita, edistää Euroopan kansalaisten etuja ja vakiinnuttaa sisämarkkinat.

2. Komission ehdotus

2.1. Televiestinnän, tiedotusvälineiden ja tietotekniikan lähentymisen vuoksi⁽¹⁾ kaikkien siirtoverkkojen ja -palvelujen tulisi kuulua samaan sääntelyjärjestelmään. Tämä sääntelyjärjestelmä koostuu käsillä olevasta puitedirektiivistä ja seuraavista muista säädöksistä:

- sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja koskevista valtuutuksista annettu direktiivi
- sähköisen viestinnän verkkoihin ja niihin liittyviin toimintoihin pääsystä ja niihin yhteenliittämisestä annettu direktiivi
- yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen alalla annettu direktiivi
- henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annettu direktiivi
- tilaajayhteyksien eriytetystä tarjonnasta annettu aset.

2.1.1. Tämän toimenpidepaketin lisäksi on olemassa päätösehdotus yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä.

2.1.2. Nämä ehdotukset perustuvat lähentymisestä annetusta vihreästä kirjasta, radiotaajuuspolitiikasta annetusta vihreästä

tä kirjasta⁽²⁾ sekä viestintäalan nykyisen sääntelyjärjestelmän vuoden 1999 uudelleentarkastelusta⁽³⁾ järjestettyyn laajaan julkiseen kuulemiseen.

2.2. Ehdotuksen 1 artiklassa määritellään uuden järjestelmän tavoitteet ja soveltamisala: pyrkimyksenä on luoda yhdenmukaistettu sääntelyjärjestelmä sähköisen viestinnän verkoille ja palveluille niin, että katetaan kaikki sekä kiinteät että langattomat satelliittivälitteiset ja maanpäälliset verkot.

2.3. Puitedirektiivin II luvussa muutetaan kansallisia sääntelyviranomaisia koskevia periaatteita sekä niitä koskevia menettelyjä. Jäsenvaltiot takaavat sääntelyviranomaisten riippumattomuuden ja julkaisevat tiedot niille kuuluvista tehtävistä. Direktiivissä säädetään lisäksi muutoksenhakuoikeudesta ja tehdään selväksi, että muutoksenhakuelimen on oltava julkishallinnon viranomaisista riippumaton. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on oikeus kerätä markkinatoimijoilta tietoa voidakseen hoitaa tehtävänsä tehokkaasti. Kansallisten sääntelyviranomaisten on kuultava ehdotetuista päätöksistä kaikkia asianosaisia ja käytettävä toimivaltaansa puolueettomasti ja avoimesti.

2.4. Kansallisten sääntelyviranomaisten velvollisuutena on III luvun mukaan tukea avoimia ja kilpailuun perustuvia markkinoita ja sisämarkkinoiden kehittymistä sekä valvoa kansalaisten etuja mitään yksittäistä tekniikkaa suosimatta tai syrjimättä. Niiden tulee lisäksi edistää radiotaajuuksien käytön yhdenmukaistamista yhteisön tasolla ja huolehtia niiden tehokkaasta hallinnoinnista sekä asianmukaisten numeroiden ja numerointialueiden myöntämisestä selkein, objektiivisin ja syrjimättömin ehdoin. Järjestelmien asennusoikeuksien myöntämiseen ja järjestelmien yhteiskäyttöön olisi sovellettava nopeita ja syrjimättömiä menettelyjä. Yhteiskäyttö voi tietyissä olosuhteissa olla pakollista.

2.5. IV luvun yleiset säännökset koskevat useita uuden sääntelykehyksen direktiivejä. Niiden mukaan tietyn yrityksen katsotaan olevan merkittävässä markkina-asemassa, jos sillä on yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin kilpailijoistaan, asiakkaistaan ja lopulta kuluttajista riippumattomasti.

(1) "Vihreä kirja televiestinnän, tiedotusvälineiden ja tietotekniikan lähentymisestä sekä sen vaikutuksista sääntelyyn – Kohti tietoyhteiskunnan edellyttämää lähestymistapaa", KOM(1997) 623 lopull., TSK:n lausunto EYVL C 214, 10.7.1998.

(2) "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Radiotaajuuspolitiikan tulevat toimet – Vihreään kirjaan liittyneen julkisen kuulemisen tulokset", KOM(1999) 538 lopullinen, TSK:n lausunto vihreästä kirjasta EYVL C 169, 16.6.1999.

(3) "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen uutta järjestelmää – Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelu", KOM(1999) 539 lopullinen, TSK:n lausunto EYVL C 204, 18.7.2000. "Komission tiedonanto – Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkasteluun liittyneen julkisen kuulemisen tulokset ja uutta sääntelyjärjestelmää koskevat suuntaviivat", KOM(2000) 239 lopullinen, TSK:n lausunto EYVL C 14, 16.1.2001.

2.6. Yhden tai useamman valtion rajojen yli ulottuvista markkinoista, jotka komissio ilmoittaa merkityksellisiä tuote- ja palvelumarkkinoita koskevassa (vielä julkaisemattomassa) päätöksessään, tulee suorittaa säännöllisesti markkina-analyysi. Jos jokin sääntelyviranomaisella toteaa tällaisen markkina-analyysin yhteydessä, ettei tietyllä maantieteellisellä alueella vallitse todellinen kilpailu, sen tulee asettaa alakohtaisia velvoitteita tai pitää ne edelleen voimassa.

2.7. Muut määräykset koskevat standardointia ja riitojen ratkaisua. Komission tulee voida antaa suosituksia sisämarkkinoiden yhdenmukaistamiseksi tai toteuttaa komitologiamenetelyyn avulla sitovia yhdenmukaistamistoimenpiteitä. Sen työtä tukee viestintäkomitea. Puitedirektiivillä perustetaan lisäksi itsenäisesti toimiva neuvoo-antava korkean tason viestintäryhmä.

3. Yleistä

3.1. Tietotekniikka- ja televiestintäala ovat käyneet läpi vaikuttavan kehityksen vuosikymmenen. Eurooppalaiset käyttäjät eivät ole tähän asti aina päässeet nauttimaan alhaisimmista hinnoista, mutta useimmissa jäsenvaltioissa he voivat valita tarpeitaan vastaavia palveluja laajuudessa, jolle tuskin löytyy vertaavaa muualta maailmassa. Useimmissa jäsenvaltioissa hinnat laskevat nopeasti.

Tämän ovat pääasiassa tekniikan muutokset tehneet mahdolliseksi, mutta loppukäyttäjät eivät olisi hyötynet näistä tilaisuuksista, ellei televiestintäalaa koskevalla EU:n lainsäädännöllä olisi avattu ovia kilpailulle lakkauttamalla perinteiset monopolit ja muut erioikeudet.

Vaikka siirtyminen monopolistisesta tarjonnasta kilpailupainotteiseen tarjontaan ei ole vielä täysin toteutunut kaikissa jäsenvaltioissa ja kaikilla asiaankuuluvilla markkinoilla, on yhä selvempää, että 90-luvun sääntelyjärjestelmä ei ole riittävän joustava nykyajan nopeisiin markkinamuutoksiin, joihin sisältyy sekä nykyisten tavaroiden ja palvelujen kehittämisen että uusien luomisen osaltaan myös eri tekniikoiden lähentymisen johdosta.

3.2. Komitea ilmaisi vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelua koskevasta komission tiedonannosta antamassaan lausunnossa⁽¹⁾ tukevana yleisesti ehdotusta sähköisen viestintä-

nän uudeksi sääntelykehikseksi.

3.2.1. Lausunnossa todettiin, että

”komitea on erityisen tyytyväinen komission lupaukseen käyttää ehdotetun sääntelykehityksen perustana

– avoimien ja kilpailukykyisten eurooppalaisten markkinoiden edistämistä ja ylläpitämistä

– sisämarkkinoiden vakiinnuttamista

– selkeää sitoutumista kilpailusääntöihin sekä alakohtaisen lainsäädännön yksinkertaistamista ja karsimista, jota tuetaan suosituksilla, ohjeilla ja alojenvälisillä sopimuksilla; sen lisäksi, että niukkojen resurssien käyttöä on säädeltävä, alakohtaista sääntelyä tulisi käyttää vain aloilla, joilla ei ole riittävästi kilpailua, ja vain tietyn siirtymäkauden ajan

– riippumattomuutta yksittäisistä tekniikoista, mihin kuuluu myös luopuminen Internetiä koskevista erityistoimenpiteistä; teknisesti riippumattoman sääntelyn ei tulisi kuitenkaan johtaa uusien palvelujen tiukempaan sääntelyyn vaan pikemmin vähentää perinteisten palvelujen nykyistä erityissääntelyä.”

3.2.2. Komitea korosti seuraavaa: ”Kun komissio vastedes kehittää yksityiskohtaisia kantojaan, on tarkoin varmistettava, että nämä periaatteet säilyvät etusijalla. Samoin on varmistettava, että ehdotuksien täytäntöönpano ei tapahdu hitaimman jäsenvaltion vauhdilla vaan alakohtainen sääntely korvataan yleisillä kilpailusäännöillä eri (alueellisilla ja palvelu)markkinoilla sitä mukaa kuin kilpailua syntyy. Tämä ongelma voi kasvaa EU:n laajentuessa. Voidaan myös olettaa, että laajentumisen yhteydessä on tarpeen antaa tukea joillekin uusille tulokkaille.”

3.2.3. Komitea korosti niin ikään ”– lähentyvien viestintämarkkinoiden maailmanlaajuista luonnetta. Ehdotettua eurooppalaista sääntelyjärjestelmää ei tule tarkastella erillisenä ilmiönä. On tärkeää, että eurooppalaisten toimijoiden kilpailukyky säilytetään ja sille annetaan tilaa kehittyä. Vaarana on, että alueellinen sääntely aiheuttaa Euroopan alueellisten markkinoiden eristymisen maailmanmarkkinoista, varsinkin jos liiallisen sääntelyn sallitaan estää markkinavoimia toimimasta. Tämän vuoksi komitea kehottaa komissiota ottamaan huomioon toimenpiteiden mahdolliset vaikutukset Euroopan teollisuuden maailmanlaajuiseen kilpailukykyyn.”

(1) ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti sähköisen viestinnän perusrakenteiden ja niihin liittyvien palvelujen uutta järjestelmää – Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkastelu”, KOM(1999) 539 lopullinen, TSK:n lausunto EYVL C 204, 18.7.2000. ”Komission tiedonanto – Vuoden 1999 viestintäalan uudelleentarkasteluun liittyneen julkisen kuulemisen tulokset ja uutta sääntelyjärjestelmää koskevat suuntaviivat”, KOM(2000) 239 lopullinen, TSK:n lausunto EYVL C 14, 16.1.2001.

3.3. Komitea on tyytyväinen siihen, että komissio on säilyttänyt ehdotetun sääntelykehityksen pääkohdat vuoden 1999 uudelleentarkastelusta järjestettyjen mittavien yleisten kuulemisten jälkeen.

3.3.1. Komitea katsoo, että direktiiviehdotuksia nykyisellään leimaava periaate, jonka mukaan säännösten tulee olla yhä joustavampia ja julkisia varotoimenpiteitä tulee toteuttaa vain rajoitetusti, on paikallaan sekä sisällöltään että ajoitukseltaan. Lisäksi on myönteistä, että uudessa sääntelykehityksessä pyritään ennustettavuuteen ja aiempaa parempaan yhteensopiavuuteen EU:n yleisen kilpailu- ja kuluttajansuojalainsäädännön kanssa.

3.4. Komitea korostaa nopean mukauttamisen yleisiin säännöksiin olevan tärkeää. Toimielimistä johtuvista ja käytännön syistä komission ehdottamaa aikataulua tuskin on mahdollista lyhentää entisestään. Se saattaa kuitenkin osoittautua aivan liian hitaaksi tekniikan ja markkinoiden todelliseen kehitykseen nähden ja heikentää Euroopan sähköisen viestinnän alan nykyistä kilpailukykyä.

3.5. Komitea kannattaa komission tavoitetta ottaa käyttöön sähköisen viestinnän verkkojen ja palvelujen yhtenäinen sääntelyjärjestelmä EU:ssa. Eri direktiiviehdotuksissa on kuitenkin tiettyjä yksityiskohtia, joita komitea ei tue.

3.6. Ehdotuksissa esiintyy yksittäisissä kohdissa sanamuotoja, jotka voidaan tulkita ristiriitaisiksi ja jotka eivät ole täysin sopusoinnussa yleisten suuntaviivojen kanssa. Komitea käsittelee kyseisiä kohtia lausunnoissa, jotka se antaa erikseen kustakin direktiiviehdotuksesta.

4. Puitedirektiivi

4.1. TSK on tyytyväinen siihen, että puitedirektiivillä tähdätään vain tapauksiin, joissa merkityksellisiltä markkinoilta puuttuu todellinen kilpailu. Kannatettavaa on myös, että merkitykselliset markkinat määritellään samalla tavoin kuin EU:n kilpailulainsäädännössä. Tästä käytännöstä on pitkä kokemus, ja tulokset ovat ennustettavissa melko suurella varmuudella.

4.2. Jäsenvaltioissa käydään keskustelua siitä, tulisiko markkina-analyysin tulosten perusteella antaa kilpailusäännöksiä mieluummin ennakkoon sen sijaan, että turvaututaan perinteiseen jälkikäteisäätelyyn. Monet ovat sitä mieltä, että ennakkosääntelyä tulisi soveltaa ainoastaan yrityksiin, joilla on määrävä markkina-asema siksi, että ne ovat rahoittaneet investointeja monopolijärjestelmän turvin. Tämä kanta näyt-

täisi olevan sopusoinnussa myös sen kanssa, mitä asiasta komission direktiiviehdotuksessa direktiivin perustelujen 20 kohdassa ilmaistaan. Komitean mielestä sama tulisi ilmaista nimenomaisesti myös itse direktiivitekstissä.

4.3. Voidaan myös olla sitä mieltä, että päinvastaista sääntelymenettelyä – eli tilannetta, jossa tietyn säännöksen soveltaminen tulee lakkauttaa väliaikaisesti tai pysyvästi, kun lain säädännölle asetetut tavoitteet on saavutettu – tulee korostaa nykyistä ponnekkaammin. Sekä loppukäyttäjän että toimittajaosuuden kannalta on vähintään yhtä tärkeää, että sääntelyä ei jatketa, mikäli sen tavoitteet on saavutettu. Säännösten soveltamisessa on kuitenkin noudatettava tiettyä vakautta, jotta säännöksiin ei turvaututa välittömästi uudelleen heti, kun havaitaan – ehkä väliaikainen – poikkeama asetetuista tavoitteista.

4.4. Komissio ehdottaa, että huomattavan markkina-aseman omaaville yrityksille nykyisin asetetut veloitteet siirretään uuteen järjestelmään. TSK:n mielestä tällöin on kuitenkin selvítettävä, että voimassa olevaa lainsäädäntöä sovelletaan ainoastaan siihen asti, kun ensimmäinen uuden direktiivin mukainen markkina-analyysi on tehty. Tämä olisi pitänyt ilmaista selkeästi ehdotuksessa puitedirektiiviksi.

4.5. Lainsäädännön ennustettavuus on hyvin tärkeä kysymys. Luottamus kilpailusäännöksiin edistää yleensä ennustettavuutta, mutta kokemukset osoittavat, että yhteisen sääntelyjärjestelmän soveltaminen voi silti johtaa hyvin vaihteleviin tulkintoihin eri jäsenvaltioissa. Tämä kävi ilmi matkaviestintämarkkinoilla merkittävän aseman omaavista yrityksistä annettusta tiedonannosta. Puhelinpalvelut ovat perinteisesti olleet kotimainen palvelu, mutta uudet tietotekniikkapalvelut kehittyvät nopeasti rajatylittäviksi, mikä edellyttää yhdenmukaisempaa tulkintaa, kuin minkä nykyinen järjestelmä on sallinut.

4.6. TSK tukee siksi ajatusta, että hyväksyttävät kansallisten sääntelyviranomaisten toimenpiteet luetteloidaan, sekä kannattaa veloitetta ilmoittaa jäsenvaltioissa suunnitelluista sääntelytoimenpiteistä 6 artiklan mukaisesti. On kuitenkin kyseenalaista, onko kaikkien jäsenvaltioiden täysimittainen kuuleminen käytännössä mahdollista toteuttaa tietotekniikkamarkkinoiden kannalta tarpeellisen nopearytmisen sääntelyn tahdissa. Ongelma voi paljolti korostua, kun EU laajenee ja kun jäsenvaltioiden viestintäympäristöjen väliset erot sen myötä kasvavat. Siksi on vielä harkittava, voitaisiinko sääntelytoimenpiteiden normaali yhdenmukaistamismenettely muodostaa sellaiseksi, että yksittäisestä toimenpiteestä on ilmoitettava pelkästään komissiolle.

4.7. Lisäksi komiteaa huolestuttaa se seikka, että esimerkiksi 14 artiklan mukaan komissiolla on muodollisesti velvollisuus kuulla pelkästään kansallisia sääntelyviranomaisia. Komitea katsoo, että myös käyttäjiä ja teollisuuden edustajia on kuultava siinä määrin, kuin vaaditut tiukat aikataulut sen sallivat. Komitea on huolissaan ehdotetun direktiivin 14 artiklan 6 kohdasta. Sen perusteella komissio voi muuttaa tai kumota kansallisten sääntelyviranomaisten päätöksen.

4.8. Puitedirektiivin mukaan komissiolla on oikeus estää – ainakin väliaikaisesti – kansallisten viranomaisten tekemien toimenpidepäätösten täytäntöönpano edellä mainittujen artiklojen nojalla sekä radiotaajuuksien hallinnointia koskevissa kysymyksissä. Kyseistä jäsenvaltioiden päätösvallan rajoittamista perustellaan markkinamääritelmien ja verkkojen yhteenliittämisen ratkaisevalla merkityksellä sisämarkkinoiden toiminnan kannalta. Läheisyysperiaatteen mukaan yhteisö on alin mahdollinen taso, jolla tällaisia päätöksiä voidaan tehdä. Niinpä myös artiklaa on muutettava asianmukaisella tavalla ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Päätösvaltaa koskevaa rajoitusta ei kuitenkaan pidä voida ulottaa muihin kuin artiklassa mainittuihin sääntelytoimenpiteisiin.

4.8.1. Mikäli taajuuksien käyttöoikeuksien myöntämispäätöksissä tulee 8 artiklan 6 kohdan nojalla noudattaa 6 artiklassa säädettyä menettelyä, on tehtävä täysin selväksi, missä määrin kyseisellä käyttöoikeuksien myöntämismenettelyllä on sellaista ylikansallista merkitystä, että sitä ei pystytä hoitamaan riittävän tehokkaasti jäsenvaltiotasolla. Pääosa kaikista taajuuksien käyttöoikeuksista koskenee käyttöä yhden jäsenvaltion alueella ilman, että sillä olisi merkittävää vaikutusta EU:hun kokonaisuutena. Raja-alueilla esiintyvien mahdollisten häiriöongelmien ratkaisemiseksi käytännöllisesti on olemassa hyvin toimiva kansainvälinen menettely, joka perustuu kansainvälisen teleliiton ITU:n radio-ohjesääntöihin. 6 artiklan mukainen menettely tulee siksi rajata koko tietotekniikka-alan kilpailun kannalta olennaisiin osa-aloihin kuten GSM:ään tai UMTS:ään.

4.9. Sanamuoto ehdotuksen 4 artiklassa, joka koskee muutoksenhakuoikeutta kansallisten sääntelyviranomaisten päätökseen, on eräissä tärkeässä mielessä jonkin verran epäselvä. 4 artiklan 1 kohdassa todetaan mm., että ”muutoksenhaun ollessa vireillä on noudatettava kansallisten sääntelyviranomaisten päätöstä”. On tehtävä selväksi, että tämän ei tule vaikuttaa asianomaisen tahon mahdollisuuteen hakea lykkäystä kansallisen sääntelyviranomaisen tekemän päätöksen täytäntöönpanoon muutoksenhaun tutkimisen ajaksi niissä jäsenvaltioissa, joissa tällaiset menettelyt ovat mahdollisia.

4.10. Komitea pitää komission tavoittelemaa periaatetta olla sitoutumatta yksittäisiin tekniikoihin kunnioitettavana, mutta korostaa, ettei periaatteen toteuttaminen lyhyellä aikavälillä ole helppoa.

4.10.1. Sitoutumattomuutta yksittäisiin tekniikoihin ei pidä tulkita siten, että perinteisiä palveluja koskevia säännöksiä tulee soveltaa uusilla aloilla. Ehdotus yhteenliittämistä koskevasta sääntelystä on komitean mielestä esimerkki siitä, kuinka tällainen menettely voi johtaa harhaan.

4.10.2. Yhteenliittämistä koskevien säännösten lähtökohta on puhelintoiminnassa, joka on standardisoituja käyttäjäpäätöksiä hyödyntävä standardisoitu siirtopalvelu. Yhteenliittäminen on tällöin helppo määritellä; kaikkien tulee voida käyttää puhelinpalvelua ja kaikki käyttäjät tulee voida tavoittaa sen avulla riippumatta siitä, minkä puhelinverkon piiriin kyseinen henkilö kuuluu. Uusien palvelujen kehittäminen puhelinpalvelun pohjalta tarkoittaa sitä, että myös esimerkiksi faksipalvelut kuuluvat yhteenliittämisen piiriin.

4.10.3. Internetin yhteyskäytäntöön (IP) perustuvat palvelut ja erityisesti itse Internet eivät ole lainkaan samalla tavoin yhtenäisiä, suppeasti rajattuja ja vailla asiakkaalle tarjoutuvia valintamahdollisuuksia kuin puhelinpalvelut. Asiakkaat valitsevat erilaisia IP-palvelujen käyttöoikeuksia käyttötavasta riippuen. Asiakas voi käyttää UMTS-puhelinta tai tietokonetta viestiäkseen verkossa. Asiakas voi olla yhteydessä puhelinverkkoon modeemin kautta tai hänellä voi olla laajakaistaliitäntä, jonka kapasiteetti on 10-20 kertaa suurempi. Esimerkiksi kalliista laajakaistaverkoista maksaminen on perusteltua vain, jos asiakas on samalla valmis maksamaan esimerkiksi liikkuvien kuvien kaltaisten palvelujen käytöstä. Tavalliseen Internetissä operointiin riittää kymmenesosa liikkuvista kuvista koostuvan materiaalin poimintaan tarvittavasta kapasiteetista.

4.10.4. IP-maailmassa ei siis esiinny kaikkien puhelinverkojen perusluonteista samankaltaisuutta, jonka varaan perinteinen yhteenliittämiskäsite rakentuu. Kaikkia IP-palveluja ei voi käytännössä välittää kaikissa sähköisissä viestintäverkoissa, koska kapasiteettien välillä voi olla huomattavia eroja. Verkot, joiden kapasiteetti on alhainen, saattaisivat tukkeutua täysin, mikäli yhteenliittäminen tehtäisiin pakolliseksi. Vaihtoehtona olisi kustannuksiltaan raskas järjestelmien vahvistaminen.

4.10.5. Yhteenliittämisoikeuksien puuttuminen aiheuttaa komitean arvion mukaan tuskin kuitenkaan ongelmia. Useimmissa jäsenvaltioissa on meneillään rinnakkaisten, keskenään kilpailevien laajakaistainfrastruktuurien nopea koostaminen. Näiden rakenteiden omistajilla on siten vahvat taloudelliset syyt houkutella avoimuuden avulla verkkoihinsa mahdollisimman paljon liikennettä. Avoimuutta vaativat myös Internetin käyttäjät. Sähköisten tietovirtojen rajoittamisen sijaan vaarana näyttäisi ennemminkin olevan, että tietyt uudet infrastruktuurit voisivat kilpailla epäoikeudenmukaisesti turvautumalla jäljellä oleviin erityisoikeuksiin esimerkiksi sähkönjakelun tai viestintäteknikan alalla.

4.10.6. Uusilla, nopeasti kasvavilla markkinoilla, kuten laajakaistapalvelujen markkinoilla, voi kilpailun toteutumisessa luonnollisesti ajoittain esiintyä puutteita, jotka saattavat staattisesta ja tiukan muodollisesta näkökulmasta katsottuna olla peruste todeta jonkin toimijan ”merkittävä markkina-asema”. Jos tätä puolestaan käytettäisiin perusteena vaatimukselle hinnoittelun kustannuslähtöisyydestä, saattaisi komitean mie-

lestä vaarana olla investointihalukkuuden väheneminen ja kilpailun heikentyminen pitkällä aikavälillä. On tärkeää ymmärtää, että näiden uusien markkinoiden olosuhteet poikkeavat huomattavasti yhteenliittämiskäsitteen viitekehyksestä eli perinteisestä kiinteästä puhelinverkosta, jossa pääosa verkkoinvestoinneista on jo tehty ja sääntelyn motiivina on perinteisten arvojen hyödyntäminen parhaalla tavalla.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä”

(2001/C 123/14)

Neuvosto päätti 4. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -jaosto antoi lausuntonsa 9. tammikuuta 2001. Esittelijä oli Bernardo Hernández Bataller.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 80 ääntä puolesta ja 1 vastaan 1:n pidätyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Radiotaajuuksien intensiivinen käyttö, niiden varoamista ja osoittamista koskeva monimutkainen päätöksenteko, eri palvelujen teknologisen lähentymisen ja talouden kehittymisen aiheuttama valtava maailmanlaajuinen kasvu, sisämarkkinoiden periaatteiden noudattaminen ja yhteisön etujen turvaaminen kansainvälisesti ovat olleet syitä, joiden vuoksi yhteisön toimielimet ovat käsitelleet radiotaajuuspolitiikkaa.

1.2. Vihreässä kirjassa⁽¹⁾, joka koski radiotaajuuksia Euroopan yhteisön televiestintä-, yleisradiotoiminta-, liikenne- ja t&k-politiikassa, käsiteltiin viittä keskeistä kysymystä:

- radiotaajuuksien käytön strateginen suunnittelu
- radiotaajuuksien allokoinnin yhdenmukaistaminen
- radiotaajuuksien antaminen ja toimiluvat
- radiolaitteet ja standardit
- radiotaajuuksien koordinoinnin hallinnollinen kehys.

1.3. Talous- ja sosiaalikomitea suhtautui myönteisesti vihreään kirjaan ja katsoi, että radiotaajuudet muodostavat monien tärkeiden elinkeinojen selkärangan ja että tulevaisuudessa päätöksissä tulee ottaa teknisten seikkojen lisäksi huomioon taajuuksien käytön taloudellinen, yhteiskunnallinen ja poliittinen merkitys.

(1) KOM(1998) 596 lopullinen, TSK:n lausunto 16.6.1999, EYVL C 169.

1.3.1. TSK katsoi, että Euroopan unionilla tulisi olla tärkeämpi rooli radiotaajuuspolitiikassa, ja tätä politiikkaa olisi koordinoitava paremmin.

1.4. Asian yhteydessä komissio laati tiedonannon "Radiotaajuuspolitiikan tulevasta toimista – Vihreään kirjaan liittyneen julkisen kuulemisen tulokset". Sitä käsiteltiin 30. marraskuuta 1999 pidetyssä televiestintäneuvoston kokouksessa⁽¹⁾, jossa tehtiin ehdotukset seuraavista kolmesta aloitteesta:

- perustetaan taajuuspolitiikan asiantuntijaryhmä käsittelemään radiotaajuuspoliittisia ongelmia yhteisön tasolla
- luodaan radiotaajuuspoliittinen sääntelykehys, joka korvaa alakohtaiset, esim. satelliittivälitteisiä henkilöviestintäpalveluja (S-PCS) ja yleismaailmallista matkaviestintäjärjestelmää (UMTS) koskevat päätökset
- laaditaan tiedonanto maailman radioviestintäkonferenssin asialistaa koskevista yhteisön poliittisista tavoitteista.

2. Komission ehdotus

2.1. Päätösehdotuksella pyritään varmistamaan radiotaajuuksien yhdenmukainen saatavuus ja tehokas käyttö siltä osin kuin se on tarpeen yhteisön televiestintä-, liikenne-, yleisradiotoiminta- sekä tutkimus- ja kehityspolitiikan (t&k) toteuttamiseksi.

2.2. Ehdotuksella pyritään luomaan puitteet, joilla varmistetaan asianmukainen tasapaino radiotaajuuksien tarpeiden välillä yhteisön politiikan toteuttamista varten – edellyttäen, että radiotaajuuksien tämänhetkiset hallinnointijärjestelyt otetaan asianmukaisesti huomioon – ja yhteisön edut turvataan kansainvälisesti.

2.3. Suoritetun julkisen kuulemisen perusteella komissio katsoo, että aloilla, joilla yhdenmukaistamista edellytetään, tarvitaan myös oikeusvarmuutta ja soveltuvia menettelyjä, joiden kautta CEPT:lle myönnetään valtuutukset kehittää taajuuksien yhdenmukaistamistoimenpiteitä Eurooppaa varten ja laatia vastaavat ehdotukset ITU/WRC:lle. Oikeusvarmuutta edellyttää myös sen varmistaminen, että jäsenvaltiot toteuttavat sovitut yhdenmukaistamistoimenpiteet.

2.4. Yhteisön lainsäädännöllä ei ole toistaiseksi puututtu muiden yhteisöpolitiikan alojen kuin televiestinnän radiotaajuustarpeisiin; muita radiotaajuuksiin liittyviä aloja ovat mm. maanpäällinen ja satelliittivälitteinen yleisradiotoiminta, tie-

rautatie-, ilma- ja meriliikenne, paikantaminen, navigointi ja ajanmääritys, kaukokartoitus ja radioastronomia. Tämän ehdotuksen tavoitteena onkin luoda tarvittavat poliittiset ja oikeudelliset puitteet radiotaajuuksien saatavuuden turvaamiseksi nyt ja jatkossa, jotta yhteisön politiikkaa voitaisiin toteuttaa kaikilla mainituilla aloilla.

2.5. Ehdotuksen päätavoitteet ovat seuraavat:

- Luodaan foorumi ("taajuuspolitiikkaa käsittelevä korkean tason virkamiesryhmä"), joka reagoi radioviestinnän alan tekniikan ja sääntelyn kehitykseen ja jolla kaikki kyseen tulevat radiotaajuuksien käyttäjäyhteisöt voivat tulla asianmukaisesti kuulluiksi. Ryhmän tehtävänä on neuvoa komissiota, miten jaetaan parhaiten taajuudet saman yhteisön eri käyttäjien sekä eri käyttäjäryhmien ja valtioiden kesken.
- Vahvistetaan sääntelykehys, jotta radiotaajuuksien käyttö voidaan yhdenmukaistaa tarvittavilta osin.
- Varmistetaan, että radiotaajuuksien käytöstä ja saatavuudesta EY:ssä on saatavilla koordinoitua ja oikea-aikaista tietoa.
- Varmistetaan, että taajuuksista käytäviä kansainvälisiä neuvotteluja varten vahvistetaan tarvittavat yhteisön ja eurooppalaiset kannat siltä osin kuin neuvoteltavilla kysymyksillä on merkitystä yhteisön politiikalle.

3. Yleistä

3.1. Komitea suhtautuu myönteisesti ehdotukseen sääntelykehyksestä, jolla varmistetaan radiotaajuuksien yhdenmukainen saatavuus ja tehokas käyttö siltä osin kuin tämä on tarpeen yhteisön televiestintä-, liikenne-, yleisradiotoiminta- sekä tutkimus- ja kehityspolitiikan (t&k) toteuttamiseksi. Näin voidaan taata taajuuksien järkevä, yhtäläinen, tehokas ja taloudellinen käyttö kaikkien radioviestintäpalvelujen osalta ja tunnustaa

- radiotaajuuksien käytön strategisen suunnittelun merkitys
- taajuuksien osoittamisen yhdenmukaistamistarve
- hinnoittelun riittämättömyys yleishyödyllisten palvelujen varaamisen välineenä.

⁽¹⁾ Ks. KOM(1999) 538 lopullinen, <http://www.ispo.cec.be/spectrumgp/>

3.1.1. TSK kannattaa kuitenkin jälleen kerran ehdotuksen tavoitetta, joka koskee tarvetta saavuttaa tasapaino teknisten arviointiperusteiden sekä radiotaajuuksia koskevien poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten näkökohtien välille.

3.2. TSK:n mielestä yksi ehdotuksessa huomiotta jätetty tavoite on se, että suunnitelluilla toimilla tulee turvata yleinen etu, jos se törmää sellaisten yksityisten ryhmien tai yritysten etuun, jotka haluavat käyttää taajuuksien kaltaista rajallista resurssia omiin tarkoituksiinsa (esimerkiksi toimilla, jotka voivat vaarantaa alueellisen koheesion). Ei riitä, että ehdotuksella pyritään saavuttamaan taajuuksien tehokas hallinto teknisen riippumattomuuden pohjalta.

3.3. Yhteisön radiotaajuuspolitiikalla on taattava, että kilpailu ja tehokkuus eivät vääristy palvelualan sisämarkkinoilla. Komitea seuraa huolestuneena monopoli- tai oligopoliasemien syntymistä yhteisössä erällä radiotaajuuksien käytön aloilla. Näin voi käydä keskipitkällä aikavälillä UMTS-toimilupien kohdalla, kun tarjouskilpailuihin osallistujat solmivat yhteyksiä, perustavat järjestöjä, fuusioituvat ja tekevät yritystoitoja kilpailijoidensa kanssa. Keskipitkän ja pitkän aikavälin etujen välillä sekä taajuuksien varaamisessa ja osoittamisessa on löydettävä tasapaino ja ryhdyttävä toimiin toteuttamiskelpoisen kilpailun ylläpitämiseksi.

4. Erityistä

4.1. TSK:n mielestä taajuuksien käytön kehittämiseksi tulisi yhteisön tasolla harkita käyttömaksujen ja -oikeuksien yhdenmukaistamista, jota komitea pitää parempana kuin toimilupahuutokauppoihin perustuvia maksuja, koska yhdenmukaistaminen lisää kilpailunvapautta ja mittakaavaetuja. On toivottavaa, että näin saadut varat käytetään radiotaajuuksien hallinnon kehittämiseen.

4.2. Ehdotetut menettelyt turvannevat taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistumisen. Tietyt toimilupien tarjouskilpailujärjestelyt eivät saa johtaa tilanteeseen, jossa jotkin epäedullisessa asemassa olevat alueet rahoittavat muiden alueiden perusrakenteita palvelujen käyttäjiin sovellettavilla maksuilla, joilla pyritään kattamaan radiotaajuuksien käyttöoikeutta koskevien tarjouskilpailujen kustannuksia. Lisäksi menettelyissä on vältettävä synnyttämästä kilpailunvääristymiä ja ristikkäistukia.

4.3. Radiotaajuuksien arvon yhteydessä TSK varoittaa, että tarkoin määriteltyjen ja säänneltyjen toimilupien huutokaupat ja myynnit saattavat aiheuttaa kielteisiä työllisyysvaikutuksia

ja lisätä kuluttajien kustannuksia, kun taajuuksien kasvaneet kustannukset heijastuvat palvelun hintaan ja pääoman tehokkaampaan käyttöön.

4.4. TSK:n mielestä on taattava mahdollisimman korkea käyttäjien ja terveyden suojelun taso, ja se katsoo, että sähkömagneettisten kenttien terveysvaikutuksista tarvitaan lisää tutkimustietoa.

4.4.1. ”Korkean tason virkamiesryhmän” ja ”radiotaajuuskomitean” säännöissä ei määrätä riittävästi järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan virallisesta osallistumisesta.

4.4.2. Siksi komitea ehdottaa, että perustetaan ”eurooppalainen radiotaajuusfoorumi”, jonka toimipaikka olisi TSK:ssa ja joka kokoaisi yhteen eri osapuolet kuten alan teollisuuden, palkansaajajärjestöt, käyttäjät, yliopistot, kunnat ja yleensä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan. Foorumin jäsenet voisivat antaa ohjeellisia lausuntoja ja esittää avoimesti vaatimuksiin, jotta virkamiesryhmän ja radiotaajuuskomitean olisi mahdollista ottaa niiden edut huomioon.

4.4.3. Foorumin avulla varmistettaisiin, että kaikki, jotka tuntevat kärsivänsä jostakin radiotaajuuksiin liittyvästä ongelmasta, voivat esittää näkemyksensä edistääkseen nykyisten ongelmien ratkaisemista.

4.5. Jäsenvaltioiden toimittamat tiedot tulisi julkaista mahdollisimman laajalti ja yhtenäisessä muodossa, jotta taajuuksien käyttöä eri paikoissa voidaan vertailla.

4.6. Kaikilla jäsenvaltioilla tulee olla keskitetty ja julkinen tietojärjestelmä, joka kattaa kaiken sellaisen taajuuksien käyttöä koskevan tiedon, jota ei ole luokiteltu salaiseksi, ja tämän lisäksi jäsenvaltioiden tulisi vastata kaikkiin taajuuksien varaamista koskeviin tietopyyntöihin.

4.7. Radiotaajuuksia koskevien tietojen julkaiseminen on tärkeää, ja sitä on tuettava. Julkaisemisesta on kuitenkin todellista hyötyä vain, jos tiedot ovat riittävän täydellisiä niiden tehokasta käyttöä silmällä pitäen.

4.8. Ehdotuksen liitteessä mainittujen tietojen lisäksi jäsenvaltioiden toimittamia tietoja tulisi täydentää ehdotetun radiotaajuusfoorumin mahdollisesti esiin tuomien tarpeiden mukaisesti. Niihin voitaisiin lisätä aluksi tietoja esimerkiksi seuraavista seikoista:

- osoitettujen taajuusalueiden käyttö: käyttäjämäärät, ruuhkautumisaste jne

- toimilupien taloudelliset ja verotukselliset edellytykset sekä niiden kesto ja jatkamista koskevat ehdot samoin kuin luvanhaltijoiden yksilöinti; näin saataisiin tietoa mahdollisesta keskittymisestä ja alueellisista ja yhteiskunnallisista vääristymistä taajuuksien käytössä riittävän ajoissa niiden korjaamiseksi
- jäsenvaltioissa syntyvät ristiriitatilanteet taajuuksien myöntämisessä ja käytössä sekä niiden ratkaisemiseksi käynnistetyt toimet sekä ratkaisumahdollisuudet
- avoimet konfliktit muiden jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden kanssa radiotaajuuksien käytöstä

4.9. Radiotaajuudet ovat luonnonvara, jonka hallinnointia ei voida jättää yksittäisille jäsenvaltioille, vaan se edellyttää yhteisön tasoista koordinoitua toimintaa, jonka pohjalta jäsenvaltiot voivat luoda oman tehokkaan taajuuspolitiikkansa.

4.9.1. TSK katsoo, että päätösehdotuksessa hahmoteltu järjestelmä yhteisön ulkopuolisia maita ja kansainvälisiä organisaatioita varten vahvistaa osaltaan yhtenäismarkkinoita, kilpailukykyä, Euroopan asemaa maailmanmarkkinoilla sekä Euroopan unionin asemaa kansainvälisillä foorumeilla.

4.9.2. TSK on samaa mieltä komission kanssa siitä, että on ryhdyttävä tarvittaviin toimiin yhteisen poliittisen kannan saavuttamiseksi ja yhteisön tason koordinoinnin takaamiseksi.

4.9.3. Kansainvälisillä foorumeilla (ITU, WRC ja CEPT/ERC) yhteisön ja jäsenvaltioiden on omaksuttava mahdollisimman avoin asenne luopumatta kuitenkin vastavuoroisuuden periaatteesta.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

5. Päätelmät

5.1. TSK:n mielestä yhteisön tasolla on tarpeen luoda pysyvä, vakaa ja yhtenäinen kehys, jolla taataan radiotaajuuksien yhdenmukainen saatavuus ja luodaan oikeusvarmuutta.

5.2. Näitä toimintalinjoja sovellettaessa voitaisiin lisätä vuorovaikutteisia yhteyksiä palvelujen toimittamiseksi epäedullisessa asemassa oleville tai harvaan asutuille alueille ja tietosekä sähköisen kaupankäynnin palvelujen saatavuuden parantamiseksi koko yhteisössä. Näin tuettaisiin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tietoyhteiskunnan kehitystä.

5.3. Kaiken radiotaajuuspolitiikan lopullisena tavoitteena on oltava korkealaatuisten palvelujen tarjoaminen kansalaisille ja yhteiskunnan etujen turvaaminen. Siksi TSK vastustaa puhtaasti kaupallista lähestymistapaa radiotaajuuspolitiikassa, sillä taajuuksien käytön taloudellista ja yhteiskunnallista arvoa ei voida arvioida pelkästään toimijoiden hyötymismahdollisuuksien perusteella, vaan se riippuu paljolti toimijoiden tarjoamien palvelujen merkityksestä, niiden käyttäjämäärästä ja viime kädessä siitä, kuinka paljon ne parantavat kansalaisten elämänlaatua.

5.4. Taajuuksien osoittamista ei voida erottaa siitä erityisestä sovellutuksesta tai palvelusta, joihin myönnettävää taajuusaluetta käytetään. Tässä mielessä olisi toivottavaa, että jäsenvaltiot yhdenmukaistaisivat radiotaajuuksien hinnoitteluperiaatteita, taajuushuutokauppoja ja taajuuksien jälkimarkkinoita koskevat lähestymistapansa, ja niiden tulisi investoida näin saamansa tulot mahdollisuuksien mukaan uuden tieto- ja viestintätekniiikan tutkimukseen ja käyttöön ja tukea siten tietoyhteiskunnan kehitystä sen sijaan, että ne pitäisivät tällaisia tuloja tavallisina verotuloina.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle Hinnoittelupolitiikan avulla kestävämpään vesivarojen käyttöön”

(2001/C 123/15)

Komissio päätti 27. heinäkuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla pyyttää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -jaosto antoi lausuntonsa 20. joulukuuta 2000. Esittelijä oli María Sánchez Miguel.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 82 puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. EU:ssa käyty pitkä vesipoliittinen keskustelu, johon ovat osallistuneet tiedeyhteisö, ympäristöorganisaatiot, kuluttajajärjestöt ja asiaan lähimmin liittyvät elinkeinot, maatalous ja teollisuus, on johtanut ehdotukseen vesipolitiikan kehysdirektiivistä⁽¹⁾, jolla on määrä luoda puitteet kestäväälle vesivarojen käytölle.

1.2. TSK suhtautui myönteisesti sekä tiedonantoon Euroopan yhteisön vesipolitiikasta⁽²⁾ että ehdotukseen vesipolitiikan kehysdirektiiviksi⁽³⁾. Komitea huomautti kuitenkin, että hinnoittelusääntöjä tulee konkretisoida, jotta vesivarojen kestävä käyttö olisi mahdollista.

1.3. TSK tunnustaa myös vesipolitiikan alan prioriteettiaineiden luettelon vahvistamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston päätösehdotuksen⁽⁴⁾ merkityksen vesipolitiikan kehysdirektiivin soveltamisen kannalta.

2. Tiedonannon tavoitteet

2.1. Vedenhinnoittelupolitiikan laatimisen päätavoitteena on edistää vesivarojen kestäväää käyttöä, ja sen tarkoituksena on kattaa sekä ympäristöstä otetun veden määrään että ympäristölle aiheutettuun pilaantumiseen liittyvät näkökohdat.

2.2. On tärkeää esitellä käsitteet, joihin hinnoittelu teoriassa ja käytännössä perustuu, ja varsinkin erityyppiset kustannukset, jotka liittyvät vedenkäytön saattamiseen kestäväälle pohjalalle. Näitä ovat:

– vesipalvelujen taloudelliset kustannukset, jotka sisältävät palvelujen toimittamisen ja hallinnon kustannukset, toiminta- ja ylläpitokustannukset sekä pääomakustannukset

– ympäristökustannukset, jotka muodostuvat ympäristölle, ekosysteemeille ja myös niiden käyttäjille aiheutuneista vahingoista

– luonnonvarakustannukset, joilla tarkoitetaan muiden käyttäjäalojen menettämistä käyttömahdollisuuksista, erityisesti vesivarojen ehtymisestä, aiheutuvia kustannuksia.

2.3. Suuntaviivat sellaisen vedenhinnoittelupolitiikan toteuttamista varten, jossa otetaan paremmin huomioon ympäristönsuojelu ja taloudellinen tehokkuus, perustuvat seuraaviin seikkoihin:

– tietopohjan lisääminen, jossa otetaan huomioon veden kysynnän ja vesipalvelujen kustannusten arviointi

– veden hinnan määrittäminen tasolle, jolla voidaan varmistaa kustannusten kattaminen kaikilla sektoreilla (maatalous, kotitaloudet, teollisuus) ottaen huomioon pintaveden lisäksi myös pohjavesi

– tarve arvioida taloudelliset ja ympäristökustannukset valuma-alueen laajuisesti, koska ulkoisvaikutukset ilmenevät nimenomaan valuma-alueen tasolla.

3. Yleistä

3.1. Vesipolitiikan kehysdirektiivissä katsotaan, että hinnoittelun avulla voidaan edistää vesivarojen kestäväää käyttöä, kattaa vesipalvelujen kustannukset ja tehdä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta taloudellisesti kannattavaa.

⁽¹⁾ EYVL L 327, 22.12.2000.

⁽²⁾ EYVL C 30, 30.1.1997.

⁽³⁾ EYVL C 355, 21.11.1997.

⁽⁴⁾ EYVL C 268, 19.9.2000.

3.2. TSK on samaa mieltä siitä, että veden hinnoittelulla tulee käyttäjälle viestiä kyseisen luonnonvaran niukkuutta ja kannustaa häntä vähentämään kulutusta ja saastuttamista, ja esittää seuraavat huomiot:

3.2.1. Vaikka suuri osa vedenkäytöstä liittyykin tuotanto-toimintaan (maatalous, teollisuus, matkailu jne.), joka on taloudellisesti hyvin tärkeää, on muistettava, ettei vesi ole vain taloushyödyke, vaan pohjimmiltaan ihmisten perusoikeus ja ekosysteemien kannalta välttämätön aine. Tästä syystä on tarpeen määrittää asianmukaisesti näiden ulottuvuuksien väliset suhteet, jottei kävisi niin — vaikkei komissio sitä haluakaan — että todellisuudessa huomioon otetaan vain tiukasti taloudelliset näkökohdat. Näin ollen elintärkeä vesihuolto on taattava kaikille ihmisille, vaikka nämä eivät pystyisi sitä maksamaan.

3.2.2. Jotta hinnoilla olisi tällainen merkittävä vaikutus, on tarpeen määrittää kestävä käytön ja kustannusten kattamisen suhde, kuten kehysdirektiivin 9 artiklassa määrätään. On olemassa tiedonannossa vaille huomiota jätettyjä muuttujia, kuten vesivarjojen puhtaus (jolloin tulee kuitenkin kunnioittaa voimassa olevia omistus- ja käyttöoikeuksia) ja niiden julkinen tai yksityinen hoito, jotka voivat asettaa nämä kaksi tekijää keskenään ristiriitaan.

3.3. Nykytilanteelle on tunnusomaista siirtyminen vanhentuneista ohjaus- ja kulutusmalleista kohti kestävä mallia. Kysyntää ohjaavien toimien määrittelyä haittaavat kaikkiin suunnanmuutoksiin liittyvien ongelmien lisäksi myös tietämättömyys perinteisistä menetelmistä ja tavoista.

3.4. Tietämyksen puutteen vuoksi tietyt toimet, joilla pyritään edistämään muutosta, saattavat jäädä vaille toivottua vaikutusta. Vesialalla taloudellisten periaatteiden ja välineiden käyttöönotto saattaa synnyttää keinottelua, kestävyysperiaatteen vastaisia muutoksia vedenkäytössä jne. Perinteinen kustannus-hyöty-analyysi on riittämätön, elleivät markkinat ota näitä tekijöitä huomioon.

3.5. Tiedonannon 2 luvussa luodaan katsaus jäsenvaltioiden, jäsenvaltioiden ja kehitysmaiden vedenhinnoittelupolitiikkaan. Siinä esitellään eri maiden politiikan tunnusomaisimmat näkökohdat ja elementit sekä mahdolliset vaikutukset talouteen, ympäristöön ja yhteiskuntaan.

3.5.1. TSK pitää oikeana analyysia, jonka mukaan Euroopan unionin suurimmat hinnoitteluerot koskevat erityisesti Etelä-Euroopan valtioiden taajamajätevesien puhdistusta ja maataloutta ja jossa mainitaan ongelmat hintojen sovittami-

nessa tarvittaviin suuriin infrastruktuuri-investointeihin. Samaan aikaan palvelujen kohtuuhintaisuutta (palvelujen kustannusten ja niiden maksamiseen käytettävissä olevien tulojen suhdetta) pidetään kehitysmaiden suurimpana ongelmana.

3.5.2. Tämän lausunnon yleishuomioissa mainittuja muita mahdollisia haittavaikutuksia on kuitenkin tutkittava lähemmin. Sellaisia ovat mm. mahdolliset vesipolitiikan kehysdirektiivin tavoitteiden vastaiset muutokset "vesivarjojen omistuksessa", hintakeinottelu sekä niin jäsen- kuin ehdokasvaltioihin ja kehitysmaihin unionin rahoituksella rakennettavat perusrakenteet tai niiden suhteettomuus. Tähän liittyy joskus luvattomia tai laittomia menettelyjä. Tämän tapausaineiston esittelyn tarkoituksena on estää tällaiset taloustoimintaan liittyvät vaikutukset ja mahdollistaa toimenpiteet julkishallinnon ja yksityis-sektorin sopeuttamiseksi uuteen tilanteeseen.

4. Erityistä

4.1. Vedenhinnoittelupolitiikan tulee olla yhteydessä muihin yhteisön politiikkoihin, erityisesti Agenda 2000:n sisältämään YMP:n uudistukseen, sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen, aluekehitykseen, ympäristöpolitiikkaan jne. niitä varten luotujen välineiden tehostamiseksi.

4.2. Tiedonannon kohdan 1.3 mukaan tehokkaalla hinnoittelulla varmistetaan, että käytettävissä olevat vesivarjat voidaan jakaa tehokkaasti eri käyttäjäalojen kesken. Tätä ajatusta on syytä selvittää, ja siksi tarvitaan seuraavia toimia:

4.2.1. Asetetaan käyttötarkoitukset sosiaalisten ja ympäristötekijöiden perusteella arvojärjestykseen, joka estää sen, että kestävä käyttö määräytyy vain hinnan eli käyttäjien varakkuuden perusteella. Esimerkiksi niukkavetisillä alueilla vesivarjoista saattaa syntyä raivokasta kilpailua perinteisen, vakiintuneen ja kestävä maatalouden ja vapaa-aika- ja matkailuelinkeinojen välille (golfkentät, teemapuistot jne.), koska viimeksi mainitut kykenevät maksamaan enemmän ja kattamaan kustannukset perimällä ne kuluttajilta. Perinteiset maanviljelijät voivat tehdä näin vain osittain.

4.2.2. TSK:n aiemmin esittämien suuntaviivojen⁽¹⁾ mukaisesti käyttötarkoitusten tärkeysjärjestys määräytyy edelleen seuraavien tekijöiden perusteella:

- ihmisten vesihuollon tarpeet
- ekologiset vaatimukset
- maatalouden ja teollisuuden käyttö
- vedenkäyttö virkistys- ja vapaa-ajan tarkoituksiin.

⁽¹⁾ EYVL C 30, 30.1.1997.

4.2.3. Käyttötarkoitusten asettaminen tärkeysjärjestykseen ja niiden painottaminen olisi otettava mukaan yhtenä kestävää käyttöä edistävänä lisätekijänä. On vielä tutkittava, miten tällaiset tiedot siirretään hintoihin, jotta voidaan laatia hyödyllisiä suosituksia vesivarojen hallinnoijille.

4.3. Tiedonannon kohdassa 2.1 määritetään veden erilaiset käyttötarkoitukset ja esitellään myös ympäristökäytön käsite. Veden "ympäristökäytön" määrittely ja sen rinnastaminen lisäksi muihin käyttötarkoituksiin ei tunnu asianmukaiselta. Veden laadullisten ja määrällisten ympäristöominaisuuksien säilyttäminen (joka on vesipolitiikan kehysdirektiivin keskeinen tavoite) ekosysteemien turvaamiseksi ja sääntelytehtävien täyttämiseksi ovat kaiken muun käytön ehdoton ennakoedellytys.

4.3.1. Tätä näkökohtaa tulisi käsitellä tiedonannossa perusteellisemmin, jotta vältetään virheelliset tulkinnat veden ja sen käytön tehtävistä. Kuten tiedonannossa sanotaan, veden luonnollinen kierto tulee ottaa huomioon veden käyttöä rajoittavana perustekijänä, joka takaa käytön kestävyuden.

4.4. Tiedonannon 3. luvussa määritetään vesivarojen kestävä käyttöä edistävään hinnoittelupolitiikkaan siirtymisen edellytykset. Luvun alussa esitetään kaksi toteamusta, jotka ansaitsevat täyden tuen: ensinnäkään tavoitteena ei ole yhtenäinen veden hinta, sillä se riippuu paikallisista ympäristö- ja yhteiskunnallis-taloudellisista oloista. Toiseksi välttämätöntä sääntelyä ei voida korvata taloudellisilla välineillä ja hinnoittelulla.

4.4.1. Kehysdirektiivin vaatimuksia täytettäessä hinnoittelu ei saisi muodostua toimivaltaisten viranomaisten ensisijaiseksi toimintavaihtoehdoksi muiden kalliimpien ja välitöntä taloudellista hyötyä tuottamattomien toimien kuten tiedonkeruun, käyttötutkimusten tai hoitosuunnitelmien laatimisen sijasta.

4.5. Tiedonannon kohdassa 3.1 todetaan, että veden kysyntä on tunnettava, jotta voidaan arvioida sen käyttöä ja käyttäjien aiheuttamaa pilaantumiskuormitusta, sillä yleensä näitä koskevat tiedot eivät ole riittävän tarkkoja. Komissio ehdottaa, että edistetään mittauslaitteiden asentamista ja testataan tiedonkeruun menetelmiä, joiden avulla saadaan käyttökelpoista tietoa.

4.5.1. Tiedon tarvetta on korostettava, mutta ennen kaikkea mittauslaitteiden käyttöä on yleistettävä ja niitä on asennettava erityisesti maatalouteen ja teollisuuteen, sillä veden kotitalouskäyttö on yleensä paremmin valvottua. Tämän toimen toteuttamiseen liittyvät tekniset vaikeudet ovat väistämättömiä, mutta

ei siksi, ettei olisi olemassa sopivia laitteita, vaan mittauspisteiden valinnan, maatalouden perinteisen yhteiskunnallisen organisoinnin, teollisuuden ja erityisesti suuria ympäristövaikutuksia aiheuttavien yritysten avoimuuden puutteen ja valvonnasta vastaavien viranomaisten organisaatiomuutosten aiheuttamien ongelmien vuoksi.

4.6. Käytön ja palvelujen kustannusten arviointi jakautuu taloudellisiin kustannuksiin, ympäristökustannuksiin ja menetyksistä käyttömahdollisuuksista aiheutuviin kustannuksiin (luonnonvarakustannukset).

4.6.1. Taloudellisten kustannusten suhteen on syytä mainita kaksi kysymystä. Ensimmäinen koskee poikkeuksellisia tilanteita – esim. kuivuus tai muut syyt, jotka estävät normaalin palvelun – joissa veden hinta ei kata kustannuksia. Kysymys on hyvin hankala, varsinkin jos palveluntoimittaja on yksityinen yritys. On jo saatu kokemuksia siitä, että vedentoimituksen ja -puhdistuksen hintojen kohoamisesta aiheutunut kulutuksen väheneminen on pienentänyt yritysten tulosenusteita ja aiheuttanut hintojen uuden nousun, eikä tämän yhteiskunnalle antama viesti ole myönteinen: veden säästäminen ja puhdistus eivät alenna vaan nostavat hintoja. (Eurowasser, Saksa, 1994).

4.6.1.1. Yksi markkinoiden puute on, että tiettyjen hyödykkeiden kuten veden kohdalla se, mikä on yhteiskunnan kannalta hyödyllistä – veden säästäminen – on yksityisten tahojen kannalta haitallista, koska ne ansaitsevat voittonsa suurten määrien myynnistä.

4.6.2. Myös toinen kysymys koskee yksityisten toimijoiden kustannusten kattamista. Tiedonannon mukaan myös oman pääoman tuotto (voitto mukaan luettuna) luetaan "tarvittaessa" taloudellisiin kustannuksiin. Komission tuleviin suosituksiin tulee sisältyä toimivaltaisten viranomaisten vastuu näiden tuottojen valvonnasta, jotta turvataan vesipolitiikan kehysdirektiivin keskeiset tavoitteet.

4.6.3. Ympäristö- ja luonnonvarakustannusten osalta tiedonannossa tyydytään mainitsemaan ongelmat niiden sisällyttämisessä hintoihin sekä taloudellisia näkökohtia syvemmälle menevän laskutavan puuttuminen. Kuitenkin tarvittaisiin välttämättä yhtenäistä rakennetta ja yhtenäisiä perusteita, joiden avulla nämä kustannukset voitaisiin ottaa huomioon oikean suuruusina. Muutoin saattaa syntyä vaikutelma, että kehysdirektiivin ainoa tavoite tällä alalla on taloudellisten kustannusten kattaminen.

4.6.3.1. Siksi olisi ryhdyttävä toimiin, jotta kohtuullisessa ajassa saadaan aikaan suuntaviivoja ja toimintaperusteita, joissa eritellään ja yhdistellään tämän alan erilaisia lähestymistapoja. Nämä vaihtelevat hyödykkeiden ja mahdollisuuksien arvioimisesta rahana moniperusteisiin menetelmiin, jotka perustuvat yhteiskunnalliset ja ympäristötavoitteet sisältävään kestävyyskäsitteeseen.

4.6.4. TSK katsoo, että tulisi koota erilaisten käyttö- ja palvelukustannusten laskemista koskevien hyvien käytäntöjen säännöstö, jotta vältetään tiedonannon sisältämien käsitteiden sellainen tulkinta ja soveltaminen, joka saattaisi vaarantaa kustannusten täyden kattamisen periaatteeseen perustuvat tavoitteet.

4.7. Tiedonannossa määritetään ”oikeanlainen veden hinta” seuraavan periaatteen pohjalta: ”Teoriassa veden kokonaiskäyttö on optimaalista silloin, kun vedenkäytön marginaalihuodyt vastaavat marginaalikustannuksia, ympäristö- ja luonnonvarakustannukset mukaan luettuina.” Siinä ehdotetaan kaksiosaista hintarakennetta: yksi osa olisi muuttuva (käytetty tilavuus, pilaantumisen aste, vuodenaika, paikka) ja toinen olisi kiinteä ja mahdollistaisi taloudellisten kustannusten kattamisen kaikissa tilanteissa.

4.7.1. Kohtuuhintaisuuteen ja hinnoittelun poliittiseen hyväksyttävyyteen liittyvistä syistä tiedonannossa ehdotetaan asteittaista täytäntöönpanosuunnitelmaa ja todetaan, että tapauksissa, joissa veden käyttö ei ole kestävä, sosiaaliset kysymykset tulee ottaa huomioon, mutta ne eivät saa olla tärkeimmällä sijalla hinnoittelupolitiikan tavoitteenasettelussa.

4.7.2. Vaikka tällainen lähestymistapa ansaitsee kaiken tuen, on taattava, että täydentävät sosiaaliset toimenpiteet suunnitellaan hinnoittelupolitiikan mukaan, että ne ovat siihen läheisessä yhteydessä ja etteivät ne horjuta vesivarojen eivätkä järjestelmän muidenkaan osien kestävyttä suuntaamalla investointeja muihin vaikutuksiltaan samanlaisiin tai merkittävämpiin toimiin.

4.8. Tiedonannossa tunnustetaan maksujen ja tukien yhdistelmän merkitys taloudellisena välineenä, jolla ohjataan investointeja ja taloustoimintaa haluttuun suuntaan. Esimerkiksi veden hinnoitteluun liittyvät maksut ja verot tulisi korvamerkitä, jotta huomattava osa niistä kertyvistä tuloista ohjautuisi takaisin mahdollisista rakenneuudistusprosesseista pahiten kärsiville aloille. Tällä tavoin veden hinnan noususta aiheutuva voittojen tai tulojen pieneminen korvautuisi kokonaan tai osittain investoinneilla, avustuksilla, tuilla tai muilla järjestelyillä, kuten kaupunkien vesihuollon modernisoinnilla, kastelujärjestelmillä, vedenpuhdistuslaitoksilla jne.

4.9. Mainittuja toimia tulee täydentää kansalaisille suunnatuilla valistus- ja koulutusaloitteilla, niin että uusi veden käytön kulttuuri, joka perustuu erityisesti saastuttamattomuuteen ja säästämiseen, leviää eurooppalaisessa yhteiskunnassa.

4.10. Käyttäjien ja kuluttajien osallistuminen on erityisen tärkeää, samoin kuin hallintojien tiedotuksen avoimuus, jotta voidaan määrittää sopivat hinnat, parantaa niiden hyväksyntää yhteiskunnassa ja soveltaa niitä menestyksellisesti.

4.10.1. Käyttäjän ja kuluttajan käsitteitä on syytä laajentaa. Vesikysymyksiä on perinteisesti pidetty operaattorien, hallintoviranomaisten ja teknisten asiantuntijoiden asioina. Eräissä maissa ne ovat kuuluneet sähkölaitoksille tai rakennusyrityksille, toisissa taas – etenkin Etelä-Euroopassa – maanviljely- ja kastelujärjestöille. Tämä etuyhteisö, jonka kulttuurilla on pitkät juuret, on omaksumassa uusia yhteiskunnallisia ja ympäristövaatimuksia, joihin uusi vedenkäytön kulttuuri perustuu. Vesivarojen hallinnointi on avattava uusille sitä määrittäville ideoille ja malleille: säästämislle, saastuttamattomuudelle, kierrätykselle jne.

4.10.2. Mukaan on saatava uusia yhteiskunnan toimijoita, joilla on innovatiivinen ja muutosta edistävä tehtävä siirryttäessä uuteen vedenkäytön kulttuuriin. Erityisesti ympäristöalan kansalaisjärjestöt sekä työnantaja- ja palkansaajajärjestöt ovat korvaamattomia, sillä ne valvovat ympäristönsuojelua, veden säästämistä ja teollisuustoiminnan aiheuttaman saastumisen vähentämistä. Lisäksi ne ovat tarpeeksi järjestäytyneitä ja niillä on riittävästi yhteiskunnallista arvovaltaa toteuttaakseen yhteiskunnallisia valistus- ja valvuttamiskampanjoita, jotka tukevat hinnoittelupolitiikkaa.

4.10.3. Tästä syystä institutionaaliseen kehikseen on tehtävä muutoksia, jotka mahdollistavat kehysdirektiivin 9 artiklan 1 kohdalla säädetyn käyttäjien ja kuluttajien osallistumisen, ja tietyistä oikeuksista on säädettävä laeilla. Ilman tällaisia valtuuksia toimijoita on vaikea valvoa etenkin tiedonannossa kuvailuissa monopoliasemaa lähentelevissä tilanteissa. Näin ollen on taattava viralliset mekanismit, jotka mahdollistavat niin julkisten kuin yksityisten vesialan toimijoiden riippumattoman valvonnan.

4.11. Yhteisön tutkimus- ja kehitysohjelmiin tulee nimenomaisesti liittää tavoitteita, jotka edistävät näiden taloudellisten suositusten asianmukaista noudattamista joko suorasti (ympäristö- ja luonnonvarakustannusten laskumenetelmien tutkimus jne.) tai epäsuorasti lieventämällä niiden noudattamisesta aiheutuvia yhteiskunnallis-taloudellisia vaikutuksia (vähemmän vettä tarvitsevien kasvilajien tutkimus, teollisuuden, maatalouden ja kotitalouksien vesihuollon säästötekniikat, vesijohtohävikin vähentäminen jne.).

4.12. Monissa tiedonannon kohdissa todetaan, että maataloudessa on hyvin vaikeaa saada aikaan sopivaa hinnoittelua: ongelmina ovat kestävä kysynnän ja kulutuksen arviointi, voimakkaasti tuettu viljely, nitraattien ja torjunta-aineiden aiheuttaman hajakuormituksen arviointi, YMP:n olemassaolo ja sopivan metodologian puute sen ympäristökustannusten ja

-hyötyjen tarkaksi arvioimiseksi. Tilanne edellyttää erillistä asiakirjaa ja pohdinta- ja kypsyttelyprosessia maatalouden vedenhinnoittelusta. On otettava huomioon esimerkiksi viljan kastelun myönteiset näkökohdat, kuten uhanalaisten lajien säilyttäminen ja maaperän parantaminen, hiilidioksidin sitomisen edistäminen ilmastonmuutoksen yhteydessä jne.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi yhteisön toimenpiteistä klassisen sikaruton torjumiseksi"

(2001/C 123/16)

Neuvosto päätti 2. lokakuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö" -jaosto antoi lausuntonsa 20. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Cornelius B. Scully.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 81 ääntä puolesta ja 2 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Klassinen sikarutto

1.1.1. Taudin yleiset piirteet

- Tauti on sikoihin (kotieläiminä pidettäviin ja luonnonvaraisiin) tarttuva virusinfektio, jonka aiheuttaa hyvin tunnettu pestivirus (taudin ei tiedetä aiheuttavan vaaraa ihmisille).
- Kliinisiä oireita ovat kuume, ruokahaluttomuus, hengitysoireet, ihon verenvuoto; oireet ja niiden vakavuus ovat kuitenkin erittäin vaihtelevat.
- Myös kuolleisuusluvut vaihtelevat (emakoilla kuolleisuus hyvin alhainen, porsailta korkea).
- Hoitoa ei tunneta; joillakin sioilla tauti muuttuu krooniseksi ja aiheuttaa kunnon heikentymistä jne.

1.1.2. Kliinisen diagnoosin tekeminen voi olla hyvin vaikeaa tiloilla, erityisesti taudin alkuvaiheessa; myös laboratorio-diagnoosin tekeminen voi olla vaikeaa.

– itämisaika: 7–10 päivää yksittäisessä eläimessä, 15–30 päivää maatilalla

– pääasiallinen tarttumistapa: suora tai epäsuora kontakti tartuntaa kantaviin sikoihin (ilman välityksellä tapahtuva tartunta mahdollinen); tartuntaa kantavien sikojen liikkumisella on suuri merkitys taudin leviämislle.

1.1.3. Virus säilyy sianlihassa pitkän aikaa ja voi levitä määrättyjen vastaisen ruokajäteruokinnan johdosta; tämä on taudin tavallisin leviämistapa ja se vaikuttaa sianlihan kauppaan.

1.1.4. Taudin aiheuttava virus on hyvin tarttuva ja voi kulkeutua kuljetusauton, vaatteiden yms. välityksellä. Tästä syystä taudin torjunnassa on ehdottoman tärkeää noudattaa tiukkoja karanteeni- ja seisausmääräyksiä (*standstill*).

1.2. Sikaruttoon ja sen vaikutuksiin liittyvät suurimmat ongelmat

- alueet, joilla on paljon sikoja
- taudin sitkeä esiintyminen luonnonvaraisissa villisioissa
- vuosina 1997–1998 jouduttu teurastamaan ja hävittämään miljoonia sikoja
- yhteisön budjetille, jäsenvaltioille, siiankasvattajille ja veronmaksajille koituvat suuret kustannukset ja häviöt.

1.3. Kotieläinsikoja koskevat komission ehdotukset

- tautia koskevan tiedotuksen lisääminen valmiuksien parantamiseksi taudin tunnistamiseen ja käsittelyyn (tehokkaat varosuunnitelmat ovat välttämättömiä)
- nopea ja täsmällinen toiminta taudin puhjettua (varotoimenpiteenä sikojen lopettaminen myös kosketuksissa olleilla tiloilla)
- diagnoosivalmiuden parantaminen, jotta diagnoosi voitaisiin tehdä entistä varhaisemmassa vaiheessa
- epidemiologisten valmiuksien parantaminen taudin jäljittämiseksi ja ennakoimiseksi.

1.4. Euroopan tilintarkastustuomioistuin kritisoi jossain määrin Alankomaissa hiljattain puhjennun epidemian yhteydessä toteutettuja toimia: epidemian vuoksi jouduttiin teurastamaan 10 miljoonaa sikaa ja maksamaan vastaavasti kompensatioita siiankasvattajille.

2. Yleistä

Direktiiviehdotuksella muutetaan klassista sikaruttoa koskevaa edellistä direktiiviä, josta komitea antoi lausuntonsa vuosina 1987 ja 1991⁽¹⁾. Komitea pitää muutoksia tervetulleina.

2.1. Direktiiviehdotuksen perusteluissa selvitetään perinpohjaisesti syyt ottaa käyttöön ”merkittyä rokotetta” koskeva lainsäädäntö. Samalla määritellään ne harvat tapaukset, joissa merkittyä rokotetta voidaan käyttää. Perusteluissa huomaute-

taan aiheellisesti myös ilmeisestä epäkohdasta, joka rokotamiseen liittyy: vielä ei ole olemassa luotettavaa diagnostista testiä, jolla voitaisiin erottaa toisistaan viruksen ”luonnollinen” ja ”rokotettu” kanta. Ennen kuin tällainen testi on käytössä ja se on asianmukaisesti tutkittu, rokotetta ei voida käyttää.

2.2. Ennen kuin rokotteet otetaan käyttöön, on tiedettävä, mitkä ovat käyttöönoton vaikutukset Maailman kauppajärjestön kannalta.

2.2.1. On tutkittava rokotteiden ja niiden käytön vaikutuksia EU:n ulkopuolisten maiden kanssa käytävään kauppaan. Ennen rokotteiden käyttöönottoa asiasta tulisi päästä tieteelliseen sopimukseen kansainvälisesti. Sopimukseen tulee sisällyttää myös Itä-Euroopan ehdokasvaltiot, joiden on määrä soveltaa tulevaa yhteisön politiikkaa sikaruton torjumiseksi.

2.3. Klassinen sikarutto luonnonvaraisissa sioissa

2.3.1. Myös tämä kysymys sisältyy komission ehdotukseen. Jäsenvaltioiden tulisi toteuttaa tiedotuskampanjoita, jotta koko yhteiskunta voisi toimia yhteistyössä asian vaatimalla tavalla, kun tarvitaan toimia taudin hävittämiseksi.

2.3.2. Kokemus on osoittanut, että silloin kun sikaruttoa esiintyy luonnonvaraisessa sikakannassa, taudin kontrollointi ja etenkin sen kitkeminen on hyvin vaikeaa.

2.4. TSK kannattaa periaatteessa komission ehdotusta, mutta korostaa seuraavia seikkoja.

2.4.1. Taudinmäärityksen käsikirja: komission on nopeutettava menettelyään kyseisen käsikirjan hyväksymiseksi. Alustavan tarkastelun pohjalta komiteasta vaikuttaa siltä, että käsikirjaluonnos on oikean suuntainen.

2.4.2. Komitea kannattaa siemennestettä, alkioita ja munasoluja koskevien määräysten sisällyttämistä direktiiviin.

2.4.3. Komitea pitää tervetulleena sitä, että sikojen uudelleentuonti taudista kärsineelle tilalle aloitetaan käyttämällä sentinellieläimiä tai vastaavia.

2.4.4. Komitea kannattaa säännöksiä, jotka koskevat ”kosketuksissa olleita tiloja” ja naapuritiloja.

2.4.5. Direktiiviehdotuksen on määrä täydentää eikä korvata edellisiä direktiivejä, joten komitea pitää tervetulleena muutosten ja lisäysten alleviivaamista tekstissä.

(1) EYVL C 83, 30.3.1987, s. 3 sekä EYVL C 40, 17.2.1992, s. 87.

3. Ehdotusta koskevat erityishuomiot

3.1. Johdanto-osa, kohta 6

Klassisen sikaruton puhkeamista ja sen leviämisen estämistä koskevassa kohdassa tulisi mahdollisuus lopettaa kosketuksissa olleet eläimet mainita ennen rokottamista.

3.2. Luonnonvaraisten sikojen (villisikojen) ja ”korkean sikatiheyden alueen” määritelmät

3.2.1. Direktiiviehdotuksen 2 artiklan a ja b kohdissa määritellään ”luonnonvarainen sika”. Kun ehdotusta verrataan aiempaan direktiiviin, komitea olettaa muutoksen syyn olevan pyrkimys varmistaa, että kaikki villisiat saadaan mahtumaan määritelmän piiriin. TSK katsoo, että ’luonnonvaraisiksi’ tulee määritellä kaikki siat, jotka eivät ole ihmisen hoidossa.

3.2.2. Ehdotuksen 2 artiklan u kohdassa ”korkean sikatiheyden alue” määritellään maantieteelliseksi alueeksi, joka on 10 kilometrin säteellä tilasta, jolla on klassiseen sikaruttoon sairastuneita tai sairastuneiksi epäiltyjä sikoja ja jonka sikatiheys on yli 800 sikaa neliökilometrillä. Samaan aikaan kyseisen tilan on sijaittava joko alueella, jossa tiloilla pidettyjen sikojen tiheys on yli 300 sikaa neliökilometrillä (ks. elävien eläinten kauppaa koskeva direktiivi 64/432/ETY), tai alle 20 kilometrin etäisyydellä tällaiselta alueelta. ”Korkean sikatiheyden alueen” määritelmää tulisi komitean mielestä yksinkertaistaa.

3.3. Direktiiviehdotuksen 2 artikla ja 7 artikla sekä liite V – kosketuksissa olleet tilat

3.3.1. Kosketuksissa ollut tila määritellään tilaksi, jolle on joko sen sijainnin tai ihmisten, sikojen tai ajoneuvojen liikkeen johdosta muulla tavoin voinut päästä klassista sikaruttoa. Tila voi myös sijaita lähellä muita tiloja 20 kilometrin säteellä korkean sikatiheyden alueella. Eräissä osissa EU:ta on paljon korkean sikatiheyden alueita, jotka voivat kuulua tällaisen määritelmän piiriin.

3.3.2. Direktiivin 7 artikla (sekä liite V) mahdollistaa kosketuksissa olleiden eläinten lopettamisen jo ennen kuin sikaruttoviruksen tai sen vasta-aineiden esiintyminen on virallisesti vahvistettu. Tämä on tärkeää, jotta voidaan estää taudin leviäminen alueella.

3.3.3. Liitteessä V luetteloidaan tärkeimmät perusteet sikojen lopettamista koskevalle päätökselle kosketuksissa olleilla tiloilla. Perusteissa mainitaan mm. ”sikojen vienti tautipesäkkeestä kosketuksissa olleelle tilalle sen jälkeen, kun virus on

todennäköisesti tullut tartunnan saaneelle tilalle”. Myös muun suoran kontaktin, kuten samojen työvälineiden käyttämisen, pitäisi myös katsoa perusteeksi asteittaiselle uuden kannan hankkimiselle.

3.3.4. Niin kutsutun kosketuksissa olleen karjan teurastamista koskevien kriteerien määritelmät, mukaan luettuna ”naapuritilojen karja”, on jo sisällytetty taudin hävittämistä koskevaan strategiaan. Tästä huolimatta hävitysstrategiaa tulisi kuitenkin entisestään tehostaa tartunnan saaneen tilan läheisyydessä olevalla alueella. Taudin hävittämisstrategiaan tulisi tästä syystä aina sisällyttää sikakarjan teurastaminen 1 000 metrin säteellä tartunnan saaneesta tilasta, elleivät erityiset olosuhteet anna aihetta muunlaiseen toimintaan.

3.4. 11 artikla – valvontavyöhyke (vähintään 10 kilometrin säde)

3.4.1. Valvontavyöhyke voidaan lakkauttaa, mikäli mm. kaikilla alueen tiloilla sioille on tehty kliiniset ja tarvittaessa laboratoriotutkimukset. Nykyisten säännösten mukaan edustavalle otokselle karjaa on suoritettava serologiset testit ennen kuin valvontavyöhyke voidaan lakkauttaa. Komitea katsoo, että näytteiden ottaminen edustavasta otoksesta karjaa on tulevaisuudessa tehtävä pakolliseksi, jotta voidaan minimoida vaara olla huomaamatta tartuntaa kantavia sikoja, joilla ei havaita kliinisiä oireita.

3.4.2. Komitea kannattaa 8, 9 ja 10 artikloja, joissa käsitellään epidemiologiaa sekä suoja- ja valvontavyöhykkeitä.

3.5. 19 artikla ja liite VI – rokotukset

3.5.1. Kohdassa 2 viitataan liitteeseen VI, jossa säädetään tärkeimmistä perusteista hätärokotusten aloittamista koskevalle päätökselle. Ei ole selvää, tuleeko näistä perusteista täytyä vain yhden vaiko useamman. Lisäksi tulee selvittää, että karjojen täydellinen hävittäminen on aina parempi vaihtoehto kuin rokottaminen: hätärokottamista on vältettävä ja muut mahdolliset varotoimenpiteet, kuten kosketuksissa olleiden karjojen lopettaminen, elävien eläinten liikkuminen (lukuun ottamatta minimialueita jne.) tulee kieltää ennen minkäänlaisen rokotustoimien aloittamista.

3.5.2. Hätärokotusten aloittamisesta on päätettävä pysyvässä eläinlääkintäkomiteassa ennakoita käytyjen keskustelujen pohjalta (vrt. 26 artikla).

3.5.3. Kohdassa 9 säädetään merkityn rokotteen käytön edellytyksistä. Rokotteen käytön edellytyksenä tulee komitean mielestä olla merkityn rokotteen kansainvälinen hyväksyminen ja tähänastinen käyttö. Tämä on ratkaisevan tärkeää EU:n viennin kannalta, jotta varmistetaan, ettei merkityn rokotteen käyttö yhdellä alueella vaaranna muiden EU-alueiden vientiä.

4. Päätelmät

4.1. Olennainen osa mitä tahansa taudintorjuntasuunnitelmaa ovat tuottajille tarkoitetut oikeudenmukaiset ja kohtuulliset korvausjärjestelmät; hehän ovat kärsineet taloudellisia tappioita taudin torjumiseksi toteutettujen toimenpiteiden seurauksena.

4.2. Eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevan direktiivin 92/102/ETY asianmukainen soveltaminen on tärkeää

varmistettaessa, että kaikki asianomaiset viranomaiset tietävät tarkalleen sikakarjien sijainnin ja koon.

4.3. Komitea pitää tervetulleena ehdotusta mahdollisuudesta ottaa käyttöön merkitty sikaruttorokote tietyissä tarkoin määritellyissä olosuhteissa.

4.4. Komitea pitää ratkaisevan tärkeänä, että ensin selvitetään kaikki kauppaan liittyvät vaikutukset.

4.5. Komitea huomauttaa, että vielä ei ole hyväksytty yhtään merkittyä rokotetta ja että mitään erottelevia kokeita ei ole olemassa. Asiaa koskevien säännösten kehittämisen tulisi kuitenkin toimia ohjenuorana mahdollisille rokotteen valmistajille.

4.6. Pysyvää eläinlääkintäkomiteaa on kuultava ennen kuin rokotetta käytetään.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus: Neuvoston asetus yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun asetuksen (EY) N:o 1258/1999 sekä useiden muiden yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevien asetusten muuttamisesta"

(2001/C 123/17)

Neuvosto päätti 12. syyskuuta 2000 EY:n perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö" -jaosto antoi lausuntonsa 20. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Rudolf Strasser.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24. ja 25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 74 puolesta, 1 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Euroopan komissio ehdotti 26. heinäkuuta 2000 unionin varainhoitoasetuksen laajaa tarkistusta. Ehdotuksen keskeisenä tavoitteena on yksinkertaistaa nykyistä varainhoitoasetusta ja uudistaa sen rakennetta. Tällä hetkellä voimassa oleva varainhoitoasetus annettiin yli 20 vuotta sitten.

1.2. Vuodelta 1977 peräisin olevaa varainhoitoasetusta on muutettu kohdittain 14 kertaa, jotta otettaisiin yhtäältä huomioon institutionaaliset muutokset (Maastrichtin ja Amsterdamin sopimukset, Efta-maita koskeva rahoitus ETA:n puitteissa) ja toisaalta hoidettaisiin yhteisön varoja entistä tarkemmin.

1.3. Komission mukaan kaikki varainhoitoa ja rahoitusta koskevat periaatteet ja keskeiset määräykset tulee koota yhdek-

si säädökseksi, mutta yksityiskohtaiset ja tekniset säännökset on edelleen esitettävä toimeenpanoasetuksissa.

1.4. Tarvittavan avoimuuden noudattamiseksi kirjanpidossa⁽¹⁾ on uudistettua varainhoitoasetusta koskevassa ehdotuksessa käsiteltävä maatalousalan ”negatiivisia menoja” käytötarkoitukseen sidottuina tuloina kyseisellä alalla voimassa olevien säännösten mukaisesti.

1.5. Käsitettä ”negatiiviset menot” käytetään, kun kyse on yhtäältä jo suoritettujen maksujen takaisinperintävaatimuksista ja toisaalta tuloista, joita ei tulo- ja menoarvion suunnittelussa ole voitu ottaa huomioon tuloina. Kyseiset negatiiviset menot johtuvat monimutkaisesta talousarviomenettelystä, ja ne voidaan jakaa viiteen ryhmään:

- petosten tai sääntöjenvastaisuuksien seurauksena takaisin perityt summat
- talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta tehdyn päätöksen 13 artiklan perusteella ennakkoihin tehtyt korjaukset
- julkisen varastoinnin myynneistä kertyvät ”voitot”
- maidon liikatuotannosta perittävä lisämaksu
- tilien tarkastamista ja hyväksymistä koskevien päätösten taloudelliset seuraukset.

1.6. Jotta EMOTR:n tukiosaston negatiiviset menot voidaan muuttaa käyttötarkoituksiin sidotuiksi tuloiksi, on komission ehdotuksen mukaisesti seuraavassa luetelluissa asetuksissa säädettävä, mitkä YMP:n hallinnoinnin puitteissa kerättävistä, kannettavista tai pidätettävistä summista on katsottava käyttötarkoituksiin sidotuiksi tuloiksi. Asetukset koskevat:

⁽¹⁾ Tilintarkastustuomioistuin on kritisoinut sitä, että ”negatiivisia menoja” on lähes mahdotonta yksilöidä kirjanpidossa (ks. mm. Vuosikertomus varainhoitovuodelta 1998, kohta 2.39, EYVL C 349, 3.12.1999).

- yhteisen maatalouspolitiikan rahoitusta⁽²⁾
- maito- ja maitotuotealan lisämaksua⁽³⁾
- julkisena varastointina toteutettavien interventiotoimenpiteiden rahoitusta⁽⁴⁾
- yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä annettujen vakuuksien, vakuustalletusten tai takuiden jakoa⁽⁵⁾.

2. Huomiot

2.1. Komitea on sitä mieltä, että komission ehdotus ”käyttötarkoituksiin sidottujen tulojen” erillisestä budjetoinnista ja kirjaamisesta on varainhoidon avoimuusperiaatteen mukainen ja mahdollistaa etenkin maatalousbudjetin erilaisten tilitapah-tumien välttämättömän seurannan.

2.2. Komitea on tämän vuoksi tyytyväinen ehdotukseen muuttaa negatiiviset menot käyttötarkoituksiin sidotuiksi tuloiksi. Näin toteutettaisiin myös Euroopan tilintarkastustuomioistuimen useaan otteeseen vaatima välttämätön selvennys. Lisäksi kyseinen selvennys tarkoittaa, että negatiivisista menoista käyttötarkoituksiin sidotuiksi tuloiksi muutetut varat ovat selkeästi EMOTR:n tukiosaston käytettävissä. Komitea korostaa, ettei ehdotettu muutos vaikuta unionin talousarvioon.

2.3. Komitea kehottaa komissiota asianomaisten toimeenpanosäännösten yhteydessä varmistamaan, että jäsenvaltioiden tekemien ilmoitusten yhteydessä kiinnitetään huomiota tarkoituksenmukaisiin sääntöihin.

⁽²⁾ Asetus (EY) N:o 1258/1999, EYVL L 160, 26.6.1999.

⁽³⁾ Asetus (ETY) N:o 3950/92, EYVL L 405, 31.12.1992.

⁽⁴⁾ Asetus (ETY) N:o 3492/90, EYVL L 337, 4.12.1990.

⁽⁵⁾ Asetus (ETY) N:o 352/78, EYVL L 50, 22.2.1978.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: Neuvoston asetus kalavarojen säilyttämisestä suojelemalla nuoria meren eliöitä teknisin toimenpitein annetun asetuksen (EY) N:o 850/98 muuttamisesta kuudennen kerran”

(2001/C 123/18)

Neuvosto päätti 26. syyskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -jaosto antoi lausuntonsa 20. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Eduardo Chagas.

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 25. päivän kokouksessa) hyväksyä yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Johdanto

1.1. Neuvosto hyväksyi asetuksella (EY) N:o 850/98 tekniset toimenpiteet nuorten meren eliöiden suojelemiseksi.

1.2. Käsiteltävänä olevan asetusehdotuksen tavoitteena on selventää ja oikaista tiettyjä edellytyksiä, minkä takia asetusta (EY) N:o 850/98 on muutettava kuudennen kerran.

1.3. Komission ehdottamat toimet koskevat seuraavia seikkoja:

- a) prosenttiosuuden laskeminen alle 16 millimetrin silmäkoon verkoilla pyydettyjen, aluksessa lajiteltujen tai aluksessa purettujen meren eliöiden elopainosta
- b) neliösilvälukun asentaminen hinattaviin verkkoihin, joiden silmät ovat kokoluokassa 70–79 millimetriä, ja lajitteluristikon asentaminen hinattaviin verkkoihin, joiden silmät ovat kokoluokassa 32–54 millimetriä
- c) haroilla kalastaminen
- d) isotaskurapujen osien tai vahingoittuneiden isotaskurapujen purkaminen aluksesta
- e) isotaskurapujen aluekohtaisten vähimmäiskokojen asianmukaisen noudattamisen varmistaminen
- f) tarvittavien tietojen antaminen toimivaltaisille valvontaviranomaisille makrillin suojelualueella kalastuksesta
- g) eräiden kalastusmenetelmien käyttökiellon vahvistaminen eräillä alueilla ja tiettyinä ajanjaksoina kummeliturskan suojelemiseksi
- h) käytettävien kiinteiden pyydysten silmäkoko kalastettaessa useita lajeja Pohjanmerellä ja siihen liittyvillä maantieteellisillä alueilla

- i) sellaisten verkkojen yhdistelmien käyttö, joiden silmäkoot ovat 16–31 millimetriä ja vähintään 100 millimetriä tai 80–99 millimetriä ja vähintään 100 millimetriä alueilla 1 tai 2, Skagerrakia ja Kattegatia lukuun ottamatta
- j) langustin, punakampelan, vinohammassimpukan ja piikimakrillin erään lajin vähimmäiskoot
- k) langustin koon mittaaminen.

2. Yleistä

2.1. TSK kannattaa ehdotusta sillä ehdolla, että otetaan huomioon seuraavassa esitettävät ehdotukset.

2.2. TSK muistuttaa, että ollakseen toteuttamiskelpoisia ja tehokkaita, teknisten toimenpiteiden tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä kompromissiin asetettujen tavoitteiden ja kalastustoiminnan välillä.

2.3. Komitea suosittaa lisäksi, että kalavarojen säilyttämiseen tähtäävät tekniset toimenpiteet perustuvat tieteelliseen ja tekniseen kehitykseen sekä vuoropuheluun alan ammattilaisten kanssa.

2.4. Asetuksen 18 artiklan 4 kohtaan ehdotettu uusi muotoilu hankaloittaa kohteena olevan lajin eli isotaskurapujen kalastusta, sillä siinä säädetään, että isotaskurapuja saa pitää aluksella tai purkaa alukselta vain kokonaisina.

2.5. Koska asetuksessa ei määritellä, mitä tarkoitetaan ”kokonaisilla isotaskuravuilla”, toimenpide on käytännössä toteuttamiskelvoton. Onko taskurapu, jolta puuttuu pieni saksen pala, kokonainen?

2.6. Komitea suhtautuukin varauksin siihen, pystyvätkö alan ammattilaiset soveltamaan ehdotettuja säännöksiä kalastustoimintaa harjoittaessaan. Sama pätee näiden säännösten valvontaan. Tämänäyttävät ehdotukset eivät edesauta yhteisen kalastuspolitiikan hallintatoimien uskottavuuden lisäämistä alalla toimivien keskuudessa.

2.7. Ongelman taustalla ovat Euroopan unionin erilaiset käytännöt ja kulttuurinen monimuotoisuus, jotka vaikuttavat siihen, että kyseisten tuotteiden markkinoilla ja kulutuksessa on eroja.

2.8. Ongelman ratkaisussa tulee turvautua läheisyysperiaatteen eli jättää kunkin jäsenvaltion tehtäväksi löytää ratkaisu paikallisten käytäntöjen ja perinteiden pohjalta.

2.9. TSK tähdentää vielä kerran, että teknisten toimenpiteiden tulee olla yksinkertaisia, soveltamiskelpoisia ja helposti valvottavia, jotta asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja jotta toimilla on tehoa.

2.9.1. Perusasetukseen tulee tehdä muutoksia vain, jos ne ovat todella perusteltuja, sillä ne vaikeuttavat kalastustoimin-

taa ja aiheuttavat sekä alalle että kuluttajille lisäkustannuksia.

2.10. Kun asetukseen (EY) N:o 850/98 liitetään ehdotuksessa esitettävät muutokset, selvennykset ja korjaukset, siihen on tehty yli neljäkymmentä muutosta.

2.11. TSK suosittaakin, että seuraavan muutoksen yhteydessä teksti konsolidoitaisiin.

3. Erityistä

3.1. Ehdotuksen 4 kohta tulee poistaa.

3.2. Ehdotuksen 6 kohtaan tulee lisätä liite, jossa luetteloidaan jäsenvaltioiden toimivaltaiset valvontaviranomaiset.

3.3. Liitteessä 1 näyttää olevan virhe. Silmäkooltaan 90–99 millimetrin verkkoja ei käytetä ainoastaan ICES-alueilla VII d ja III a ja Pohjanmerellä, vaan myös ICES-alueella VII e.

Bryssel 25. tammikuuta 2001.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tiettyjen yhteisössä liikkuvien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallituista mitoista ja suurimmista kansainvälisessä liikenteessä sallituista painoista annetun neuvoston direktiivin 96/53/EY muuttamisesta"

(2001/C 123/19)

Neuvosto päätti 8. toukokuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 71 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -jaosto antoi lausuntonsa 7. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Dethmer H. Kielman.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24. 25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 50 ääntä puolesta, 2 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Neuvosto käsitteli 28. syyskuuta 1995 komission ehdotusta neuvoston direktiiviksi yhteisössä liikkuvien yli 3,5 tonnia painavien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista sallituista mitoista ja painoista.

1.2. Kyseisen ehdotuksen mukaan muun muassa kaikkien Euroopan unionin alueella liikkuvien moottoriajoneuvojen yhdenmukaiseksi suurimmaksi sallituksi pituudeksi oli määrä vahvistaa 12 metriä.

1.3. Useat jäsenvaltiot halusivat kuitenkin nivelettömien linja-autojen suurimmaksi sallituksi pituudeksi 15 metriä. Siksi kumpikin vaihtoehto, sekä 12 metrin suurin sallittu pituus kaikille nivelettömille ajoneuvoille että 15 metrin suurin sallittu pituus nivelettömille linja-autoille, jäi vaille enemmistön kannatusta.

1.4. Osa komission ehdotuksista hyväksyttiin direktiivissä 96/53/EY, mutta linja-autojen enimmäismittoja siinä ei vahvisteta.

1.5. Direktiivillä varmistetaan ainoastaan, että enintään 12 metrin pituisilla nivelettömillä linja-autoilla ja enintään 18 metrin pituisilla nivellinja-autoilla voidaan liikkua koko EU:n alueella.

1.6. Eri maiden kansallisessa liikenteessä oli siis edelleen toisistaan poikkeavia sallittuja enimmäispituuksia. Siksi neuvosto katsoi, että oli syytä harkita linja- ja tilausliikenteen linja-autojen suurimman sallitun pituuden yhdenmukaistamista koko unionin alueella suuremmaksi kuin 12 metriä.

1.7. Komissio laati neuvoston pyynnöstä kertomuksen enintään 15 metriä pitkien linja-autojen käytöstä linja- ja tilausliikenteessä. Siinä tarkastellaan kaikkia näkökohtia, jotka liittyvät yli 12 metriä pitkien nivelettömien linja-autojen käyttöön linja- ja tilausliikenteessä.

1.8. Edellä mainitun kertomuksen pohjalta neuvosto kehotti kokouksessaan 29. maaliskuuta 1999 komissiota tekemään ehdotuksen direktiivin 96/53/EY muuttamiseksi siten, että nivelettömien linja- ja tilausliikenteen linja-autojen suurimmat sallitut mitat yhdenmukaistetaan sekä kansallisessa että kansainvälisessä liikenteessä.

2. Yleistä

2.1. Koska direktiivillä 96/53/EY yhdenmukaistetaan linja-autojen osalta ainoastaan ajoneuvojen pituus kansainvälisessä liikenteessä, eri maissa sovelletaan linja-autoliikenteeseen ainoastaan omaa, eri tavoin ja itsenäisesti laadittua lainsäädäntöä. Niinpä yli 12 metriä pitkien nivelettömien linja-autojen vapaa liikkuminen ei ole taattu koko yhteisön alueella, vaikka näitä linja-autoja onkin paljon käytössä useissa jäsenvaltioissa.

2.2. Matkustajien turvallisuutta ajatellen on syytä panna merkille, ettei ole todisteita siitä, että enintään 15 metrin pituinen niveletön linja-auto olisi turvattomampi kuin vastaavanlainen 12 metriä pitkä linja-auto.

Komissio toteaa jopa, että tietyissä oloissa 15 metrin pituinen niveletön linja-auto on turvallisempi kuin 18 metrin pituinen nivellinja-auto.

2.3. Ajoneuvojen mittoja ja painoa koskevissa direktiiveissä 96/53/EY ja 97/27/EY säädetään, millaisella ympyräalueella ja minkä pituisella säteellä ajoneuvojen on pystyttävä kääntymään. Siksi komissiosta oli perusteetonta ottaa käyttöön tiukempia sääntöjä, jotka koskisivat yksinomaan yli 12 metrin pituisia nivelettömiä linja-autoja.

15 metriä pitkällä nivelettömillä linja-autoilla on kääntyessään suurempi sivuttaissiirtymä kuin 12 metriä pitkällä linja-autoilla ja 18 metriä pitkällä nivellinja-autoilla. Tästä syystä tarvitaan linja-autopysäkkejä koskevia käytännön määräyksiä.

2.4. Ajoneuvojen suuremman sallitun kokonaispainon huomioon ottaen komissio ehdottaa, että yli 12 metriä pitkissä linja-autoissa tulee olla vähintään kolme akselia. Kaksiakselisten linja-autojen enimmäispituus rajataan siten 12 metriin.

2.5. Lisäksi komissio ehdottaa, että nivelettömien linja-autojen enimmäispituus kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä on 15 metriä suksilaatikko mukaan lukien.

2.6. Perävaunua vetäviä linja-autoja koskeva nykylaisää-däntö on epäselvää.

Komission ehdotuksessa tilanne pyritään selkiyttämään säätämällä linja-auton ja perävaunun yhdistelmän suurimmaksi sallituksi pituudeksi 18,75 metriä. Se on sama kuin kuorma-auton ja perävaunun yhdistelmän suurin sallittu pituus koko unionin alueella.

2.7. Komitea muistuttaa antaneensa lausunnon ”Komission kertomus pituudeltaan enintään 15 metrin linja-autojen käytöstä”⁽¹⁾ jo 27. tammikuuta 1999.

2.8. Lausunnonaan komitea kannattaa 15 metrin asettamista suurimmaksi sallituksi pituudeksi nivelettömille ajoneuvoille koko unionin alueella ilman lisävaatimuksia. Näin sallittaisiin 12,75 metrin, 13,5 metrin ja 13,75 metrin pituiset ajoneuvot niiden akselien määrästä riippumatta.

2.9. Komitea yhtyy komission ehdotukseen ulottaa siirtymäaika joulukuun 31. päivään 2009 kansallisessa liikenteessä käytettäville ajoneuvoille, jotka eivät täytä direktiiviehdotuksessa mainittuja kriteerejä. Joulukuun 31. päivän 2009 jälkeen ei kyseisillä ajoneuvoilla saisi enää ajaa.

3. Erityistä

3.1. Tammikuun 27. päivänä 1999 antamansa lausunnon mukaisesti komitea on sitä mieltä, että komission on syytä luopua ehdotuksestaan velvoittaa rakentamaan yli 12 metriä pitkät ajoneuvot kolmiakselisiksi. Komissio perustelee vaati-

mustaan sillä, että sen avulla varmistetaan, että valmistajat noudattavat painorajoituksia ajoneuvoja suunnitellessaan ja että ajoneuvot eivät vaurioita nykytiestöä.

3.2. Kansainvälisessä liikenteessä käytettävien ajoneuvojen painorajoituksista ja akselipainoista on kuitenkin jo yhteisön-laajuiset säädökset. Painorajoituksista voidaan poiketa kansallisessa liikenteessä. Kabotaasimarkkinoiden hyvän toiminnan kannalta komissio pitää välttämättömänä yhtäläistä säännöt velvoittamalla rakentamaan yli 12 metriä pitkät ajoneuvot kolmiakselisiksi.

3.3. Komitea pitää tätä komission ehdotuksen osaa tarpeettomana. Joutuvathan alueellaan yhteisön tasolla sovittua painavampia ajoneuvoja sallivat maat itse vahingon kohteiksi, koska kabotaasiliikenne kyseisillä ajoneuvoilla muihin maihin on mahdotonta. Semminkin kun yhteisön laajuisesti sovitun painoiset tai sitä keveämmät ajoneuvot sallivista maista käsin voi harjoittaa kabotaasiliikennettä muihin maihin. Ongelma ratkennee siksi itsestään.

3.4. Komitean mielestä komission näkemys, jonka mukaan kaikkien linja-autojen tulee pituudestaan riippumatta täyttää direktiivissä 97/27/EY mainitut vaatimukset suurimmasta sallittavasta sivuttaissiirtymästä saadakseen tyyppihyväksynnän, on ristiriidassa komission ehdotuksen kanssa, jonka mukaan 15 metriä pitkät linja-autot sallitaan kotimaan markkinoilla.

3.5. On nimittäin ilmennyt, että 15 metrin pituiset linja-autot eivät pysty täyttämään direktiivissä 97/27/EY mainittuja vaatimuksia suurimmasta sallittavasta sivuttaissiirtymästä. Ainoastaan linja-autot, joiden pituus on enintään 14,60 metriä suksilaatikko mukaan lukien, vastaavat vaatimuksia. Tämä tarkoittaa, että kaikki tällä hetkellä käytössä olevat 15 metrin pituiset linja-autot olisi poistaettava markkinoilta. Komitea kehottaa muuttamaan direktiiviä 97/27/EY sivuttaissiirtymää koskevien vaatimusten osalta siten, että 15 metriä pitkät linja-autot voidaan pitää käytössä.

3.6. Päätteeksi komitea yhtyy komission toteamukseen, jonka mukaan linja-autojen suurimman sallitun pituuden kasvattaminen merkitsee joissakin jäsenvaltioissa sitä, että nykyisen matkustajamäärän kuljettamiseen tarvitaan vähemmän linja-autoja. Tuloksena on ajomatkojen väheneminen, mikä on myönteistä sekä ympäristön että talouden kannalta.

⁽¹⁾ KOM(1997) 499 lopull. – TSK:n lausunto 27. tammikuuta 1999 (EYVL C 101, 12.4.1999, s. 22).

4. Tiivistelmä ja päätelmät

4.1. Komitean mielestä komission ehdotus nivelettömien linja-autojen pituuden yhtenäistämistä sekä kansallisessa että kansainvälisessä liikenteessä on sinänsä onnistunut.

4.2. Komitea on samaa mieltä seuraavista näkökohdista:

- direktiivin 96/53/EY soveltamisalan ulottaminen koskemaan maiden sisäistä matkustajaliikennettä
- linja- ja tilausliikenteen nivelettömien linja-autojen suurimman sallitun pituuden säätäminen 15 metriin suksilauttikko mukaan lukien
- linja-auton ja perävaunun yhdistelmän suurimman sallitun kokonaispituuden säätäminen 18,75 metriin
- yhdeksän vuoden siirtymäkauden säätäminen.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

4.3. Komitea katsoo, että komission ehdotuksen seuraavia kohtia tulisi muuttaa:

- kolmen akselin velvoite yli 12 metriä pitkiin linja-autoihin. Direktiivissä 96/53/EY mainitut kansainvälisesti sovitut painot huomioon ottaen tämä velvoite on tarpeeton. Mikäli direktiivin soveltamisala ulotetaan koskemaan kansallista liikennettä, voivat autonvalmistajat lainsäädännön vaatimusten rajoissa itse päättää, rakentavatko he ajoneuvoista kaksi- vai kolmiakselisia,
- velvoite, jonka mukaan 15 metriä pitkien linja-autojen tulee täyttää direktiivissä 97/27/EY säädetyt suurimman mahdollisen sivuttaissiirtymän ehdot. Komitea on sitä mieltä, että mikäli komissio pitää 15 metrin pituisia linja-autoja koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä EU:ssa tarkoituksenmukaisena, olisi direktiiviä 97/27/EY silloin myös syytä muuttaa sivuttaissiirtymää koskevien vaatimusten osalta, jotta 15 metriä pitkät linja-autot voidaan pitää käytössä.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Luonnos: komission asetukset (Euratom, EHTY, EY) tietyjen 21 päivänä joulukuuta 1977 annetun varainhoitoasetuksen säännösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 3418/93 muuttamisesta”

(2001/C 123/20)

Komissio päätti 20. marraskuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta luonnoksesta.

Talous- ja sosiaalikomitea antoi lausunnon valmistelun yleisesittelijä Roy Donovanin tehtäväksi.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24. ja 25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 67 puolesta ja 1 vastaan.

1. Johdanto

1.1. Joulukuun 21. päivänä 1977 annettu neuvoston asetukset (Euratom, EHTY, EY) muodostaa perussopimusten mukaisesti Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen oikeudellisen perustan.

1.2. Varainhoitoasetusta on muutettu useaan kertaan vuoden 1977 jälkeen. Lisäksi erilaiset kehityssuuntaukset ovat tehneet tarpeelliseksi asetuksen yleisen tarkistuksen, ajantasaisuuden ja konsolidoinnin, jotta teksti saadaan vastaamaan parhaita nykyaikaisia käytänteitä. Asetusta tarkistetaan ja konsolidoidaan parhaillaan, ja työ saataneen päätökseen vuoteen 2002 mennessä. Komitea suhtautuu aloitteeseen erittäin myönteisesti.

1.3. Komissio vastaa useiden varainhoitoasetuksen säännösten soveltamisesta laatimiensa soveltamissääntöjen mukaisesti. Nykyiset säännöt määritellään 9. joulukuuta 1993 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 3418/93, joka tuli voimaan 1. tammikuuta 1994.

1.4. Uusi konsolidoitu varainhoitoasetus tekee vuonna 1993 annetussa komission asetuksessa määritelyjen soveltamissääntöjen tarkistuksen luonnollisestikin välttämättömäksi vuonna 2002. Luonnoksessa ehdotetut muutokset on kuitenkin sisällytettävä komission asetukseen jo tässä vaiheessa. Muutokset perustuvat pääasiassa neuvoston asetuksiin (EY) N:o 2548/98, (EY) N:o 2779/98 ja (EY) N:o 2673/99.

2. Muutosehdotusten pääsisältö

Soveltamissääntöihin ehdotettujen muutosten pääsisältö ja perusteet esitetään luonnoksen johdannon kohdassa 3 (alakohdat 1–13).

3. Muutosehdotusten erittely

Muutosehdotukset eritellään tarkemmin komission laatiman luonnoksen B-osan kohdissa 1, 2 (alakohdat 1–9), 3 ja 4 (alakohdat 10–13).

4. Erityishuomioita

4.1. 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan ilmaisu ”toiminnan tarpeellisuus” olisi muutettava muotoon ”toiminnan tarpeellisuus lyhyellä tai pitkällä aikavälillä”.

4.2. 1 a artiklan 3 kohdan loppuosan tulisi kuulua ”(– –) määrittää komissio Euroopan keskuspankin antamien tietojen perusteella” eikä ”(– –) määrittää komissio luotettavaksi arvioimiansa tietojen perusteella”.

4.3. 104 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan olisi lisättävä seuraava: ”Yhden toimihenkilön on oltava lakimies.”

Saman kohdan kolmannen alakohdan toisen virkkeen tulisi kuulua ”(– –) ovat läsnä tarkkailijoina (– –)” eikä ”(– –) voivat olla läsnä tarkkailijoina (– –)”.

Artiklan 4 kohdan toinen alakohta tulee poistaa, ja kolmannen alakohdan ilmaisu ”voi olla” olisi korvattava ilmauksella ”on”.

Lisäksi 4 kohdan viidenteen ja samalla viimeiseen alakohtaan olisi lisättävä sanan ”allekirjoittavat” jälkeen seuraavaa: ”ja joka säilytetään mahdollista tulevaa käyttöä varten”.

4.4. 135 artiklan 3 kohdassa olevaan luetteloon olisi lisättävä seuraavat neljä luokkaa:

- käyttämättömien maksusitoumusten tilit
- väliaikaistilit

- varaukset oikeustapauksia varten
- eläkesitoumukset.

5. Yleishuomioita

5.1. Useaan otteeseen muutettu varainhoitoasetus ja sen tiettyjen säännösten soveltamista koskevista säännöistä annettu komission asetus ovat erittäin teknisiä ja monimutkaisia. Vaikka näiden välineiden avulla on tarkoitus lisätä Euroopan yhteisöjen varainhoidon avoimuutta, ne itsessään eivät monitakaan osin ole riittävän avoimia.

5.2. Vaikka eurooppayhtiön sääntöjen päälinjoista on lopultakin päästy alustavaan sopimukseen, liikekirjanpitomenetelmien yhdenmukaistaminen ei vielä ole edennyt kovin pitkälle.

Tämän vuoksi jäsenvaltioiden varainhoito- ja varainhoidon valvontajärjestelmät eroavat edelleen toisistaan. Eroja on mm. virkanimikkeissä ja työtehtävissä, mikä toisinaan aiheuttaa sekaannusta.

5.3. Komission muutosehdotuksissa näyttävät erityisesti sisäisen tarkastuksen ja varainhoidon valvojan tehtävät jäävän epäselviksi.

6. Päätelmät

6.1. Talous- ja sosiaalikomitea tukee täysin tätä välttämättömyyttä mutta väliaikaista ehdotusluonnosta komission asetuksen (EY) N:o 3418/93 muuttamiseksi, mutta katsoo, että edellä esitellyt pienehköt muutokset parantaisivat tekstiä.

6.2. Vuodeksi 2002 ehdotettua uutta varainhoitoasetusta tarvitaan pikaisesti säännösten ajantasaistamiseksi, nykyaikais-
tamiseksi, konsolidoimiseksi ja yksinkertaistamiseksi sekä Euroopan yhteisöjen varainhoidon valvonnan avoimuuden lisäämiseksi.

Bryssel 24. tammikuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY muuttamisesta”

(2001/C 123/21)

Neuvosto päätti 25. heinäkuuta 2000 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -jaosto antoi lausuntonsa 5. joulukuuta 2000. Esittelijä oli Christina Wahrolin.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. tammikuuta 2001 pitämässään 378. täysistunnossa (tammikuun 25. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 68 puolesta, 11 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Euroopan komissio on tehnyt ehdotuksen neuvoston direktiivin 76/207/ETY⁽¹⁾ muuttamiseksi. Ehdotuksen tarkoituksena on edistää naisten ja miesten yhtäläistä osallistumista työmarkkinoille ja poistaa esteitä naisten työssäkäynniltä.

1.2. Komission ehdotus perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 141 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltaminen työelämässä, ja 141 artiklan 4 kohtaan, jossa vahvistetaan jäsenvaltioiden velvoite ryhtyä toimenpiteisiin periaatteen soveltamisen takaamiseksi. Ehdotetulla direktiivillä pyritään määrittelemään käsitteitä, vahvistamaan valituksen tehneiden työntekijöiden suojaa, selventämään mahdollisuuksia poiketa tiettyistä periaatteista, lisäämään positiivisia erityistoimia tasa-arvon edistämiseksi ja takaamaan naisille erityissuojelua raskauden tai äitiyden vuoksi.

1.3. Ehdotuksessa konkretisoidaan jäsenvaltioiden velvoitteet ja otetaan huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö 25:n viime vuoden ajalta.

1.4. Ehdotetussa direktiivissä määritellään ensimmäistä kertaa selkeästi sukupuolinen häirintä ja sukupuoleen perustuva syrjintä työpaikalla. Määritelmät noudattelevat perustamissopimuksen 13 artiklaan perustuviin direktiiviehdotuksiin sisältyviä määritelmiä, jotka koskevat häirintää muuhun kuin sukupuoleen perustuvana syrjintänä. Direktiivissä säädetään lisäksi syrjinnästä valituksen tehneiden työntekijöiden oikeudesta

oikeussuojaan myös työsuhteen päätyttyä ja määritellään tasa-arvoa edistävien riippumattomien elimien toimintapuitteet jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioiden oikeutta poiketa yhtäläisten työnsaantimahdollisuuksien periaatteesta selvennetään, ja jäsenvaltiot velvoitetaan esittämään perusteet, mikäli jompaa-kumpaa sukupuolta ei hyväksytä tiettyihin työtehtäviin. Lisäksi naisten todetaan tarvitsevan erityissuojelua raskauden ja äitiyden vuoksi, ja heille taataan muun muassa oikeus palata samaan työpaikkaan äitiysloman jälkeen. Direktiivillä pannaan myös täytäntöön perustamissopimuksen 141 artiklan 4 kohta, jonka mukaan tasa-arvoisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltiota toteuttamasta positiivisia erityistoimia naisten ja miesten täydellisen tasa-arvon toteuttamiseksi käytännön työelämässä.

1.5. Ehdotuksessa muistutetaan niin ikään työmarkkinaosapuolten roolista tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisessa.

2. Yleistä

2.1. Talous- ja sosiaalikomitea on yleisesti ottaen tyytyväinen komission tekemiin muutosehdotuksiin. Komitealle on erityisen tärkeää, että sukupuolisen häirinnän määritelmä sisällytetään ensi kertaa yhteisön direktiiviin ja että työpaikalla tapahtuva sukupuolinen häirintä määritellään yksiselitteisesti sukupuoleen perustuvaksi syrjinnäksi. Näin tehdään selväksi, että sukupuolisen häirinnän ehkäiseminen ja torjunta työpaikalla on aina työnantajan tehtävä. Samalla on kuitenkin oikeusvarmuuden vuoksi todettava, että työnantaja voi todellisessa tilanteessa toimia vasta saatuaan tiedon tapahtuneesta. Sukupuolinen häirintä on keskeinen ja arkaluontoinen ongelma, jota ei enää voida jättää huomiotta vaan johon on puututtava yhteisön tasolla. TSK pitää myönteisenä myös sitä, että oikeusvarmuutta parannetaan ottamalla direktiivissä huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö.

(1) Neuvoston direktiivi 76/207/ETY, annettu 9. päivänä helmikuuta 1976, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa, EYVL L 39, 14.2.1976, s. 40.

2.2. Komitea kannattaa komission ehdotuksen yleislinjaa ja katsoo, että ehdotus on yhdenmukainen yhteisön ja jäsenvaltioiden pitkäaikaisten pyrkimysten sekä yhteiskunnallisen ja oikeudellisen kehityksen kanssa. TSK yhtyy komission käsitykseen, jonka mukaan yhteisön säädöksen antaminen on tässä tapauksessa läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaista.

2.3. Komitea toivoisi, että tehtäisiin lisäksi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 13 artiklaan perustuva ehdotus, joka koskisi myös muita aloja.

2.4. Komitea pahoittelee, ettei komissio ennen direktiiviehdotuksen esittämistä hyödyntänyt sosiaalipolitiikkaa koskevassa perustamissopimuksen luvussa annettua mahdollisuutta käydä virallisia neuvotteluja Euroopan tason työmarkkinaosa- puolten kanssa.

2.5. Komitea esittää seuraavassa näkemyksensä direktiiviehdotuksen yksittäisistä artikloista.

3. Erityistä

1 artikla

Artikla sisältää kaikki neuvoston direktiiviin 76/207/ETY ehdotetut muutokset.

3.1. Ensimmäinen muutos: uuden kohdan lisääminen 1 artiklaan

Komitea on tyytyväinen komission ehdottamaan muutokseen, jolla direktiivi mukautetaan vastaamaan perustamissopimuksen 3 artiklaa.

3.2. Toinen muutos: uuden 1 a artiklan lisääminen direktiiviin

Komitea kannattaa komission muutosehdotusta, jossa sukupuolinen häirintä määritellään yksiselitteisesti sukupuoleen perustuvaksi syrjinnäksi. Yhteisön toimielimet ovat viime vuosina toteuttaneet lukuisia erilaisia aloitteita sukupuolisen häirinnän ehkäisemiseksi ja torjumiseksi työpaikoilla. Tutkimusten mukaan sukupuolinen häirintä on yleinen ongelma, johon on puututtava työpaikalla sekä yksittäisten työntekijöiden että yrityksen etujen vuoksi. Euroopan tason työmarkkina- osapuolet ovat yksimielisesti vahvistaneet yksittäisen työntekijän koskemattomuuden ja arvokkuuden turvaamisen tärkeyden, mutta ovat eri mieltä siitä, millaisia välineitä Euroopan tasolla tulisi soveltaa. Euroopan yhteisö on jo pitkään pitänyt sukupuolista häirintää tasa-arvoisen kohtelun vastaisena ja katsonut sen loukkaavan naisten ja miesten ihmisarvoa työpai-

kalla. Näin ollen on erittäin myönteistä, että yhteisön direktiivissä todetaan nyt ensimmäistä kertaa selkeästi, että työpaikalla esiintyvä sukupuolinen häirintä on sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Komission ehdottama määritelmä pohjautuu Euroopan komission laatimiin hyviä toimintatapoja koskeviin sääntöihin⁽¹⁾, ja se on mukautettu vastaamaan perustamissopimuksen 13 artiklaan perustuvia määritelmiä, jotka koskevat muuhun kuin sukupuoleen perustuvaa häirintää. Komitealla ei ole ehdotettuun määritelmään juurikaan huomauttamista, mutta se toivoo, että ilmaisu "häiritsevän ympäristön" korvattaisiin uudessa ehdotuksessa ilmauksella "nöyryyttävän ympäristön". Näin teksti vastaisi täysin hyviä toimintatapoja koskevia EU:n sääntöjä.

Komitea pahoittelee, ettei komission ehdotuksessa mainita työnantajan vastuuta sellaisen työympäristön luomisesta, jossa ei esiinny sukupuolista häirintää. Komitea pitää tärkeänä ennalta ehkäisevän politiikan soveltamista työpaikoilla vuonna 1991 esitettyjen hyvien toimintatapojen mukaisesti ja ehdottaa, että 1 a artiklaan lisätään seuraava virke:

"Työnantajan tehtävänä on luoda sellainen työympäristö, jossa ei esiinny sukupuolista häirintää."

3.3. Kolmas muutos: alakohdan lisääminen 2 artiklan 1 kohtaan

Komitea on tyytyväinen komission ehdotukseen sisällyttää direktiiviin epäsuoran syrjinnän määritelmä, mutta katsoo, että määritelmää on tarkistettava siten, että se on looginen ja yhdenmukainen rotusyrjintää koskevan direktiivin ja muiden perustamissopimuksen 13 artiklaan perustuvien direktiivien kanssa.

3.4. Neljäs muutos: 2 artiklan 2 kohdan korvaaminen

Komitea kannattaa syrjinnänvastaisia sääntöjä koskevien poikkeusten rajoittamista tapauksiin, joissa poikkeus perustuu työpaikkaa koskeviin todellisiin pätevyysvaatimuksiin. Jäsenvaltioiden ja riippumattomien elinten tulee määräjain arvioida, onko oikeus poikkeusten tekoon syytä säilyttää vai tulisiko se kumota.

TSK ehdottaa kuitenkin, että komissio kiinnittäisi direktiivin nykyisen sisällön lisäksi huomiota positiivisiin erityistoimiin mahdollisimman selkeän ja yksiselitteisen sääntelyn aikaansaamiseksi. Näin tulisi tehdä siitä huolimatta, että erityistoimista säädetään jo muissa yhteyksissä.

⁽¹⁾ Euroopan yhteisöjen komissio 1993, "How to Combat Sexual Harassment at Work", opas Euroopan komission hyviä toimintatapoja koskeviin sääntöihin.

3.5. Viides muutos: alakohdan lisääminen 2 artiklan 3 kohtaan

Komitea tukee komission ehdotusta sisällyttää direktiiviin selkeä säännös, jonka mukaan naisilla on synnytyksen jälkeen oltava oikeus palata työhönsä tai vastaavaan toimeen, mutta pitää muotoilua "samoilla työehdoilla" liian ahtaana ja jäykkänä. TSK:n mielestä ilmaus "yhtä suotuisin työehdoin" olisi parempi ja joustavampi. Työelämä muuttuu jatkuvasti, ja komission ehdottama muotoilu "samoilla työehdoilla" on aivan liian joustamaton.

Yhtäläiset mahdollisuudet työhön ja toimeentuloon ovat keskeinen tekijä sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi. Tämä näkemys on täysin sekä Euroopan työllisyysstrategian että Lissabonin huippukokouksen päätelmien mukainen. Naisten työssäkäynti on kiistaton edellytys sille, että EU:n talous kasvaa riittävästi, jotta sosiaaliturvajärjestelmiä, erityisesti eläkejärjestelmiä voidaan ylläpitää tulevaisuudessa. Tasa-arvolla on olennainen merkitys Euroopan tuottavuudelle, sillä ikääntyneiden osuus väestöstä kasvaa jatkuvasti. Jotta sosiaaliturvan nykyinen taso voidaan Euroopassa säilyttää, naisille on annettava mahdollisuus edistää talouskasvua ansiotyön avulla. Oikeus palata työhön yhtä suotuisin työehdoin kuin ennen helpottaa huomattavasti perhe-elämän suunnittelua sekä erityisesti perhe- ja työelämän yhdistämistä ja täydentää näin johdonmukaisesti äitiysdirektiivin 92/85/ETY⁽¹⁾ säännöksiä. TSK kehottaa komissiota tarkistamaan äitiysdirektiiviä 92/85/ETY ILO:n uuden äitiyttä koskevan yleissopimuksen (yleissopimus nro 183) mukaisesti, ja katsoo, että siihen on myös sisällytettävä oikeus palata työhön yhtä suotuisin työehdoin.

Komitea antaa arvoa sille, että direktiivissä viitataan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön.

3.6. Kuudes muutos: 2 artiklan 4 kohdan korvaaminen

Komitea on tyytyväinen komission ehdottamaan lähestymistapaan panna perustamissopimuksen 141 artiklan 1 kohta täytäntöön siten, että jäsenvaltiot voivat toteuttaa positiivisia erityistoimia tasa-arvon edistämiseksi ja ovat velvollisia raportoimaan toimistaan säännöllisesti. TSK on jo aiemmin komission ensimmäisen tasa-arvoa koskeneen kertomuksen yhteydessä⁽²⁾ esittänyt raportointia koskevia ehdotuksia ja suosituksia.

(1) Neuvoston direktiivi 92/85/ETY, annettu 19. päivänä lokakuuta 1992, toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä, EYVL L 348, 28.11.1992.

(2) TSK:n lausunto aiheesta "Komission kertomus vuodelta 1996 — Naisten ja miesten yhtäläiset mahdollisuudet Euroopan unionissa", EYVL C 296, 29.9.1997.

sia. Komission säännöllisesti julkaisemat kertomukset, joissa vertaillaan jäsenvaltioiden toteuttamia erityistoimia, auttavat jäsenvaltioita ja niiden kansalaisia muodostamaan käsityksen eri jäsenvaltioissa vallitsevasta tilanteesta. Kertomusten esitysmuodolla on ratkaiseva merkitys, ja komitea kehottaaakin komissiota huolehtimaan siitä, että jäsenvaltioiden väliset erot ja yhtäläisyydet tuodaan konkreettisen vertailun avulla selkeästi esiin. Ei ole kovin järkevää tarkastella yhteisön tasolla tapahtuvaa kehitystä kiinnittämättä huomiota lainsäädännön täytäntöönpanoon ja soveltamiseen jäsenvaltioissa, joiden toimista kehitys oikeastaan riippuu.

3.7. Seitsemäs muutos: d alakohdan lisääminen 3 artiklan 2 kohtaan

Komitea kannattaa komission ehdottamaa lisäystä.

3.8. Kahdeksas muutos: alkuperäisen 6 artiklan korvaaminen

Uudella 6 artiklalla direktiiviin sisällytetään kaksi merkittävää tekijää täytäntöönpanomenettelyjä koskevasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. Komitea suhtautuu myönteisesti komission ehdottamaan muutokseen, jolla tehostetaan yksittäisten henkilöiden oikeussuojaa ja varmistetaan, että tasa-arvoisen kohtelun periaate johtaa toivotunlaisiin tuloksiin.

TSK kiinnittää kuitenkin komission huomiota jäsenvaltiokohdaisiin vanhentumissäännöksiin, jotka voivat koskea esimerkiksi kanteen nostamisen ajankohtaa työsuhteen päättymisen jälkeen. Direktiivillä ei saa mitätöidä tällaisia säännöksiä, mikäli ne ovat muuten yhteisön lainsäädännön mukaisia.

3.9. Yhdeksäs muutos: uuden 8 a artiklan lisääminen direktiiviin

Komitea kannattaa ehdotettua muutosta, jolla vahvistetaan 6 artiklassa säädettyä oikeutta oikeussuojaan.

Komitea on tyytyväinen siihen, että jäsenvaltioihin perustettaviin riippumattomiin elimiin sovellettavat toimintapuitteet määritellään selkeästi ja että jäsenvaltioiden annetaan vapaasti päättää elinten rakenteesta ja toimintatavoista oikeusperinteidensä ja poliittisten valintojensa mukaisesti.

TSK ehdottaa kuitenkin, että uuden 8 a artiklan 3 kohta mukautetaan rotusyrjintää koskevan direktiivin sanamuotoon, ja viittaa aiheesta antamaansa lausuntoon⁽³⁾.

(3) EYVL C 204, 18.7.2000, s. 82–90.

3.10. *Kymmenes muutos: uuden 8 b artiklan lisääminen direktiiviin*

Komitea pitää komission muutosehdotusta tervetulleena ja korostaa työmarkkinaosapuolten roolia tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisessa.

Komitean mielestä on tärkeää, että kukin jäsenvaltio voi toimia omien oikeusperinteidensä ja poliittisten päätöstensä pohjalta. Samalla on huolehdittava asian edistymisestä. Näin ollen olisi todella tarkoituksenmukaista velvoittaa jäsenvaltiot raportoi-
maan komissiolle erityisesti siitä, millaisia toimia ne ovat toteuttaneet edistääkseen tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteutumista yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.

3.11. *Uusi 8 c artikla*

Komitea kannattaa komission ehdotusta.

Bryssel 25. tammikuuta 2001.

4. **2 artikla**

4.1. TSK:lla ei ole huomauttamista komission ehdotukseen. Komitea toivoo kuitenkin, että direktiivin noudattamisen edellyttämien jäsenvaltiokohtaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten voimaansaattamiselle asetettu määräaika mukautetaan direktiivin antamispäivämäärään, jotta jäsenvaltioilla olisi vähintään vuosi aikaa toteuttaa omat toimenpiteensä.

5. **Tiivistelmä**

Kaikenlaisen syrjinnän torjuminen kuuluu Euroopan unionin keskeisiin tehtäviin.

Vaikka demografisen kehityksen suunnan vuoksi on erittäin tärkeää, että työikäisen väestön työllisyysaste on mahdollisimman korkea, työmarkkinoilla esiintyy edelleen erilaista syrjintää.

Käsillä oleva direktiiviehdotus miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa annetun direktiivin 76/207/ETY muuttamiseksi luo pohjan kyseisen periaatteen toteuttamiseen tähtääville jatkotoimille.

*Talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Göke FRERICHS*

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Keskustelussa hylättiin seuraava muutosehdotus, joka sai äänestyksessä tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä.

Kohta 3.5, ensimmäinen alakohta

Komission ehdottama muotoilu "samoilla työehdoilla" tulisi säilyttää ennallaan lausunnossa ehdotetun ilmauksen "yhtä suotuisin työehdoin" sijaan.

Perustelu

Itsestään selvä.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 30, ei-ääniä: 48, tyhjiä: 7.
